

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN OKUL İŞ BİRLİĞİ VE AİLELERİN
OKUL YÖNETİMİNE KATILIMINA YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müge SAKALLI

Eylül, 2025

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN OKUL İŞ BİRLİĞİ VE AİLELERİN
OKUL YÖNETİMİNE KATILIMINA YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Müge SAKALLI

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ertuğ CAN

Eylül, 2025

ETİK BEYAN

“Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Dönem Projesi Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum bilgileri, verileri ve dokümanları, değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma araç gereçleri kullanmadan, işlem veya kayıt sonuçlarını değiştirmeden akademik ve etik kurallar çerçevesinde bizzat elde ettiğimi, bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.”

Müge SAKALLI

11/09/2025

İmza

ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ETİK BEYANI

Tezde Üretken Yapay Zeka araçlarını araştırma yöntemi, örneklem büyüklüğü tespiti/güç analizi yapılması, veri analizi, veri toplama, veri depolama ve paylaşımı (federatif veri paylaşım/kullanım sistemleri dahil), literatür taraması, kaynakların düzenlenmesi, dil bilgisi ve yazım kontrolü, çeviri gibi işlerde kullandığımı; bu süreçlerde yaptırılan işleri dikkat ve özenle gözden geçirerek maddi hataları ve taraflı ya da yazılımsal/algoritmik ya da olgusal/yorumsal hataları tespit ederek düzelttiğimi, bağlamsal tutarlılığı sağladığımı ve ortaya çıkan ürünün (metin, resim, ses, görüntü, kod, karar, sonuç) yasal ve etik açıdan doğabilecek tüm sorumluluğunu üstlendiğimi beyan ederim.

Müge SAKALLI

11/09/2025

İmza

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Müge SAKALLI'nın “Öğretmenlerin Okul İş Birliği ve Ailelerin Okul Yönetimine Katılımına Yönelik Görüşleri” başlıklı tezi 11/09/2025 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve ../.. sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimi ve Yüksek lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ertuğ CAN
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı
Tez Danışmanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Jüri Üyeleri:

Unvan ve İsim	Bağlı Olduğu Kurum	İmza
1. Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ASLAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	
2. Prof. Dr. Ertuğ CAN	Kırklareli Üniversitesi	
3. Doç. Dr. Remzi YILDIRIM	Kırklareli Üniversitesi	

ÖNSÖZ

Tez çalışmamda bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam ve danışmanım Prof. Dr. Ertuğ CAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca beni her zaman destekleyen üzerimde büyük emeği olan canım annem ve canım babama, ilgi ve anlayışıyla her zaman yanımda olan sevgili eşim Alper SAKALLI'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

Müge SAKALLI

(11.09.2025)

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	iii
ÜRETKEN YAPAY ZEKÂ ETİK BEYANI.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
KISALTMALAR	xii
TABLolar	xiii
ŞEKİLLER	xiv
ÖZ.....	xv
ABSTRACT	xvii
BÖLÜM I.....	1
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	1
1.1. Okul İş Birliği ve Önemi	1
1.2. Okul İş Birliğinin Alt Boyutları	2
1.2.2. Rehberlik Servisi-Paydaş İş Birliği	3
1.2.3. Veli-Öğretmen İş Birliği.....	4
1.2.4. Okul Müdürü-Paydaş İş Birliği	5
1.3. Okul İşbirliğinin Yararları ve Zorlukları.....	6
1.4. Okul İş Birliği ve Toplum Katılımı	8
1.5. Etkili Okul Yönetiminin Okul İş Birliğine Katkısı	9
1.7. Okul İş Birliği ve Kriz Durumları	13
1.8. Okul İş Birliği ve Çok Kültürlülük.....	15
1.9. Okul İş Birliğinde İletişim ve Etkileşim.....	16
1.10. Okul Aile İş Birliğinde Teknoloji.....	17
1.10.1. WhatsApp	18
1.10.2. Facebook.....	18

1.11. Aile Katılımı ve Önemi	19
1.12. Aile ve Eğitim İlişkisi.....	21
1.12.1. Çocuğun Okula Hazırlanmasında Ailenin Etkisi.....	22
1.12.2. Boş Zamanları Değerlendirmede Aile Etkisi.....	23
1.12.3. Ailenin Okul Başarısına Katkısı	24
1.13. Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı	29
1.14. İlköğretimde Aile Katılımı	31
1.15. Ortaöğretimde Aile Katılımı.....	32
1.16. Özel Gereksinimli Öğrencilerde Aile Katılımı.....	33
1.17. Velilerin Aile Katılımına Bakışı.....	35
1.18. Ailelerin Okul Yönetimine Katılım Türleri.....	36
1.18.1. Okul-Aile Birlikleri	36
1.18.2. Veli Toplantıları.....	38
1.18.3. Bireysel Görüşmeler	39
1.18.4. Telefon Görüşmeleri.....	39
1.18.5. Haber Mektupları.....	40
1.18.6. Ev Ziyaretleri	40
1.19. Dijitalleşmenin Aile Katılımına Etkisi	42
1.19.1.Okul Randevu Sistemi	43
1.19.2.E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi.....	43
1.19.3.EBA (Eğitim Bilişim Ağı)	43
1.19.4.MEBİ (Millî Eğitim Bakanlığı Bireysel Öğrenme Platformu)	44
1.19.5. Okul Veli Asistanı (OVA) ve Öğretmen Bilgi Servisi	44
1.19.6. İlk Öğretmenim Ailem.....	45
1.20. Aile Katılımını Engelleyen Faktörler	45
1.20.1. Aile Kaynaklı Engeller	45

1.20.2. Okul, Öğretmen ve Okul İdaresinden Kaynaklanan Engeller	49
1.21. Aile Katılımını Artırmanın Yolları.....	52
1.22. Eğitim Politikalarında Okul-Aile İş Birliği ve Aile Katılımı	53
1.23. İlgili Araştırmalar	56
1.23.1. İlgili Tezler	56
1.23.2. İlgili Makaleler	62
1.23.3. İlgili Araştırma Raporları	66
1.24. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	67
1.25. Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	68
1.26. Varsayımlar	68
1.27. Sınırlılıklar.....	69
1.28. Tanımlar	69
BÖLÜM II.	70
2. YÖNTEM.....	70
2.1.Araştırma Modeli ve Deseni.....	70
2.1.1. Nicel Boyutta Araştırma Deseni	72
2.1.2. Nitel Boyutta Araştırma Deseni.....	72
2.2. Çalışma Grubu.....	73
2.3. Evren ve Örneklem.....	74
2.4. Veri Toplama Araçları.....	75
2.4.1. Nitel Boyuta Ait Veri Toplama Araçları	75
2.4.2. Nicel Boyuta Ait Veri Toplama Araçları.....	76
2.5. Verilerin Toplanması.....	77
2.5.1. Nitel Verilerin Toplanması	77
2.5.2. Nicel Verilerin Toplanması	78

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik	78
2.6.1. Nitel Boyutta Geçerlik ve Güvenirlik	78
2.6.2. Nicel Boyutta Geçerlik ve Güvenirlik	79
2.7. Verilerin Analizi	79
2.7.1. Nitel Verilerin Analizi	80
2.7.2. Nicel Verilerin Analizi	80
BÖLÜM III.	82
3. BULGULAR	82
3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	82
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	84
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	86
3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	87
3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	89
3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	91
3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	91
3.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular	101
3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular	110
3.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular	119
BÖLÜM IV.	128
4. SONUÇ VE TARTIŞMA	128
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	128
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	132
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	133
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	135

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	136
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	138
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	139
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma	142
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	144
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	147
4.11. Araştırmanın Nicel ve Nitel Sonuçlarına Yönelik Çıkarım	150
4.12. Öneriler.....	151
4.12.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	151
4.12.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	152
KAYNAKÇA	153
EKLER.....	178
EK-1: Öğretmen Görüşme Soruları.....	178
EK-2: Okul İş Birliği Ölçeği	179
EK-3: Okul Yönetimine Aile Katılımı Ölçeği.....	180
EK-4: Ölçek İzinleri	182
EK-5: Gönüllü Onam Formu.....	183
EK-6: Etik Kurul İzni	186
EK-7: MEB İzni	187

KISALTMALAR

AR-GE	: Araştırma Geliştirme
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
ERASMUS	: Üniversite Öğrencilerinin Hareketliliği için Avrupa Topluluğu Eylem Programı
ERG	: Eğitim Reformu Girişimi
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	: Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
MEBİ	: Millî Eğitim Bakanlığı Bireysel Öğrenme Platformu
OAB	: Okul Aile Birliği
OİÖ	: Okul İş Birliği Ölçeği
OVA	: Okul Veli Asistanı
OYAK	: Okul Yönetimine Aile Katılımı Ölçeği
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEDMEM	: Türk Eğitim Derneği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
VBS	: Veli Bilgilendirme Sistemi

TABLÖLAR

Tablo 2.1. Öğretmenlerin demografik verileri	73
Tablo 2.2. Öğretmenlerin görev yaptığı okul türleri	74
Tablo 2.3. Kullanılan ölçeklere ilişkin güvenirlik bulguları	79
Tablo 2.4. Ölçeklere ait betimsel istatistikler.....	80
Tablo 2.5. Ölçeklere ait kolmogorov smirnov tablosu	81
Tablo 3.1. Öğretmenlerin okul iş birliği algıları betimsel istatistikleri	82
Tablo 3.2. Okul iş birliği ölçeği madde istatistikleri	83
Tablo 3.3. Okul iş birliğinde okul türüne ilişkin kruskal wallis h bulguları	84
Tablo 3.4. İlkokul ve ortaokulda iş birliği ilişkin mann whitney-u bulguları	85
Tablo 3.5. İlkokul ve lise iş birliği ilişkin mann whitney-u bulguları.....	85
Tablo 3.6. Lise ve ortaokulda iş birliği ilişkin mann whitney u bulguları	85
Tablo 3.7. Öğretmenlerin okul yönetimine aile katılımı algıları betimsel istatistikleri.....	86
Tablo 3.8. Okul yönetimine aile katılım ölçeği madde istatistikleri	86
Tablo 3.9. Okul yönetimine aile katılımında okul türüne ilişkin kruskal wallis-h bulguları	88
Tablo 3.10. İlkokul ve ortaokulda okul yönetimine aile katılımına ilişkin mann whitney-u bulguları	88
Tablo 3.11. İlkokul ve lisede okul yönetimine aile katılımına ilişkin mann whitney-u bulguları	89
Tablo 3.12. Ortaokul ve liselerde okul yönetimine aile katılımına ilişkin mann whitney-u bulguları	89
Tablo 3.13. Okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımının boyutları arasındaki korelasyon.....	90
Tablo 3.14. Okul yönetimine aile katılımı ile okul iş birliğinin boyutları arasındaki korelasyon.....	90
Tablo 3.15. Okul iş birliği ile okul yönetimine aile katılımı arasındaki ilişki için yapılan spearman sıralama korelasyonu.....	91
Tablo 3.16. Öğretmenlere göre okul iş birliği	92
Tablo 3.17. Öğretmenlere göre ailelerin okul yönetimine katılımı	102
Tablo 3.18. Öğretmenlere göre okuldaki iş birliğinin geliştirilmesi	110
Tablo 3.19. Ailelerin okul yönetimine katılımının geliştirilmesi	120

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Yakınsak paralel desen 71

ÖZ

ÖĞRETMENLERİN OKUL İŞ BİRLİĞİ VE AİLELERİN OKUL YÖNETİMİNE KATILIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Sakallı, Müge

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Ertuğ CAN

Eylül 2025

Bu araştırmanın amacı okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemektir. Karma yöntem araştırması olarak tasarlanan araştırmada yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Nitel boyutta araştırmanın çalışma grubunu Kırklareli ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 22 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla yüz yüze görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Nicel boyutta araştırmanın örneklemini Kırklareli ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 419 öğretmen oluşturmaktadır. Tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen katılımcılara okul iş birliği ve okul yönetimine aile katılım ölçeği uygulanmıştır. Nitel verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Nitel verilerin analizi sonucu okullarda iş birliğinin sınırlı, ailelerin okul yönetimine katılımının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul iş birliğinin sınırlı olmasında görev dağılımının adil yapılmaması, öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesi, idare ile iletişimin zayıf olması, idarenin iş birliği kurmada eksik olması, velilerin iş birliğine kapalı olması, ilgisiz olması sonucuna ulaşılmıştır. Aile katılımının yetersiz olmasında ise veli profili ve eğitim düzeyi, okul aile birliklerinin yaptığı faaliyetlerin az olmasının etkili olduğu sonuçlar arasındadır. Nicel verilerin analizinde veriler normal dağılım göstermediği için parametrik olmayan analizler kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi sonucu okul iş birliği ve aile katılımı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Okul iş birliği artması durumunda ailelerin okul yönetimine katılımının da artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Okul iş birliği ölçeğinde ilkokul-lise ile ortaokul-lise arasında, okul yönetimine aile katılımı ölçeğinde ise ortaokul-lise arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Okul iş birliğinin oluşması için okullarda okul yöneticileri

tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması, karar alma süreçlerine öğretmen ve velilerin de dâhil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul, İş Birliği, Aile, Aile Katılımı, Okul Yönetimine Katılım

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ON SCHOOL COLLABORATION AND FAMILY PARTICIPATION IN SCHOOL MANAGEMENT

Sakallı, Müge

Master's Degree, Educational Administration

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ertuğ CAN

September 2025

The purpose of this study was to determine teachers' opinions on school collaboration and family participation in school management. Designed as a mixed methods study, the study employed a convergent parallel design. The study group for the qualitative study consisted of 22 teachers working in public schools affiliated with the Ministry of National Education in Kırklareli province. The study group was selected using convenience sampling. Data were collected through face-to-face interviews using a semi-structured interview form. The quantitative study sample consisted of 419 teachers working in public schools affiliated with the Ministry of National Education in Kırklareli province. The scales of school collaboration and family participation in school management were administered to the participants selected through a random sampling method. Descriptive and content analysis techniques were used in the analysis of the qualitative data. Analysis of qualitative data concluded that collaboration in schools is limited and family participation in school management is insufficient. This limited school collaboration stems from unfair task distribution, teachers' desire to collaborate only with close friends, poor communication with the administration, the administration's lack of collaboration, and parents' indifference and indifference. Parent profile and education level, as well as the limited activities of school family associations, are among the factors contributing to insufficient family participation. Non-parametric analyses were used in the analysis of quantitative data because the data did not exhibit a normal distribution. The analysis of quantitative data revealed that the level of school collaboration and family participation was high. It was

concluded that increased school collaboration would also increase family participation in school management. A significant difference was found between primary and high school and middle school and high school in terms of school collaboration, and between middle school and high school in terms of family participation in school management. It is recommended that school administrators make the necessary arrangements in schools to foster school collaboration, and that teachers and parents be included in decision-making processes.

Keywords: School, Collaboration, Family, Family Participation, Participation in School Management

BÖLÜM I.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Okul İş Birliği ve Önemi

İş birliği birden fazla bireyin ortaklaşa bir amaç için birlikte hareket etmesidir (Ataay, 1988). Bursalıoğlu (2021) iş birliğini aynı amaçların paylaşılması şeklinde ifade etmektedir. Okullar iş birliği yapılması gereken kurumlardır. Öğretmenler, okul yöneticileri, veliler iş birliği yaparak okulun işleyişini kolaylaştırırlar. Okul iş birliği, okulların etkililiği ile öğrenci başarısında önemli bir role sahiptir. Okul, aile ve toplum arasında iş birliği olması gerekmektedir. Okullarda alınan kararların ortak olması için okullardaki iş birliği kültürünün oluşması önemlidir. Okul aile iş birliğinin okulun toplum tarafından tanınması, akademik başarısı, öğrencilerin gelişimi üzerinde olumlu etkisi vardır (Aslanargun, 2007). Okuldaki tüm paydaşlar ve okul çevre arasında iş birliğinin oluşması da paydaşlar arasındaki etkili ve açık iletişim ile mümkündür. Açık sistem olan okullarda paydaşlar (veli, öğretmen, öğrenci, rehberlik servisi) arasındaki olumlu tutum iş birliğinin oluşmasında belirleyici role sahiptir (Saylık ve Arastaman, 2022).

Okullarda okul iş birliğinin olması okul iklimini olumlu etkilemekte, ailelerin eğitim sürecinde bilgi ve becerilerini geliştirmekte, okuldaki çalışmaların yürütülmesine yardımcı olmaktadır. Eğitim öğretim sürecinin paydaşlarından biri olan ailelerle kurulan iş birliği ise öğrencinin diğer paydaşlar tarafından yakından tanınmasında büyük öneme sahiptir. Okul aile iş birliğinin en etkili yanı ise öğrencilerin başarısının artmasındaki payıdır. Ayrıca öğretmen, öğrenci, aile arasında iş birliği olan okullarda öğrencilerin topluma olan duyarlılığı artmaktadır (Koşar, 2019).

Okul aile iş birliği etkili olması bireylerin yaşama hazırlanma ve sosyalleşmesinde okulların önemli olduğunu gösterir ve bireylerde okula karşı aidiyet duygusunun oluşmasını sağlar. Ayrıca ailelerin okul ile iş birliği içerisinde olması okul başarısının daha yüksek, okullarda istenilmeyen davranışların ve şiddet

eğilimlerinin düşük olmasında etkilidir (Candemir, 2023). Okullarda iş birliği içinde olunması öğrenci başarısının artmasında ve öğrencinin kişisel ve sosyal yönden gelişmesinde etkili olduğu gibi aynı zamanda söz konusu okulun çevre tarafından tanınmasını sağlayacaktır.

1.2. Okul İş Birliğinin Alt Boyutları

Okul iş birliği kapsamlı bir süreçtir. Okuldaki yapıyı oluşturan herkesin dâhil olmadığı bir iş birliği okulun amaçlarına tam anlamıyla hizmet etmez. Dolayısıyla okul iş birliği denilince sadece öğretmen-öğrenci ya da öğretmen-veli arasındaki iş birliği akla gelmemelidir. Okul yöneticileri, öğretmenler, veliler, öğrenciler, diğer çalışanlar okullarda iş birliği içerisinde olması gereken kişilerdir.

1.2.1. Öğretmen-Meslektaş İş Birliği

Öğretmen iş birliği, en az iki veya daha fazla öğretmenin karar alma, problem çözme, bilgi paylaşma durumlarında birbirleri ile etkileşim halinde olmaları şeklinde ifade edilebilir. Öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri Belgesi içerisinde öğretmenlerin meslektaşları ile iş birliği yapmasının öneminden bahsedilmekte olup iş birliği öğretmenlik için bir yeterlilik alanı olarak yer almıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017).

İş birliğinin mesleki bir yeterlilik olması öğretmenleri süreç boyunca meslektaşları ile iletişim halinde olmaya yönlendirmiştir. Öğretmenler sene başı ve sene sonu, ara tatil dönemlerinde planlama yaparak öğretmenler kurulu, zümre toplantıları, şube toplantıları ile meslektaşları ile iş birliği içerisinde dirler. Ayrıca öğretmenler odasında öğretmenlerin birbiri ile iletişim halinde olması, derste kullandıkları ders materyalleri hakkında fikir belirtmeleri, nöbet sırasında öğrencilerde gözlemlenen davranış hakkında konuşmaları iş birliği içinde olduklarını gösterir. Resmi olarak (öğretmenler kurulu, zümre toplantıları, şube toplantıları) iş birliği olmasına rağmen kararların iş birliği içinde alınmadığı okullarda iş birliği içinde bir okul ikliminin oluşması zorlaşır (Saylık ve Arastaman, 2022).

Sarier ve Uysal'ın (2020) yapmış olduğu araştırmaya göre öğretmenler okulun gelişmesi, takım olma, meslektaşlarının tecrübelerinden yararlanmaları için okul yönetimine katılımı önemli bulmaktadırlar. Öğrenciler zamanlarının büyük bir bölümünü okulda geçirmektir. Dolayısıyla  ğretmenler öğrencileri ailelerinden sonra en yakından tanıyan kişiler arasındadır. Sene başında yapılan şube öğretmenler kurulu toplantısı sınıf öğretmeninin meslektaşlarına öğrencileri hakkında çeşitli bilgiler verilmesi bakımından önemlidir. Meslektaşların birbiri ile iletişim halinde olması eēitim  ğretim süreci boyunca öğrencinin olumlu gelişimini saēlayacaktır. Öğretmenlerin meslektaşları ile iş birliēi yapmasının gerekliliēinden biri olarak mevcut eēitim öğretimin etkililiēini artırmayı söyleyebiliriz. Öğretmenlerin iş birliēi yapmasında engeller varsa bunları tespit edip ortadan kaldırmak için çözüm  nerisi oluşturmak etkili okul ortamına ulaşmada önemlidir ( zdoēru, 2021). Demirtaş (2010), yaptıēı araştırmasında öğretmenlerin iş birliēi içinde olmasının öğrencilerin akademik başarısını arttırdıēını ifade etmiştir.  zkan ve Arslantaş (2013), yaptıēı araştırmada öğretmenlerin iş birliēi içinde olmasını etkili öğretmenlerin özellikleri arasında göstermiştir. Etkili  ğretmenler kendini geliştiren, yeniliklere açık kişilerdir. Meslektaşlarının tecrübelerinden faydalanmak kendini geliştirmenin bir yoludur. Öğretmenlerin meslektaşları ile iş birliēinin devamlılıēının saēlanması gelişimin sürekli olmasında etkilidir. Öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliēi gibi önemli olan bir başka iş birliēi de rehberlik servisinin paydaşlarla olan iş birliēidir.

1.2.2. Rehberlik Servisi-Paydaş İş Birliēi

Okul rehberlik hizmeti öğrencilerin kendini tanınması, kişisel gelişimini saēlaması, karřılařtıēı problemleri çözmesi, iletişim becerilerini geliştirmesi bakımından önemlidir. Ayrıca okul rehberlik hizmetlerinin verimli şekilde yürütülüyor olması okullarda istenen başarıya ulaşmada etkilidir. Okul rehberlik hizmetlerinin verimli şekilde yürütülmesi okul yöneticisi,  ğretmen,  ğrenci ve veliler tarafından iş birliēi içinde olması ile gerçekleşir. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Y netmeliēine (MEB, 2020) göre okul müdürleri okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesinde birinci derece sorumlu kişilerdir.

Rehber öğretmen ise sınıf rehber öğretmenler ile veliler ve öğrenciler arasında iş birliğini sağlar.

Can ve Nikolayidis'in (2021) yapmış olduğu araştırmaya göre okul rehberlik hizmetlerinin velilere yönelik katkılarından biri veli-öğrenci ve okul aile iş birliğini güçlendirme olarak belirtilmiştir. Yine aynı araştırmaya göre okullarda rehberlik hizmetlerinin var olmasının göstergeleri arasında okullarda sorunların azalması, öğrenci öğretmen ve velilere yönelik yapılan çalışmalar, öğrencilerin mutluluğu, okul başarısı, kaynaştırma öğrencilerine yönelik çalışmaların olması şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin mutlu olmasında büyük role sahip olan rehberlik hizmetlerinin, okul müdürü, veli ve öğretmenlerle iş birliği içinde olmasının okullara yansması da olumlu olacaktır. Rehberlik servislerinin ihtiyaç durumunda öğrencilerle ilgili paydaşlardan bilgi almaları okulun başarısını arttıracaktır. Bu durum rehberlik servisi ile tüm paydaşların iş birliği yapmasının önemini göstermektedir (Saylık ve Arastaman, 2022). Okul iş birliğinin bir başka alt boyutu da velilerin öğretmenlerle kurduğu iş birliğidir.

1.2.3. Veli-Öğretmen İş Birliği

Veli öğretmen iş birliği öğrencilerin gelişiminde olumlu role sahiptir. Veliler kendi çocuklarının ihtiyaçlarını öğretmenlere göre daha iyi bilme olanağına sahip kişilerdir. Öğrencilerin akademik başarısının artmasında ve disiplin problemlerinin çözülmesinde velilerin öğretmenler ile iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Bu durum oluşabilecek problemlerin önlenmesinde okul aile iş birliğinin önemini gösterir. Nitelikli bir eğitim öğretimin etkili okul aile iş birliği ile gerçekleşeceği söylenebilir (Aslanargun, 2007). İyi bir aile-öğretmen iş birliği ile eğitim öğretimin amacına ulaşması kolaylaşacaktır. Özellikle ilkokullarda veliler sınıf öğretmenleri aracılığıyla okulla iletişim kurarlar. Bu bakımdan sınıf öğretmenleri iş birliği kurma ve iş birliğinin devamını sağlamada önemli konumdadır (Karaca ve Karaca, 2021).

Öğretmen ile velinin arasındaki iletişimin etkili olması öğretmenlerin iş birliğine verdiği önem ile ilgilidir. Öğrencinin gelişimi için iş birliğinin önemli olduğunun farkında olan öğretmen veli ile iş birliğini artırmaya yönelik çalışmalar yapar. Her aile çocuğunun iyi bir eğitim almasını ister. Çocuğun iyi bir eğitim almasının ilk

koşulu ise aileleri tarafından iyi tanınmasına dayanır. Okul ile aile arasında iş birliğinin olması öğrencilerin özellikleri, sosyoekonomik durumu, yaşadığı ortam ve bilinmesi gereken kişisel bilgilerin (geçirdiği hastalık, aile kayıpları, anne babanın ayrı olması vb.) öğretmenlere doğru ulaşmasını sağlamaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerin kişilik özelliklerini doğru bilmesi, onları yakından tanınması onların yaşadıkları problemlere çözüm bulmayı kolaylaştırır. Okul müdürünün paydaşlarla kurduğu iş birliği okul iş birliğinin alt boyutları arasındadır.

1.2.4. Okul Müdürü-Paydaş İş Birliği

Okul müdürleri okuldaki karar alma sürecinde velileri ve öğretmenleri karar alma sürecine dâhil etme, planlama, problem çözme ve bilgi paylaşımı gibi konularda okullarda iş birliği kültürünün oluşmasında etkili olan en önemli kişi konumundadır. Okul müdürlerinin okul iş birliği oluşmasında göstermiş olduğu tutum ve davranışlar okul iş birliğinin devamlılığını sağlar (Saylık ve Arastaman, 2022).

Okul müdürlerinin okul iş birliğinin oluşmasında sahip olması gereken özellikler vardır. Sarier ve Uysal'ın (2020) yapmış olduğu araştırmaya göre okul yönetimine katılımı olumlu etkileyen müdür davranışları arasında müdürlerin insancıl yaklaşımı, iyi iletişim kurması, samimi ve hoşgörülü olması, teşvik edici olması, farklı görüşlere açık olması gibi özellikler öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Aynı şekilde veliler de okul yönetimine katılımda olumlu müdür davranışları arasında insancıl yaklaşım ve iyi iletişim kurmayı belirtmiştir. Yine aynı araştırmada öğretmenler, okul yönetimine katılımı olumsuz etkileyen müdür davranışlarını müdürlerin otokratik yönetim anlayışı, fikirlerin sorulmaması, fikirlerin önemsenmemesi, sorumsuzluk ve adam kayırma olarak belirtirken veliler ise otokratik yönetim anlayışı ve iletişim eksikliğini dile getirmiştir. Kollektif yapıya sahip olan okullarda iş birliği kültürünün oluşup devam edebilmesi için özellikle okul müdürlerinin insancıl davranışı ve iletişimi büyük önem taşımaktadır. Fikirlerin sorulması ve değer verilmesi öğretmenler ve velilerin okul yönetimi ile iş birliğinin güçlenmesinde etkili olacaktır.

Geçmişten günümüze yapılan araştırmalarda okul yönetimi ve öğretmenlerin çalışmalarında etkili olabilmesi için velilerle olan okul iş birliğinin öneminden söz edilmiştir. Yılmaz ve Çelik'in (2023) çalışmasında ailelerle yapılan iş birliğinin okulların etkililiği için önemli olduğu görülmüştür. Öte yandan çocukların ihtiyaç duydukları ile okulda sağlananlar arasındaki farkı en aza indirmek için okul aile iş birliğine ihtiyaç vardır. Okul ve aile kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. Çocuğu okula başlayan aileler artık sorumluluklarını okul ve toplumla paylaşırlar. Çocuklarının hayata hazırlanması için okuldaki paydaşlarla etkin iş birliği yaparlar (Çayır vd., 2023).

Eğitim öğretim sürecinde iş birliği kavramı eğitim sistemini oluşturan tüm paydaşlar için kullanılmaktadır. Eğitim öğretimin amacına ulaşabilmesi, eğitimden maksimum verimin alınabilmesi için iş birliği olmazsa olmaz bir öneme sahiptir. Yukarıda da sözünü ettiğimiz gibi eğitim sisteminde iş birliği çok yönlü bir yapıya sahiptir. Yani okul müdürü-paydaş (öğretmen-veli) iş birliği, öğretmen-meslektaş iş birliği, veli-öğretmen iş birliği, rehberlik servisi-paydaş iş birliği bu yapıyı oluşturan ve iş birliği içerisinde olması gerekenlerden akla ilk gelenlerdir.

1.3. Okul İşbirliğinin Yararları ve Zorlukları

Okul iş birliğinin olması paydaşların işlerini kolaylaştırmaktadır. Her paydaşın süreçte aktif katılım göstermesi yapılması planlanan işlerin uygulanması bakımından zaman kazandıracaktır. Okul iş birliğinin çocuklara, öğretmenlere, okula, veliye ve topluma sağladığı yararlar mutlaka vardır.

İş birliğinin çocuk üzerindeki yararlarını inceleyecek olursak okul iş birliği olan okullarda çocuğun kendine olan güveni artar. Okulda yapılan aktivitelere katılımı artar. Öğrenmeye olan isteği pekişir. Böylece eğitim öğretim başarısı artar. Çocuğun çevresi ile olan ilişkileri olumlu yönde gelişir. Etrafına karşı daha sıcak davranır. Bunun sonucunda çocukta istenmeyen davranışlar azalır. Okul iş birliği çocukların ailelerinin desteğini hissetmelerini sağlar. Böyle bir ortamda çocuk okula gitmek ister ve devamsızlıkları azalır. İş birliği çocuğun okula karşı olumlu tutum geliştirmesinde etkilidir. Okul iş birliğinin olmasının öğretmenler açısından da yararları vardır. Öğrencilerin iyi tanınması aynı zamanda daha doğru

yönlendirilmesinde etkilidir. Çocuğun sosyal yönü fark edilir Ailelerden öğrenci ile etkili iletişim kurmanın yolları öğrenilir. Böylece eğitim öğretim faaliyetleri daha etkin bir şekilde yürütülmüş olur (Candemir, 2023).

Okul iş birliğinin okul açısından da yararları vardır. İş birliği ile okullarda etkili ve verimli bir okul gelişimi sağlanır. İş birliği okullarda kurum kültürü oluşmasında etkilidir. Ailelerin beklentilerine daha hızlı cevap verilir. Aileler daha yakından tanınarak velilerin zayıf ve güçlü yanları belirlenir (Candemir, 2023). Kurumun amaçlarını daha kolay gerçekleştirmesine imkân sağlanır. Eğitimde devamlılık sağlanır. İş birliği okullarda eğitimde fırsat eşitliği sağlar ve eğitimin kalitesinin yükselmesine katkı sağlar (Oktay, 1999).

Veliler ise okul iş birliği sayesinde çocuğunun eğitim öğretim başarısı hakkında bilgi sahibi olur. Okulun işleyişinin yakından görme imkânına ulaşırlar. Öğretmenleri daha yakından tanırırlar. Böylece öğretmenlere karşı önyargıları varsa onlardan uzaklaşırlar. Öğretmenlerle ve okulla iş birliği içinde olan veliler çocuğunun sosyal ilişki biçimi hakkında da bilgi edinmiş olurlar. Okulların üniversite, yerel yönetimler, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde olması etkili ve duyarlı bir toplum oluşmasına da katkı sağlayacaktır (Candemir, 2023).

Okul iş birliğinin öğrenci, öğretmen, veli açısından yararları olduğu gibi toplum açısından da yararları vardır. Akbaşı ve Diş'in (2019) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler okul iş birliğini kendini tanıyan nesiller yetiştirmek, toplumsal birlik ve beraberlik duygusunun geliştirmek için toplumsal açıdan yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Yine okul iş birliği sayesinde kültür seviyesi yüksek bireyler yetiştirdiğini, toplumun eğitime bakışının olumlu yönde değiştiğini ve eğitimin kalitesinin arttığını ifade etmişlerdir. Öğrencinin gelişiminin toplumun gelişimi olduğunu belirterek okul iş birliğinin daha üretken nesillerin yetişmesine katkı sağladığı, kaynakların daha verimli kullanıldığı, eğitim konusunda bilinçli bir toplum oluştuğu ifade edilmiştir. Okul iş birliğinin aynı zamanda karşılıklı sevgi ve saygıyı arttırdığı, topluma ahlâklı, anlayışlı ve hoşgörülü bireyler kazandırdığı öğretmen görüşleri arasındadır.

Okullarda iş birliğinin olmasının yararları olduğu gibi iş birliğinin oluşmasında yaşanan bazı zorluklar da olabilmektedir. Örneğin velilerin düşük eğitim seviyesi ve bilinç düzeylerinin düşük olması buna bağlı olarak her şeyi okuldan bekllemelerine sebep olabilmektedir. Velilerin kırsal bölgede yaşaması da bu süreci etkileyebilmektedir. Kırsal bölgede yaşayan velilerin çalışmak için sezonluk farklı yerlere gitmeleri okul ile iletişimin kesilmesine neden olabilmektedir. Bazı veliler başlarına iş alma olarak gördükleri için okula karşı uzak durmaktadırlar. Okul iş birliğinin oluşmasında yaşanan zorluklardan biri de ulaşımıdır. Okul ile ailenin yaşadığı evin arasındaki mesafenin fazla olması iletişimi aksatabilmektedir. Özellikle taşınmalı veya yatılı bölge okullarında iş birliği kurulmasında mesafe olumsuz etkindir. Öğrenciye bağlı nedenler de iş birliği kurma konusunda zorluklar yaşatabilmektedir. Çocuğun davranışlarında problem olması ve akademik başarısının düşük olması velilerin sürekli olumsuz yorumlar duymamak için okula karşı uzak tutmaktadır. Okulun fiziki durumu, toplantı salonunun olmaması, okul idaresine ve öğretmenlere karşı olumsuz tutum da iş birliğini zayıflatmaktadır (Ülker vd., 2019).

1.4. Okul İş Birliği ve Toplum Katılımı

Okullar girdisini içinde yaşadığı toplumdan alan ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunan açık sistemlerdir. Bu anlamda okulları toplumla birlikte düşünmekte fayda vardır. Toplumun en küçük birimi olan aileler, çocukların gelişimine ilk şahit olan kişilerdir. Ailelerden sonra çocukların gelişimine katkı sağlayan okullar gelmektedir (Aydın, 2004).

Aile ve okulun dışında çocukların gelişiminde toplumlar da önemli bir etkiye sahiptir. Gençleri sosyalleştirmede ve öğrenci başarısında toplum gün geçtikçe artan bir öneme sahip olmuştur. Okul-toplum iş birliklerinde toplum denilince mahallenin coğrafi sınırları akla gelmemelidir (Nettles, 1991). Eğitim yönetiminde ortaya çıkan yeni eğilimler okullarda okul toplum iş birliğinin geliştirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Eğitim yönetiminde yerel topluluklar ve onların okulla iş birliği büyük önem taşımaktadır. Eğitim, devlet ve toplumun iş birliği içinde yürütmesi gereken şekle gelmiştir (Adams, 2002).

Okulların toplumla olan iş birlikleri toplumdaki ortaklar aracılığıyla sağlanmaktadır. Okul-toplum iş birliklerinde en yaygın olanı işletmelerle olan iş birlikleridir. Üniversiteler ve eğitim kurumları, hükümet ve askeri kurumlar, sağlık kurumları, ulusal servis ve gönüllü kuruluşlar, inanç temelli örgütler, yaşlılar için kurumlar, kültürel ve rekreasyon alanları, medya örgütleri, spor bayilikleri ve dernekleri okul-toplum iş birliklerinin bir parçası olan toplum ortaklarıdır. Okullar bu toplum ortakları ile çalışmalar yürüterek destek sağlayabilmektedir. Örneğin okul bir kütüphane ile iş birliği yaparak öğrencilerin çalışmalarını sergileyebilir. Başka bir okul sağlık kurumunda çalışan personel ile iş birliği yaparak aile ve öğrencileri sağlık ve bakım konusunda bilgilendirebilir (Sanders, 2005). Bu gibi örnekler toplum katılımının okul-toplum iş birliği için ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Öğrencilerin toplum içerisinde sosyalleşmesinde bunlar birer fırsat olacaktır. Nettles (1991), okul toplum iş birliklerinin ayrıca öğrencilerin akademik başarılarına ve okula devamına olumlu etki ettiğini belirtmiştir.

Karataş (2012) yaptığı çalışmada eğitimde toplumsal katılımı artırmak için Yerel Eğitim Şûraları yapılmasını önermiştir. Yerel Eğitim Şûralarının misyonu eğitime toplumsal katılımı sağlamak için yerel kapasiteleri geliştirmek ve sürekli toplumsal gelişmeyi sağlamak şeklinde ifade etmiştir. Bölgeler yerel potansiyelini gerçekleştirince yerel talepleri olacak bunların karşılanması için yerel imkânlar araştırılıp geliştirilecek ve böylece eğitime toplumsal katılım sağlanmış olacaktır.

Sonuç olarak okul toplum iş birlikleri okulların iyileştirilmesinde önemli bir parçadır. Fakat şunu da unutmamak gerekir okul toplum iş birlikleri, sağlam okul politikalarının, mükemmel öğretimin, yeterli finansmanın ve ailelerle etkili iş birliğinin yerini tutamaz. Sadece bunların okullardaki ve öğrenciler üzerinde olan etkisine olumlu katkı sağlayabilir. Tek başına küçük bir dokunuş olan toplum katılımı etkili bir şekilde uygulanabildiğinde şüphesiz okullarda ve öğrencilerde büyük etki yaratacaktır (Sanders, 2001).

1.5. Etkili Okul Yönetiminin Okul İş Birliğine Katkısı

Eğitim genel anlamda bireyde davranış geliştirme sürecidir. İnsanların amaçları, bilgileri, davranış ve tutumları, ahlâk ölçüleri eğitim yoluyla değişebilir. Eğitim,

seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin özellikle de okulun etkisi altında sosyal yeterlilik ve en iyi şekilde bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir (Demirel ve Kaya, 2013).

Bilgi çağı ile beraber değişikliklerden en çok etkilenen alanlardan biri şüphesiz eğitimidir. Eskiden usta çırak ilişkisi içinde sürdürülen eğitim günümüzde uzmanlaşma ve iş bölümü ile planlı programlı olarak gerçekleşmektedir. Bu ise örgün eğitim kurumlarından okulların geliştirilmesi ile mümkündür (Genç, 2016).

Açık sistem olan okulların girdisini içinde yaşadığı toplumdan alması ve bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunması eğitim sistemin en etkili yanıdır (Ahioğlu-Lindberg ve Demircan, 2013). Etkili okul ise okuldaki herkesin söz sahibi olduğu ortak kararlar alındığı etkili bir liderinin ve olumlu bir ortamının olduğu okuldur. Etkili okul yöneticileri etkili öğretim liderlerinden oluşmaktadır. Öğretime ilişkin hedefleri net olarak belirleme, öğretime önem ve destek verme, öğretim sorunlarına zaman ayırma okul müdürlerinin öğretimsel liderlik boyutundaki görevleri arasındadır. Okulun özellikleri, öğrenci ürünü ve yöneticinin saygınlığı okul müdürünün etkililik ölçütleri arasındadır. Özellikle okulun özelliği okul yöneticiliğinin etkili olmasında önemlidir. Okul müdürlerinin öğrencilerin öğrenmesinde doğrudan bir etkisi olmasa da dolaylı olarak katkısı vardır. Okul müdürleri uygun öğrenme ortamı sağlayarak, uygun okul iklimi sağlayarak, velilerle iletişim kurarak etkili öğrenme ortamı sağlamaktadır (Balcı, 2014).

Okul yönetimi eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasıdır (Bursalıoğlu, 2021). Örgütleri amaçlarına uygun olarak yaşatmak yönetimin bir görevidir. Eğitim sisteminin alt sistemi olan okulların hedeflerine ulaşması okul yönetiminin ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Okulun amaçlarına ulaşması için öğretmen, okul yöneticisi, veliler ve öğrencilerin iş birliği içinde olması gerekir. Okullarda iş birliğine dayalı yönetimin gerçekleşmesi karar sürecine katılım ile sağlanır. Okullarda iş birliği kültürünün yaygınlaşmasında okul müdürlerinin rolü büyüktür. Karar alırken alınan kararları uygulama, planlama, problem çözme sürecine ailelerin ve öğretmenlerin dâhil edilmesi okullarda iş birliği kültürünün yaygınlaşmasında etkilidir. Okul yöneticileri, okulun işleyişine yardımcı olan, zorlukları ortadan kaldıran, işleri kolaylaştıran kişilerdir. Bunun için okul

yönetiminde uyum ve iş birliği önemlidir. Uyum ve iş birliğini geliştirme, okul yöneticilerinin kolaylaştırıcı liderlik görevleri arasındadır. Okul müdürlerinin kolaylaştırıcı lider özelliklerini taşıyor olması okullarda iş birliğini devam ettirebilmek için etkilidir (Töremen ve Karakuş, 2008).

Etkili okullar aile okul iş birliğini en yüksek düzeyde tutmak için planlama ve karar aşamasında ailelere önemli roller verirler. Etkili okullar çevre ile sürekli etkileşim içindedir. Okulun çevre ile ilişkilerini artırması okulun hedeflerine ulaşmasında önemli bir adımdır. Bu çevrenin başında öğrencilerin aileleri gelmektedir (Erakın, 2019).

Okulların etkili olabilmesi için okul ile aile arasındaki iletişim çift yönlü olmalıdır (Şişman ve Turan, 2004). Okul tarafından aileye bilgi akışı sağlanıyorken ailenin kayıtsız kalması ya da ailenin iletişim kurma çabası içinde olmasına rağmen okul tarafından gerekli bilgilendirme, dönüt, düzeltme sağlanmıyorsa bu durumda sağlıklı iletişimden söz etmek mümkün olmayacaktır. Okul ile aile iletişiminin sağlıklı olması, her iki tarafın da üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmesine, her iki tarafın da olumlu iletişim çabası içerisinde bulunmasına bağlıdır.

Okullar okul üyeleri tarafından her türlü önerilere açık kurumlar olmalıdır (Şişman ve Turan, 2004). Okulların her türlü önerinin açıkça ifade edilebildiği demokratik ortamın oluşturulduğu kurumlar olması onların gelişimi ve ilerlemesi için çok önemlidir. Okullardaki uygulamaların ya da kuralların başarıya ulaşması ortak aklın ürünü olmasıyla doğrudan ilgilidir. Diğer bir deyişle görüş alınarak ve görüşler önemsenerek oluşturulan kuralların kurum paydaşları tarafından benimsenmesi daha olasıdır.

Ailelerin okullara olan ziyaretlerinde süreklilik sağlanmalıdır (Şişman ve Turan, 2004). Pek çok ailenin okul ziyaretleri veli toplantılarından ibarettir. Okul ile aile iletişimi veli toplantılarıyla sınırlı kalmamalıdır. Veli toplantıları kalabalık ortamlarda yapıldığından daha genel ifadelerin kullanıldığı buluşmalar olabilmektedir. O sebeple öğrencinin mevcut durumuyla ilgili bilgi aktarımı gerek aile tarafından gerekse okul tarafından sağlıklı bir biçimde aktarılamamaktadır.

Bunun için ailelerin okul ziyaretlerini sürekli olarak sürdürmesi, öğrenci ve aileyle ilgili güncel durumun aktarılması için gerekli ve önemlidir

Aileler okul yöneticileri ve öğretmenlerle görüşürken görüşlerini ifade etmekte rahat olmalıdır (Şişman ve Turan, 2004). Bunun sağlanması da demokratik bir ortamın oluşmasından geçer. Demokratik ortama sahip bir okulda ailelerin görüşlerini rahatça ifade edebilmesi hem öğrencilerle ilgili bilgilerin doğru aktarılması açısından hem de okulla ilgili yapılacak iyileştirme ve geliştirme çalışmaları açısından farklı görüşlerin alınmasını sağlayacaktır.

Aileler okulla ilgili karar alınırken sürece dâhil edilmelidir (Şişman ve Turan, 2004). Okulda alınan kararlar okuldaki tüm paydaşlar tarafından benimsenip kabul görmesi için kararların alınması sürecine herkesin dâhil edilmesi faydalı olacaktır. Aksi takdirde kararlara uyulsa bile zorunluluktan dolayı uyulacak, kararlar sahiplenilmemiş olacaktır. Kararların alınması sürecinde ailelerin de aktif olarak yer alması okul ile ailenin kaynaşması açısından önemlidir

Başarılı okullar veli iş birliği güçlü olan okullardır. Bu okulların velileri okula daha sık gelmekte ya da çağrılmaktadır. Aileler okuldaki toplantılara bir kişi de olsa katılım sağlamak ve öğrenciler için gerekli olan okul materyallerini temin etmeye çalışmaktadır. Başarılı okulların rehberlik birimleri daha aktif çalışmakta ve velilerin eğitime bakış açısı önemlidir (Erakın, 2019).

Öğrencilere okulda kazandırılan davranışlar okul dışında aileler tarafından desteklenmezse hedefe ulaşılamamış demektir. Aileler tarafından zamanında destek sağlamak çocukların gelişimi açısından önem teşkil etmektedir. Öğrencilerin eğitim hedeflerine ulaşma düzeyi ailelerin desteğiyle daha da artacaktır. Öğrencilerde var olan potansiyelin ortaya çıkarılmasında öğrencinin çabasına aile desteği eklendiğinde daha etkili olacaktır (Ada ve Baysal, 2015). Okullarda iş birliğinin oluşmasında okul kültürü ve liderlik becerilerinin de etkisi söz konusudur.

1.6. Okul İş Birliğinin Okul Kültürü ve Liderlik Üzerindeki Etkisi

Okul iş birliği, okul kültürünü şekillendiren ve liderlik tarzlarını etkileyen önemli bir faktördür. Okul kültürü okulda öğretmen ve okul yöneticilerinin ortak hareket

etmesi üzerinde etkilidir. Okul paydaşları okul içerisinde nasıl davranılması gerektiğini ve ne konuşmaları gerektiğini okul kültürü sayesinde zaman içerisinde öğrenmektedirler. Okul kültürü aynı zamanda okul paydaşlarının okula uyumunu kolaylaştırır. Okul yöneticileri sağlıklı bir okul kültürünün oluşmasında lider görevi görür (Çelik, 2000).

Okullarda paydaşların katılımıyla oluşturulacak etkili bir okul kültürü paydaşların verimliliğini ve öğrencilerin akademik başarısını artıracaktır. Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin öğretimsel lider özelliklerini taşıması ile okul kültürünün olumlu olması arasında ilişki vardır (Yüner ve Adalı, 2023). Öğretim liderliği okul yöneticisi ve öğretmenin görev yaptığı okullarda diğer paydaşları etkilemek için sergiledikleri davranışlardır (Şişman, 2004). Öğretimsel lider olan okul yöneticileri okulun hedeflerini ileriye taşıyarak yeni ve farklı fikirler ortaya koymaktadır. Okul yöneticileri sınıflarda fizikî düzenin sağlanması ve sınıf içindeki etkinliklerin aksamaması için öğretmenler ile iş birliği içinde olan kişilerdir. Okul yöneticileri aynı zamanda öğretmenleri ve öğrenme sürecini denetlerken eksikliklerin giderilmesi ve geliştirilmesi için öğretmenlere ve okuldaki diğer paydaşlara katkıda bulunan kişilerdir (Balcı, 2014).

Okullardaki karar alma süreci geçmişten günümüze sadece okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmen ve öğrencileri kapsamayıp velilerin ve paydaşların da sürece dâhil edilmesi gerektiği bir zamana doğru evrilmiştir. İlişkileri engelleyici liderlikten otantik ilişkiler için liderlik anlayışına doğru bir geçiş karar alma sürecinde etkili olmaktadır. Otantik ilişkiler için liderlik demokratik katılım ve kültürel duyarlılık gibi daha geniş hedefler vardır. Aile ve eğitimcilerin karşılıklı iletişim halinde olduğu otantik liderlik aile katılımı değerli görünür ve iş birliğini esas alır (Öğdem vd., 2024).

1.7. Okul İş Birliği ve Kriz Durumları

Kriz anlarında okul iş birliği önem kazanmaktadır. Okulların pandemi, doğal afetler gibi dönemlerde paydaşlarla iş birliği kurması zor olabilmektedir. Covid-19 sürecinde eğitim öğretim uzaktan eğitim ile devam etmiştir. Pandemi boyunca eğitimde kriz yönetimi uygulamalarında okul yönetimi veliler, üniversiteler, yerel

yönetimler ile iş birliği içinde olarak internet-tablet, rehberlik ve yüz yüze eğitime geçiş konusunda destek almıştır. Covid-19 sürecinde öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik uzaktan mesleki gelişim çalışmaları düzenlenmiştir. Öğrenci ve velilere yönelik psiko-sosyal çalışmalar, öğretmenler için müze eğitimleri, üniversitelerle yapılan ortak çalışmalar paydaşlarla iş birliği sağlamıştır. EBA destek noktaları kurularak öğrencilere uzaktan eğitim desteği sunmak amaçlanmıştır. Öğretmenlerin bu süreçte iş birliği yapması uzaktan eğitimin etkili olmasını sağlamıştır (Yavuz ve Çetin, 2022). Pandemi, öğrencilerin ailelerin öğretmenlerin eleştirel düşündüğü, iletişim kurduğu, yaratıcı olduğu ve iş birliği yaptığı bir dönem olmuştur (Anderson, 2020, aktaran Can, 2020). Canpolat ve Yıldırım'ın (2021) çalışmasında öğretmenler EBA üzerinden yapılan canlı derslerin uzaktan eğitim döneminde yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Arslan ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında ise uzaktan eğitim döneminde velilerin teknolojiye yönelik eksikliklerinden dolayı uygulamaları çok fazla kullanamadıkları belirtilmiştir.

Kriz durumları (pandemi, deprem, göç vb.) belirsizlik yarattığı için bireylerde kaygıya neden olabilmektedir. Bu gibi durumlarda özellikle veli ve öğrencilere psikososyal destek sunulması duyulan kaygının giderilmesinde etkili olacaktır. Bu süreçte başta rehber öğretmenler olmak üzere tüm öğretmen ve okul yöneticilerine rehberlik hizmetleri ve uygulamaları konularında uygulamalı eğitimler verilmesi sağlıklı olacaktır. Uzaktan eğitim döneminde teknoloji etkin kullanılarak e-rehberlik uygulamalarının geliştirilmesi ve tüm bunlar yapılırken velilerle iş birliği içinde olunması süreci iyileştirecektir (Can ve Nikolayadis, 2023).

Esmer ve arkadaşlarının (2023) yapmış olduğu araştırmada okul müdürlerinin Covid-19 döneminde personelle ilgili yaşadığı sorunlar arasında iş birliğinin azalması yer almaktadır. Paydaşlar arasındaki iş birliğinin zayıflaması aynı zamanda yönetsel bir sorun olarak okul müdürleri tarafından ifade edilmiştir. Can ve Ozan'ın (2022) yapmış olduğu araştırmaya göre pandemi gibi kriz dönemlerinde okul yöneticilerinin okul yönetiminde karşılaştıkları güçlükleri aşmak için en sık kullandıkları yöntem ve tekniklerden biri iş birliği/ortak karar olarak ifade edilmiştir. Yine kriz yönetiminde okul yöneticileri etkili okul yönetimi

oluşturmak için yapılacaklar arasında en çok iş birliği içinde olmayı öneri olarak belirtmişlerdir. Okul yöneticileri iş birliği ve iyi kurulan iletişim ile sorunların daha çabuk çözüleceğini ifade etmişlerdir.

1.8. Okul İş Birliği ve Çok Kültürlülük

Farklı sosyal gruplardan gelen öğrencilerin arasındaki iş birliği süreci çok kültürlü eğitim olarak ifade edilmektedir. Çok kültürlü eğitimin temelinde farklılıklara saygı duyma vardır. Mevcut eğitim ortamları bu çeşitliliğe uygun olacak şekilde düzenlenmelidir. Okulların çok kültürlü yapıya sahip olması öğretimi, yönetimi, okul iklimini etkileyeceği için paydaşlar birlikte hareket etmelidir. Bu okullarda paydaşların aktif rol üstlenmesi gerekmektedir. Özellikle ailelerin sürece katkı sağlaması oldukça önemlidir (Cırık, 2008).

Ülkemizde göç alan bir ülkedir. Ülkemizin yoğun göç aldığı göz önüne alınarak okullarda farklı kültürden öğrenciler için eğitim müfredatlarında etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler sayesinde farklı kültürdeki öğrencilere empati geliştirmek amaçlanmıştır (Usta ve Demir, 2020). Bu sayede öğrencilerin farklı kültürdeki bireyleri anlaması kolaylaşacaktır. Çok kültürlü okulların aynı sınıfta okuyan öğrenciler kadar bu sınıflara eğitim veren öğretmenler açısından da zorlukları vardır. Bu okullarda okul çalışanları arasında yardımlaşma ve iş birliğinin üst düzeyde olması zorunlu hal almaktadır. Bu okullarda çalışan öğretmenler mesleki beceriler bakımından sürekli kendini yenileyip geliştirmek zorundadır. Çorapçı (2021), yaptığı araştırmada çok kültürlü okullarda çalışan öğretmenler, bu okulların kendilerine bilgi sahibi olmadıkları konularda düşünme fırsatı sunduğunu ifade etmişlerdir. Bu öğretmenler farklı yöntem ve teknikler öğrenip öğrencileri birbirleri ile kaynaştırdıklarını bunun da öğrencilerin birbirini sevmesi üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Farklı kültürlerin okula uyum sağlaması bakımından bu önemli bir adımdır. Öğrenciler arkadaşları tarafından sevildiği okullarda mutlu şekilde eğitim öğretime devam edecektir. Öğretmenlerin diğer öğretmenlerle kurduğu iş birliği sınıf ortamına yansıyacak bu durum ailelerin de sürece katılmasına kapı açacaktır.

1.9. Okul İş Birliğinde İletişim ve Etkileşim

İletişim kişilerin duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşarak birbirini anladığı iki yönlü bir süreçtir (Lal, 2012). İnsanlar kendilerini ifade edebilmek ve karşısındakileri anlayıp toplumsallaşabilmek için çevresiyle iletişim kurmak zorundadır. İnsanlar sadece kendi deneyimlerinden değil başkalarıyla iletişim kurarak onların deneyimlerinden de yeni şeyler öğrenir. Öğrenmenin sonu yoktur. Bu bakımdan yaşadığımız süre boyunca çevre ile iletişim içerisinde oluruz (Şahin, 2007).

Binicioğlu'nun (2010) yapmış olduğu çalışmada öğrencinin derslerinin durumu, yaşadığı özel problemleri ve bunların çözüm yolları, arkadaşlarıyla olan ilişkileri ve davranışları, yetenekli olduğu alanlar, aile içi problemleri ve evde ailenin yapabilecekleri konularında velilerin öğretmenlerle sık iletişim kurduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin rehberlik servisi ile etkileşim halinde olması gereken konular da vardır. Çocuğun yönlendirilmesi ya da yaşadığı problemlerin çözümünde etkili iletişim yollarını bilmek öğretmenler için önemlidir. Okul-veli iletişiminin etkili olabilmesi için iyi bir dinleyici olunmalı ve anlatılmak istenilenler karşı tarafa açık ve net bir şekilde iletilmelidir. Kişilerin kullandığı ses tonu da etkili iletişim kurmanın önemli bir parçasıdır. Karşıdaki kişiye karşı olan önyargılardan kurtulmalı, empati kurarak olaylara yaklaşılmalıdır. Böyle olunca veliler ile öğretmenler arasında etkili iletişim kurulmuş olacaktır. Tüm bunlar sadece velilerle iletişim kurarken değil aynı zamanda okul yöneticilerinin öğretmenlerle iletişim kurarken de dikkate edilmesi gereken noktalardır.

Ekici'nin (2020) yapmış olduğu araştırmada bazı öğretmenler okul yöneticilerinin öğretmenlerle iletişim kurarken emir verir gibi konuştuğunu kendilerine kibar davranmadıklarını ifade etmişlerdir. Bir görev tebliğ edildiğinde bunu yazılı mail olarak bildirildiğinde bazen yazılı metnin öğretmenler tarafından tam anlaşılmadığını belirterek göreve olan motivasyonlarının düştüğünü ifade eden öğretmenler de vardır. Bunun için okullarda etkili bir iletişim geliştirmek gerekmektedir. Yönetici ve öğretmenler arasındaki iletişim kanallarının açık olması gerekmektedir. Okullar iletişimin güçlü ve sağlıklı yürütülmesi gereken kurumlardır. İletişim kurmak kadar kurulan iletişim şeklinin doğru olması da

okulun işleyişi açısından önemlidir. Doğru iletişim kurulmadan okullarda birlik ve beraberliğe dayalı okul kültürü kurulamaz.

1.10. Okul Aile İş Birliğinde Teknoloji

Toplumlarda yaşanan değişimler iletişim teknolojisini de etkilemiştir. İnternet kullanımının yaygınlaşması teknolojinin hızlı gelişiminin sonuçlarındandır. İnternetin en çok kullanım alanlarından biri ise sosyal medya platformlarıdır. Sosyal medya platformları sayesinde bireyler sözlü ve yazılı olarak birbirleriyle iletişim kurabilmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle aileler de sosyal medya platformlarından etkilenmiştir (Erol, 2022).

Okul aile iş birliğinde teknolojinin kullanımı dört alana hizmet eder. Bunlardan birincisi iletişim ve bilgilendirme alanıdır. Okul ile ev arasında çift yönlü iletişimin kurulmasında süreklilik ve kolaylık sağlar. İkincisi öğrenme ve öğretim alanıdır. Öğretmenlerin öğretim becerilerinin, ailelerin ise ebeveynlik becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Bir diğeri ilgi ve motivasyon alanıdır. Aile katılımının ve okul aile iletişiminin artmasının sonucudur. Son alan kaynak ve maliyet alanıdır. Zaman ve maliyet açısından ailelerin ve okulların tasarruf etmesini sağlar (Blanchard, 1998, aktaran Balcı ve Tezel-Şahin, 2018). Günümüzde hemen hemen her ebeveynin cep telefonu olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin acil bir durumlarında SMS'ler hızlı ve kolay iletişim araçlarıdır. Okullarda yapılan etkinliklerin duyurusunu yapmak için e-postalar kullanılmaktadır. Bu teknolojik araçların avantajlarının yanında belirli kullanıcı kitlesinin olması ve belirli kültüre hitap etmesi ailelerde kullanımı güç duruma getirebilmektedir (Balcı, 2017).

Öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim öğretim sürecinde sosyal medyayı meslektaşları ile eğitim öğretim içerikli paylaşımlı yapmak, derslerle ilgili duyuru ve bilgilendirme yapmak ve derslerle ilgili materyal paylaşmak amacıyla en çok kullanma sebepleridir (Feyzioğlu, 2016). Günümüzde okullarla iletişim kurmak için WhatsApp ve Facebook en çok kullanılan sosyal medya araçları arasındadır. Özellikle pandemiden sonra WhatsApp sınıf grupları ile velilerle iletişim kurulmaya sağlanmıştır.

1.10.1. WhatsApp

Günümüzde okullarda hem öğretmenlerin hem okul yöneticilerinin hem velilerin kullandığı haberleşme araçlarından biri WhatsApp'tır. Özellikle WhatsApp sınıf grupları oluşturularak aileler ile iletişim kurulmaktadır. WhatsApp grupları okul öncesi eğitimde öğretmen-aile iletişimde kullanılan bir araç olduğu ve hızlı iletişim kurarak aileleri topluca bilgilendirme konusunda öğretmenlere kolaylık sağlamaktadır (Balcı ve Tezel-Şahin, 2018).

Okul öncesi eğitimde öğretmenler dersleri etkinlikler üzerinden yürüterek çocuklar bu etkinliklerde aktif katılım göstermektedir. Veliler de çocuklarının bu etkinliklerde nasıl yer aldığını izlemek istemektedirler. Sınıf içi etkinliklere katılamayan veliler bu etkinlikleri video ya da fotoğraf paylaşımı ile görmekten memnun olmaktadır. Sınıf içi uygulamalardan ailelerin anında haberdar olması, sınıf içi uygulamalardan fotoğraf ve video paylaşımının yapılma imkânı olması ve çocuklarının aktivitelere katılımını gören ailelerin mutlu olması, çocukları ilkokula giden velilerin ödev takip etmesi WhatsApp gruplarının tercih edilme sebepleridir (Tuncer, 2021).

WhatsApp gruplarının olumlu yanları olduğu kadar olumsuz bazı yanları da vardır. Sınıf gruplarına velilerin istediği zamanda yazabilmesi olumsuz durumlar oluşturabilmektedir. Bilinçsiz veliler uygunsuz zamanlarda öğretmen ve okul yöneticilerine WhatsApp üzerinden ulaşma çabası içerisine girmektedir. Bu durum da öğretmenlerin özel hayatını olumsuz etkilemektedir.

1.10.2. Facebook

Facebook genç yaşlı herkesin kullandığı bir sosyal platformdur. Etkili kullanıldığı takdirde eğitim alanına da destek vermektedir. Öğretmenler Facebook'a ailelerin ihtiyaç duyduğu konular hakkında eğitim videosu yükleyip aile eğitim çalışması yapmasına fırsat verir. Aileler bu videoları uygun oldukları zamanlarda izler. Öğretmenler aileler ile önemli konularda link paylaşımı yaparak ailelerin o konu hakkında bilgilenmesini sağlar. Öğretmenler sınıf içinde öğrencileri ile yaptıkları çalışmaları fotoğraf ya da video yükleme özelliği ile ailelere kolaylıkla ulaştırabilir.

Bütün bunlar yapılırken sadece ailelerin görebileceği şekilde gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Günümüzde hemen hemen herkesin elinde akıllı telefon olduğu düşünüldüğünde veliler etkinlik tarihlerini okula gelip öğrenmek yerine öğretmenlerin hazırladığı etkinlik (alan gezisi, tiyatro, sinema, piknik vb.) takvimini buradan paylaşabilirler. Öğretmenler kimlerin katılıp katılmayacağını buradan görür ve etkinlik hakkında ailelerden aldığı beğeni ve yorumlarla geribildirim sağlanmış olur (Balcı ve Tezel-Şahin, 2016).

Paylaşım yapılması Facebook kullanımını artırmaktadır. Ancak bütün bunlar yapılırken sosyal medya platformundaki paylaşımlarda öğrencilerin yüzünün görülmemesi gerekmektedir. Kişisel verilerin korunması kapsamında bazı öğrencilerin koruma altında bulunması gibi gerekçelerden dolayı isim soy isimlerinin ifşa edilmemesine dikkat edilmelidir. Zira Anayasasının 20. maddesi “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir.” ve 41. maddesi “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.” şeklindedir. Bu maddelerden hareketle öğrencilerin sosyal medyada izinsiz fotoğraf, video ve görüntülerinin paylaşılması Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yasaklanmıştır (MEB, 2017). Gerekli izinler alınmadan öğretmen ve okul yöneticilerin paylaşım yapmaları doğru değildir.

1.11. Aile Katılımı ve Önemi

Aile katılımıyla ilgili literatürde çeşitli tanımlar mevcuttur. Aile katılımı Morrison’a (2006) göre aile bireylerinin mevcut yeteneklerini fark edip bu yetenekleri çocuklarına yardımcı olmak için kullanma sürecidir. Coleman ve Churchill (1997) ise aile katılımını çocuklarına rehber olmak için aileleri eğitme, ebeveyn ve öğretmen arasında öğrenci ile ilgili bilgi alışverişini sağlama, ebeveynlere duygusal destek verme şeklinde ifade etmektedir. Epstein (2002) ise aile katılımını ebeveynler ve okul arasındaki iletişim olarak belirtmiştir (Morrison, 2006; Coleman ve Churchill, 1997; Epstein, 2002, aktaran Aydoğan, 2023).

Aile katılımı, okulda yapılan çalışmaları iyileştirmek için ailelerin evde çocuklarına uygun ortam sağlamalarıdır. Aynı zamanda çocukların okul aktivitelerine yardım etmeyi, sınıfta yapılan çalışmalarda gönüllü olarak yer almayı, okullarda karar alma

süreçlerinde rol almayı içerir (Çakır, 2017). Aile katılımı ailelerin hem kendilerine hem çocuklarına faydalı olabilmek adına yeteneklerini ortaya koymasındır (Çamlıbel-Çakmak, 2010). 2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde eğitim sisteminin temel unsurlarının öğrenci, öğretmen, aile, okul olduğu görülmüş eğitimde başarılı olmak için ailelerin bu sürece aktif katılım göstermeleri gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2018).

Öğrencilerin başarılı olması için okul aile toplum arasındaki iletişimin artırılması, ailelerin okuldaki etkinliklerde karar alma sürecine katılması, bunun için ailelerin doğru yönlendirilmesi, eğitilmesi, gerekli konularda fikir alınması süreci olarak ifade edilebilir (Demircan, 2012). Bu tanımlardan aile katılımının aile ve çocuk arasındaki iletişimde çocuğun yeni şeyler öğrenmeye karşı motive edilmesinde, çocuğun eğitim öğretim hayatında gelişmesinde ne kadar önemli olduğunu anlamaktayız (Şengül, 2021).

Aile katılımı ile aileler kendilerine ve çocuklarına amaçlar belirleyip bu amaçlara ulaşmak için çaba gösterirler. Çocuklarının arkadaşlarının aileleri ile iletişim halinde olarak kendilerini değerlendirme ve geliştirme imkânı bulurlar. Çocuklar da ailelerinin desteğini görerek kendilerini güvende ve mutlu hissederler. Okula katılım gösteren ailelerin çocukları çevreleri ile daha çabuk iletişim kurarlar bu da çocukların topluma daha kolay katılmasını sağlar. Çocuğun okuldaki etkinliklere katılması ve bunları evde gelince geliştirerek devam etmesi başarıda etkilidir (Aslanargun, 2007).

Okul açısından aile katılım çalışmaları ile idarî ve eğitim ile ilgili işler daha kısa sürede etkili olarak yürür. Okullarda sorumlulukların paylaşılması paydaşların iş doyumunun artmasını sağlar (Oktay vd., 2003). Öğretmenler ise aileler sayesinde çocukları daha yakından tanıma fırsatı bulur. İstenmeyen bir durum geliştiğinde çözüm üretmeleri kolaylaşır.

Ailelerin eğitim öğretim sürecine katılmaları çocuklara okuryazarlık becerisinin kazandırılmasında da etkilidir. Çocuklar ailelerin okuduğu kitapları gözlemleyip dinlemektedirler. Bu da çocukların yaşlılarına göre akademik olarak önde başlamasında etkilidir. Çocuklar ailelerinden sadece kitap okumayı gözlemlemekle

yetinmez onların her türlü davranışlarını gözlemler ve kendilerine model oluştururlar. Oluşturdukları model çevre tarafından desteklenirse aynı davranışları sergilemeye devam ederler (Kasapoğlu, 2024). Doğru model oluşturmak için ailelerin eğitim sürecinde çocuklarının yanında iyi bir model olmaları çocuğun geleceği için oldukça önemlidir.

Çocuğun gelişimini aile ortamından ayrı düşünmek doğru değildir. Çocukların gelişimi için onlara sağlanan ortamın gelişimlerini destekler nitelikte olması için aile bireylerinin tutum ve davranışları önemlidir. Çocukların okul öncesi eğitimde öğrendiklerini okul dışı ortamda aile ile pekiştirir. Bu bakımdan aile ile okulun iş birliğinin çocuğun gelişiminde etkisi büyüktür (Eryorulmaz, 1993).

1.12. Aile ve Eğitim İlişkisi

Aile toplumun en küçük yapı taşıdır. Eğitim ailede başlar, okulda devam eder. Yapıcı'nın (2010) belirttiği gibi eğitim ve aile birbiri ile karşılıklı ilişki içinde olan toplumsal kurumlardır. Toplumun güçlü olabilmesi ailelerin iyi eğitim almaları ve çocuklarına da iyi eğitim vermeleri ile mümkündür. Genel olarak eğitim bir kültürleme sürecidir. Bu kültürleme sürecinin en önemli parçalarından biri ise ailedir. Aileler sahip olduğu yaşamsal becerileri yetiştirmekte oldukları yeni nesle aktararak bunun devamını sağlarlar (Genç, 2016). Çocuklar yaşadıkları toplumun kültürel yapısını ailelerinden öğrenmektedir. Yine yaşadıkları toplumun gelenek görenekleri, normları, değerleri aileleri tarafından çocuklara aktarılmaktadır. Çocuklar bir birey olarak bunları öğrenip topluma uyum sağlarlar. Ailelerde her bireyin kendine ait sorumlulukları vardır. Anne ve babalar çalışarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirirken çocuklar ise okula giderek kendilerine iyi bir gelecek hazırlamak için üzerine düşen görevleri yerine getirmekten sorumludurlar (Gezginci, 2020).

Her aile çocuğunun en iyi şekilde yetişmesini ister. Bir çocuğun nasıl yetiştiği o çocuk toplum içine çıkınca anlaşılır. Bireyler çevresinden planlı ya da plansız olarak öğrendiklerini toplumda uygulayarak yaşamını sürdürür. Demirel ve Kaya'nın (2013) belirttiği gibi belli bir plan uygulanarak okullarda ya da kurumlarda gerçekleştirilen eğitim formal eğitimidir. Belli bir plan uygulanmadan

gerçekleştirilen eğitim ise informal eğitimidir. Örgün eğitim ise okul öncesi eğitimden başlayıp ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim sürecini de kapsamaktadır. Aileler de çocuklarını gerekli şartları yerine getirdiği zaman eğitim almaları için örgün eğitim kurumları olan okullara göndermektedir. Okullardaki eğitim öğretim faaliyetlerinin amaçlarına ulaşabilmesi için öğrenci ve öğretmenler kadar büyük öneme sahip paydaşlardan biri de ailelerdir. Aileler, çocuklarını okula hazırlayarak, boş zamanlarını değerlendirmelerine yardımcı olarak ve okul başarısına katkı sunarak örgün eğitime katılmış olurlar.

1.12.1. Çocuğun Okula Hazırlanmasında Ailenin Etkisi

Çocuğun anne babadan ilk kez ayrılması okul eğitimine başlaması ile gerçekleşir. Bilinçli aileler bu süreçte çocuklarının tüm sorumluluğunu öğretmenlere yüklemeyip çocuğun sosyalleşme sürecinin daha iyi geçmesi ve başarısının artması için eğitim öğretim sürecinin içinde yer alırlar. Ailelerinden destek alarak yetişmiş çocuklar eğitim sürecinde daha başarılı olurlar (Esgin, 2014). Ailelerin çocuklarını iyi bir şekilde okula hazırlamalarının temelinde çocuklarına yeterli zaman ayırmak vardır. Ailelerin yeni şeyler öğrenmeye karşı sergilemiş olduğu tavır, çocuklara kendini ifade etmesi için imkân tanınması, çocuklar için demokratik ortamın hazırlanması çocuğun sadece dil gelişimini etkilemekle kalmayıp aynı zamanda öğrenmeye karşı motivasyon ve ilgisinin artmasında da etkilidir. Farklı sosyoekonomik düzeye sahip ailelerde bu durum farklı şekilde gerçekleşebilmektedir. Anne babaların sahip olduğu bilgi ve beceriler çocuklarını okula hazırlamada etkilidir. Aynı şekilde anne babaların yetersizlikleri de yetiştirmiş oldukları çocukların eğitim sürecine yansımaktadır. Bu bakımdan ailelerin çocuklarını okula hazırlarken bilinçli şekilde yaklaşmaları son derece önemlidir (Genç, 2016).

Anne baba ve çocuk arasındaki ilişkinin sağlıklı olması o evde yetişen çocukların kişilik gelişimine olumlu katkı sağlar. Anne babanın kendi kişilik özellikleri sağlıklı olduğu takdirde yetiştirdiği çocuğun kişiliği de sağlıklı olacaktır. Anne baba kaybı, ayrılması, kavgası, şiddeti yaşayan çocukların psikososyal gelişimleri olumsuz

yönde etkilenmektedir. Aile çocuk için çok önemlidir. Yerini hiç kimse dolduramaz (Dam, 2008).

Çocukluğunda değerli olduğu hissini aileden alan çocuk kendinin değerli olduğuna inanır (Cüceloğlu, 2002). Çocuğun kişilik gelişiminde aileye büyük sorumluluk düşmektedir. Çocuğun davranış ve tutumları anne babanın davranış ve tutumlarını yansıtır. Özellikle 0-6 yaş dönemindeki çocuklarda anne babanın çocuk üzerindeki etkisi yoğun şekilde hissedilir. 0-6 yaş dönemi çocuklar için kişilik gelişiminin oluşmasında en kritik yaş aralığıdır. Aileler beraber yaşadıkları süre boyunca çocuklarına toplumsal değerleri aktarmakla sorumludurlar (Poyraz, 2007).

J.J.Rousseau'nun çocuk eğitimi üzerine kaleme aldığı "Emile ya da Eğitim Üzerine" adlı eserinde çocukların çevreden öğreneceği çok şeyin olduğundan bahsetmiştir. Çocukların çevreden öğrendikleri onların ileriki yaşamlarına yön vermektedir. Aynı zamanda hayat boyunca deneyim sahibi olmasına imkân sunmaktadır. Çocuklar kazandıkları deneyimler sayesinde kaygı düzeyleri daha düşük olmakta, hayata güvenle bakmakta ve çevresiyle sağlıklı iletişim kurmaktadır. Bütün bunlar göz önüne alındığında çocuğun yaşama daha iyi hazırlanması ve karşılaştığı güçlükleri çözebilmesi için ailelerin desteğine ihtiyaç vardır. Anne babalar çocuğunun ilk öğretmenidir. Çocuklarına davranışlarıyla rol model olan kişilerdir (Akran, 2020). Anne babalar çocuğu okula hazırlarken evde boş zamanlarını doğru şekilde değerlendirmede de çocuklarına rehberlik ederler.

1.12.2. Boş Zamanları Değerlendirmede Aile Etkisi

Boş zaman denilince sanki hiçbir şey yapılmayan zaman anlaşılmaktadır. Oysaki boş zamanlar dolu dolu değerlendirilmesi gereken zamanlardır. Kişilerin boş zamanlarını en yaratıcı şekilde değerlendirmeleri onların bu konuda doğru eğitilmelerine bağlıdır (Tezcan, 2019). Herkesin çalışma saatleri dışında boş zamanlara ihtiyacı vardır. Bu boş zamanları en verimli şekilde geçirmek kişinin gelişimine olumlu katkı sağlar. Boş zaman aktiviteleri yaşı kaç olursa olsun her birey için önemlidir. Ancak gelecekte yetişkin olacak çocuklar için diğer yaş gruplarına göre daha fazla öneme sahiptir (Eldeniz-Çetin ve Terzioğlu, 2018).

Çocukların boş zamanlarını verimli şekilde geçirme alışkanlığı ailede başlar. Aile boş zamanı değerlendirmeyi çocuğa öğretirken bunu bir plan içerisinde öğretmez. Çocuk bunu ailesini gözlemleyerek öğrendiği gibi ailenin sosyoekonomik durumu da çocuğun boş zaman aktivitelerini belirleyici etkindir (Genç, 2016). Okula hazırlanma süreci öncesinde ya da okul zamanında aileler çocuğun boş zamanını değerlendirmesinde bilinçli yaklaşırsa çocuğun zihinsel, kişisel gelişimine ve akademik başarısına sağlam zemin atmış olurlar. Boş zamanları iyi değerlendirme günümüzde yaşam biçimi halini almıştır. Boş zaman değerlendirme etkinliklerinin artması ve boş zamanların nasıl değerlendirmesi gerektiğinin çocuklara kazandırılması önemlidir. Boş zamanları değerlendirme etkinlikleri çocuk yaşlarda başlamaktadır. Boş zaman alışkanlıklarının devam ettirilmesi çocuklara psikolojik, sosyal ve fiziksel olarak destek vermektedir (Tel vd., 2020). Boş zamanlarını doğru değerlendirmek çocukların okul başarılarında etkilidir ve bu konuda aileye büyük sorumluluk düşmektedir.

1.12.3. Ailenin Okul Başarısına Katkısı

Çocukların temel becerilerinin kazandırılması ve eğitilmesi sürecinde en başta akla gelen kurum ailedir. Aileden sonra bu görev okullarıdır. Aileler çocuklarını okula gönderirken bir arayış içine girerler. Çocuklarını başarı oranı yüksek bir okula gönderirlerse çocukları da o oranda başarılı olacak düşüncesindedirler. Oysa başarı bir ekip işidir. Tezcan'a (1984) göre, çocukların okul başarısını etkileyen iki unsur vardır. Bunlar bireysel faktörler ve sosyal faktörlerdir. Bireysel faktörlerin içinde çocuğun doğuştan getirdiği bireysel özellikler ve kalıtsal etmenler vardır. Sosyal faktörlerin içinde ise aileden, okulun niteliğinden ve ekonomik imkânlardan kaynaklanan nedenler yer almaktadır. Ailenin eğitimle ilişkisinden yola çıkarak sosyal faktörlerdeki aileyi ele alacak olursak her aile çocuğunun okulda başarılı olmasını ister. Fakat bazı aileler bunun için nasıl bir yol izleyeceğini bilemez. Ailelerin çocuklarına verdikleri destek çocukların okul başarısında önemli etkiye sahiptir. Eğitim kurumu olan okullarda eğitim öğretim uygulamalarının nasıl gerçekleştiğini görmek için ailelerin ilk yapması gereken okul yönetim faaliyetlerine katılmaktır. Bu şekilde aileler eğitim öğretim ortamını daha yakından

tanıma fırsatı bulup tanıdıkları ortama göre çocuklarını hazırlarken daha bilinçli davranacaklardır.

Sağlıklı bir aile ortamı olan ve ailelerinden desteği olan çocukların akademik olarak diğer öğrencilere daha başarılıdır. Bu başarının bir nedeni de aileler ile öğretmenler arasındaki iletişimin düzenli olmasıdır. Ailelerin okul ile güçlü bir bağ kurması öğrenci ve öğretmen iletişimini güçlendirmekte ve bunun sonucunda sınıf ortamında olumlu bir atmosfer oluşmaktadır (Karagüzel vd., 2025). Ailelerin öğretmenlerle iletişim halinde olması çocukların akademik başarısını olumlu etkilediği gibi aile içindeki bireylerle kurulan iletişim de çocukların başarısı üzerinde büyük etkiye sahiptir.

1.12.3.1.Aile İçi İletişimin Başarıya Etkisi

Toplumun en küçük birimi olan ailelerin çocuklarının okuldaki başarısında mutlaka payı vardır. Bu pay ailelerin başarı beklentilerine göre farklılık gösterir. Örneğin bazı aileler için geçer not almak başarı sayılırken bazı aileler için ise sürekli artan bir başarı beklentisi olup okuldaki başarıyı sorgulayarak kendi de sürece katılmak istemektedir (Genç, 2016).

Sağlıklı iletişim kurarak ailede yaşanan sorunların ele alınıp çözüm üretilmesi aile bireylerinin sorumluluğundadır. Karşılaşılan sıkıntılar, problemler ertelenmeden birlikte çözüm üretilmelidir. Aile bireylerinin hiçbir sorumluluktan kaçmamaları aile bütünlüğü için önemlidir (Sağlam, 2020).

Ailelerin çocukları üzerindeki sorumlulukları besleme, büyütme, koruma ile sınırlı değildir. Ailelerin çocuklarının okul başarısına katkıda bulunmaları için de kendi üzerine düşen sorumlulukları vardır. Bu sorumlulukları yerine getiren ailelerin çocukları şüphesiz başarılı olma yolunda ilerleyeceklerdir. Ailelerin çocuklarını ödüllendirmeleri, aile bireyleri arasındaki ilişkiler, aile ortamının niteliği, ödev ve görev takibi çocukların başarılı olmasında ailelerin sorumlulukları arasındadır.

1.12.3.2. Ailelerin Çocuklarını Ödüllendirmeleri

Çocuklar okulda başarı elde ettikleri zaman bu başarının evde takdir edilmesini istemektedir. Okulda göstermiş oldukları başarıları evde takdir edilmeyen çocukların derslerine olan motivasyonu düşer. Aile tarafından başarının görülmemesi gibi tam tersi sürekli ödüllendirilme de başarıyı olumsuz etkilemektedir. Olması gereken sürekli ya da hiç ödüllendirme değil bunun yerine çocuğun davranışlarının niteliğine göre ödüllendirmelerdir (Genç, 2016).

Çocukların ödüllendirilmesi sadece maddî değeri olan bir hediye ile olmamalıdır. Çocuğunun içsel motivasyonunu artırıcı şekilde davranan aileler, çocuğunun başarısının daha uzun soluklu olmasında etkilidir. Bilgiye ulaşmak için teknolojinin son derece önemli olduğu bir çağda çocukların bilgisayar, tablet gibi araçlarla ödüllendirilmesi mutlaka yararlı olacaktır. Ailelerin evde çocuklarının teknolojiyi doğru kullanıp kullanmadığını kontrol etmesi çok önemlidir. Öğrencilerin teknolojiyi amacı dışında kullanmaları akademik başarılarında olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Çocukların öğrenmesini desteklemek için ailelerin görevi sadece sınırsız isteklerini yerine getirmek değildir. Çocuğu merkeze alan öğrenme yaklaşımında önemli olan çocuğun öğrenme ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamı oluşturabilmektir. Çocuklara velilerinin kendileriyle ilgilenilmesine yönelik görüşleri sorulduğunda velisinin sevdiğini göstermesi, mutlu etmesi, ödevlerine yardım etmesi, tüm çocuklarına eşit yaklaşması, huzurlu ev ortamı sunması, iyi iletişim kurması, takdir-başarısını övmesi verilen yanıtlar arasındadır. Çocuğun eğitimden ve aileden beklentilerinin maddesel ve teknolojik araçlarla kurulmasının öğretimsel amaçlara dönüşmesi için aile-okul iş birliğini güçlendirecek etkinliklere yer verilebilir (Kutluca-Canbulat ve Yüce, 2016). Görüldüğü gibi okul aile iş birliği sadece okulda gerçekleşen veya sadece okula giderek gerçekleştirilen faaliyetleri kapsayabilmektedir. Okulla iş birliği evde de devam eden bir süreç olduğu ve aile bireyleri arasındaki ilişkilerin de çocuğun başarısına etki eden diğer bir unsur olduğu söylenebilir.

1.12.3.3. Aile Bireyleri Arasındaki İlişkiler

Ev ortamında ailelerin çocuğa yönelik tutumları da iş birliğini destekler yönde olmalıdır. Aile bireylerinin davranışlarının tutarlılık göstermesi çocuğun gelişimi için önem taşımaktadır. Örneğin anne ve babanın tutum ve davranışlarının birbiri ile çelişmesi çocuğun zihninde ikilik oluşturacak bu tutarsızlık başarısını olumsuz etkileyecektir. Bu sebeple aile bireyleri arasındaki ilişkilerin de okul iş birliğine doğrudan katkı sağladığı söylenilebilir.

Aile üyelerinin arasındaki ilişkinin sağlıklı olup olmaması çocukların okul başarısını etkilemektedir. Aile ortamı sağlıklı olan çocuklar karşılarında problemleri ile yakından ilgilenen, anlayışlı, kendine güven veren anne babalar bulurlar. Bu ortamda bulunan çocukların başarısı desteklenirken başarısız olduğu durumlarda ise birlikte düşünülerek mantıklı çözümler üretilir. Aile ilişkilerinde uyum olması çocuğun başarısının artmasında etkilidir. Sosyoekonomik açıdan orta ve üst düzey aileler çocuklarına yardım edebilecek yeterliliğe sahiptir. Sosyoekonomik açıdan alt düzey ailelerde büyüyen çocukların aileleri ise eğitim yetersizlikleri nedeniyle diğer aileler gibi derslerine yardım edememektedir. Ortada bir başarısızlık olduğu zaman çocuklarda endişe yaratmadan çözmek gerekmektedir. Aileler özellikle çocukları küçük düşürücü, başkaları ile kıyaslayan davranışlardan uzak durulmalıdır. Bu aile tutumları çocuklarda okul başarısızlığının yanında psikolojik problemlere de sebep olabilir (Genç, 2016).

Öte yandan çocukların iletişim kurduğu ilk kişiler aile üyeleridir. Çocuk ilk sosyal becerileri anne babadan öğrenilir sonra kardeşler ve akranları ile bunları geliştirir. Anne ve baba, sevgisi ile çocuğuna güven ortamı oluşturur ve bu ortam çocuğun yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlar. Çocuklar toplum içinde saygılı, yardımsever olma becerilerini aile ortamında öğrenir. Toplumdaki bireylere uyum sağlama bilinci çocukların ailedeki bireyleri örnek alması sonucu oluşur (Deveci, 2011). Okullar toplumun parçası olduğuna göre çocuklar öğretmenlerine ve arkadaşlarına saygı ve sevgi dolu yaklaşmayı ailede öğrenmektedirler.

1.12.3.4. Aile Ortamının Niteliği

Okul başarısını etkileyen aile içi iletişimin bir parçası da aile ortamının niteliğidir. Çocuğunun problemlerini önemsemeyen aileler çocuğun başarısında olumsuz bir çevreyi temsil ederken, çocuğu ile günü gününe ilgilenen ona yardımcı olan aileler ise çocuğun başarısı için uygun ortamı oluşturan çevreyi temsil etmektedir. Anne babaların çocuklarının gelişmelerine katkıda bulunacak şekilde davranışlarına özen göstermeleri gerekmektedir.

Ebeveynler çocuklarının başarısının artmasında rol model konumundadır. Ebeveynlerin kendilerine ait çalışma düzenleri ve çevreleriyle iletişim kurma şekilleri çocuklar tarafından gözlemlenerek okuldaki başarılarına katkıda bulunurlar. Evde izlenen televizyon programları, okunan kitap, gazeteler çocuğun eğitim sürecinde çok önemlidir. Aile bireylerinin kitap okuması çocuğun okumaya karşı ilgisinin artmasında etkilidir. Kültürel açıdan izlenen televizyon programları da çocukların okul hayatında etkilidir. Akıllı telefonlarda oynanan oyunlar, sosyal medya çocukların okul başarısını etkileyen unsurlardandır. Aileler çocuklarının burada geçirdiği vakti kontrol altına alarak çocuklarının akademik başarısına katkıda bulunmuş olurlar (Genç, 2016).

Ailelerin çoğu çocuklarının kitap okuma alışkanlığı kazanmasını ister. Çocuklarının bu alışkanlığı kazanması için de sürekli tavsiye ve hatırlatmalarda bulunur. Ancak çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırmak onlara kitap okumayı alışkanlık haline getirmiş bir aile ortamı sağlamakla mümkündür (Sağlam, 2020).

Aile ortamı içerisinde anne babanın göstermiş demokratik ebeveyn tutumu çocukların gelişimde olumlu etkiye sahiptir. Bu tutumda aile içindeki kurallar tüm aile üyelerinin katılımıyla alınmaktadır. Bu çocuklarda sorumluluk duygusunun gelişmesi sağlamaktadır (Küçükali, 2018). Aile ortamının demokratik olması çocuğun düşüncelerinin aile içinde değerli görülmesini sağlayacak ve çocuğun kişilik gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

1.12.3.5. Ödev ve Görev Takibi

Çocukların davranışlarının okuldan sonra evdeki aile takibi okul kadar etkilidir. Çocuklarını iyi tanıyan eksik yönlerinin farkında olan aileler çocuğunun eğitiminde ilerlemesinin önünü açmış olur. Aile ve okul arasında iş birliği olan çocukların eğitimleri boyunca potansiyellerinin ortaya çıkması kolaylaşıp akademik başarılarında olumlu gelişmeler yaşanacaktır (Erakın, 2019).

Velilerin çocuklarının akademik başarısına katkıda bulunmasının bir yolu da onların ödevlerine destek vermektir. Öğrencide sorumluluk geliştiren ödevler, okul ile aile arasında köprü görevi görmektedir. Veliler ödevler ile çocuklarının eğitim öğretim hayatını izleme şansına sahip olup bu sürece katılmaktadırlar. Ödevler, öğretmen, öğrenci ve veliler arasında bağ oluşturmaktadır. Ailelerin çocuklarının ödevlerini takip ederek okul ile iş birliği içinde olması onların başarısını da artırmaktadır (Güneş, 2014). Okul aile iş birliği sayesinde öğrenciler velilerinin desteğini alenen görmekte ve okula uyum süreçleri kolaylaşmaktadır. Çocukların akademik başarılarının artmasında okul iş birliğinin etkisi büyüktür.

Öğrencinin okulla ilgili sorumluluğu ödevden ibaret değildir. Ödevini yapmak kadar çocuğun okuldan istenilen görevleri yerine getirip getirmediğinin aile tarafından takip edilmesi gerekmektedir. Ders araç gereçlerini getirmemesinde aileden kaynaklanan bir neden varsa (araç gereci ailenin almaması gibi) aile bu sorunu gidermelidir. Ailenin kendisiyle ilgilendiğini gören çocukların derslere ve ödevlere olan ilgisi artacaktır.

1.13. Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı

Okul öncesi eğitim ilköğretim eğitiminin ilk basamağı kabul edilir. Çocukların yaşamlarının sonrasında önemli olan gelişim alanlarının tamamlandığı dönemlere gelen okul öncesi dönem oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumları kişiliğin şekillendiği bu dönemi en sağlıklı biçimde geçirmek için aileleri bilgilendirmeyi amaçlamaktadır (Kandır, 2001). Aileler çocukları okula başlayana kadar çocuklarının ilk öğretmenleridir. Bu bakımdan okul öncesi programlarının

hazırlanmasının yanında aileler tarafından desteklenmesi de çok önemlidir (Bağçeli-Kahraman, 2012).

Ülkemizde 2006 yılından beri okul öncesi eğitim aile katılımlı olarak yürütülmektedir (MEB, 2006). Aile katılımını desteklemek amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER) geliştirilerek öğretmenlerin aile eğitimlerinde kullanabileceği etkinliklere yönelik örnekleri sunmuştur (MEB, 2013). Okul öncesi eğitimde aile katılımına verilen önemin günden güne daha da arttığı görülmektedir.

Ailelerin okul sürecine katılımı okul öncesinde başlar ve diğer kademelere doğru devam eder. Okul öncesi çocukların eğitime başladığı ilk kademe olduğu gibi ailelerin de sürece katılım gösterdiği ilk basamaktır. Burada kazanılan alışkanlıklar daha sonra da devam eder. Vural ve Kocabaş'ın (2016) yapmış olduğu araştırmanın sonucunda çocuğu okul öncesi eğitim almış velilerin aile katılımı çocuğu okul öncesi eğitim almayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Okul öncesinde bilgi sahibi olan veliler ilköğretim sürecinde okul etkinliklerine daha bilinçli şekilde katılacaktır. Bu bakımdan okul öncesi öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarını titizlikle uygulamaları ve ilköğretim için aileleri bilinçlendirmeleri etkili olacaktır. Leblebicier ve arkadaşlarının (2024) çalışmasında okul öncesi öğretmenleri aile katılımına genellikle ilgili ailelerin, ev hanımlarının katıldığını babaların ise etkinliklere katılımının daha az olduğunu belirtmektedir. Okul öncesi yaş grubu aile desteğine en çok ihtiyaç duyulan dönemdir. Bu bakımdan aile katılımı okul öncesi için ayrı bir öneme sahiptir.

Erşan'ın (2024) yapmış olduğu çalışmada okul öncesi öğretmenlerin aile katılım çalışmalarını öğrencilerin gelişimlerini desteklemek için ailelere rehberlik etmek şeklinde algıladıkları ifade edilmektedir. Okullarda gerçekleşen aile eğitimlerinin rehber öğretmenler tarafından yapıldığı aile katılım etkinliklerinin ise daha çok sınıf içinde yapılan etkinlikler şeklinde tasarlandığı belirtilmiştir. Baştan ve arkadaşlarının (2023) çalışmasına göre okul öncesi öğretmenleri ailelerin sürece aktif katılım göstermesi için onlara yönelik eğitici seminerler verilmesini önemli bulmaktadır. Düzenli iletişim ve toplantılar ile okul öncesinde ailelerle olan iş birliğinin artacağı belirtilmiştir. Açık kapı günleri ve etkinliklere ile ailelerin

katılımının artacağı ifade edilmiştir. Okul öncesinde başlayan aile katılım çalışmalarının ilköğretimde devam etmesi sürecin devamlılığı bakımından önemlidir.

1.14. İlköğretimde Aile Katılımı

Okul öncesi eğitimden sonra çocuğun eğitime devam ettiği yer ilkokullar daha sonra da ortaokullardır. Aile katılımı ilköğretimde ve ilköğretime geçiş basamağı olan okul öncesi eğitimde büyük önem taşımaktadır. Kılıç'ın (2010) sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmasında öğretmenlerin aile katılım etkinliklerine birinci sınıfta daha fazla yer verdikleri görülmüştür. Bu etkinlikler planlanırken aile, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine bir bütün olarak önem verildiği yapılan çalışmalarla ilgili ailelerin bilgilendirildiği belirtilmiştir. Aile katılım çalışmalarının öğrencinin derse olan ilgisini ve başarısını olumlu etkilediği, öz güvenini arttırdığı, ailelere sınıf içinde çocuklarını gözlemleme imkânı verildiği ve öğretmenlerin işlerinin kolaylaştırdığı ifade edilmiştir.

Aile katılımı çocukların akademik başarılarına olumlu katkı sağlamaktadır. Aile katılımı ayrıca ailelerin çocuklarının yararına yönlendirme yapmalarında etkilidir. İlköğretimde öğrencinin akademik başarısına katkı sağladığı alanlardan biri de matematiktir. Aile katılım sürecinde iş birliği ve çocuklardan gelen geri bildirim ilköğretim öğrencilerinin matematik başarısının artmasında etkilidir (Hacısalıhoğlu-Karadeniz vd., 2012).

İş birliği, Çalışkan'ın (2022) yapmış olduğu araştırmada ilkokul velilerinin aile katılımının boyutları arasında belirtilmiştir. Aynı araştırmada ilkokullarda okul temelli yapılan veli katılım çalışmaları olarak veli toplantıları, özel gün ve hafta etkinlikleri, dijital platformlardan iletişim kurulması belirtilmiştir. Ailelerin büyük çoğu tarafından yapılan bu etkinlikler yetersiz görülmektedir. Velilerin çoğu okullarda aile katılımı için davet aldıklarında katılmaya istekli olduklarını ifade etmiştir. İlkokullarda yapılan aile katılım çalışmalarının sayısının artması için öğretmenlere büyük görev düşmektedir.

Özel ve arkadaşlarının (2016) yaptığı araştırmada çocuğu ilkököl başlangıcındaki velilerin aile katılımlarının genellikle orta düzeyde olduğu, annelerin babalara göre aile katılım faaliyetlerine daha çok katıldıkları, velilerden çalışmayanların çalışanlara göre etkinlikler daha çok katıldıkları, 30-42 yaş aralığında olan velilerin 43 yaş üstü velilere göre evde çocuklarının eğitimiyle daha çok ilgilendikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sekizinci sınıf öğrencilerinde aile katılımının akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen bir araştırmada anne baba katılımının öğrenmeyi ilkökullarda ortaokullara göre daha çok etkilediğı ortaya çıkmıştır. Okul öncesi ve ilkökullardaki velilerin toplantılara ve aile katılım etkinliklerine katılımı öğrenciyi olumlu etkilerken ortaokulda öğrencinin gelişim dönemlerinden dolayı ailenin okula gelmesinden memnun olmama gibi farklılıklar olabilmektedir (Singh vd., 1995, aktaran Çıkar, 2019). Erken çocukluk dönemindeki aile katılımının anaokulu ve ortaokul 8.sınıftaki okuma başarısına etkisini inceleyen boylamsal bir araştırmada aile katılımı ile okuma başarısı arasında pozitif ilişki olduğı görülmüştür. Aynı araştırmada aile katılımı ile özel eğitimde geçirilen sürenin azaldığı da görülmüştür (Miedel ve Reynolds, 1999, aktaran Çıkar, 2019).

1.15. Ortaöğretimde Aile Katılımı

Ergenlik döneminde gençlerin aileleri ile iletişimi azalabilmekte ve ailelerin okul ile iş birliği okul öncesi ve ilköğretime göre düşmektedir. Aile katılımı çocuğun devam ettiğı okul kademesine göre farklılaşmaktadır. Amerika Bileşik Devletlerinde yapılan araştırmada ilkökoldan liseye doğru aile katılımının azaldığı görülmüştür (Lee, 1994; Eccles ve Harold, 1996; Simon, 2000, aktaran Kotaman, 2008). Ortaöğretimde aile katılımı düşmektedir. Ortaöğretimde aileler genellikle okuldan uzak durmayı seçmektedir. Bu durum öğrencilerin ortaöğretimdeki akademik başarısını da olumsuz etkilemektedir. Ailelerin çoğunun okullarda düzenlenen etkinliklerden haberinin olmaması, sadece not durumu için okula gelmeleri, okul-aile birliklerinin görevlerini etkili yürütmemesi aile katılımının yetersiz olmasının göstergeleridir. Okul- aile birlikleri öğretim materyalleri seçimi ve alımında, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmaları gerektiğı durumlarda,

okul kuralları hakkında aileleri bilgilendirirken okul yönetimine katılım göstermektedir (Bayrakçı ve Dizbay, 2013).

Liselerde ilköğretim ve okul öncesine göre iş birliğini zorlaştıran nedenlerden biri ailelerin çocuklarının eğitimlerine nasıl dâhil olacaklarını bilmemeleri ve öğretmenlerin ise daha çok öğrenciye sahip olduğu için aileler ile verimli iş birliği kurma konusunda yetersiz kalmalarıdır. Aileler de iletişim kurmaları gereken öğretmen sayılarının lisede arttığını ifade etmişlerdir. Ergenlik döneminde gençlerde görülen davranışsal ve gelişimsel değişimler de ailelerin çocuklarının eğitimine katılımı üzerinde etkili olmaktadır. Bu yaş grubundaki öğrencilerin kendi kararlarını kendi almak istemesi anne ve babalarını sürecin dışında bırakabilmektedir. Öğrencinin özerklik kazanması ile ailesinin ödevlerini takip etmesini istememesi ya da okula gelmesini istememesi bu dönemde yaşananlar arasındadır (Hill ve Chao, 2009; Sanders ve Epstein, 2000 aktaran, Ahioğlu-Lindber ve Demircan, 2013). Sarier ve Uysal'ın (2020) çalışmasında velilerin okul yönetimine katılım engelleri arasında iş yoğunluğu ve katılım konusunda bilgisiz olma, kişisel problemler, isteksizlik ve sorumluluk üstlenmeme bireyden kaynaklı nedenler arasında, yetki verilmemesi ve okul müdürlerinin olumsuz tavrı okuldan kaynaklanan nedenler arasında, ulaşım problemi ve çevre baskısı da çevreden kaynaklanan nedenler arasında tespit edilmiştir. Tüm paydaşların olduğu gibi velilerin de okul katılımını önemli buldukları fakat belirtilen nedenlerden dolayı bazı olumsuzluklar olabildiği görülmektedir. Bunların önüne geçilmesi ortaöğretimde aile katılımının artmasında büyük öneme sahiptir.

1.16. Özel Gereksinimli Öğrencilerde Aile Katılımı

Özel gereksinimli çocuklar ve aileler toplumun parçasıdır. Anne baba olmak pek çok sorumluluğu beraberinde getirir. Özel gereksinimli bir çocuğu olan anne babalarda bu sorumluluk daha da artar. Bu aileler öğrencilerin başarısı üzerinde kritik rol oynarlar. Okul ile aile arasındaki iş birliği ile çocuğun davranışları izlenir eğitim öğretim sürecinde öğrenilen bilgi ve davranışların tekrarı sağlanır (Gürşimşek, 2002).

Türkiye’de özel eğitimde aile katılımının önemi yasal düzenlemelerle kabul edilmiştir. 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK’de özel eğitim amaç ve ilkeleri bölümünde “Ailelerin özel eğitim sürecinin her boyutunda aktif katılmalarının sağlanması esastır” şeklinde ifade yer almaktadır. Aynı zamanda Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği özel eğitimin temel ilkeleri bölümünde “Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması esas alınır” ifadesi ile ailelerin eğitime katılımının önemi ve gerekliliği vurgulanmıştır (MEB, 2018).

Taytak-Küçük ve Taşkın’ın (2023) yaptığı araştırmada, özel gereksinimli öğrencilerde aile katılımının okul yönetimi ve öğretmenlere iş birliği sağlamada katkısı olduğu okul yöneticilerinin görüşleri arasındadır. Ailelerle kurulan iş birliği sayesinde öğretmenin işi kolaylaşmış olacak, çabaların karşılığı alınacak ve öğrencinin ilerlemesi sağlanacaktır. Aynı araştırmada özel eğitimde aile katılımı istenilen düzeyde olmadığı belirtilmiştir. Bunun nedeni olarak ise ilgisizlik ve isteksizliğin yanında öğrenciden kaynaklanan nedenler belirtilmiştir. Ağır düzey engeli olan öğrenciler ile öğretmenlerin okul etkinliği yapmakta zorlanmaları ya da yaşları büyük olan öğrencilerin aile katılımlarının düşük olması öğrenciden kaynaklanan nedenler olarak ifade edilmiştir. Velilerin katılımının düşük olmasının nedenleri arasında engelli bir bireyle ilgilemelerinin getirdiği yorgunluk da görüşler arasındadır.

Okullarımızda bazı özel gereksinimli öğrenciler kaynaştırma öğrencisi olarak sınıflarda eğitim görmektedir. Bu öğrenciler sınıf ortamına uyum sağlamakta zorlandığında ya da sınıf içinde bir problem yaşadığında aileler ve öğretmenler iş birliği içinde olarak çözüm yolu bulmaya çalışmalıdır. Tam zamanlı kaynaştırma programlarının başarıya ulaşmasında aile katılımı oldukça önemlidir. Bilen (2007) kaynaştırma uygulamalarında ailelerin sınıf öğretmenlerine yeterince destek olmadıklarını, Gündüz (2015) ise özel gereksinimli çocuğu olan ailelerin çocuklarının farklı olduğunu kabul etmeleri gerektiğini ve onlara gereken desteği vererek kaynaştırma eğitiminde daha çok başarılı olunacağı sonuçlarına ulaşmıştır.

1.17. Velilerin Aile Katılımına Bakışı

Aile toplumun en küçük birimi ve kişilerin ilk eğitim kurumudur. Ailelerin sahip olduğu bilgi ve beceriler çocukların okul sürecine yansımaktadır. Eğitim sisteminin girdisi olan çocukları yetiştiren ailelerin bilinçli olmaları ve eğitim sürecine katılım göstermeleri büyük önem taşımaktadır. Ailelerin eğitim sürecine katılımı; velilerin ev, okul ve toplumda çocuklarını desteklemesi, onlar için önemli konularda okulda karar sürecine katılması, öğretmen, okul yöneticisi ve diğer çocukların aileleri ile iletişim içerisinde olmasıdır (Oğuz, 2012).

Aile katılımının temel amacı planlanan hedefe ulaşmayı kolaylaştırmaktır. Öğrencinin gelişim alanları ile ailelere bilgi vermek, öğrencinin etkili öğrenme sağlaması için evdeki öğrenme ortamı hakkında bilgi almak aile katılımının amaçları arasında sayılabilir. Erdoğan ve Demirkasımoğlu'nun (2010), yapmış olduğu araştırmaya göre ailelerin çoğu eğitim sürecine katılmada isteksiz ve pasiftir. Var olan aile katılımının da çağrıldığında toplantıya gelme, bilgi alışverişinde bulunma ile sınırlı olduğu görülmüştür.

Tümkiye ve Yeşiloğlu-Uçar'ın (2021) yapmış olduğu araştırmaya göre ailelerin okulla iş birliğinin öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilemesi, ailenin eğitim sürecinin önemli bir parçası olması açısından aile katılımı öğretmenler tarafından önemli görülmektedir. Ayrıca öğretmenler aile desteği eksik olan öğrencilerin eğitim sürecinin uzadığını belirtmiştir. Yine araştırmaya göre öğretmenler köy yerinde oturan ailelerin aile katılımına mesafeli olduklarını göstermektedir. Veliler aile katılımının önemini ise ailelerin çocukları ile ilgilenmeleri gerektiğini, çocuklara sadece ödev konusunda yardımcı olmakla kalmayıp okul dışı etkinliklere de katılım göstermeleri gerektiği şeklinde belirtmişlerdir.

Aslanargun'un (2007) yapmış olduğu çalışmada velilerin okula katılımlarının düşük olmasında eğitim düzeylerinin yetersiz olması, iş yoğunluklarının fazla olması, gerek gördükleri durumda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin kendileriyle yeterince ilgilenmemesi görülmüştür. Ailelerin sahip olduğu çocuk sayısı, gelir durumu, yaşadıkları coğrafya, kendi öğrenciliğini hatırlatması, para istenmesi, öğretmenlerin sürekli öğüt vermesi, öğretmenlerin velilere otoriter

davranması okula yönelik ilgisizliklerinin nedenleri olarak ifade edilmiştir. Veliler kendileri ile ilgilenen öğretmenlere ve ilgili okul yöneticilerine karşı olumlu görüşlere sahiptir. Okul yöneticisi ve öğretmenlerin yeniliğe açık, azimli kişiler olması veliler tarafından olumlu karşılanmaktadır. Öğretmenlerin çocukları yeteri kadar tanınması, çocukları sevmesi, okul müdürlerinin sorumluluklarını bilmesi, problem çözebilmesi, okulda düzenin olması veliler tarafından olumlu karşılanırken öğretmen ve okul yöneticisinin ilgisizliği veliler tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Öğretmenlerin formasyon eksikliği, veli ile iletişimdeki eksiklikler ve yöneticilerinin sorun çözemeyişleri velilerin okula karşı olumsuz görüş belirtmesinde etkilidir (Çıkar ve Arslan, 2022).

1.18. Ailelerin Okul Yönetimine Katılım Türleri

Aileler okul yönetimine çeşitli şekilde katılım sağlayabilirler. Okul-aile birlikleri, bilgilendirme toplantıları, bireysel görüşmeler, telefon görüşmeleri, haber mektupları, ev ziyaretleri ailelerin okul yönetimine katılım türleri arasındadır.

1.18.1. Okul-Aile Birlikleri

Okul ve aile arasındaki iş birliği öğrencinin eğitimi süresince önemlidir. Öğrencinin okulda öğrenmeye başladığı tüm faaliyetler okul dışındaki çevresi ve ailesinin desteği ile pekişmektedir. Okullarda okul müdürleri ailelerin okula katkısını artırmak için velilerle bir araya gelerek birlik kurmalarına yardımcı olmaktadır. Okul müdürleri yönetmelikler aracılığıyla okul ve aile birlikleri arasındaki ilişkileri düzenlemekle yükümlüdürler (Akbaşlı ve Tura, 2019).

Okul aile birlikleri okul ile aile arasında iş birliğinin oluşmasını sağlamak, eğitim öğretimi geliştirici etkinlikler yapmak, ekonomik sıkıntı çeken öğrencilere destek olmak için kurulmuştur (MEB, 2017). Okul aile birlikleri okulun ihtiyaçlarını karşılamayı amaç edinmiştir. Okul aile birlikleri zamanla okullarda eğitim faaliyetleri düzenleyen ve geliştiren konuma gelmiştir. Okul aile birliklerinin okul yönetiminin planladığı eğitim faaliyetlerine katılım sağlama, yeni eğitim faaliyetleri planlama ve organize etme, eğitim faaliyetleri için çevre ile iş birliği kurma, akademik başarıyı artırma açısından önemi büyüktür. Okul aile birlikleri

okullar açısından büyük öneme sahip olmasına rağmen uygulama aşamasında bazı aksaklıklar olduğu görülmüştür (Çayır vd., 2023)

Erakın (2019) yüksek lisans tezinde yapmış olduğu araştırmada okul müdürlerine göre okul aile birliklerinin gerekli olduğu ancak şu anki yapısının işlevsiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine Akbaşlı ve Kavak'ın (2008) yapmış olduğu çalışmaya göre ortaöğretim okullarında okul aile iş birliği kapsamında yürütülen çalışmaların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yetersizliğin giderilmesi ve okul aile iş birliği sağlanmasında okul aile birliklerinin işlevsel hale getirilmesi hedeflere ulaşmada önemlidir. Okullarda düzenlenen etkinlikler velilerin aktif katılım sağlayacağı şekilde planlanarak okul aile birlikleri ile okul arasındaki iletişim sürekli hale getirilmelidir (Gökçe, 2000). Aileler de çocuklarının gelişimleri için okullarda düzenlenen faaliyetlere katılım göstermeye gayret etmelidir.

Okul aile birlikleri denetim ve yönetim konusunda yetkili birlikler olup okulda yaptırım gücüne sahiptir. Okul aile birlikleri okulda yapılan tüm çalışmaların çevreye duyurulmasında ve geliştirilmesinden sorumludur. Ayrıca öğrencilerin okul dışındaki yaşantılarında ailelerle iş birliği içerisinde olup gerekli durumlarda önlem alınmasına yardımcı olurlar (Oktay, 2007).

Ailelerin okul yönetimine katılması demokratik ortamın bir gerekliliğidir. Okul aile birlikleri ailelerin okul yönetimine katılması için bir kanaldır. Ortaöğretimde temel eğitime göre okul ile ailenin iş birliği oldukça düşüktür. Çocuğu ortaöğretim kademesinde olan veliler genellikle okula karşı mesafeli durmaktadır. Velilerin okula mesafeli duruşu çocuklarının başarısını da etkilemektedir. Ailelerin okul ile iş birliği içinde olması okula sık gelmesi çocuğun başarısı için önemlidir (Bayrakçı ve Dizbay, 2013).

Okulların konumları düşünüldüğünde her okul aynı imkânlarla sahip değildir. Toprakçı ve Arslan'ın (2022) yapmış olduğu araştırmada bu bölgelerdeki okul aile birliklerinin işlevsiz olmasında okul yöneticilerinin okul aile birliği üyelerini kararlara yeterince katmaması gösterilmektedir. Öğretmenlerin iletişimde velilerle sorun yaşaması, velilerin okul ile iş birliği içerisinde olmamaları, velilerin okul aile birliği ile ilgili yönetmeliğe hâkim olmamaları, eğitim seviyesi ve düşük

sosyoekonomik düzeye sahip olmaları okul aile birliğinin işlevsiz olmasının nedenleri arasında gösterilmiştir. Ayrıca okul-aile birliği yönetmeliğinin günümüz koşullarına yönelik olmaması ve karmaşık olmasının da okul-aile birliklerinin işlevsiz olmasında etkisi olduğu belirtilmiştir.

Okul-aile birliklerinin verimli bir şekilde işletilememesi, okul yöneticileri ile ailelerin sadece kayıt dönemi gibi belireli dönemlerde bir araya gelmeleri, okul aile birliği toplantılarının az kişi ile katılımıyla gerçekleştirilmesi ailelerin okul süreçlerine katılım engelleri arasındadır (Aslanargun, 2007). Ailelerin okul yönetimine katılım türlerinden biri de veli toplantılarıdır.

1.18.2. Veli Toplantıları

Okul ile aile arasındaki iletişim okul aile birlikleri, ev ziyaretleri, haber mektupları, telefon görüşmeleri ile kurulabildiği gibi önceden planlan gündem maddeleri ile veli toplantıları ile de kurulabilmektedir. Veli toplantılarında öğrencilerin akademik başarılarına ilişkin görüşler, öğrencilerin sınıf içindeki ve okuldaki davranışları, öğrencilerin evde verimli ders çalışma yöntemleri gibi konular görüşülmektedir (Saritaş, 2015). Bunlara ilave olarak Ateş ve Yıldız'ın (2019) yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında velilerle tanışmak, velide olumlu tutum geliştirmek, velilerin beklentilerinin anlayabilmek, öğrencinin geleceği ile ilgili aileyi uyarmak, tavsiyelerde bulunmak veli toplantısı yapmanın nedenleri arasında belirtilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin büyük kısmı veli toplantılarından sonra çocuklarının akademik başarılarında artış olduğunu belirtmiştir. Veli toplantılarında öğrencilerin akademik başarısını artırmak için etkili yöntemlerden bahsedilmektedir. Etkili çalışma yöntemlerinden sonra en çok değinilen konular arasında iş birliğinin ve kitap okumanın önemi hakkında görüşüldüğu araştırmanın sonuçları arasındadır. Veli toplantılarına ailelerin katılımının aktif olması öğrencilerin akademik başarılarında ve hem bilişsel hem de davranışsal olarak olumlu gelişmesine katkı sağlamaktadır. Aileler ile iş birliği içinde olunması çocukların okula karşı olumlu tutum geliştirmesinde etkilidir (Tezel-Şahin ve Özyürek, 2011). Ailelerin okul yönetimine katılım gösterme biçimlerinden bir diğeri de bireysel görüşmelerdir.

1.18.3. Bireysel Görüşmeler

Bireysel görüşmeler çocuk hakkında detaylı bilgi vermek için yapılan görüşmelerdir. Özellikle okul öncesi dönemde bireysel görüşmelerin önemli yere sahiptir. Bireysel görüşmeler sadece öğretmenler tarafından planlanmaz. Ailelerden talep gelmesi üzerine de bireysel görüşme planlanabilir. Bu görüşmeler sayesinde aileler çocukları ile ilgili sormadıkları soruları bireysel olarak sorma imkânına ulaşırlar. Anne babalar çocukları ile ilgili beklentileri ve bu beklentilere ulaşmak için neler yapabileceklerini öğretmenleri ile tartışabilirler (Aydoğan, 2023).

2023-2024 eğitim öğretim yılı ile birlikte velilerin okullara geliş zamanları önceden öğretmenler tarafından planlanmaya başlanmıştır. Böylece velilerin okul ziyaretleri daha nitelikli olacak ve eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacaktır. Veliler görüşmeler için planlanan zaman çizelgesinin dışında okulda bulunmayacaktır (MEB, 2024).

Allen ve Codery (2005), ailelerle görüşme yaparken dikkat edilmesi gereken önerilerde bulunmuşlardır. Bireysel görüşmeler sırasında öğretmenler anne ve babanın sözünü kesmeden dinlemelidir. Öğretmenler ailelere yapabileceği şeylerin sözünü vermelidir. Yapamayacakları şeylerin sözünü verip aileleri beklentiye sokmamalıdır. Ailelerle iletişim sırasında ailelerin öfkelenmediği durumlarda öğretmenler sakin kalmayı başarabilmelidir. Önemli noktalar aileler sakinleşince onlara iletilmelidir. Öğretmenler konuşmalarında kendi dediklerini savunan, tartışmacı bir tutum sergilememelidir. Öğretmenler aileler ile yapacağı bireysel görüşmeleri planlayarak yapmalı böylece her iki tarafa uyan zaman önceden belirlenmelidir. Aile ile yapılan görüşmeler ailelerin kaygılarını azaltması bakımından da önemlidir. Ailelerin okul yönetimine katılım türlerinden biri de telefon görüşmeleridir.

1.18.4. Telefon Görüşmeleri

Telefon görüşmeleri yüz yüze gelinemediği durumlarda iletişimi kolaylaştırmaktadır. Telefon görüşmeleri acil bir durum olmadığı sürece her iki taraf için de uygun zamanda yapılır. Telefon görüşmeleri ihtiyaç duyulan

zamanların dışında öğrenci hakkında olumlu duyguları belirtmek için de yapılabilir. Örneğin çocuğun gün içinde okulda sergilediği güzel bir davranış için aileye geri dönüt verilmesi velileri mutlu edecektir ya da okula gelmediği durumlarda telefon edilmesi velilere çocuklarıyla ilgilenildiğini gösterecektir (Çamlıbel-Çakmak, 2010). Ailelerin okul yönetimine katılım türlerinden biri de haber mektuplarıdır.

1.18.5. Haber Mektupları

Haber mektupları, aileleri çocuklarının eğitim sürecinde yapılan etkinlikler hakkında bilgilendirme ve onları bu sürece dâhil etme amacıyla yapılan yazışmalardır. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında haber mektupları sık kullanılan araçlardır (Aydoğan, 2023).

Okullarda yapılacak etkinliklerden velileri haberdar etmek için hazırlanan mektuplar okula gelmeye vakit ayıramayan velilerle iletişim kurmaya yardımcı olmaktadır. Kermes, gezi, piknik, ağaç dikme gibi etkinlikler planlanırken velilerle iletişim haber mektupları ile sağlanır. Yazıcı ve diğerlerinin (2005) araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarındaki veliler uygulanan aile katılım çalışmalarına istekli olarak yer aldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada velilerin en çok tercih ettikleri aile katılım çalışmasının bireysel görüşmeler olduğu görülmüştür. Velilerin büyük kısmı haberleşme mektuplarıyla bilgilendirilmek, sınıf içinde yapılan çalışmalara katılmak ve ev ziyaretleri istediklerini belirtmişlerdir (Aydoğan, 2023).

1.18.6. Ev Ziyaretleri

Ev ziyaretleri okul ile aile arasında iletişim kurma yollarından biridir. Ev ziyaretleri sayesinde öğretmenler öğrencilerin çalışma ortamını ailesiyle olan iletişimini görerek çocuğu ev ortamında gözlemleyebilmektedir. Ev ziyaretleri özellikle problemli öğrenciler için önemli sonuçlar verebilmektedir. Öğrencinin dersteki dikkat eksikliği ya da akademik başarısının düşük olmasının bir nedeni de ailenin içindeki durumuyla ilgilidir. Öğrencinin evde ders çalışmak için sessiz ve uygun ortam olmaması gibi sorunlar öğrencinin akademik başarısının düşmesine sebep olabilir. Ev ziyaretleri ile öğrencinin içinde bulunduğu durum daha yakından tespit edilebilir (Gülcan ve Taner, 2012).

Öğrencilerin gelişimleri için son derece önemli olan öğretmen-veli iletişimi ve iş birliğinin artmasında ev ziyaretleri de etkilidir. Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin dönemde iki kez öğrencilerine ev ziyaretinde bulunmayı tavsiye etmektedir (MEB, 2002). Ev ziyaretleri yapılırken öğretmenlerin ve ailelerin ikisinin de ortak olan uygun zamanı ayarlamak önemlidir. Her iki tarafa da uyan zamanın ayarlanması konusunda ev ziyaretlerinin planlanması konusunda güçlükler yaşanabilmektedir. Tüm sınıftaki öğrencilere ev ziyareti planlanması düşünüldüğünde ortak zaman bulma konusunda sıkıntılar yaşanabileceğinden önceliği olduğu düşünülen öğrencilere yönelik planlamalar yapılabilir (Öcal ve Akpınar, 2020). Uygun zaman ayarlanma konusunda yaşanan sıkıntının dışında ulaşım sıkıntısı, velilerinin yaşam şartları ve kültürünün ev ziyareti yapmayı zorlaştırması öğretmenlerin ev ziyaretlerinde kendilerini güvende hissetmemeleri öğretmenlerin ev ziyaretlerinde yaşadıkları güçlüklerdir (Erkan vd., 2015).

Öğrencinin yakından tanınması, veli toplantılarında kalabalıkta her konuya değinilemediğinden ev ziyaretlerinde öğrenci hakkında daha detaylı bilgi verilmesi bakımından önemli olmasına rağmen ev ziyaretleri öğretmenler tarafından pek tercih edilmemektedir. Öğretmenler daha çok sınıf içi etkinliklerle aile katılımını desteklemekte olup ev ziyaretlerini daha az planlamaktadır. Okullarda yapılan aile katılım etkinliklerinin ailelerin okula gelip bilgi alması, veli toplantıları yapması şeklinde ailelerin pasif kaldığı şekilde düzenlenmektedir. Sadece okul içinde yapılan aile katılım uygulamalarının ailelerin çocuklarının eğitim öğretim sürecine katılması ve söz sahibi olması anlayışını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bunun için ev ziyaretlerini planlayabilmekte ve etkili olarak yürütebilmekte fayda vardır (Tümek ve Yeşiloğlu-Uçar, 2020).

Erkan ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında öğretmenler, öğrencileri ile ilgili detaylı bilgi sahibi olmak, ailenin okul ile iletişimini geliştirmek, eğitimin ev boyutunu değerlendirmek, ailenin sosyoekonomik yapısı hakkında bilgi sahibi olmak, çocuğun davranışlarında olumlu tutum geliştirmesine katkıda bulunmak bakımından ev ziyaretlerinin önemini belirtmişlerdir. Veliler ise öğretmenlerin çocuğu evde değerlendirmesinin ve çocuğu hakkında bilgi alması bakımından ev ziyaretlerini önemsemişlerdir. Öğretmen ve aileler ev ziyaretlerinin aile ve

öğretmenin birbirlerini tanımalarına fırsat vermesi ve okul-aile iş birliğini geliştirmesi açısından önemli bulmuşlardır. Yine aynı araştırmada öğretmenler ev ziyaretlerini planlarken önceliği davranış problemi yaşayan öğrencilere verdiklerini belirtmişlerdir. Okula uyum konusunda zorlanan, özel gereksinimli öğrenciler, gelişim problemi olan ve kendini ifade etmekte zorlanan içe dönük öğrenciler de ev ziyaretlerinde ilk sıralarda yer almaktadır. Tüm bu aile katılım türlerinden bazıları hala kullanılırken bazıları günümüzde dijitalleşme ile birlikte yerini başka uygulamalara bırakmıştır.

1.19. Dijitalleşmenin Aile Katılımına Etkisi

Dijitalleşme ve teknolojik araçlar özellikle pandemi süreciyle eğitime farklı bir boyut getirmiştir. Bu süreçte öğrenciler uzaktan eğitim almışlar aileler de çocuklarına bu dönemde yardımcı olabilmek için dijital ebeveyn rolüne bürünmüşlerdir. Dijital teknoloji, ailelerin çocuklarının başarılarının artması için bilgiye ulaşmada etkili bir yol sunması ve aile ile okul arasında iş birliği sağlayarak eğitim süreçlerine katılımını kolaylaştırmaktadır. Bu açıdan dijital teknoloji ile çocukların eğitimine aile katılımı arasında ilişki vardır (Parlar ve Dere, 2025).

Dijitalleşme ile çocukların ek kaynaklara ulaşma imkânı artacak, eksik konuları pekiştirebileceği içeriklere ulaşabilecek, aile katılımı ve desteği okulda çocuklara avantaj sağlayacaktır. Özellikle dezavantajlı bölgedeki çocukların ailelerin eğitim sürecine katılımı sınırlıyken dijitalleşme çocuğun okul dışındaki çevresinden temin edemediği kaynaklara ulaşılmasına katkı sağlayacaktır (Kaysılı, 2023).

Dijitalleşmeyle ailelerin sorumlulukları çocukları korumakla kalmayıp dijital ortamdaki gelişmeleri takip edip, interneti kullanabilme, çocuklara rol model olma gibi sorumluluklar yüklenmiştir. Ayrıca aileler çocuklarına dijital ortamdaki gizlilik ve güvenliği sağlamak, dijital ortamda çocuklarının davranışlarına dikkat etmeleri gibi birtakım sorumlulukları vardır (Yaman vd., 2020). Okul randevu sistemi, E-okul veli bilgilendirme sistemi, EBA (eğitim bilişim ağı), MEBİ (Millî Eğitim Bakanlığı Bireysel Öğrenme Platformu), OVA (Okul veli asistanı) gibi uygulamalar dijitalleşmenin hayatımıza sunduğu okul yönetimine aile katılım türleridir.

1.19.1.Okul Randevu Sistemi

Velilerin öğretmenle görüşme yapabilmek için okula gitmeden önce okul randevu sisteminden randevu alabileceği “Okul Randevu Sistemi” dijital uygulaması geliştirilmiştir. Bu uygulama sayesinde veliler okula gitmeden önce öğretmen ile yapacağı görüşmenin zamanını önceden planlayabilecektir (MEB, 2024). Böylece öğretmenlerin boş olduğu zaman dilimlerinde planlama yapılarak öğretmen ve velilerin zamanları verimli kullanılmış olacaktır.

1.19.2.E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi

Öğrencinin okula kaydından mezuniyetine kadar bütün bilgilerini içeren E-Okul Uygulaması mobil uygulama üzerinden velilerin çocuklarının yazılı ortalamaları, devamsızlıkları gibi pek çok bilgiye ulaşmalarını sağlamaktadır. Bildirim özelliği ile velilerin çocuklarının devamsızlığını anında öğrenmelerine imkân sunan mobil uygulama ile devamsızlık oranlarının düşürülmesi hedeflenmektedir (MEB, 2019).

Eğitim öğretim süreci boyunca velilerle iş birliği içinde olunması yaşanan sorunları çözmede etkili olacaktır. E-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi (VBS) ile aileler okul ile iş birliği kurmuş olurlar. Velinin çocuğunu yakından takip edebilme imkânı bulması çocuğunun başarısının artmasında da etkili olmaktadır. Özellikle çalışan annelerin çalışma saatlerinden dolayı çocuğunu okula gidip takip etmesi güçtür. Bu aileler E-Okul VBS ile çocuğun okula gidip gitmediğini anında öğrenebilmektedirler. Özellikle Meslek Liselerinde okuyan öğrenciler fazla devamsızlık yapabilmektedir. Yapılan araştırmada lise türü fark etmeksizin tüm veliler E-Okul VBS’yi yararlı ve gerekli bulduğu görülmüştür. Çocuğu Mesleki Teknik Anadolu Lisesine giden veliler çocuğu Anadolu Lisesine giden velilere göre daha sık E-Okul VBS’ye giriş yapmakta ve çocuklarını daha sık takip etme ihtiyacı hissettiğini belirtmişlerdir (Erbay, 2018).

1.19.3.EBA (Eğitim Bilişim Ağı)

EBA, her sınıf düzeyinde MEB müfredatına uygun eğitim materyalleri, e-dergi, e-kitap, haberler, animasyon, video gibi çeşitli uygulamaları içinde barındıran

öğrencilerin bilgiye ulaşmasını sağlayan eğitim platformudur. Öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuş EBA ile öğrenciler kendi öğrenme stiline göre uygun içeriklerden yararlanabilme fırsatı bulmaktadır. Ayrıca öğrenciler farklı illerdeki yaşlıları ile iş birliği kurarak ekip çalışması gerçekleştirebilirler. Velilerin de EBA da çocuklarının eğitimi takip etme fırsatı bulması ailenin okul ile iş birliği içinde olmasına güzel bir örnektir (Alabay, 2015).

1.19.4.MEBİ (Millî Eğitim Bakanlığı Bireysel Öğrenme Platformu)

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğrenim gören lise öğrencileri ve mezun öğrenciler, öğretmenler ve velilerin EBA, e-devlet ya da MEBBİS (Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri) şifreleri ile giriş yaparak kullanabileceği eğitim platformudur. Millî Eğitim Bakanlığı'nın bireyselleştirilmiş eğitim anlayışını esas alarak geliştirdiği MEBİ (Millî Eğitim Bakanlığı Bireysel Öğrenme Platformu), YKS'ye hazırlanan öğrencilerin sınava hazırlık süreçlerini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. MEBİ ile ücretsiz içerikler sayesinde her öğrenciye erişmek hedeflenmektedir. Öğrencileri, mezunları, öğretmenleri, velileri de kapsayan MEBİ dijital ortamda her yerde ve her zaman eğitim imkânı sunmaktadır (MEB, 2024).

1.19.5. Okul Veli Asistanı (OVA) ve Öğretmen Bilgi Servisi

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Okul Veli Asistanı (OVA) uygulamasının 2025-2026 eğitim öğretim yılında uygulamaya geçmesi planlanmaktadır. Okul Veli Asistanı ile veliler çocuklarının eğitimi hakkında bilgi sahibi olabilecektir. Velilere çocuklarının derslerini daha düzenli olarak takip etme olanağı sunan bu uygulama ile aynı zamanda velilerin görüş ve önerilerinin bakanlığa doğrudan ulaştırılması planlanmaktadır. Öğretmen Bilgi Servisi ile ise bakanlık personeli, öğretmen ve veli arasında iletişim sürekli hale getirilmesi eğitim öğretimin etkililiğini arttıracaktır. Bakanlık tarafından yapılan duyuruların tek bir kaynaktan tüm öğretmenlere ve personele ulaştırılması hedeflenmektedir (MEB, 2025).

1.19.6. İlk Öğretmenim Ailem

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının “İlk Öğretmenim Ailem” mobil uygulaması ile anne ve babaların olumlu ebeveynlik tutum ve becerisi geliştirmeleri amaçlanmıştır. Çocuk gelişimi hakkında bilgilere yer veren uygulamada ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik öneriler de yer almaktadır. Ailelerin ergenlik dönemi hakkında da sorular sorabileceği interaktif olarak tasarlanan uygulama etkili bir şekilde kullanılırsa aile katılımının artacağı düşünülebilir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı [ASHB], 2025).

1.20. Aile Katılımını Engelleyen Faktörler

Öğrenci için okul yönetimine aile katılımı her ne kadar önemli olsa da aile katılımına bazı sebepler engel olabilmektedir. Aile katılımını engelleyen bu sebepleri aile kaynaklı sebepler ve okul, öğretmen, okul idaresinden kaynaklanan sebepler olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

1.20.1. Aile Kaynaklı Engeller

Çocuk büyürken ilk ailesini gözlemler ilk ailesini örnek alır ve öğrenir. Aileler çocuklarını okula gönderdikten sonra da yaptıkları davranışlardan sorumludur. Okul ile bağıyı devam ettiren aileler çocuklarının eğitim sürecinde rol almış olur. Ancak bazı aileler okul ile bu bağı kuramaz. Bunun çeşitli sebepleri vardır.

1.20.1.1. Eğitim ve Kültür Seviyesi

Ailelerin okula katılımında aileden kaynaklanan engellerin başında ailelerin eğitim ve kültür düzeyinin düşük olması gelmektedir. Eğitim düzeyi düşük olan ailelerin okula ilgisi düşük olmakta aynı zamanda bu aileler çocuğun eğitimine destek olma konusunda yetersiz kalmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olan aileler okulla iletişim kurma söz konusu olduğunda çekingen kalmaktadır (Kanbur, 2009). Yiğit'in (2024) çalışmasında ilkokul mezunu olan ailelerin çocuklarına ev ödevlerinde yardımcı olamadıkları ya da çocukların dersleri ile ilgili soru sorduklarında ailelerin cevap veremediklerini bu durumun aileler açısından üzücü olduğunu ifade etmiştir.

Işık ve Şahin'in (2022), yapmış olduğu araştırmaya göre ise eğitim düzeyi yüksek olan velilerin çocuğunun eğitimine katılımının da yüksek olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyi artan veliler çocuklarının eğitimine destek olmak için daha fazla katılım göstermektedir. Yine aynı araştırmada velilerin gelir durumunun yüksek olması aile katılımının da yüksek olduğunu göstermiştir. Gelir düzeyi yüksek olan ailelerin girişimde bulunma konusunda cesaretleri yüksektir. Kendilerine güveni olan veliler okul yönetimiyle daha kolay iletişim kuracaktır. Oysa tüm aileler okullara farklı düzeyde katkıda bulunmaktadır. Ailelerin çocuklarının durumlarını öğrenmek için okula gelip çocuklarının okuldaki yaşantıları hakkında bilgi alması öğretmenlerin de öğrencilerin okul dışındaki yaşantıları hakkında bilgi sahibi olmasında etkilidir. Bu durum öğrencilerin ders başarısında ve davranışlarında olumlu sonuçlara katkı sağlar (Oğuz, 2012).

1.20.1.2. Aile Yapısı

Öğrencilerin içinde bulunduğu aile yapısı, anne babanın yaşadığı problemler vb. okul yönetimine aile katılımını etkileyen nedenler arasında sayılabilir. Anne babası ayrılmış ya da ölmüş ailelerin çocuğun ihtiyacı olan desteği yapamayacaklarını düşünmesi aileleri okula karşı mesafeli tutabilmektedir. Aile içinde çatışmanın olduğu ailelerde zamanını sorunlarla geçirip çocuğun eğitimini ikinci plana almaları çocukların okuldaki durumunu etkilemektedir. Çocuk sayısının fazla olması nedeniyle ailelerin çocuğa ayırdığı zamanın az olması çocuğun aileden aldığı desteği azaltmaktadır (Demircan, 2012). Çeşitli sebeplerden dolayı parçalanmış ailelerde büyüyen çocukların aile katılım düzeyleri düşüktür. Baba figürü eksik olan ailelerde çocuğun eğitime genellikle anne katılım göstermeye çalışmakta fakat çocukta babanın evde olmamasından kaynaklanan boşluk oluşmaktadır. Baba figürü eksik olduğu durumlar gibi sadece tek ebeveyn (anne ya da baba) ile büyüyen çocuklarda evi geçindirmek için ebeveynin işe gitmek zorunda olması okuldaki aile katılımını olumsuz etkilemektedir (Yiğit, 2024). Aile yapısından kaynaklanan sorunlar aile açısından çocuğun okul yaşantısını ikinci planda tutabilmektedir. Aileler, kendi yaşadıkları sorunlara odaklanmakta ve çocuğun okul hayatını göz ardı edebilmektedir. Ailelerin çocuğun eğitim hayatını ihmal etmesi çocuğun eğitim hayatında olumsuzluklara sebep olacaktır.

1.20.1.3. Ailenin Geçmiş Okul Yaşantısı

Anne ve babalar kendi okul yaşantılarının olumsuzluğundan dolayı okula karşı olumsuz tutum içerisinde olabilmektedir. Okul hayatı başarısız olan, okulu terk etmiş olan ya da öğretmenleri ile kötü anıları olan ailelerin okula katılımları yeterli değildir. Bu aileler okuldan uzak durmaktadır. Okula çocukları ile olumsuz konularda çağrılmaları ailelerin okula uzak durmalarını desteklemektedir (Finders ve Lewis, 1994, aktaran Candemir, 2023). Bu durumda öğrencinin mevcut durumunda olumsuzluklar bulunsa bile öğretmenlerin ve okul yönetiminin ailelerle yapıcı bir iletişim dili geliştirmeleri son derece önemlidir. Velilere yapılacak olan geri bildirimlerde şikâyet dilinden çok iyileştirici, düzeltici ve geliştirici bir dilin kullanılması ailelerin okul iş birliğini sürdürmelerinde etkilidir.

1.20.1.4. Ailenin Çalışma Hayatı

Velilerin aile katılımını etkileyen bir başka neden ise velilerin yoğun iş temposudur (Koç, 2019). Modern toplum yaşantısıyla birlikte ailelerin iş temposu her geçen yıl artmış ve artmaya devam etmektedir. Çağın vazgeçilmez unsuru olan hız toplumdaki çoğu bireyi yoğun bir koşuşturmacanın içerisine sürüklemektedir. Bu da okul ile aile iş birliğinin arasındaki en önemli engellerden biri haline gelmiştir. Aileler kendi işlerine yetişme kaygısı içerisinde hareket etmekte ve pek çok konuya yetişme telaşı içerisinde yaşamlarını sürdürmektedir. Özellikle anne ve babanın her ikisinin de çalıştığı ailelerde okul aile iş birliği olumsuz etkilenebilmektedir. Bu konuda ailelerin çalışma koşulları da belirleyici olmaktadır. Esnek çalışma şartlarına sahip bir mesleği icra eden anne babanın okul iletişimi yönetilebilir ve planlanabilir düzeydedir. Çalışma şartları daha katı kurallar içeren, çalışma süreleri kesin sürelerle belirlenmiş olan ebeveynlerin okulla iletişiminde aksaklıklar olabilmektedir. Bu durumda olan anne babaların çalışma saatleri okul saatlerine denk geldiğinde iş yerinden izin almak durumunda kalmakta bu da her zaman mümkün olmamaktadır. Bazı aileler bu sebepten kaynaklı olarak veli toplantılarına bile katılamamaktadır.

Çalışma koşullarının yoğunluğu ve çalışma saatleri ailelerin çocuklarının eğitim etkinliklerine katılım yönünden engel olabilmektedir. Bazı veliler yoğun iş

gününden sonra eve gelince çocuklarına yeterince zaman ayıramamaktadırlar. Eve gönderilen etkinlikleri yapan çocuklarına yardımcı olmakta zorlanabilmektedirler. Çalışma saatleri okuldaki etkinliklere katılım sağlamalarına engel olabilmektedir. Nöbetli çalışan ebeveynler (hemşire, doktor gibi) çocuğunun okulda olan etkinliklerine katılım sağlamakta zorlanacaktır (Günay-Bilaloğlu ve Aktaş-Arnas, 2019).

1.20.1.5. Kişisel Algı ve İletişim Eksikliği

Sınıf içi etkinliklere katılım konusunda ebeveynler öğretmenlerden davet bekleyebilmektedir. Bazı aileler öğretmen davet etmeden etkinliklere katılım göstermeye çekinmektedirler. Bazı veliler öğretmenin düzenini ya da planını bozacağını düşünüp davet edilmeden kendi bir şey yapmamaktadır. Bu durumda aile katılımının istenilen düzeyde olmasını engelleyebilmektedir (Günay-Bilaloğlu ve Aktaş-Arnas, 2019). Çakır'ın (2017) yüksek lisans tezinde okul müdürlerinin aile katılımı ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre okul müdürlerinin ailelerdeki en önemli beklentisinin iş birliği ve iletişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ailelerin okulla iletişimi son derece şeffaf olmalı ve her iki taraf da beklentilerini ve isteklerini açık bir dille ifade etmelidir. Öğretmenler ailelerden beklediği desteği görebilmek için onlarla iletişimde açık sözlü olmalı ve onları cesaretlendirmelidir. Ailelerin eğitim öğretim sürecine ne gibi katkılar sunabileceği konusunda hem okul yönetimi hem de öğretmenler tarafından gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır (Erdem vd., 2022).

1.20.1.6. Ailenin İlgisiz ve Sorumsuz Davranması

Öğretmenlere göre ailelerin okula katılımının az olmasının sebepleri arasında aile katılımının öğrenci başarısına etkisi hakkında yeterli bilgi sahibi olmamaları, çocuklarının sahip oldukları bilgi ve becerilerin farkında olmayışları, fazla sorumluluk almak istememeleri söylenebilir. Öğretmenlerin aileler ile iş birliği kurabilmeleri için etkili iletişimin önündeki engelleri bulup önlem alınması gerekir (Bayraktar, 2020).

Kıncal'ın (1991) yapmış olduğu araştırmada velilerin okul aile iş birliğinin gelişmesi için yeterli çabayı göstermedikleri, öğretmenler ile veliler arasındaki iletişimin çok sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. zgan ve Aydın'ın (2010) yapmış olduğu araştırmaya göre öğretmenler, velilerin sadece problem olduğu zaman okula geldiklerini ve velilerin okula yeterince destek olmadıklarını belirtmişlerdir.

Ailelerin okula karşı ilgisiz olması çocukların da eğitim ğretim faaliyetlerine yeterince önem vermemesine sebep olabilmektedir. ocuk aileden gördüğünü uygulamak ister. Eğer aileler okula karşı ilgili olursa çocuğun başarısı ve gelişimi aynı oranda artar. Öğrencinin eğitim ğretim süreci boyunca hiç okula gitmeyen veliler vardır. Eğitime destek olmak sadece çocuğu okula kaydettirip her gün okula göndermekle sınırlı değildir. Okul ocukların ikinci ailesidir. Ailelerin çocuğu için okuldaki işleyişi takip etmesi ve aktif katılım göstermesi gereklidir. Kişisel ve akademik gelişimin takip edilmesi, çocuğa destek olunması, gerekli durumlarda yol gösterilmesi ailelerin sorumluluğundadır.

1.20.2. Okul, ğretmen ve Okul İdaresinden Kaynaklanan Engeller

Okul iş birliğine katılımı engelleyen etkenler sadece aileden kaynaklananlarla sınırlı kalmayıp okul, ğretmen ve okul idaresinden kaynaklanan aile katılımını engelleyen etmenler de vardır.

1.20.2.1. İş Birliğinin nemsiz Görülmesi

Öğretmen ve okul idaresinin aile katılımına yeterli önemi vermemesi ve ailelere yardımcı olmaması ailelerin okul yönetimine katılmasındaki önemli engellerin başındadır. Aile katılımının ğrenci başarısına etkisi büyük olsa da bazı okul yöneticileri ve öğretmenleri bu konuya her zaman yeteri kadar önem vermemektedir (Kanbur, 2009). Örneğin ğretmenlerin okulda yapılan etkinliklere aileleri nasıl teşvik edeceğini bilmemeleri, yapılacak etkinlikler için ailelerin yeterli eğitime sahip olmamaları aile katılımını olumsuz etkilemektedir. Okul yöneticileri boyutundan ele alındığında okul müdürlerinin aile katılımı olduğu anda okulun işlerinde yavaşlayacağını düşünmesi aile katılımının engelleri arasındadır (Tezel-

Şahin ve Ünver, 2005). Bazı öğretmenler aile katılımını arttıracak çalışmalar yapmak yerine ailelerin düzenlenecek faaliyetlere karşı bilinçsiz olduğunu düşünmektedir (Kolay, 2004). Tüm bu durumlar aile katılımına karşı olumsuz bir önyargının oluşmasına sebep olmaktadır.

1.20.2.2. Paydaşların Farklı Değerlere Sahip Olması

Öğretmen, okul yöneticileri ve ailelerin aile değerlerinin farklı olması iş birliğinin geliştirilmesini engelleyebilmektedir. Kendi değerlerinin olumlu karşılanmadığı okullarda aileler kendilerini yabancı hissedebilmekte ve okulda yapılan etkinliklere katılmada isteksiz kalmaktadırlar (Çıkar, 2019). Ailelerin içindeki değerler farklı olabilmektedir. Değerlerin farklı olması kişileri yeni şeyler öğrenmeye kapatabilmektedir. Bu kişiler okul ortamında düzenlenen etkinliklere uzak kalmayı tercih etmektedir. Kendilerinin hoşgörü ile karşılanmayacağı düşüncesi de aile katılımını olumsuz etkilemektedir. Bu yapıya sahip olmak geleceğimiz olan çocukların aile desteğini hissetmeden eğitim öğretim sürecini tamamlamalarına neden olmaktadır. Çocuklarımızın farklı fikirlere karşı saygı duyabilen kişiler olması için onlara örnek olabilecek davranışlar sergilemek ailelerin sorumluluğundadır.

1.20.2.3. Paydaşlar Arasındaki İletişim Sorunu

Okul yöneticilerinin iletişim kurma konusunda yetersiz olması, ailelerin katılımına ilişkin ilgisiz kalmaları, ailelerin çalışmak için isteksiz olmaları, işlerinin yoğun olması, ailelerin işlerini zorlaştırdıklarını düşünmeleri aile katılım önündeki engellerdendir. Okul müdürü, öğretmen ve ailelerin birbirini yeterince tanımaması, gerekli bilgi ve duyuruların ailelere öğrenciler aracılığıyla iletilmesi aile katılımının gelişmesini engellemektedir. Ayrıca aile katılımının sadece törenlere katılma, öğretmenlerle görüşme olarak algılanması da aile katılımını sınırlandıran engeller arasındadır (Demircan, 2012). İletişim kişilerin günlük hayatlarının her anında gereklidir. Anne ve babalar çocuklarının eğitim hayatı boyunca okulda görev yapan öğretmen, okul yöneticisi, personel, diğer öğrenciler ve velileri ile gerekli

durumlarda iletişim içinde olurlar. İletişimin sağlıklı kurulmadığı durumlarda verilen emeklerin karşılığı alınmayabilir.

1.20.2.4. Öğretmenlerin Tutumu

Öğretmenlerin otoriter duruşu aileleri okuldaki etkinliklere karşı soğuk tutabilmekte, aileler yaptıkları eylemlerin beğenilmeme kaygısını yaşayabilmektedir. Bazı aileler öğretmenlerin özel hayatlarını rahatsız edebileceğinden çekinerek öğretmenlerle iş birliği içerisine girmemeyi seçmektedir. Yoğun çalışma saati olan aileler ise eve gelince yeteri kadar çocukları ilgilenecek zaman bulamamakta bu durum okul-ev iş birliğini yerine getirilmesini engellemektedir (Demircan, 2012).

Okulların temel amaçlarını gerçekleştirmesi birçok faktörün birlikteliğiyle gerçekleşecek bir durumdur. Aile katılımı da bunlardan biridir. Aile katılımının olması eğitim hedeflerine ulaşmayı kolaylaştırıcı etki yapacaktır. Bu sebeple eğitimin istendik yönde ilerlemesi için aile katılımı sağlanmaya çalışılmalıdır. Aile katılımını engelleyen faktörlerin önüne geçilmeli ve ailelerin eğitim sürecine dâhil edilmesi amaçlanmalıdır. Bu yönde gerek okul yönetimi gerekse öğretmenler aile katılımını artırmak için çaba göstermelidir.

1.20.2.5. Okulun Fiziki Yetersizliği

Okulda öğretmenlerle görüşme yapabilmek için hazırlanmış uygun bir yerin olmadığı okullarda aileler okul bahçesinde öğretmenlerle görüşmek zorunda kalabilmektedir. Bu durumda okul bahçelerinde yaşanan kalabalığın önüne geçmek için ailelerin veli toplantılarını beklemek zorunda kalmalarına sebep olabilmektedir (Ardakoç, 2020). Özellikle öğretmenlerin bahçede nöbetçi olduğu zamanlar ailelerin öğretmenlerle bahçede görüşme yapmaları öğretmenlerin nöbet görevini yerine getirirken olumsuzlukların yaşanmasına neden olabilmektedir. Bunun önüne geçebilmek için velilerin öğretmenlerle görüşme yapabileceği sakin bir yerin olması görüşmenin verimliliği için etkili olacaktır.

1.21. Aile Katılımını Artırmanın Yolları

Ailelerin çoğu çocukları hakkında olumsuz bir şey duyacak diye okula gitmemektedir. Öğretmenler ailelere çocukları hakkında bilgi verirken saygılı davranarak ailelerin okula katılımını sağlamaları konusunda önemli bir adım atmış olacaktırlar. Öğretmenin ilgili olması ailelerin okul katılımına süreklilik göstermesine yol açacaktır. Finders ve Lewis (1994) yönetici ve öğretmenlere aile katılımını artırmak için aileleri yönlendirme, aile katılımına teşvik etme, aile ile okul arasında güven geliştirme, ailelerin evdeki yaşantılarını tanıma şeklinde tavsiyeleri yer almaktadır. Bazı aileler okula katılım sağlamak istemekte fakat nereden başlayacaklarını bilememektedirler. Bunun için ailelerin doğru yönlendirilmesi gerekmektedir. Aileler kendilerinin yardımına ihtiyaç duyulduğunu bilirlerse iş birliği yapmaya gönüllü olabileceklerdir. Aile ve okul arasında güven geliştirmek için ailelerin okula katılımı zorlanmamalı, aile katılımının yararlı olduğunun görülmesi sağlanmalıdır. Ailelerin evdeki ve okuldaki davranışları arasında tutarlılık sağlanmalıdır. Ailelere çocuklarına nasıl davranmaları konusunda bilgi verilmelidir. Okulda yapılacak etkinliklerde bilgi ve beceri düzeyi geniş ailelerden yardım alınması aile katılımı açısından faydalı olacaktır (Ada ve Baysal, 2015).

Aile katılımına yönetim sürecinde yeteri kadar zaman ayrılmaması okul iş birliğini olumsuz etkileyecektir. 2023 Eğitim Vizyonu Belgesinde ailelerin çocukların eğitim sürecine nasıl katkıda bulunacaklarına dair eğitim verilmesi, veli katılımını destekleyici okul ikliminin oluşturulması, okulla ilgili temel kararların alınmasında velilerden de söz alınması şeklinde ifadeler yer almaktadır. Okul yönetimlerinin okul aile birliği üzerinden velilerden maddi destekte bulunulmasının önüne geçilmesi, okulların güçlenmesi için velilerden manevi destek beklenmesi ifadeleri de önerilerden bazılarıdır (Ardakoç, 2020).

Yapılan literatür taraması sonucunda aile katılımını artırmak için okul yöneticileri ve öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Okul yöneticileri ailelerin okula katılımını artırmak için ayda en az bir kere aileler ile görüşmeli ve bu görüşmelerin amacı sadece olumsuz konulara değinmek olmamalıdır. Okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından saygı duyulduğunu hisseden ailelerin okula katılımı da

artacaktır. Okul yöneticileri ailelere okul dışında çeşitli aktiviteler düzenleyerek ailelerin okula katılımını arttırabilir. Ailelerin çocukları okula başlayınca sorumluluklarının bittiğini ve çocuklarının sorumluluklarının artık okulda olduğunu düşünmeleri doğru değildir. Aile katılımı eğitimin her kademesinde önemliyken özellikle ilkokul ve ortaokul kademelerinde aile katılımı büyük öneme sahiptir (Çıkar ve Aslan, 2022). Bu yaş grubundaki çocukların ailelerin desteğine daha çok ihtiyacı vardır. Ailelerinin okuldaki etkinliklere katıldığını gören çocuklar aileleri tarafından daha çok sevildiğini düşünebilir. Ailelerin okul iş birliğinin çocuklarının gelişimi üzerindeki etkisinin farkında olması gerekmektedir. Bunun için öğretmen ve ailelere okul aile iş birliğinin nasıl güçlendirilebileceğini anlatan seminerler verilebilir. Öğretmenlere okul aile iş birliği konusunda çalıştay düzenlenebilir. Ailelerin sürece doğrudan katılımını sağlayacağı etkinlikler planlanabilir (Bahçıvan vd., 2018).

1.22. Eğitim Politikalarında Okul-Aile İş Birliği ve Aile Katılımı

Öğrencilerin sosyal ve akademik yönden gelişmesini sağlayan okul aile iş birliğinin önemine eğitim politikalarında da yer verilmektedir. Okul öncesinde eğitim gören çocukların ailelerini eğitim sürecine aktif katılım sağlamaları için ana sınıfları, bağımsız anaokulları ve uygulama sınıflarındaki okul öncesi öğretmenleri için “Okul Öncesi Eğitimde Aile Katılımı Kursu” gerçekleştirilmiştir. Yine okul öncesinde dışarıda oyun oynamanın önemine dikkat çekmek için ailelerin de katılım sağlayacağı “Okul Dışarıda Günü” ve “Oyun Oynama Günü” etkinlikleri düzenlenmiştir (MEB, 2019).

Okullarda aile katılımının önemine yer verildiği çalışmalardan biri “BİZDEN” aylık bültenidir. Velilere yönelik pratik bilgilerin yer aldığı bu bültenler ile okul-veli iş birliği desteklenmek amaçlanmıştır. Bültenler aylık olarak hazırlanıp öğrenciler aracılığıyla velilere ulaştırılmıştır. Çocuklar günün bir bölümünü okulda bir bölümünü evde geçirdikleri için okul ile veli arasında iş birliğinin güçlenmesi amaçlanmıştır (MEB, 2020).

20. Millî Eğitim Şûrasında ise alınan kararlar incelendiğinde okul öncesi eğitimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi ve uygulanması ile aile eğitimlerinin

yaygınlaştırılması yer aldığı görülmüştür. Yine aynı şurada öğrenciler için aile, okul yönetimi, öğretmen, rehber öğretmen ve uzmanların iş birliği ile elde edinilen bilgiler e okul üzerindeki portfolyolara işlenmesi kararı da öğrencinin gelişimi için tüm paydaşların iş birliği yapması gerektiğini göstermektedir. Ailelerin eğitim sürecine katılımını artırmak ve iş birliğini sağlamak için aile eğitimlerine daha fazla yer verilmesi gerektiği bunun için dijital ve eğitsel yayınlar, mobil uygulamalar vb. geliştirilmesi yer almıştır. Ayrıca çocuklarda yaşanan devamsızlık ve okul terkinin önüne geçilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması ve tedbirlerin geliştirilmesi okul toplum iş birliğini göstermektedir. Meslek yüksekokullarına geçiş yapan öğrenciler için mesleki ve teknik kurumlarındaki devamı niteliğindeki programların güncellenmesi ve geliştirilmesi için MEB ve YÖK arasında iş birliği olması gerektiği, nitelikli öğretmen yetiştirmek amacıyla da MEB, YÖK, üniversiteler, ilgili kamu kuruluşları arasında iş birliğinin artması gerektiği kararları yer almıştır. Tüm bunlar göstermektedir ki okullar etkileşim içinde bulunduğu kişi ve kurumlarla iş birliği içerisinde olmalıdır. İzole bir şekilde, tamamen bağımsız hareket eden bir okulun amaçlarına ulaşması mümkün görülmemektedir (MEB, 2021).

Okul-aile iş birliği, aile-çocuk ilişkisi, aile içi ilişkiler, akran ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütmek için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen bir başka proje ise “Aile Okulu Projesi” dir. Eğitim ailede başlamaktadır. Bu proje de ailelerin ilkyardım, çevre, sağlıklı beslenme, stresle yönetim, ahlâki gelişimi teknoloji kullanımı gibi farklı alanlarda gelişmesine katkı sunmuştur (MEB, 2023).

Millî Eğitim Bakanlığının okul-veli iş birliğini güçlendirmek için yaptığı projelerden biri “Velivizyon Platformu” dur. 27 bölümden oluşan ve “Ailem” ismi verilen dizi ile öğrencilerin sosyal ve akademik eğitimine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu dizide “sağlıklı iletişim kurmak”, “huzurlu ev, huzurlu sınıflar”, “veli olmak”, “evdeki öğretmen”, “okul-aile birliği” gibi temalara yer verilerek velilerin çocuklarının eğitimine aktif katılımını artırmak ve ideal bir “okul-aile-çocuk” iş birliği oluşturmak hedeflenmiştir (MEB, 2024).

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde velilere yol gösterecek “Veli Rehberlik Kitabı” yayımlanmıştır. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve Rehberlik Hizmetleri Genel

Müdürlüğü iş birliği ile hazırlanan iki adet veli rehber kitaplarına UNICEF de destek vermiştir. Bu kitaplar çocuğu ergenlik döneminde olan ve onlara nasıl yol göstereceğini bilmeyen veliler için tasarlanmıştır. Gençlerin gelişiminde okulların önemini anlatan kitapta akran zorbalığı ile başa çıkma stratejileri ve özel gereksinimli öğrencilerin eğitime yönelik pek çok öneriler de bulunmaktadır. Veliler çocuklarının gelişimi için yol gösteren kitaptan elde edindikleri ile çocuklarının eğitim öğretim sürecine katılım sağlamış olmaktadır (MEB, 2024).

Okul-aile iş birliğini geliştirmek için Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı ilkokul ve ortaokullarda uygulanmak üzere “Ailemle Eğitim Yolculuğum Projesi” hazırlanmıştır. Bu proje ile okul-aile iş birliği kapsamında öğrencilerin sosyal, kültürel, sanatsal, sportif alanlarda gelişimini desteklemek, aile ve çocukların zamanlarını kaliteli geçirmesini sağlamak, okul ve aile arasındaki sosyal etkileşimi artırmak hedeflenmiştir. Proje kapsamında ailelerin katılabileceği “Ailemle Kitap Okuyorum”, “Ailemle Spor Yapıyorum”, “Ailemle Sahnedeyim”, “Ailemle Okul Günü”, “Ailemle Doğa Günü”, “Ailemle Sanat Günü”, “Aileler Yarışıyor” ve “Tecrüben Yol Göstersin” temalı etkinlikler yer almaktadır. Aileler bu etkinliklere çocukları ile birlikte katılarak birlikte zaman geçirecek ve çocuğunun eğitim öğretim sürecinde sosyal ve akademik olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır (MEB, 2024).

Çocukların aileleri ile kaliteli zaman geçirmek için Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen çalışmalardan biri de “Aile Eğitim Bülteni” dir. Çocuğu okul öncesi eğitim kademesine devam eden veliler için tasarlanan Aile Eğitim Bülteni her ayın sonunda yayımlanmaktadır. Kasım 2024 sayısında konu başlıkları “eğitimde okul-aile iş birliğinin önemi, ailelerin çocuklarının eğitimini ve okul-aile iş birliğini desteklemek için yapılabilecekler” olarak hazırlanmıştır (MEB, 2024).

Okul öncesi dönemindeki öğrencilere ara tatil dönemlerinde okulda öğrendikleri becerileri günlük hayata aktarabilmek amacıyla aile ile evde geçirilen zamanın nitelikli hale getirmek ve edinilen bilgi ve becerilere kalıcılık sağlamak için “Aile ve Çocuk Ara Tatil Etkinlik Takvimi” hazırlanmıştır (MEB, 2024). Çocukların

yarıyıl tatil sürecinde aileleri ile vakit geçirecekleri etkinliklerin yer aldığı “Ailemle Oynuyorum, Okuyorum Yarıyıl Tatil Kitabım” hazırlanmıştır (MEB, 2024).

1.23. İlgili Araştırmalar

“Okul İş Birliği”, “Aile Katılımı”, “Veli Katılımı”, “Okul Aile İş Birliği” kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda 2000 yılından sonrasında yazılan tezler ve makalelerin bazılarına aşağıda yer verilmiştir.

1.23.1. İlgili Tezler

Akkaya’nın (2007) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin daha çok sınıf içinde aile katılım etkinlikleri düzenledikleri velilerin ise ağaç dikme, sinema, tiyatro, gezi gibi sınıf dışı aile katılım etkinliklerine daha çok katılım sağladığı belirtilmiştir. Aile katılımı ile ilgili beklentiler arasında öğretmenler, daha çok katılım sağlanması ve babaların da katılım göstermeleri gerektiğini ifade ederken veliler ise daha çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Abbak’ın (2008) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin yıllık planları içinde aile katılımına yönelik etkinlikler arasında evde yapılacak etkinlikler, ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı, okul ziyaretleri yer alırken yıllık planda yer almayan aile katılımına yönelik etkinliklerin bazıları ise yönetim ve karar verme süreçlerine katılım, toplantılar, ev ziyaretleri, telefon görüşmeleri, geliş gidiş saatleri yer almıştır. Yine aynı çalışmada öğretmenlik mesleğinde on yıl ve altı mesleki tecrübeye sahip olanlar aile katılımına alt ve orta düzeyde yer verirken mesleki tecrübesi on yıl ve üstü olanlar aile katılımına üst düzeyde yer verdikleri görülmüştür. Çalışan velilerin haftada ya da ayda bir kez, çalışmayan velilerin ise her gün okula uğradıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kanbur’un (2009) ilköğretimde okul-veli iş birliğinin geliştirilmesinde okul yöneticisinin etkisini, velilerin çeşitli değişkenlerine göre araştırmayı amaçlayan çalışmasının sonucunda öneri olarak çocuğun gelişiminde tek başına okul ya da tek başına ailenin yeterli olmadığı, ailelerin okul ile beraber hareket etmeleri gerektiği, ailelerin okula daha sık gelmesi için öğretmen ve yöneticilerin tavırlarının önemli

olduğu ayrıca velilerin katılım sağlaması için ilgilerini çekebilecek kermes, piknik, gezi gibi etkinlikler düzenlenebileceği ifadelerine yer verilmiştir. Okul yöneticileri yapılan veli toplantılarına katılıp velileri bilgilendirmeli, kalabalık okullarda okul yöneticileri diğer velilerle iletişim sağlamak için bir veliyi görevlendirebileceği ifadelerine yer verilmiştir.

Atakan'ın (2010) çalışmasında veli toplantıları düzenlemek, eve aile ile yapılabilecek etkinlik ödevleri vermek ve bilgilendirme panosu ile iletişim kurmak okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımı için düzenledikleri çalışmalar olarak belirtilmiştir. Ebeveynler ise aile katılımına kısıtlı zaman ayırmalarında çalışma hayatı içinde olmalarını, çalışan ailelere yönelik çalışmaların düzenlenmediğini, evde bakacak küçük çocuklarının olmasını, bazı öğretmenlerin düzenlediği etkinliklerin daha çok annelere yönelik olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle okul öncesi eğitimde çocuklar için annelerin düşünceleri çok önemlidir.

Toros'un (2011) aile katılımının genel eğitim sınıflarına devam eden özel gereksinimli öğrencilerin okuma becerileri üzerindeki etkisini inceleyen çalışmasında katılımcılar 2.-5. sınıflarına devam eden ve özel eğitim kurumlarında bireysel eğitim alan 126 özel gereksinimli çocuk ve onların annelerinden oluşmuştur. Araştırma sonucunda özel gereksinimli çocukların annelerinin eğitime katılımı arttıkça çocukların okuma ve anlama puanları da arttığı, hata puanlarının ise azaldığı görölmüştür. Annelerin katılımının çocukların devam ettiği kurum ve programa ilişkin memnuniyetlerini etkilediği, katılım arttıkça annelerin katılımdan elde ettikleri memnuniyetin de arttığı görölmüştür.

Bağçeli-Kahraman'ın (2012) çalışmasında aile katılımının çocukların ilkokula hazırbulunuşluğunda önemli etkiye sahip olduğu görölmüştür. Bu ailelerin çocuklarının dikkat yeteneğinin, konuşma becerisinin, özgüveninin artmasında olumlu değişimler olduğu belirtilmiştir. Anne babalar eve gönderilen etkinliklerin aile içi beraberliği sağlamada ve çocuğuın gelişiminde önemli olduğunu belirtmiştir. Anneler aile katılım etkinlikleriyle süreye aktif katıldıklarını ve çocuklarıyla kaliteli zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Özcan'ın (2012) çalışmasında annelerin eğitime bakış açısının eğitim düzeyine göre değiştiği görülmüştür. Eğitimli annelerin aile katılım düzeylerinin de yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca çalışma koşulları ağır olan işçi ailelerin çocuğun ihtiyaçlarını karşılama gibi sıkıntıları olmakta ve aile katılım etkinliklerine daha az katıldığı araştırma sonuçları arasındadır.

Uzun'un (2013) anaokuluna devam eden 6 yaşındaki çocukların annelerine uygulanan örnek bir matematiksel destek programının çocukların matematiksel kavram becerilerine etkisini ve ailelerin eğitime katılımı araştırmasının sonucunda çocuğun eğitimindeki gelişimini incelemek amacıyla yaptığı çalışmada aile katılımlı eğitimin çocukların matematiksel kavram gelişimleri üzerinde önemli etkisi olduğu görülmüştür. Öğretimde kullanılan farklı ve çocuğun ilgisini çeken yöntemler ve aile destekli eğitimin, eğitimin kalitesini arttırdığı görülmüştür.

Bilaloğlu'nun (2014) aile ve öğretmenlerin aile katılımı ile ilgili sorunları nasıl algıladıkları, aile katılımının öğrencilerin matematik ve dil becerilerini nasıl etkilediğini tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmanın sonucunda öğretmenlerin aile katılımı ve önemi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmüştür. Ailelerin aile katılımı konusunda istekli oldukları ancak nasıl katılım sağlayacakları konusunda bilgisiz oldukları görülmüştür.

Karaduman'ın (2016) okul öncesi yöneticileri ile yaptığı çalışmasının sonucunda araştırmaya katılan yöneticilerin aile katılımı konusunda olumlu algılarının olduğu ancak aile katılım etkinliklerinin çeşitlerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Aile katılımının olumlu okul iklimine katkı sağladığı, ev ödevlerinin öğrenmeyi pekiştirdiği ve kalıcı hale getirdiği, ev ziyaretlerinin uygun bulunmadığı yöneticilerin görüşleri arasında yer almıştır. Bazı yöneticiler toplantıları faydalı bulurken bazıları ise vakit kaybı olarak ifade etmişlerdir.

Erakın'ın (2019) okul aile iş birliğinin gerekliliğini vurgulayarak, ailelerin okul ile kurdukları iletişim ve iş birliğinin benzer yönleri ile farklı yönlerini araştırmak amacıyla yaptığı araştırmanın sonucunda başarılı okulların okul veli iş birliğinin güçlü olduğu, velilerin okula gelmeye zaman ayırdığı görülmüştür. Başarısız okullarda ise ailelerin okula sorun olduğunda ya da yılda bir iki defa veli

toplantısına geldiği belirtilmiştir. Aynı zamanda bu okullarda velilerin okulun işleyişine müdahale ettiği görülmüştür.

Yücetaş-Artan'ın (2019) 2000-2018 yılları arasındaki veli katılımı ile ilgili yapılan çalışmaların incelemesini yaptığı çalışmasında veli katılımının öğrenci başarısında, sosyalleşmesinde etkisi olduğunu, çocuğun çevresine ve öğretmenine saygı göstermesine, farklılıklara saygı duymasına katkısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca veli katılımının öğrencinin akademik benlik algısına, hazır bulunuşluk düzeyine, matematik başarısına, dil becerilerine olumlu katkılarının olduğu görülmüştür.

Acar-Ünal'ın (2021) temel eğitim ve orta öğretim öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında öğretmenler, velilerin çocuklarının gelişimlerini desteklediği ve akademik başarılarını takip ettiği fakat okul dışında çocuklarına yönelik sosyal kültürel etkinlikler düzenlemede yetersiz olduklarını ifade etmişlerdir. Velilerin öğretmenlerin emeklerine ve yaptığı çalışmalara saygı duydukları görülmüştür. Öğretmenlerin öğrenci velilerden beklentilerinin okul kademesine göre değiştiği görülmüştür. İlkokul öğretmenleri ortaokul ve lise öğretmenlerine göre, ortaokul öğretmenleri de lise öğretmenlerine göre öğrenci velilerinin beklentilerini daha iyi karşıladıklarını belirtmişlerdir.

Özipek-Çelenk'in (2022) ilkokullardaki veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk arasındaki ilişkiyi koymayı amaçlayan çalışmasında çocukların ders çalışmaları için annelerin babalara göre daha çok destek verdiği, katılım konusunda kendilerini daha çok geliştirdiği, çocukla daha iyi iletişim kurduğu, öğrenmeyi destekleyici ev ortamı oluşturduğu görülmüştür. Çalışmayan velilerin de çalışanlara göre çocuklarına daha çok destek verdiği, çocukla daha iyi iletişim kurduğu belirtilmiştir.

Akgün'ün (2022) okul öncesi eğitimde öğretmenler ve okul yöneticilerinin aile katılım çalışmaları ile ilgili tecrübelerini paylaştığı çalışmasında öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin aile katılımı hakkında farkındalık sahibi oldukları fakat uygulama aşamasında bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmüştür. Öğretmenlerin yaşadığı sorunlar sosyokültürel, çevresel, aileden ve okul yönetiminden kaynaklı

iken okul yöneticilerinin yaşadığı sorunlar sosyokültürel, çevresel, aileden ve öğretmenlerden kaynaklı olarak belirlenmiştir.

Demir'in (2022) okul aile iş birliği çalışmaları hakkında devlet okulları ve özel okullardaki öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşlerini aldığı çalışmasında devlet okullarındaki velilerin kendilerinin görev aldığı etkinliklere katılım sağladığı, özel okullardaki velilerin ise sosyal sorumluluk projeleri gibi etkinliklere katılım sağladığı görülmüştür. Hem devlet hem özel okullarda velilerin iş birliği etkinliklerine katılımlarının yüksek düzeyde olduğu araştırmanın sonuçları arasındadır.

Gönüler-Keskin'in (2023) aile katılımının ve aile tutumlarının öğrencilerin İngilizce öğrenmesi arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmanın sonucunda nicel kısımda uygulanan anketlere göre aile katılımı yüksek olan çocukların İngilizce öğrenimine yönelik olumlu bir tutumunun olduğu görülmüştür. Nitel kısımda ise aile katılımlarının farklı düzeyde olmasına rağmen İngilizce öğrenmeye karşı genel olarak olumlu bir tutum olduğu görülmüştür.

Kuşçi'nin (2023) çalışmasında aile katılımının uygulanabilirliği için ailenin güçlendirilmesi, başarının artırılması, iş birliğinin güçlendirilmesi amaçlarına odaklanarak bu doğrultuda mevzuat yapılandırılması, sorumluluk ve yetkilerin paylaşılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğretmenler, okul yöneticileri ve ebeveynler tarafından okullarda aile katılımının planlama ve hazırlık, iletişim sağlama, uygulama ve değerlendirme süreçleriyle daha uygulanabilir olabileceği öngörülmüştür.

Arslan'ın (2023) özel eğitim öğretmenleri ile yaptığı çalışmasında katılımcılar aile katılımını önemli gördüklerini ancak yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, aile katılım düzeyini yetersiz bulduklarını, aile katılımının birçok değişkenden etkilendiğini belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzey, eğitim durumu, ailedeki birey sayısı, kabullenme seviyesi, yaşanan yer, yetersizliğin türü, kardeşin özel gereksinime sahip olma durumu aile katılımını etkileyen değişkenlerden bazıları olarak ifade edilmektedir. Annelerin daha fazla katılım gösterdiği özel eğitim öğretmenlerinin görüşleri arasında ifade edilmiştir.

Kasapoğlu'nun (2024) çalışmasında okul öncesi öğretmenlerinin aile katılım çalışmalarına hem okul öncesi planında yer aldığı için hem de aile katılım etkinliklerinin gerekliliğinden dolayı yer verdikleri görülmüştür. Genelde haftada bir kez aile katılımını içeren etkinliklere velilerin istekli olarak katılım gösterdiği görülmüş olup yapılan etkinliklerden bazıları Türkçe-Dil, deney, velilerin istediğine bağlı, sanat etkinliği, hikâye anlatımı şeklinde ifade edilmiştir. Etkinlikler sırasında babaların isteksiz olması, zaman problemi, ailelerin sınıf hakimiyetindeki eksikliği, öğretmenden destek beklenmesi, etkinliklere hazırlıksız gelinmesi ifade edilen sorunların bazılarıdır.

Yiğit'in (2024) çalışması tek ebeveynli ailelere odaklanarak onların aile katılımını nasıl algıladıkları ve karşılaştıkları engelleri nasıl aşabileceklerini inceleyen çalışmasında katılımcıların tek ebeveynli olmasına rağmen aile katılımını önemsedikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan aileler aile katılımını kendi başlarına üstlenmeleri gerektiği şeklinde görüş belirtmişlerdir. Araştırma bulgularına göre tek ebeveynin çalışıyor olması, okulun bu ebeveynlere esneklik göstermemesi, okuldan çocukla ilgili şikayetlerin gelmesi, ailelerin kendilerini çaresiz hissetmeleri yaşanan sorunlar arasında ifade edilmiştir. Bu ailelerin sorunları çözerken yakın çevrelerine ya da devlet desteğine başvurdıkları görülmüştür. Çalışan ebeveynlerin çalışma saatlerini çocuklarına uygun olacak şekilde ayarladıkları ya da işten ayrıldıkları belirtilmiştir.

İlbeyilingi'nin (2024) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin akademik özyeterliliklerinde evde aile katılımı, öğretmene güven, okulda aile katılımı ve okul müdürlerinin öğretim liderliğinin belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik özyeterlilik kişinin eğitiminden sorumlu kişilerle yakından ilişkilidir. Öğrencinin gelişmesinde aile en önemli birimdir. Araştırma bulguları ailenin çocuğunun akademik özyeterliliğinde önemini desteklemektedir.

Yılmaz'ın (2024) farklı sosyoekonomik bölge okullarındaki velilerle görüşerek yaptığı çalışmasında farklı bölgedeki velilerin okul aile iş birliğini farklı şekilde tanımladığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan velilerin diğerlerine göre öğretmenlerden daha fazla destek beklediği görülmüştür.

Sosyoekonomik düzeyi yüksek velilerin ise diğer verilere göre öğretmenlerden daha fazla iletişim ve iş birliği istekleri olduğu görülmüştür.

Akdağ'ın (2025) okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik tecrübelerini incelediği çalışmasının sonucunda öğretmenler, aile katılımını zorlaştıran etmenler arasında ailelerin ilgisiz olmasını, fiziksel imkânların kısıtlı olmasını, aile katılım çalışmalarına ailelerin değer vermemesini belirtmiştir. Aile katılımını kolaylaştıran etmenler arasında ise öğretmenler, okul idaresinin desteğini, ailelerle kurulan iletişimi, ailelerin okula ulaşmada sıkıntı yaşamamasını belirtmiştir.

Bektaş'ın (2025) ilkokullarda görev yapan okul yöneticileri ile okul aile birliklerinde görev alan velilerin aile katılımı çalışmaları hakkındaki görüşlerini belirlediği araştırmanın sonucunda okul yönetimi ve velilere göre ilkokullarda uygulanan aile katılım çalışmalarının olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul yöneticileri tarafından aile katılımının akademik başarıya ve olumlu davranış gelişimine katkı sağladığı belirtilmiştir. Veliler tarafından ise aile katılımının sosyal beceriler ve arkadaşlık ilişkileri için olumlu olduğu ifade edilmiştir. Ekonomik sorunların ve kültürel farklılıkların aile katılımını azalttığı okul yöneticileri tarafından ifade edilmiştir. Velilere göre gerekli duyuruların zamanında yapılmaması, etkinliklerin uygulandığı zaman, ailelerin çalışma durumu, çocuk sahibi olmaları aile katılımını azaltan faktörler arasındadır. Aile katılım çalışmalarının sadece veli toplantılarıyla ve resmî törenlerle sınırlı kalmayıp aile katılım çalışmaları hakkında ailelere yeterli bilgi verilmesi gerektiği araştırmanın sonuçları arasındadır.

1.23.2. İlgili Makaleler

Aslanargun'un (2007) okul-aile iletişiminin mevcut durumunu ifade etmek için yaptığı çalışmada okul-aile birliklerin işleyişinin etkili olmadığı, velilerin okul yöneticileriyle kayıt dönemlerinde yüz yüze geldiği, okul-aile birliği toplantılarının katılımının az olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çamlıbel-Çakmak'ın (2010) araştırmasında okul öncesi eğitim programlarının amacına ulaşması için aile katılımının öneminden bahsedilmiştir. Aile katılımının

artmasının planlı ve programlı aile katılımı çalışmalarıyla gerçekleştirileceği ifade edilmiştir. Ev ile okul arasındaki iletişimi sağlayarak öğrencilerin gelişimlerinde ve eğitimlerinde birlikte hareket etmenin önemli olduğu ifade edilmiştir. Ailelerin çocuklarının eğitimi konusunda bilinçli olmalarının öğretmenlerin mesleki anlamda gelişimlerine önemli katkılar sağladığı belirtilmiştir. Aile katılımı çalışmalarının etkinliklerle desteklenerek hem okulda hem de evde eğitimin devamlılığının sağlanması açısından önemli olduğu görülmüştür.

Sağlam ve Çalışkan'ın (2017) araştırmasında öğretmenler aile katılımını ailenin eğitim-öğretim sürecine dâhil edilmesi şeklinde tanımınlarken aileler ise çocuğun okulu ile aile arasında iletişim kurulması, bilgi akışı olarak tanımlamışlardır. Ailelerin aile katılımı konusundaki farkındalıklarının yetersiz olması bu tanımlarda etkili olmaktadır. Aile katılımını arttıran ya da sınırlayan etkenler açısından da benzer görüşlerin olduğu, ailelerin konuyu yeterince ciddiye almaması ve zaman problemi olarak tanımladıkları belirtilmiştir. Bu noktada öğretmenin sene başında aileye verdiği mesaj, planlama sürecinde aile ile yeterli iletişim ortamı sağlanamaması ve ailenin bu konudaki farkındalık eksikliği de belirleyici bir unsurdur. Ayrıca aileler açısından öğretmen tutumları da bu konuda öne çıkan unsurlar arasındadır. Öğretmenlerin aile katılımı konusundaki doğru tanımlamalarına karşın uygulamada aynı özeni göstermedikleri düşünülmektedir. Aileler açısından öğretmen tutumları aile katılımını etkileyen unsurlardan biri olarak belirtilmiştir.

Çinkır ve Nayir'in (2017) çalışmasında çocuğu ilköğretim kademesinde olan ailelerin okul aile iş birliğini önemsedikleri fakat uygulama aşamasında yetersizliklerin olduğu ifade edilmiştir. Okul Aile Birliği üyelerinin belirlenme şekli ile ilgili ailelerin bilgi sahibi olmadığı ve aynı zamanda bu birliklerin eğitime katkısının olmadığı araştırmanın sonuçları arasında yer almıştır.

Çakır ve Yavuz'un (2020) çalışmasında aile katılımı ile ilgili okul müdürlerinin aileden en önemli beklentisinin iletişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerin bilinçsiz ve eğitimsiz olması, ilgisiz olması ve şikâyetçi tavır sergilemeleri aile katılımında aileden kaynaklanan problemler olarak okul müdürlerinin görüşleri

arasındadır. Bu problemlere iletişim ve ikna etme, aile ziyaretleri okul müdürleri tarafından önerilenler arasındadır.

Ertarakçı ve Akyol'un (2021) çalışması bu grupta yer alan velilerin okula katılımlarının çeşitli değişkenler üzerinde incelenmesini ve velilerin okula katılımlarının bağlılık düzeyleri ile arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucuna göre velilerin okula katılım düzeylerinin eğitim durumuna ve yaşa göre farklılık gösterdiği ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Çopur ve Tezel-Şahin'in (2022) araştırmasında annelerin çalışmaya başlamasıyla çocuklarının eğitimlerinde okul öncesi eğitim kurumları daha çok ön plana çıktığı, okul ile ailenin iş birliği yapmasının önem kazandığı görülmüştür. Aile katılımının önemi ve ailenin çocuğun eğitiminin bir parçası olarak görülmeye başlanmasıyla, okul aile iş birliği ve aile katılımının önemi ve gerekliliği ile farkındalık artmıştır. Bunun sonucu olarak aile katılımı ile ilgili günümüze kadar yapılan çalışmaların sayılarında artış olduğu görülmektedir.

Işık ve Şahin'in (2022) çalışmasında ilkokul ve ortaokul velilerinin eğitim sürecine katılımı incelenmiştir. Araştırma sonucunda velilerin eğitime katılmalarında cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu ile çocuklarının okul ve sınıf düzeylerine göre farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Candemir'in (2023) çalışmasında okul aile iş birliğini güçlendirmek için okullarda mevcut olan durumu belirlemek ve çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda velilerin okul aile iş birliği konusunda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmedikleri okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Okul aile iş birliğinin güçlendirilmesi için velilerin okula karşı olumsuz tutumlarının, okul yöneticileri ve öğretmenler ile yaşadıkları iletişim sorunlarının giderilmesi önerilerin bazılarıdır.

Sezer ve diğerlerinin (2023) çalışmasında eğitim süreçlerine velinin katılımını incelemek amaçlanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan velilerle yapılan araştırmada veli katılımının yüksek olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcılar ile bekar ve evli katılımcıların veli katılım algılarının benzer olduğu görülmüştür. Farklı yaş

grubundaki ve eğitim düzeyindeki katılımcıların veli katılım algılarının benzer olduğu görülmüştür.

Tosun'un (2023) çalışmasında okul aile iş birliğinin öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkisinden bahsedilmektedir. Okullarda katılımcı yönetimin örneği olan okul aile iş birliği sayesinde okulların niteliğinin artacağı ifade edilmiştir. Aile desteğinin çocuğun gelişimini pozitif etkilediği ifade edilmiştir. Aile desteğinin az olmasının ise çocuğun gelişimini olumsuz etkileyebileceği belirtilmiştir.

Kavaklı'nın (2025) çalışmasında veli ve öğretmenlerin okul aile iş birliği hakkındaki düşüncelerini karşılaştırmak amaç edinilmiştir. Araştırma sonucunda hem öğretmenler hem veliler okul aile iş birliğini başarı için önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler okul aile iş birliğini öğrenci başarısı için bir araç olarak görmekteyken veliler ise sadece öğrencilerin başarısını değil aynı zamanda kişilik gelişimini de desteklemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Karagüzel ve diğerlerinin (2025) çalışmasında öğretmenlere göre aile katılımının öğrenci başarısına etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucuna göre aile katılımının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat yine de çocuklarının eğitime yeterli önemi vermeyen ailelerin de var olduğu görülmüştür.

Alkalay-Özgürbüz'ün (2024) çalışmasında yapılan doküman incelemesi sonucunda eğitimde tüm paydaşların okul aile iş birliğinin öğrencilerin akademik başarısı, sosyal ve psikolojik gelişimleri ve aile yaşamlarında önemli rol oynaması konusunda ortak fikirde oldukları görülmüştür. Araştırmada okul aile iş birliğinin yetersiz görülmesinin sebepleri arasında okulun bulunduğu çevrenin dezavantajlı bir bölgede yer alması, ailelerin maddi yetersizlikleri, ailede çocuk sayısının fazla olmasında dolayı eğitime yeterli önemin verilememesi ve eğitim seviyesi düşük olan ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine yeterli desteği sağlayamaması yer almaktadır.

1.23.3. İlgili Araştırma Raporları

Öğrencilerin fiziksel gelişimi için spor önemlidir. Ortaöğretim yönetmeliğinde yapılan değişiklikte okullarda spor kulübü kurulmasına imkân verilecek madde eklenmiştir. Sporun geliştirilmesi ve spora ilgi duyan öğrencilerin takip edilmesi için öğrenci, öğretmen, veli ve okul yönetiminin katılımı ile okullarda spor kulübü kurulabileceği maddesinde de okullardaki iş birliği ve aile katılımının önemi üzerinde durulmuştur (TEDMEM, 2016).

Okullarda öğretimin etkili olması için aile ile öğretmenler arasındaki iletişimin artırılması önemlidir. Aile katılımı, öğrencinin öğrenmesini destekleyerek öğrencinin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Bunun için aile ve toplum katılımı için fırsat yaratacak sınıf çalışmalarına önem verilmelidir. Aile katılımı, öğrencilere yönelik doğru karar alabilmek, öğrenci ile etkili iletişim geliştirebilmek ve onların toplumla bağ kurabilmeleri için önemlidir (TEDMEM, 2017).

Covid-19 dönemi ailenin desteğine en çok ihtiyaç duyulan dönemlerden olmuştur. Özellikle özel eğitim öğrencilerinin bu gibi dönemlerde aile desteği ihmal edilmemelidir. Özel eğitimin etkili bir biçimde yürütülebilmesi için ailenin desteğinin ve okul-aile iş birliğinin öneminden bahsedilen raporda ailenin eğitim sürecine etkin şekilde katılabileceği, bireysel farklılıkların gözetildiği uygulamalarla ebeveynlerin desteklenmesi, öğretmenlerle yapılan iş birliğinin geliştirilmesi önerilmiştir. Bu dönemde yapılan telafi eğitimlerin okul, öğretmen, aile iş birliği ile planlanması gerektiği üzerinde durulmuştur. Kaynaştırma öğrencilerinin ise öğretmenleri ile bireysel çalıştıkları saatlerin artırılması gerektiği, çocuğun gelişimi için okul aile ve öğretmenler ile iletişimin güçlendirilmesinden bahsedilmiştir. Salgın döneminde yaşanan okul terklerinin önlenmesi için aileler ile iletişim halinde olunmasına, gerekli durumlarda rehberlik araştırma merkezleri ve diğer kurumlarla iş birliği kurulmasının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Aile ile iş birliği yapılmasının okul terklerinde önleyici tedbir olmasının önemi ifade edilmiştir (TEDMEM, 2021).

Eğitimde iş birliğini ele alan bir başka raporda mesleki eğitim veren kurumlarda ulusal ve uluslararası düzeyde iş birliği sağlayacak okul yöneticilerinin görev

yapması gerektiğinden bahsedilmiştir. Yine mesleki eğitim kurumlarının performans değerlendirme sürecinin tüm paydaşların katılımı ile iş birliği içinde gerçekleştirildiği bir süreç olması gerektiği ifade edilmiştir (TEDMEM, 2022).

Millî Eğitim Bakanlığının Eğitim ve Gelecek temasıyla hazırladığı raporda eğitim programlarında akademik bilginin yanında öğrencinin bütünsel olarak eğitime odaklanması üzerinde durulmuştur. Raporda ailenin, öğretmen, çevre vb. tüm toplumsal katmanların eğitime katılımının ve iş birliğinin önemi üzerinde durulmuştur (MEB, 2024).

1.24. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemektir. Eğitim öğretim hizmetlerinin verimliliğinde ve öğrenci başarısında okul aile iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılım düzeylerinin büyük etkisi bulunmaktadır. Öğretmen, okul yönetimi ve ailelerin iş birliği düzeyi, ailelerin okul etkinliklerine katılım durumları, öğretim faaliyetlerinin etkililiğinde büyük rol oynamaktadır.

Bu araştırma öğretmenlerin okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik görüşlerinin belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Literatüre bakıldığında okul iş birliği ve aile katılımı kavramları ile ilgili karma yöntem ile hazırlanan çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu araştırma karma yöntem araştırması olarak literatüre kazandırılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Araştırma nicel verilerin nitel verilerle daha detaylı derinlemesine incelenerek hazırlanması bakımından diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Eğitim öğretim sürecinde okulların etkililiğini artırmak için okul ile paydaşlar arasında kurulan iş birlikleri ve aile katılımları önemli noktalardır. Ayrıca iş birliği ve aile katılımı son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı tarafından eğitim politikalarında sık yer verilen kavramlar arasındadır. Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığının eğitim politikalarında güncel bir yer tutan aile katılımı ve iş birliğini ele alması çalışmanın diğer bir önemini göstermektedir.

1.25. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesi ve alt problemlere yer verilmiştir. Araştırmanın problem cümlesi “Öğretmenlerin okullardaki iş birliğine ve ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik değerlendirmeleri nasıldır?” şeklinde ifade edilmiş ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ne düzeydedir?
- 2) Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği, öğretmenlerin görev yaptığı okul türüne göre anlamlı fark göstermekte midir?
- 3) Öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılımı ne düzeydedir?
- 4) Öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılımı, öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı fark göstermekte midir?
- 5) Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılım boyutları (okul toplum iş birliği, okulun rolü, ailenin rolü) arasında ve okul yönetimine aile katılımı ile okul iş birliği boyutları (müdür paydaş iş birliği, öğretmen paydaş iş birliği, veli öğretmen iş birliği, rehberlik servisi paydaş iş birliği) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6) Öğretmenlerin okullardaki iş birliğine ve ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 7) Öğretmen görüşlerine göre okullardaki iş birliği nasıldır?
- 8) Öğretmen görüşlerine göre okullardaki iş birliğini geliştirebilmek için neler yapılabilir?
- 9) Öğretmen görüşlerine göre ailelerin okul yönetimine katılımı nasıldır?
- 10) Öğretmen görüşlerine göre ailelerin okul yönetimine katılımını artırmak için neler yapılabilir?

1.26. Varsayımlar

Katılımcıların araştırma sorularını içtenlikle cevapladıkları varsayılmaktadır. Araştırmanın nicel ve nitel boyutunda katılımcıların yeterli olduğu varsayılmaktadır.

1.27. Sınırlılıklar

Araştırma Kırklareli ilinde devlet okullarında görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlerle sınırlıdır. Araştırmanın verileri kullanılan ölçeklerdeki ve hazırlanan görüşme formundaki sorularla sınırlıdır. Ölçeklerdeki soruların sayısının fazla olması ve zaman alması katılımcıların gerçek düşüncelerini yansıtmasını engelleyebilir.

1.28. Tanımlar

Okul: Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer, bu eğitim ve öğretim yerindeki öğrenci ve görevlilerin bütünü (TDK, 2024).

İş Birliği: Amaç ve çıkarları bir olanların oluşturduğu çalışma ortaklığı, bir işin birden çok kişi tarafından yapılması için oluşturulan birliktelik (TDK, 2024).

Aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, anne, baba, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik (TDK, 2024).

BÖLÜM II.

2. YÖNTEM

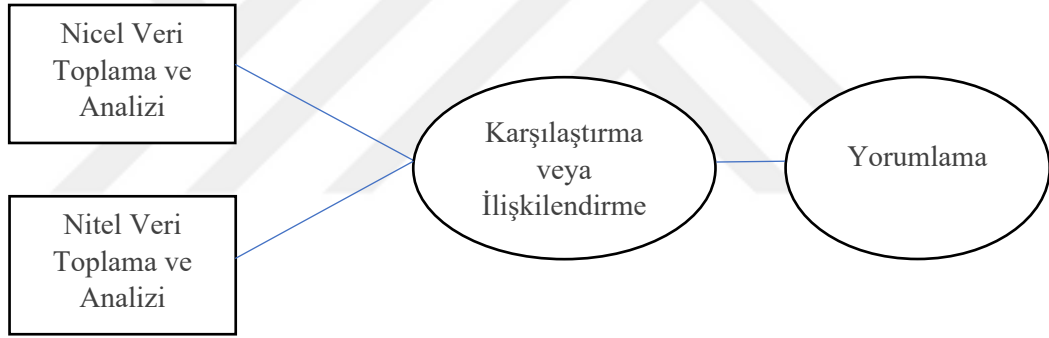
Bu bölümde araştırmanın modeli ve deseni, çalışma grubu, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, geçerlik ve güvenirlik, verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

2.1.Araştırma Modeli ve Deseni

Bu araştırma nitel ve nicel araştırma desenlerinin birlikte kullanıldığı karma yönetime dayalı bir araştırmadır. Karma yöntem araştırmaları felsefi varsayımları ve kuramsal çerçeveleri içeren farklı araştırma desenlerinin kullanılmasını, nitel ve nicel verilerin toplanmasını ve bu iki veri türünün bütünleştirilmesini kapsayan bir araştırma yaklaşımıdır. Karma yöntem araştırmalarında nitel ve nicel verilerin birlikte kullanılması araştırma problemi ile daha kapsamlı bulgular elde edilmesini sağlamaktadır (Creswell, 2017).

Çevremizdeki olaylar basit ve tek boyutlu değildir ve onları anlamlandırabilmek için çoklu yöntemler kullanılmasına ihtiyaç vardır. Sosyal bilimlere ait araştırmalarda da problemlerin anlaşılabilmesi için farklı yöntemlerin birlikte kullanılması gerekmektedir. Karma yöntem yaklaşımlarında da olay ve olguların nitel ve nicel boyutları vardır. Olay ve olguları bütüncül olarak incelemek istiyorsak hem nitel hem nicel boyutlar incelenmelidir. Karma yöntem araştırmalarının aynı zamanda farklı yöntemlerle toplanan verilerin birbirini desteklemesi araştırma sonucunun inandırıcılığını artırmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Farklı yöntemler kullanılarak elde edilen olayları bir çerçeve içerisinde bir araya getirip analiz etme şeklinde de ifade edilmektedir. Karma yöntem araştırmaları, araştırma yapan kişinin bir olayı doğrulamakla kalmaz olaya olan bakışını genişletmesini sağlar. Araştırma sorularına cevap arayan araştırmacı çoklu yaklaşımları kullanmaya çalışır. Karma yöntem kullanan araştırmacıların araştırma sorularına göre yaklaşım seçme şansları daha fazladır (Baki ve Gökçek, 2012).

Araştırmalarda kullanılan yöntemlerden hem nitel hem de nicel yöntemlerin kendi içinde güçlü ve zayıf yönü bulunmaktadır. Karma yöntem araştırmalarının, nitel ve nicel araştırmaların güçlü yönlerinden yararlanması araştırmacılar için başlı başına tercih edilme sebepleri arasındadır (Kara, 2023). Bu çalışma da nicel boyutta toplanan verilerin nitel boyutta toplanan verilerle desteklendiği ve verilerin bütüncül olarak incelendiği karma yönteme dayalı bir araştırmadır. Desen olarak ise verilerin eş zamanlı toplandığı karma yöntem desenlerinden yakınsak paralel desen seçilmiştir. Bu yaklaşım nitel ve nicel verilerin kombinasyonu olarak düşünülmektedir. Araştırmacı nitel ve nicel verileri birlikte toplar ancak verileri ayrı ayrı analiz eder ve bulguların birbirini doğrulayıp doğrulamadığını belirlemek için bulguları karşılaştırır. Bu yaklaşımdaki temel varsayım nitel ve nicel verilerin farklı türde bilgi sağlamasıdır (Creswell, 2017). Bu çalışmada nitel ve nicel veriler aynı zamanda toplanmıştır. Araştırmada aşağıdaki süreçler izlenmiştir:

Şekil 1.1: Yakınsak paralel desen (Creswell, 2017)

Şekil 1.1’de görüldüğü gibi karma yöntem araştırma desenlerinden olan yakınsak paralel karma desende nicel veriler ve nitel veriler eş zamanlı toplanarak yaklaşık olarak aynı zamanlarda fakat ayrı ayrı analiz edilir. Ardından her iki veri grubundan elde edilen analiz sonuçları birbiriyle karşılaştırılarak ilişkilendirilir. Yakınsak paralel desenin araştırma sonuçlarını test etmek ve güçlendirmekte büyük etkisi vardır (Özdemir vd., 2021).

2.1.1. Nicel Boyutta Araştırma Deseni

Araştırmanın nicel boyutunda tarama deseni kullanılmıştır. Tarama deseni, evrenin içinden seçilen örneklemin üzerinde yapılan araştırmadan elde edilen verilerin nicel veya nümerik olarak ifade edilmesini sağlar. Araştırmacı elde edilen verilerden hareketle evren hakkında çıkarım yapar (Creswell, 2017). Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek amacıyla veri toplanması gereken çalışmalara tarama araştırması denir. Anketler, tarama araştırmalarında veri toplama aracı olarak kullanılabilir. Anket aynı soruların çok fazla kişiye e-posta, telefon yoluyla ya da bizzat kendisine sorulmasını içerir. Alınan cevaplar daha sonra her soru için kişilere ait sıklık dereceleri ve yüzdeler şeklinde cetvel halinde rapor edilir. Tarama araştırmasının çok fazla bireyden oluşan örneklemden elde edilen birçok bilgiyi bize sunması önemli bir avantajdır (Büyüköztürk vd., 2024). Tarama deseni, bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlamaktadır (Karasar, 2022). Bu çalışmada okullardaki aile katılımı ve okul iş birliği düzeyleri ölçeklerden toplanan verilerle ortaya konulmuştur.

2.1.2. Nitel Boyutta Araştırma Deseni

Araştırmanın nitel boyutunda fenomenolojik desen kullanılmıştır. Creswell (2017) fenomenolojik araştırmayı bir fenomenle ilgili bireylerin yaşadıkları deneyimleri betimlediği araştırma olarak ifade etmektedir. Fenomenolojik desende bireysel tecrübeler önemlidir. Araştırmacı, araştırmaya katılan kişilerin bireysel tecrübeleriyle ilgilenir (Baş ve Akturan, 2017).

Fenomenolojik desen, derinlemesine sahip olmadığımız sadece farkında olduğumuz olgulara odaklanır. Olgubilim olarak da isimlendirilen fenomenolojik desende veri topladığımız kaynak, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ya da dışı vuracak olan kişilerdir. Olgu bilim araştırmalarında veri toplama araçlarından görüşme sık kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada da okul iş birliği ve aile katılımı olgularına öğretmenlerden cevap alınmıştır. Öğretmenlerin bu olgulara ilişkin yaşantılarını ortaya çıkarmak için onlarla görüşme yapılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın nitel boyutunda çalışma grubunu amaca uygun olarak Kırklareli ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan 22 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre araştırmaya dâhil edilmiştir. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Kolay örnekleme yönteminde araştırmacı erişilmesi kolay olan bir örneklem seçerek araştırmasını yürütür. Kolay örnekleme yöntemi, nitel araştırmada yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Tablo 2.1. Öğretmenlerin demografik verileri

Katılımcı	Demografik Özellik	N	
Öğretmen	Yaş	26-30	1
		31-35	11
		36-40	4
		41-45	5
		46-50	1
		Toplam	22
	Cinsiyet	Kadın	17
		Erkek	5
	Eğitim durumu	Lisans	10
		Yüksek Lisans	12
		Toplam	22
	Kıdem	1-4	1
		5-9	6
		10-14	9
		15-19	3
		20 ve üzeri	3
		Toplam	22
	Çalıştığı kurum sayısı	1-5	18
		6-10	3
		10 ve üzeri	1
		Toplam	22

Tablo 2.1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun 31-35 yaş aralığında (n=11) olduğu görülmektedir. Daha sonra 41-45 yaş aralığında (n=5), 36-40 yaş aralığında (n=4), 26-30 yaş aralığında (n=1) ve 46-50 yaş aralığında (n=1) öğretmenin katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet özellikleri incelendiğinde kadınların sayısının (n=17) erkeklerin sayısından (n=5) daha çok olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde yüksek lisans mezunu olan katılımcıların (n=12) lisans mezunu

katılımcılardan (n=10) fazla olduğu görülmektedir. Bu yönüyle katılımcıların eğitim durumlarının dengeli dağıldığı söylenebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun mesleğinde 10-14 yıl (n=9) kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Daha sonra diğer katılımcıların kıdemlerinin 5-9 yıl (n=6), 15-19 yıl (n=3), 20 ve üzeri (n=3), 1-4 yıl (n=1) aralıklarında olduğu dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin çalıştığı kurum sayısına bakıldığında 1-5 kurumda (n=18) çalışan öğretmen sayısının en fazla olduğu görülmektedir. 6-10 kurumda (n=3) çalışan ve 10 ve üzeri kurumda (n=1) çalışan öğretmenlerin katılımcılar arasında yer aldığı görülmektedir.

2.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın nicel boyutunda örnekleme Kırklareli ilinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme tesadüfi örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Tesadüfi örnekleme yöntemi nicel araştırmalarda en sık kullanılan örnekleme yöntemidir. Bu örnekleme çeşidinde evrendeki her şey oluşturulacak herhangi bir örnekleme eşit şansa sahip olarak dâhil olur (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Bu çalışmada Kırklareli ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 419 öğretmene “Okul İş Birliği” ile “Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türlerine göre sayıları aşağıdaki Tablo 2.2’de verilmiştir.

Tablo 2.2. Öğretmenlerin görev yaptığı okul türleri

Katılımcı	Görev Yaptığı Okul Kademesi	N
Öğretmen	İlkokul	158
	Ortaokul	129
	Lise	132
	Toplam	419

Tablo 2.2 incelendiğinde araştırmaya ölçek dolduran öğretmenlerin görev yaptıkları okul kademesine göre sayılarının ilkokul (n=158), ortaokul (n=129), lise (n=132) şeklinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların görev yaptığı okul kademesine göre sayılarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Araştırmaya katılan 419 öğretmen olduğu görülmektedir.

Karasar'a (2022) göre örneklem büyüklüğü ile evrenin büyüklüğü arasında önemli bir ilişki yoktur. Örneklem büyüklüğü evren büyüklüğünden diğer faktörlere göre daha az etkilenmektedir. "Evrenin belli bir yüzdesini örneklem olarak alma" önerisinin hiçbir bilimsel temeli yoktur. "Büyük örnek" seçmek yerine "iyi örnek" seçmeye çalışılmalıdır. Örneklemin etkili sonuç vermesi iyi temsil edilen örnekleme mümkün olacaktır. Bu araştırmanın örneklem seçiminde de 2024-2025 eğitim öğretim yılında Kırklareli ili Millî Eğitim Bakanlığında görev yapan 4234 öğretmenden evreni temsilen 419 öğretmen araştırmaya katılım sağlamıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verilerinin toplanmasında nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır. Bu bölümde araştırmanın nitel ve nicel boyutunda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.4.1. Nitel Boyuta Ait Veri Toplama Araçları

Karma yöntemle dayalı olan bu araştırmanın nitel kısmında yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme hem sabit seçenekleri cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd., 2024). Bu araştırmanın görüşme formunda 6 demografik soru ve 4 yarı yapılandırılmış soru bulunmaktadır. Öğretmenlere yöneltilen yarı yapılandırılmış görüşme sorularına aşağıda yer verilmiştir:

Okulunuzdaki iş birliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Okuldaki iş birliği nasıl olmalıdır?

1. Okulunuzdaki iş birliğinin geliştirilmesi için neler önerebilirsiniz?
2. Okulunuzda ailelerin okul yönetimine katılımı hakkında ne düşünüyorsunuz? Ailelerin okul yönetimine katılımı nasıl olmalıdır?
3. Sizce ailelerin okul yönetimine katılımını artırmak için neler yapılabilir?

Araştırmada kullanılan görüşme formu Ek-1'de verilmiştir.

2.4.2. Nicel Boyuta Ait Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda veri toplama aracı olarak “okul iş birliği” ölçeği ile “okul yönetimine aile katılım ölçeği” kullanılmıştır. 38 maddelik okul iş birliği ölçeği ile 33 maddelik okul yönetimine aile katılım ölçeğine ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.4.2.1. Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği

Günümüzde okul yönetimlerinin karar alırken öğretmen, aile ve toplumla iş birliği içinde olmasının eğitim-öğretim sürecine olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Engin ve Kurum’un (2013), okul yöneticileri ve öğretmenlerin okul yönetimine aile katılımı hakkındaki tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen “Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği” bu araştırmada öğretmenlere uygulanarak öğretmenlere göre okullardaki aile katılım düzeyi incelenmiştir.

Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte Varimax Rotated faktör analizi kullanılarak alt boyutlar belirlenmiştir. Alt boyutların her birinde madde-toplam korelasyon katsayısı ve madde-hariç toplam korelasyon katsayısı hesaplanarak iç tutarlık hesaplanmış ve t-testi uygulanarak maddelerin ayırt etme gücü saptanmıştır. Cronbach $\alpha=0.935$ ve rulon= 0.799 katsayıları ile ölçeğin güvenilirliği belirlenmiştir. Tüm bu analizler sonucunda ölçeğin Okul-toplum iş birliği, Okulun Rolü, Ailenin Rolü olarak 3 faktörden oluştuğu ve kullanılabilir olduğu tespit edilmiştir (Ergin ve Kurum, 2013).

2.4.2.2. Okul İş Birliği Ölçeği

Okuldaki tüm paydaşların (okul müdürü, öğretmenler, veliler ve rehberlik servisi) okulun güçlenmesi, öğrencilerin akademik başarısını artırmak için iş birliği içinde çalışması gereklidir. “Okul İş Birliği Ölçeği” okul paydaşları arasındaki iş birliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Saylık ve Arastaman (2022) tarafından geliştirilen Okul İş Birliği Ölçeği bu araştırmada okullardaki iş birliğinin düzeyini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek “okul müdürü paydaş iş birliği”, “öğretmen meslektaş iş birliği”, “veli öğretmen iş birliği”, “rehberlik servisi paydaş iş birliği”

boyutlarını ele alan 38 maddeden oluşmaktadır. İç tutarlılık ve güvenilirlik analizi Cronbach alfa ile hesaplanmıştır. Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları “okul müdürü paydaş iş birliği” 0.96, “öğretmen meslektaş iş birliği” 0.95, “veli öğretmen iş birliği” 0.94, “rehberlik servisi paydaş iş birliği” 0.95 ve ölçek toplamında 0.97’dir. Analizler sonucundan okul iş birliği ölçeğinin kullanılabilir olduğu tespit edilmiştir (Saylık ve Arastaman, 2022). Araştırmada kullanılan ölçekler ve ölçek kullanım izinleri Ek-2, Ek-3 ve Ek-4’te verilmiştir.

2.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın bu bölümünde nitel ve nicel verilerin nasıl toplandığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu araştırmada Kırklareli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun 16.01.2025 tarihli ve E-35523585-199-148905 sayılı izin onayı ve Kırklareli Millî Eğitim Müdürlüğüne MEB.TT.2025.016882 başvuru numarası ile yapılmış olan başvuru neticesinde 10.02.2025 tarihinde araştırma uygulama izni onayı alınarak veri toplama sürecine başlanmıştır. İlgili izinler Ek-5’ ve Ek-6’da sunulmuştur. Yakınsayan paralel karma yöntem deseni kullanılan bu araştırmada nitel ve nicel veriler eş zamanlı toplanmıştır.

2.5.1. Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri toplanırken nitel boyutta görüşme tekniği ve yarı yapılandırılmış görüşme sorularından yararlanılmıştır. Görüşme, kişilerin sahip olduğu düşünceler ile bunların nedenlerini öğrenmenin en kısa yoludur (Karasar, 2022). Araştırmaya Kırklareli ili Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 22 öğretmen gönüllülük esasına göre görüşme formu ile katılım sağlamıştır. Öğretmenlerin uygun olduğu zaman aralıklarında tek tek görüşme yapılmış verilen cevaplar aynı şekilde not alınmıştır. Katılımcıların kendini rahat hissederek cevap verebilecekleri gürültüden uzak sessiz bir ortamda görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2.5.2. Nicel Verilerin Toplanması

Araştırmanın nicel boyutta verileri toplanırken öğretmenlerin okul iş birliği ve aile katılımı kavramlarına ait algılarını belirlemek için iki farklı ölçekten yararlanılmıştır. Kırklareli ili Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapan 419 öğretmen “okul iş birliği” ölçeği ve “okul yönetimine aile katılım ölçeği” ile araştırmanın nicel boyutuna destek vermiştir. Ölçek verileri katılımcılara yeterli süre tanınarak ve yüz yüze toplanmıştır.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu bölümde araştırmanın geçerlik ve güvenirliğine ait bilgilere yer verilmiştir.

2.6.1. Nitel Boyutta Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın nitel boyutta veri toplama araçlarından olan görüşme formunun hazırlanmasında eğitim yönetimi uzmanından destek alınmış ve sorular bu doğrultuda hazırlanmıştır. Bu yolla görüşme sorularının kapsam geçerliği artırılarak araştırma konusunu kapsaması amaçlanmıştır (Büyüköztürk, vd., 2024). Görüşmenin yapılacağı zamanın öğretmen için uygun olmasına dikkat edilerek öğretmenlerin vereceği cevapların aceleye gelmemesi sağlanmış bu da sorulara verilen cevapların geçerliğini arttırmıştır. Görüşme sonucunda elde edilen verilerin analizinde kullanılan betimsel analiz sürecinde katılımcı görüşlerinin doğrudan alıntılarla verilmesi ve sonuçların bunlara dayandırılması geçerlik için önemli bir kriterdir. Bu doğrultuda geçerlik ve güvenirliğini artırmak için katılımcı görüşlerinin Ö1, Ö2, Ö3, ... şeklinde kodlarla doğrudan alıntılarla verilmesi sağlanmıştır. Araştırmanın sonucunda yapılan yorumların bulgulara dayandırılması geçerlik ve güvenirliği destekleyen bir diğer unsurdur. Araştırmanın güvenirliğinin hesaplanmasında Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen uyum yüzdesi formülü $[Güvenirlik = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{ayrılma}) \times 100]$ kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda $[Güvenirlik = 74 / (74 + 15) \times 100 = 0,83]$ olarak elde edilmiştir. %70 ve üzeri uyum yüzdesi güvenilir kabul edilmektedir. Hesaplama sonucunda uyum yüzdesi %83 olduğu için güvenirlik sağlanmıştır.

2.6.2. Nicel Boyutta Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın nicel boyutunda kullanılmak için tercih edilen ölçeklerin belirlenmesinde de uzman görüşüne başvurulmuş ve ölçeklerin araştırma amacına uygun olacak şekilde belirlenmesine özen gösterilmiştir. Katılımcıların ölçekleri doldururken samimi ve gerçek düşüncelerini yansıtacak şekilde cevap vermeleri araştırma sonuçlarının geçerliği ve güvenilirliği açısından önemlidir. Bu amaçla katılımcıların gerçek düşüncelerini yansıtmadığı veya eksik doldurulan ölçekler analiz sürecine dâhil edilmemiştir. Araştırmanın güvenilir sonuç vermesi için katılımcılara uygulanan ölçekler için yeterli zaman tanınarak ölçek maddelerinin doğru anlaşılması amaçlanmıştır. Katılımcılara ölçeklerin uygulanması öncesinde yeterli bilgilendirme yapılarak kişisel verilerin hiçbir şekilde kullanılmayacağı ifade edilmiş ve böylece katılımcıların daha objektif cevap vermeleri amaçlanmıştır. Ölçme aracındaki testin uzunluğu (madde sayısı) güvenilirliği etkileyen ölçme aracına ilişkin faktörler arasındadır. Ölçme aracı (testte) yer alan maddelerin sayısının artması güvenilirliği yükseltecektir (Chase, 1999; Erkuş, 2003; Tekin, 1996, aktaran Büyüköztürk vd., 2024). Bu bakımdan “okul iş birliği” ölçeği 38 madde ve “okul yönetimine aile katılımı” ölçeği 33 madde olarak araştırmanın güvenilirliğini arttırmıştır. Kullanılan ölçeklere ilişkin güvenirlik bulgularına aşağıda Tablo 2.3’te yer verilmiştir.

Tablo 2.3. Kullanılan ölçeklere ilişkin güvenirlik bulguları

Ölçekler	n	Madde sayısı	A
Okul İş Birliği Ölçeği	419	33	,95
Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği	419	38	,97

Tablo 2.3’te okul yönetimine aile katılım ölçeği Croanbach α = ,95 ve okul iş birliği ölçeği Croanbach α = ,97 olduğu görülmektedir. Ölçeklerin farklı okul türlerine uygulanması sağlanarak “iş birliği” ve “okul yönetimine aile katılımı” konusunda toplanacak verilerin okul türlerini temsil etme gücü arttırılmıştır.

2.7. Verilerin Analizi

Bu bölümde araştırma için toplanan nitel ve nicel verilerin analizine yer verilmiştir.

2.7.1. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel bölümünde 22 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Görüşme sırasında görüşme formuna yazılan cevaplar görüşmeler bittikten sonra incelenerek betimsel ve içerik analizi ile analiz yapılmıştır. Nitel araştırmada elde edilen verilerin analizinde en sık kullanılan teknikler betimsel analiz ve içerik analizidir (Balcı, 2021). Betimsel analiz yüzeyseldir. İçerik analizi ise toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesine fırsat sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırmada verilerin analizinde öncelikle görüşmeye katılan öğretmenlere Ö1, Ö2, Ö3, ... şeklinde kodlar verilmiştir. Ardından öğretmenlerin verdiği cevaplardan ortak temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Alt temalar daha küçük parçalara ayrılarak katılımcıların verdiği cevaplardan kodlar oluşturulmuş ve bunlar tablo halinde sunulmuştur. İçerik analizinin temel amacı, toplanan verilerin açıklayan kavramlara ulaşabilmektir. İçerik analizi ile verilerden birbirine benzer olanlar belirli tema ve kavramlar yoluyla bir arada sunularak kişilerin anlayabileceği şekilde yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırma verilerinin analizi sonucunda öğretmenlerin görüşleri 4 tema, 17 alt tema ve 89 kod altında analiz edilmiştir. Temalar, alt temalar, kodlar ve katılımcı görüşleri bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

2.7.2. Nicel Verilerin Analizi

Birinci alt problemde öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği düzeyi ve üçüncü alt problemde öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılım düzeyini belirlemek için betimsel istatistiklere bakılmıştır. Okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik istatistikler Tablo 2.4'te sunulmuştur.

Tablo 2.4. Ölçeklere ait betimsel istatistikler

Kavramlar	n	$\bar{x}$	Ss
Okul İş Birliği Ölçeği	419	4,29	,62
Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği	419	4,48	,38

Tablo 2.4'te görüldüğü gibi okul iş birliği ölçeğine ait ortalama $\bar{x}=4,29$, standart sapma $ss=,62$ olarak hesaplanmıştır. Okul yönetimine aile katılımı ölçeğine ait

ortalama ise $\bar{x}=4,48$, standart sapma $ss=,38$ olarak bulunmuştur. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını görmek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi örneklem büyüklüğü 30'un üzerinde olan veri setlerinde verilerin normal dağılıp dağılmadığını göstermektedir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda p değeri 0.05'ten büyükse verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilmektedir (Ak, 2008). Aynı zamanda çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış ve sonuçlar Tablo 2.5'te verilmiştir.

Tablo 2.5. Ölçeklere ait Kolmogorov Smirnov testi sonuçları

Değerler	K-Smirnov Z	p	Çarpıklık	Basıklık
Okul İş Birliği Ölçeği	,12	<,00*	-,88	-,28
Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği	,12	<,00*	-,14	-1,28

*p<0.05

Tablo 2.5'te okul iş birliği ve okul yönetimine aile katılım ölçeklerinde verilerin normal dağılım göstermediği ($p<0,05$) tespit edilmiştir. İkinci alt problemde öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliğinin ve dördüncü alt problemde ailelerin okul yönetimine katılımının öğretmenlerin görev yaptığı okul türüne göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal Wallis H testi yapılmış ve anlamlı fark olduğu görülmüştür. Parametrik olmayan Kruskal Wallis testi, sonucunda gruplar arasında fark bulunduğunda, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere parametrik olmayan Mann Whitney-U testi uygulanmıştır.

Beşinci alt problemde öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılım boyutları, okul yönetimine aile katılımı ile okul iş birliği boyutları arasında ve altıncı alt problemde öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ve ailelerin okul yönetimine katılımı arasında anlamlı ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Spearman'ın sıralama korelasyon katsayısına bakılmıştır. Korelasyon katsayısının 0.00–0.30 arası “düşük düzeyde ilişki”, 0.30–0.70 arası “orta düzeyde ilişki”, 0.70–1.00 arası “yüksek düzeyde ilişki” olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2004). Okul iş birliği ve aile katılımı arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Nicel analize ait tüm veriler tablolar ile araştırmanın bulgular kısmında verilmiştir.

BÖLÜM III.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde Okul İş Birliği Ölçeği ve Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği ile toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Aynı zamanda görüşme ile toplanan verilerin analizden elde edilen bulgular yer almaktadır. Araştırmanın bulguları ve yorumlar araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak açıklanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin sonuçlara Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin okul iş birliği algıları betimsel istatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maksimum	$\bar{x}$	ss
Müdür-paydaş İş Birliği	419	19,00	55,00	48,15	7,41
Öğretmen-meslektaş İş Birliği	419	23,00	70,00	60,64	9,08
Veli-öğretmen İş Birliği	419	4,00	20,00	17,68	3,10
Rehberlik servisi-paydaş İş Birliği	419	9,00	45,00	36,66	7,74
Ölçek toplam	419	90,00	190,00	163,13	23,67

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi öğretmenlerin okullardaki iş birliği düzeyleri algılarına yönelik aritmetik ortalama puanları müdür-paydaş iş birliği boyutu için 48,15; öğretmen-meslektaş iş birliği alt boyutu için 60,64; veli-öğretmen iş birliği alt boyutu için 17,68; rehberlik servisi-paydaş iş birliği alt boyutu için 36,66; ölçeğin tamamı için 163,13 şeklinde çıkmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında en yüksek değere sahip maddeleri belirlemek için ölçeğin tüm maddelerinin ortalamalarına bakılmış ve sonuçlar Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Okul iş birliği ölçeği madde istatistikleri

Ölçek Maddeleri	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	ss
OİÖ1	419	1	5	4,29	,86
OİÖ2	419	1	5	4,16	1,01
OİÖ3	419	1	5	4,33	,89
OİÖ4	419	1	5	4,27	,92
OİÖ5	419	1	5	4,45	,78
OİÖ6	419	1	5	4,58	,69
OİÖ7	419	1	5	4,35	,81
OİÖ8	419	1	5	4,36	,79
OİÖ9	419	1	5	4,36	,80
OİÖ10	419	1	5	4,40	,75
OİÖ11	419	1	5	4,29	,82
OİÖ12	419	1	5	4,31	,83
OİÖ13	419	1	5	4,22	,90
OİÖ14	419	1	5	4,27	,83
OİÖ15	419	2	5	4,42	,74
OİÖ16	419	1	5	4,43	,77
OİÖ17	419	1	5	4,17	,95
OİÖ18	419	1	5	4,41	,77
OİÖ19	419	2	5	4,43	,75
OİÖ20	419	1	5	4,24	,88
OİÖ21	419	1	5	4,33	,86
OİÖ22	419	1	5	4,41	,78
OİÖ23	419	1	5	4,47	,74
OİÖ24	419	1	5	4,44	,77
OİÖ25	419	1	5	4,40	,80
OİÖ26	419	1	5	4,16	,95
OİÖ27	419	1	5	4,07	,96
OİÖ28	419	1	5	4,09	,97
OİÖ29	419	1	5	4,10	,96
OİÖ30	419	1	5	4,03	,98
OİÖ31	419	1	5	4,08	,99
OİÖ32	419	1	5	4,07	,97
OİÖ33	419	1	5	4,12	,98
OİÖ34	419	1	5	3,95	1,10
OİÖ35	419	1	5	4,38	,88
OİÖ36	419	1	5	4,46	,78
OİÖ37	419	1	5	4,42	,80
OİÖ38	419	1	5	4,42	,81

Tablo 3.2’de müdür-paydaş iş birliği alt boyutu ölçek maddeleri (OİÖ1, OİÖ2, ..., OİÖ14), öğretmen-meslektaş iş birliği alt boyutu ölçek maddeleri (OİÖ15, OİÖ16, ..., OİÖ25), veli-öğretmen iş birliği alt boyutu ölçek maddeleri (OİÖ26, OİÖ27, ..., OİÖ34), rehberlik servisi-paydaş iş birliği alt boyutu ölçek maddeleri (OİÖ35, ..., OİÖ38) ve bunlara ait ortalama ve standart sapmalar verilmiştir.

Müdür-paydaş iş birliği alt boyutunda 4,58 aritmetik ortalama puanla “Okul müdürü gelen resmî yazıları öğretmenlerle zamanında paylaşır” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır.

Öğretmen-meslektaş iş birliği alt boyutunda 4,47 aritmetik ortalama puanla “Öğretmenler kendi aralarında etkinlik, kaynak, doküman vb. paylaşımlarda bulunur” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır.

Veli-öğretmen iş birliği alt boyutunda 4,16 aritmetik ortalama puanla “veliler öğrenci sorunlarının çözülmesinde öğretmenlerle iş birliği yaparlar” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır. Bu alt boyutta 3,95 aritmetik ortalama puanı ile “veliler öğretmenin talebi halinde sınıfın/okulun fiziki ihtiyaçlarını gidermede rol alır” biçimindeki maddesi ölçeğin en düşük değerini almıştır.

Rehberlik servisi-paydaş iş birliği alt boyutunda 4,46 aritmetik ortalama puan ile “rehberlik servisi öğretmen, öğrenci ve veli arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla okul müdürüyle iş birliği yapar” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği, öğretmenlerin görev yaptığı okul türüne göre anlamlı fark göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ait bulgulara yer verilmiştir. Okul iş birliği kavramıyla okul türü arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Okul iş birliğinde okul türüne ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	χ^2	sd	p
İş birliği	İlkokul	158	215,63	20,72	2	,00*
	Ortaokul	129	240,57			
	Lise	132	173,38			

*p<0.05

Tablo 3.3 incelendiğinde öğretmenlerin okul iş birliği ölçeğinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda okul iş birliği ile okul türü

arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($\chi^2=20,72$; $sd=2$; $p=,00$). Yapılan test sonucunda çıkan bu anlamlı farkın hangi okul türleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla ayrı ayrı Mann Whitney-U testi yapılmıştır. İlkokul ve ortaokulda iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.4’te sunulmuştur.

Tablo 3.4. İlkokul ve ortaokulda iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
İş birliği	İlkokul	158	136,11	21506	8945	-1.78	,07
	Ortaokul	129	153,66	19822			

Tablo 3.4 incelendiğinde okul iş birliğinin ilkokul ve ortaokul arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda okul iş birliğinin ilkokul ve ortaokul ($U=8945$, $p>,05$) arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmektedir. İlkokul ve liselerde iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.5’te verilmiştir.

Tablo 3.5. İlkokul ve lise iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
İş birliği	İlkokul	158	159,02	25125	8292	-3.00	,03*
	Lise	132	129,32	17070			

* $p<0.05$

Tablo 3.5 incelendiğinde okul iş birliğinin ilkokul ve lise arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda ilkokul ve lise öğretmenlerine göre okul iş birliğinin ilkokul lehine ($U=8292$, $p<,05$) anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir. Ortaokul ve liselerde okul iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.6’da verilmiştir.

Tablo 3.6. Lise ve ortaokulda iş birliğine ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
İş birliği	Ortaokul	129	151,91	19597	5816	-4,43	,00*
	Lise	132	110,56	14594			

* $p<0.05$

Tablo 3.6 incelendiğinde okul iş birliğinin ortaokul ve lise arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda ortaokul ve lise öğretmenlerine göre okul iş birliğinin ortaokul lehine ($U=5816$, $p<,05$) anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılımı ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin sonuçlara Tablo 3.7’de yer verilmiştir.

Tablo 3.7. Öğretmenlerin okul yönetimine aile katılımı algıları betimsel istatistikleri

Boyut	N	Minimum	Maksimum	$\bar{x}$	ss
Okul-toplum iş birliği	419	49,00	75,00	66,74	6,70
Okulun rolü	419	30,00	50,00	43,83	4,47
Ailenin rolü	419	26,00	40,00	37,32	2,78
Ölçek toplam	419	115,00	165,00	147,89	12,71

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin okul yönetimine aile katılım düzeyleri algılarına yönelik aritmetik ortalama puanları okul-toplum iş birliği alt boyutu için 66,74; okulun rolü alt boyutu için 43,83; ailenin rolü alt boyutu için 37,32; ölçeğin tamamı için 147,89 şeklinde çıkmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında en yüksek ve en düşük değere sahip maddeleri belirlemek için ölçeğin tüm maddelerinin ortalamalarına bakılmış ve sonuçlar Tablo 3.8’de verilmiştir.

Tablo 3.8. Okul yönetimine aile katılım ölçeği madde istatistikleri

Ölçek Maddeleri	N	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	ss
OYAKÖ1	419	1	5	4,17	,88
OYAKÖ2	419	1	5	4,80	,48
OYAKÖ3	419	1	5	4,82	,42
OYAKÖ4	419	1	5	4,35	,67
OYAKÖ5	419	2	5	4,69	,49
OYAKÖ6	419	1	5	4,59	,57
OYAKÖ7	419	1	5	4,31	,75
OYAKÖ8	419	1	5	4,26	,86
OYAKÖ9	419	2	5	4,44	,61
OYAKÖ10	419	2	5	4,39	,62
OYAKÖ11	419	2	5	4,39	,63
OYAKÖ12	419	2	5	4,46	,60
OYAKÖ13	419	1	5	4,24	,67
OYAKÖ14	419	2	5	4,64	,57
OYAKÖ15	419	3	5	4,65	,51
OYAKÖ16	419	2	5	4,60	,53
OYAKÖ17	419	2	5	4,71	,47
OYAKÖ18	419	4	5	4,75	,43
OYAKÖ19	419	1	5	4,35	,75
OYAKÖ20	419	1	5	4,35	,64
OYAKÖ21	419	1	5	4,46	,67
OYAKÖ22	419	1	5	4,54	,56
OYAKÖ23	419	1	5	4,39	,63
OYAKÖ24	419	1	5	4,47	,74

OYAKÖ25	419	3	5	4,58	,53
OYAKÖ26	419	1	5	4,34	,67
OYAKÖ27	419	3	5	4,56	,53
OYAKÖ28	419	1	5	4,25	,79
OYAKÖ29	419	2	5	4,44	,57
OYAKÖ30	419	1	5	4,43	,62
OYAKÖ31	419	1	5	4,39	,70
OYAKÖ32	419	1	5	4,58	,53
OYAKÖ33	419	2	5	4,53	,56

Tablo 3.8’de okul-toplum iş birliği alt boyutu ölçek maddeleri (OYAK9, OYAK20, OYAK21, OYAK22, OYAK23, OYAK24, OYAK25, OYAK26, OYAK27, OYAK28, OYAK29, OYAK30, OYAK31, OYAK32, OYAK33), okulun rolü alt boyutu ölçek maddeleri (OYAK1, OYAK4, OYAK5, OYAK6, OYAK7, OYAK8, OYAK10, OYAK11, OYAK12, OYAK13), ailenin rolü alt boyutun ölçek maddeleri ise (OYAK2, OYAK3, OYAK14, OYAK15, OYAK16, OYAK17, OYAK18, OYAK19) ve bunlara ait ortalama ve standart sapmalar verilmiştir.

Okul-toplum iş birliği alt boyutunda 4,58 aritmetik ortalama puanla “Okul, toplumdaki kaynakları ve hizmetleri eğitim için toplumun yararına kullanılmalıdır” ve “Aile-okul iş birliğinin sağlanabilmesi için ailelerle okul yönetimi arasında sağlıklı bir güven ortamı oluşturulmalıdır” biçimindeki maddeler en yüksek değeri almıştır.

Okulun rolü alt boyutunda 4,69 aritmetik ortalama puan ile “Okul ve aileler arasında çift yönlü iletişim olmalıdır” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır. Bu alt boyutta 4,17 aritmetik ortalama ile “Okul yönetimi ve öğretmenler öğrencilerini aileleri kadar iyi tanımalıdır” biçimindeki maddesi ölçeğin en düşük değerini almıştır.

Ailenin rolü alt boyutunda 4,80 aritmetik ortalama puanı ile “Aileler çocuklarının ruhsal/fiziksel gelişimlerinin daha yakından takip etmelidir” biçimindeki maddesi en yüksek değeri almıştır.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılımı, öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı fark

göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ait bulgulara yer verilmiştir. Okul yönetimine aile katılım kavramıyla okul türü arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçları Tablo 3.9’da gösterilmiştir.

Tablo 3.9. Okul yönetimine aile katılımında okul türüne ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	N	Sıra ortalaması	X^2	Sd	p
Aile Katılımı	İlkokul	158	208,76	9,75	2	,00*
	Ortaokul	129	234,38			
	Lise	132	187,67			

*p<0.05

Tablo 3.9 incelendiğinde öğretmenlere göre okul yönetimine aile katılım ölçeğinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H testi sonucunda okul yönetimine aile katılımı ile okul türü arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($X^2=9,75$; sd=2; p=,00). Yapılan test sonucunda çıkan bu anlamlı farkın hangi okul türleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla ayrı ayrı Mann Whitney-U testi yapılmıştır. İlkokul ve ortaokulda okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.10’da verilmiştir.

Tablo 3.10. İlkokul ve ortaokulda okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
Okul Yönetimine Aile Katılımı	İlkokul	158	136,04	21494	8933	-1,80	,07
	Ortaokul	129	153,75	19834			

Tablo 3.10 incelendiğinde okul yönetimine aile katılımı kavramıyla ilkök ve ortaokul arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney-U testi sonucuna göre okul yönetimine aile katılımında ilkök ve ortaokul (U=8933; p>,05) arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. İlkokul ve lisede okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3.11. İlkokul ve lisede okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	p
Okul Yönetimine Aile Katılımı	İlkokul	158	152,22	24050	9366,50	-1,49	,13
	Lise	132	137,46	18144			

Tablo 3.11 incelendiğinde okul yönetimine aile katılımı kavramıyla ilkokul ve lise arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney-U testi sonucuna göre okul yönetimine aile katılımında ilkokul ve lise ($U=9366$; $p>,05$) arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ortaokul ve lisede okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.12. Ortaokul ve liselerde okul yönetimine aile katılımına ilişkin Mann Whitney-U testi sonuçları

Kavram	Okul Türü	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	Z	P
Okul Yönetimine Aile Katılımı	Ortaokul	129	145,62	18785,50	6627,5	-3,09	,00*
	Lise	132	116,71	15405,50			

* $p<0.05$

Tablo 3.12 incelendiğinde okul yönetimine aile katılımı kavramıyla ortaokul ve lise arasında anlamlı fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Mann-Whitney-U testi sonucuna göre ortaokul ve liselerde okul yönetimine aile katılımında ortaokul lehine ($U=6627$; $p<,05$) anlamlı bir fark bulunmaktadır.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği ve ailelerin okul yönetimine katılımı alt boyutları (okul-toplum iş birliği, okulun rolü, ailenin rolü) ile ailelerin okul yönetimine katılımı ve okullardaki iş birliği alt boyutları (müdür-paydaş iş birliği, öğretmen-paydaş iş birliği, veli-öğretmen iş birliği, rehberlik servisi-paydaş iş birliği) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Okul iş birliği ölçeği ile ailelerin okul yönetimine katılımının alt boyutları arasındaki ilişki düzeyini belirlemek için korelasyon katsayılarına bakılarak elde edilen sonuçlar Tablo 3.13'te verilmiştir.

Tablo 3.13. Okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımının boyutları arasındaki Spearman korelasyonu sonuçları

Değişkenler	N	R	p
Okul iş birliği ölçeği-okul toplum iş birliği	419	,43*	p<,0.05
Okul iş birliği ölçeği-okulun rolü	419	,38*	p<,0.05
Okul iş birliği ölçeği-ailenin rolü	419	,36*	p<,0.05

Tablo 3.13 incelendiğinde okul iş birliği ile okul toplum iş birliği alt boyutu arasında orta düzey ilişki ($r=0,43$; $p<0,05$), okul iş birliği ile okulun rolü alt boyutu arasında orta düzeyde ilişki ($r=0,38$; $p<0,05$), okul iş birliği ile ailenin rolü alt boyutu arasında orta düzey ilişki ($r=0,36$; $p<0,05$) olduğu görülmektedir.

Okul yönetimine aile katılım ölçeği ile okul iş birliğinin alt boyutları arasındaki ilişki düzeyini belirlemek için korelasyon katsayılarına bakılarak elde edilen bulgular Tablo 3.14'te verilmiştir.

Tablo 3.14. Okul yönetimine aile katılımı ile okul iş birliğinin boyutları arasındaki Spearman korelasyonu sonuçları

Değişkenler	n	r	p
Okul yönetimine aile katılımı-müdür paydaş iş birliği	419	,39*	p<,0.05
Okul yönetimine aile katılımı-öğretmen meslektaş iş birliği	419	,43*	p<,0.05
Okul yönetimine aile katılımı-veli öğretmen iş birliği	419	,37*	p<,0.05
Okul yönetimine aile katılımı-rehberlik servisi paydaş iş birliği	419	,25*	p<,0.05

Tablo 3.14 incelendiğinde okul yönetimine aile katılımı ile müdür paydaş iş birliği alt boyutu arasında orta düzey ilişki ($r=0,39$; $p<0,05$), okul yönetimine aile katılımı ile öğretmen paydaş iş birliği arasında orta düzey ilişki ($r=0,43$; $p<0,05$), okul yönetimine aile katılımı ile veli öğretmen iş birliği alt boyutu arasında orta düzey ilişki ($r=0,37$; $p<0,05$), okul yönetimine aile katılımı ile rehberlik servisi paydaş iş

birliği alt boyutu arasında düşük düzey ilişki ($r=0,25$; $p<0,05$) olduğu görülmektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “  retmenlerin okuldaki iş birliğine ve ailelerin okul yönetimine katılımlarına yönelik algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Veriler normal dağılım göstermediği için okul iş birliği ile okul yönetimine aile katılımı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla Spearman'ın sıralama korelasyon katsayısına bakılmış ve sonuç Tablo 3.15'te gösterilmiştir.

Tablo 3.15. Okul iş birliği ile okul yönetimine aile katılımı arasındaki ilişki için yapılan Spearman sıralama korelasyonu sonuçları

Değişken 1	Değişken 2	n	r	p
Okul iş birliği	Okul yönetimine aile katılımı	419	,43*	,00

$p<0,05$

Tablo 3.15 incelendiğinde okul iş birliği ve okul yönetimine aile katılımı arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki ($r=0,43$; $p<0,05$) bulunmuştur. Korelasyonun 0,43 olması anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Okul iş birliği arttıkça, aile katılımının da artması yönünde bir eğilim vardır.

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “  retmen görüşlerine göre okullardaki iş birliği nasıldır?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin   retmen görüşleri Tablo 3.16'da sunulmuştur.

Tablo 3.16. Öğretmenlere göre okul iş birliği

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Okul İş Birliği	Okul İş Birliğinin Mevcut Durumu	Okul iş birliğinin sınırlı olması	14(Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö21)
		Okul iş birliğinin mevcut ve etkili olması	4(Ö3, Ö4, Ö5, Ö7)
		Çalışma ortamının uyumlu olması	2(Ö5, Ö10)
		İş birliğinin problemli olması	1(Ö6)
		İş birliğinin verimsiz olması	1(Ö1)
		İş birliğinin gereksiz olduğunun düşünülmesi	1(Ö18)
		İş birliğinin geliştirilmesi gerektiğinin düşünülmesi	1(Ö22)
		Görev dağılımının adil yapılmaması	4(Ö8, Ö15, Ö16, Ö17)
		Öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesi	2(Ö1, Ö17)
		Öğretmenlerin inisiyatif almak istememesi	2(Ö6, Ö9)
	Öğretmenler Arasındaki İş Birliğini Olumsuz Etkileyen Etmenler	Öğretmenlerin işi yük olarak görmesi	1(Ö1)
		Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyinin yüksek olması	1(Ö21)
		Öğretmenlerin iş konusunda gereken sabrı göstermemesi	1(Ö19)
		Branşlar arası iş yükü dengesizliği	1(Ö9)
		Bazı kişilerin iş birliğine yanaşmaması	1(Ö2)
		İletişim becerileri yetersizliği	2(Ö16, Ö22)
		İdare ile İş Birliğini Olumsuz Etkileyen Etmenler	İdarenin iş birliği kurmada eksik olması
		İdare ile koordinasyonun zayıf olması	1(Ö13)
		İdarenin öğretmenlere yardımcı olmaması	1(Ö17)
		Velilerin ilgisiz olması	1(Ö15)
	Veli ile İş Birliğini Olumsuz Etkileyen Etmenler	Velilerin iş birliğine kapalı olması	4(Ö12, Ö14, Ö15, Ö22)
		Velilerin sadece not için okula gelmesi	3(Ö12, Ö14, Ö22)
		Velilerin müdahaleci tutumu	2(Ö15, Ö21)
		Velilerin toplantılarının planlanma şekli	2(Ö14, Ö20)
		Veli toplantılarının planlanma şekli	1(Ö15)
		Velilere ulaşmada sıkıntı yaşanması	1(Ö13)

Tablo 3.16 incelendiğinde öğretmenlerin okul iş birliği nasıldır sorusuna verdikleri yanıtlar “okul iş birliği” temasında yer alan “okul iş birliğinin mevcut durumu”, “öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler”, “idare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler” ve “veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler” alt temalar oluşturularak verilmiştir.

“Okul iş birliğinin mevcut durumu” alt temasında; okul iş birliğinin sınırlı olması (f=14), okul iş birliğinin mevcut ve etkili olması (f=4), çalışma ortamının uyumlu olması (f=2), iş birliğinin problemlili olması (f=1), iş birliğinin verimsiz olması (f=1), iş birliğinin gereksiz olduğunun düşünülmesi (f=1), iş birliğinin geliştirilmesi gerektiğinin düşünülmesi (f=1) kodları oluşturulmuştur.

“Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler” alt temasında; görev dağılımının adil yapılmaması (f=4), öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesi (f=2), öğretmenlerin inisiyatif almak istememesi (f=2), öğretmenlerin işi yük olarak görmesi (f=1), öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyinin yüksek olması (f=1), öğretmenlerin iş konusunda gereken sabrı göstermemesi (f=1), branşlar arası iş yükü dengesizliği (f=1), bazı kişilerin iş birliğine yanaşmaması (f=1) kodları oluşturulmuştur.

“İdare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler” alt temasında; iletişim becerileri yetersizliği (f=2); idarenin öğretmenlere yardımcı olmaması (f=1), idarenin iş birliği kurmada eksik olması (f=1), idare ile koordinasyonun zayıf olması (f=1) kodları oluşturulmuştur.

“Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler” alt temasında; velilerin ilgisiz olması (f=4), velilerin iş birliğine kapalı olması (f=3), velilerin sadece not için okula gelmesi (f=2), velilerin müdahaleci tutumu (f=2), veli toplantılarının planlanma şekli (f=1), velilere ulaşmada sıkıntı yaşanması (f=1) kodları oluşturulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında okul iş birliğinin sınırlı olmasına dair görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Okulumuzda iş birliği sınırlı...” (Ö1)

“Okulumuzda iş birliği belli oranda gerçekleşmekte. Ancak tam olarak olması gerektiği gibi değil...” (Ö2)

“Görev yaptığım okuldaki iş birliği maalesef kısıtlı...” (Ö6)

“Okulumuzda iş birliği zayıftır...” (Ö8)

“Okulumuzdaki iş birliği tam anlamıyla uygulanmamaktadır...” (Ö9)

“Çalıştığım okulda sadece öğretmenler arasında iş birliği olduğunu gözlemliyorum. Okul idaresi ve velilerle yapılan iş birliğinde eksiklikler var...” (Ö11)

“Öğretmen ve idareyle iş birliği yeterli düzeyde. Okulumuz dezavantajlı okul olduğu için velilerle iş birliği yok...” (Ö12)

Katılımcı bu görüşüyle iş birliğinin tüm paydaşlar arasında sağlanamadığını ifade etmektedir. Velilerin iş birliğine uzak olduğunu ancak okulda öğretmen ve idareyle iş birliği kurulabildiğini belirtmiştir.

“...Öğretmenler arasında iş birliği kuvvetli. İdare uygulamadan uzak kalabiliyor. İdare öğretmenlerle iş birliği kurmada eksik kalabiliyor...” (Ö13)

“İdareciler ile öğretmenler arasında iş birliği var. İdare öğretmenlere yardımcı oluyor. Ama velilerle iş birliği kurulması konusunda eksiklikler var...” (Ö14)

“Okul müdürü ile öğretmenler arasındaki iş birliği yeterli değil... ...Öğretmenler arasında da iş birliği yok. Velilerle iş birliği de zayıf...” (Ö15)

“Okulda hem öğretmen hem idare arasındaki iş birliğinde zayıflık var...” (Ö16)

“İş birliği eksik. İdare ile koordinasyon zayıf. İdarecilerin de kendi arasında iş birliği olduğunu düşünmüyorum...” (Ö17)

“Okulumda iş birliği maalesef pek iyi değil... Bir bütünlük oluşmuyor. Etkinlikler eksik kalıyor ve başarısız bir iş ortaya çıkıyor.” (Ö19)

“İş birliği zayıf...” (Ö21)

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasına ait okul iş birliğinin mevcut ve etkili olmasına dair katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzda yapılan tüm çalışmalarda müdür bir görev dağılımı yapar. Gerektiğinde birbirimizden yardım ister ve yardımcı oluruz. Bu etkinliklerin dışında öğrenci ile ilgili bir ricada bulunduğumuzda da birbirimizi destekleriz. Bence gerek etkinlikler olsun gerek öğrenci-veli-idare konusunda olsun

öğretmenler birlik ve beraberliği sağlar, birbirini destekler ise hem işler daha kolay ilerler hem de öğretmenin motivasyonu olumlu yönde etkilenir.” (Ö3)

“Şu an çalıştığım kurumda idareci, öğretmen ve yardımcı personel iş birliği içinde çalışmaktadırlar. Okullarda tüm çalışanlar ve veliler iş birliği içerisinde çalışmalıdır bu okul başarısını ve kurum iklimini olumlu yönde etkileyecektir.” (Ö4)

“... Etkinlik, kutlama, tören vb. gibi durumlarda adil bir görev dağılımı yapılır ve herkes birbirine yardımcı olmaya gayret gösterir.” (Ö5)

“İdarenin velilerle ve öğretmenlerle iş birliği yeterli düzeydedir. Herhangi bir sosyal etkinlikte (kermes vb.) velilerle iletişime geçilerek iş birliği yapılır. İlçe programlarında öğretmenler birbiriyle iş birliği içindedir. Aynı şekilde okulumuzda düzenlenen dönem sonu etkinlikleri, deneme sınavı, kahvaltı programlarında iş birliği içindedirler.” (Ö7)

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında çalışma ortamının uyumlu olmasına dair katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Genel olarak uyumlu bir çalışma ortamımız var...” (Ö5)

“Okulumuzdaki iş birliği öğretmenler arasında çok iyi ve uyumlu...” (Ö10)

Katılımcılar bu görüşleriyle çalışma ortamında uyum olmasının okul iş birliğini olumlu etkilediğini ifade etmektedir.

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında iş birliğinin problemlı olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Görev yaptığım okuldaki iş birliği maalesef kısıtlı ve problemlı. Yapılan çalışmalarda asgari oranda iş birliği yapılmaya çalışılıyor...” (Ö6)

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında iş birliğinin verimsiz olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Mecbur kaldıklarında verimsiz bir iş birliğinde bulunurlar...” (Ö1)

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında iş birliğinin gereksiz olduğuna ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İş birliğine sıcak bakmıyorum. İş birliği sırasında hep problem çıkıyor. Görev paylaşımında herkes üzerine düşen görevi yapmıyor...” (Ö18)

Katılımcı bu görüşüyle iş birliğinde herkesin üzerine düşeni yapmadığı için bireysel çalışmayı tercih ettiğini vurguluyor.

Okul iş birliğinin mevcut durumu alt temasında iş birliğinin geliştirilmesi gerektiğine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzda iş birliğinin geliştirilmesi gerekiyor. Önce idare kendini geliştirmeli...(Ö22)”

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında görev dağılımının adil yapılmamasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“... Tüm sorumluluklar belli bir gruba yükleniyor...(Ö8)”

“...Tüm işlere belli öğretmenler üzerine yükleniyor...” (Ö15)

“...Görevlerin eşit dağıtılması gerektiğini düşünüyorum...” (Ö16)

“...Görevlendirmeler adil yapılmıyor...” (Ö17)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenler profesyonellik çerçevesinde iş birliği gerçekleştirmelidir. İş birliğini sadece kendine yakın gördüğü öğretmen arkadaşlarıyla değil tüm çalışma arkadaşlarıyla aynı motivasyonda gerçekleştirmesi gerektiğini kavramalıdır...” (Ö1)

“...Öğretmenler arasında bazı grupla iş birliği kolay, bazı grupla ise zayıf...”
(Ö17)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında öğretmenlerinin inisiyatif almak istememesine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Kimse inisiyatif almak istemiyor. Ancak okul ortamı iş birliğinin fazla ve sağlıklı olması gereken bir ortamdır.” (Ö6)

Katılımcı bu görüşüyle öğretmenlerin işten kaçtığını, iş birliği söz konusu olduğunda kendini ön plana atmak istemediğini vurgulamaktadır.

“...etkinlikler tüm branşların sorumluluğuna verilebilir. En basitinden kitap okuma her vatandaşın üstlenmesi gereken bir etkinliktir ancak yine sadece belli branşlara özgü düşünülmektedir. Diğer branşlar özel hayatlarında hiç mi kitap okumuyor okulda bu tarz etkinliklerde asla görev almak istemiyorlar.” (Ö9)

Katılımcı bu görüşüyle belirli branşların iş yükü olduğunu vurgulamaktadır. Herkesin yapabileceği işlerde de bazı kişilerin iş birliğine yanaşmadığını ifade etmektedir.

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında öğretmenlerin işi yük olarak görmesine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Belirli öğretmenler konu ve iş fark etmeksizin iş birliği yapabiliyorken bazı öğretmenler kendilerine verilen işi yük olarak gördüğü için iş birliğine yatkın değil...” (Ö1)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyinin yüksek olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İş birliği zayıf. Çünkü öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyi yüksek. Bu yüzden iş birliği kurmuyorlar...” (Ö21)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında öğretmenlerin iş konusunda gereken sabrı göstermemesine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“.... Maalesef ki tüm öğretmenler sabırlı değil bazıları da işi en mükemmel şekilde yaptığını sanıyor böyle olunca iş birliği oluşmuyor.” (Ö19)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında branşlar arasındaki iş yükü dengesizliğine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzdaki iş birliği tam anlamıyla uygulanmamaktadır, belirli branş öğretmenlerinin üzerinde yoğunluk oluşmaktadır. Özellikle Türkçe öğretmenleri hem okul hem ilçe hem de bakanlığın projelerinin okuldaki tek uygulayıcısı olarak görülmektedir. Ayrıca kutlama ve anma programlarının tüm yükü yine bu branşların üzerindedir...” (Ö9)

Öğretmenler arasındaki iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında bazı kişilerin iş birliğine yanaşmamasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzda iş birliği belli oranda gerçekleşmekte. Ancak tam olarak olması gerektiği gibi değil. Bunda bazı kişilerin iş birliğine yanaşmamasının etkili olduğunu düşünüyorum...” (Ö2)

İdare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında iletişim becerileri yetersizliğine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulda hem öğretmen hem idare arasındaki iş birliğinde zayıflık var. Aslında sebebi çok net değil. Doğru iletişim kurulamaması olabilir. Etkili iletişim kurularak bu sorun çözülebilir...” (Ö16)

“Okulumuzda iş birliğinin geliştirilmesi gerekiyor. Önce idare kendini geliştirmeli. Öğretmenlere takım çalışması olarak bunu yansıtmalı. İletişim problemi var. Beden dili bile önemli...” (Ö22)

İdare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında idarenin iş birliği kurmada eksik olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“... İdare okuldaki uygulamalardan uzak kalabiliyor. İdare öğretmenlerle iş birliği kurmada eksik kalabiliyor...” (Ö13)

İdare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında idare ile koordinasyonun zayıf olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İş birliği eksik. İdare ile koordinasyon zayıf. İdarecilerin de kendi arasında iş birliği olduğunu düşünmüyorum...” (Ö17)

İdare ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında idarenin öğretmenlere yardımcı olmamasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okul müdürü ile öğretmenler arasındaki iş birliği yeterli değil. Okul idaresi öğretmenlere pek yardımcı olmuyor. Öğretmenler arasında da iş birliği yok. Tüm işlere belli öğretmenler üzerine yükleniyor. Velilerle iş birliği de zayıf...” (Ö15)

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında velilerin ilgisiz olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okulumuz dezavantajlı okul olduğu için velilerle iş birliği yok. Ancak bu yanlış. Velinin desteği de olmalı. Çocuk onlarla daha çok vakit geçiriyor...” (Ö12)

“...Velilerle iş birliği kurulması konusunda eksiklikler var. Öğretmenler velilere bir şey söylemeye çekiniyor. Çünkü genellikle iş birliğine kapalılar...” (Ö14)

“...Velilerle iş birliği de zayıf. Veliler sadece sınav, not zamanında okula uğruyor...” (Ö15)

“...Veliler iş birliğine yanaşmıyor. Dezavantajlı okul olmasından dolayı...” (Ö22)

Katılımcı bu görüşüyle veli profilinin iş birliği kurulmasında önemli olduğunu belirtmiştir.

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında velilerin iş birliğine kapalı olmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okulumuz dezavantajlı okul olduğu için velilerle iş birliği yok. Ancak bu yanlış. Velinin desteği de olmalı. Çocuk onlarla daha çok vakit geçiriyor...” (Ö12)

“...Velilerle iş birliği kurulması konusunda eksiklikler var. Öğretmenler velilere bir şey söylemeye çekiniyor. Çünkü genellikle iş birliğine kapalılar...” (Ö14)

“...Veliler iş birliğine yanaşmıyor. Dezavantajlı okul olmasından dolayı...” (Ö22)

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında velilerin sadece not için okula gelmelerine ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Velilerle iş birliği de zayıf. Veliler sadece sınav, not zamanında okula uğruyor...” (Ö15)

“... Veliler ise öğrencileri sadece akademik başarı olarak destekliyorlar. Veliler için not önemli. Onun dışında iş birliği kurmuyorlar...” (Ö21)

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında velilerin mücadeleci tutumuna ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“.... Öğretmenler velilere bir şey söylemeye çekiniyor...” (Ö14)

“... Veliler iş birliğine uzak. Öğrenciler de aynı şekilde. Veliler her şeyi çok iyi bildiğini zannediyor. Öğretmenin alanına müdahale edenler var. Bilmişlik taslıyorlar...” (Ö20)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin bilgi ve fikir sahibi olmadığı alanlarda öğretmenin alanına müdahale etmeye çalıştığını ifade etmektedir.

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında veli toplantılarının planlanmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“.... Velilerle iş birliği de zayıf. Veliler sadece sınav, not zamanında okula uğruyor. Oysaki idarenin öğretmenlerle birlikte velilere uyan zamanlarda planlama yapması gerekiyor.” (Ö15)

Veli ile iş birliğini olumsuz etkileyen etmenler alt temasında velilere ulaşmada sıkıntı yaşanmasına ilişkin öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Veliler iş birliğine açık ama çalışan velilere ulaşmada sıkıntı yaşıyabiliyoruz.” (Ö13)

3.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Öğretmen görüşlerine göre ailelerin okul yönetimine katılımı nasıldır?” şeklinde ifade edilmiş ve bu bölümde bu alt probleme ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 3.17’de sunulmuştur.

Tablo 3.17. Öğretmenlere göre ailelerin okul yönetimine katılımı

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Okul Yönetimine Aile Katılımı	Aile Katılımı Mevcut Durum	Aile katılım oranının az olması	8(Ö1, Ö9, Ö11, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22)
		Sadece OAB'nin etkin katılım göstermesi	4(Ö5, Ö7, Ö14, Ö20)
		Velilerin etkin katılım göstermesi	2(Ö3, Ö15)
		Sadece veli toplantılarına katılım gösterilmesi	2(Ö2, Ö4)
		Ortaöğretimde katılımın ilköğretime göre düşük olması	2(Ö2, Ö21)
		Katılımın belirli bir grup veliyle sınırlı olması	2(Ö6, Ö14)
		Velilerin sadece not için okula gelmeleri	2(Ö17, Ö21)
		Velilerin sadece olumsuz durumda okula gelmesi	1(Ö20)
		Velilerin zoraki katılım göstermesi	1(Ö10)
		Veli profili ve eğitim düzeyi	4(Ö11, Ö12, Ö14, Ö22)
	Katılım Yetersizliğinin Sebepleri	OAB'nin faaliyetlerinin az/etkisiz olması	2(Ö8, Ö12)
		Velilerin isteksiz olması	2(Ö1, Ö7)
		Ailelerin kendini eğitim parçası görmemesi	1(Ö10)
		Velilerin iş birliğini fuzuli görmesi	1(Ö9)
		İdarenin veli katılımını iyi yönetememesi	1(Ö13)
		Etkinlik zamanlarının veliye uygun olmaması	1(Ö16)
		Velileri bilgilendirmede yetersiz kalınması	1(Ö16)
		Velilerin isteklerine değer verilmemesi	1(Ö17)
		İdarenin veli ile iletişim eksikliği	1(Ö18)
		Veli öğretmene baskı uygulayabilir	2(Ö9, Ö17)
	Katılım Yetersizliğinin Sonuçları	Eğitim amaçları eksik kalır	1(Ö6)
		Akademik başarının istenilen düzeye ulaşamaz	1(Ö17)
		Öğrencinin okulla bağ kurması zorlaşır	1(Ö1)

Tablo 3.17 incelendiğinde öğretmenlere göre ailelerin okul yönetimine katılımı hakkındaki görüşleri “okul yönetimine ile katılımı” teması altında sırasıyla “aile katılımı mevcut durumu”, “katılım yetersizliğinin sebepleri”, “katılım yetersizliğinin sonuçları” alt temaları ile verilmiştir.

“Aile katılımı mevcut durumu” alt temasında öğretmenlerin görüşleri; aile katılım oranının az olması (f=8), sadece okul aile birliğinin (OAB) etkin katılım göstermesi

(f=4), velilerin etkin katılım göstermesi (f=2), sadece veli toplantılarına katılım gösterilmesi (f=2), ortaöğretimde katılımın ilköğretime göre düşük olması (f=2), katılımın belirli bir grup veliyle sınırlı olması (f=2), velilerin sadece not için okula gelmeleri (f=2), velilerin sadece not için okula gelmeleri (f=2), velilerin sadece olumsuz durumda okula gelmesi (f=1), velilerin zoraki katılım göstermesi (f=1) şeklinde kodlarla ifade edilmiştir.

“Katılım yetersizliğinin sebepleri” alt temasında öğretmenlerin görüşleri; veli profili ve eğitim düzeyi (f=4), okul aile birliğinin faaliyetlerinin az/etkisiz olması (f=3), velilerin isteksiz olması (f=2), ailelerin kendini eğitim parçası görmemesi (f=1), velilerin iş birliğini fuzuli görmesi (f=1), idarenin veli katılımını iyi yönetememesi (f=1), etkinlik zamanlarının veliye uygun olmaması (f=1), velileri bilgilendirmede yetersiz kalınması (f=1), velilerin isteklerine değer verilmemesi (f=1), idarenin veli ile iletişim eksikliği (f=1) şeklinde kodlarla ifade edilmiştir.

“Katılım yetersizliğinin sonuçları” alt temasında öğretmenlerin görüşleri; veli öğretmene baskı uygulayabilir (f=2), eğitim amaçları eksik kalır (f=1), akademik başarının istenilen düzeye ulaşamaz (f=1), öğrencinin okulla bağ kurması zorlaşır (f=1) şeklinde kodlarla ifade edilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin okullarındaki ailelerin okul yönetimine katılımının az olmasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Aile katılımı oranı azdır...” (Ö1)

“Aileler okul yönetimine istenilen düzeyde katılmamaktadır...” (Ö9)

“...Velilerin okul yönetimine katkısı yeterli düzeyde değil.” (Ö11)

“Katılım zayıf daha iyi olabilir...” (Ö16)

“...Okul aile birliği etkinliklerine velilerin çok katılımı yok...” (Ö17)

“Veli katılımı yok. Velilerle iletişim yok...” (Ö18)

“Okulumdaki aile katılımı pek iyi değil. Çoğu aile okula gelmiyor...” (Ö19)

“...Veli katılımı az...” (Ö22)

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında sadece okul aile birliğinin (OAB) etkin katılım göstermesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzda yalnızca okul-aile birliği oldukça aktif bir şekilde yönetimle iletişim halindedir. Ancak gerekli görülen hallerde, yardım istenilen her durumda hem okul yönetimine hem de öğretmenlere elinden gelen her desteği sunarlar.” (Ö5)

“Okul aile birliği üyeleri okulumuzda aktif durumdadır. Gönüllü olarak etkinlik düzenlemektedirler. (Kandillerde pişi etkinliği okul aile birliği üyelerinin bir sosyal etkinlik projesidir.)” (Ö7)

“Okul aile birliği katılım sağlıyor. Ama diğer velilerde katılım yok...” (Ö14)

“...Sadece okul aile birliği okula geliyor.” (Ö20)

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında velilerin etkin katılım göstermesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Yapılan okul aile birliği ya da veli toplantılarına veliler etkin katılım göstermektedir. Öğretmen-veli görüşmesi için belirlenen gün ve saatlerde yüz yüze görüşmeler yapılır.” (Ö3)

“Okul iş birliği bu sene görevini aktif yürütüyor. Veli toplantılarına katılım yüksek. Veliler görev almaya istekliler.” (Ö15)

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında sadece veli toplantılarına katılım gösterilmesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Daha çok okul aile iş birliği toplantıları aracılığıyla okulla iletişim kurmaktalar. Ona bile katılım oldukça düşük.” (Ö2)

“Aileler büyük çoğunlukla okulda yapılan toplantılara katılarak sürece dâhil oluyorlar. Fakat az bir kitle hiçbir şekilde toplantılara veya okulla ilgili etkinliklere katılmamaktadır.” (Ö4)

Katılımcı bu görüşüyle aile katılımının okul toplantıları ile sınırlı olduğunu ifade etmektedir. Ancak buna rağmen hiçbir şekilde okul toplantılarına dahi katılmayan veli profilinin olduğundan bahsetmektedir.

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında ortaöğretimde katılımın ilköğretime göre düşük olmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ortaöğretim kademesinde çalıştığım için ilköğretime göre daha düşük katılım olduğunu gözlemliyorum...” (Ö2)

“...İlkokuldan sonra aile katılımı gittikçe azalıyor. Fakat böyle olmamalı yaş ilerledikçe de aile katılımı devam etmeli...” (Ö21)

Katılımcılar bu görüşleriyle aile katılımının okul düzeyine göre değiştiğini ifade etmektedir. Okul düzeyi arttıkça aile katılımını azaldığını ifade etmektedir.

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında katılımın belli bir grup veliyle sınırlı kalmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Görev yaptığım okul açısından ailelerin bazıları ilgili ve istenenleri yapma noktasında irade gösterirken bazıları ise çok vurdumduymaz bir tavır içerisindedir.” (Ö6)

“Okul aile birliği katılım sağlıyor. Ama diğer velilerde katılım yok. Kermesler yapılıyor ama hep aynı veliler katılım sağlıyor. Diğer velilere haber gitse de katılmak istemiyorlar...” (Ö14)

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında velilerin sadece not için okula gelmesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Veliler sadece çocuklarının kayırılmasını istiyor. Görevlere çok katılmıyor...” (Ö17)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin okulla iletişiminin menfaat çerçevesinde gerçekleştiğini ifade etmektedir. Velilerin öğrencileri için ayrıcalık bekledikleri düşüncesine sahip olduklarını belirtmektedir.

“Aileler yalnızca nota önem veriyor. Notu iyi olsun gerisi önemli değil görüşündeler...” (Ö21)

Katılımcı bu görüşüyle ailelerin okuldan beklentisinin sadece yüksek not olduğunu ve okulla iletişimin de not konusu ile sınırlı olduğunu ifade etmektedir.

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında velilerin sadece olumsuz durumlarda okula gelmesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aile katılımı var ama katılım genelde olumsuz bir durum olduğunda oluyor. Çocukla ilgili olumsuz bir şey olduğunda veli okula geliyor onun dışında yok. Sadece okul aile birliği okula geliyor.” (Ö20)

Aile katılımı mevcut durumu alt temasında velilerin zoraki katılım göstermesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aileler genelde okul yönetimine zoraki katılım göstermekte. Çağrıldığında dahi çok az katılım olmakta...” (Ö10)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında veli profili ve eğitim düzeyine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Çalıştığım okul dezavantajlı bir okul olduğu için ve okul idaresi tarafından velilerle sağlıklı iletişim kurulamadığı için velilerin okul yönetimine katkısı yeterli düzeyde değil.” (Ö11)

“...veli katılımının az olmasında okulun dezavantajlı bir okul olmasının etkisi olduğunu düşünüyorum.” (Ö12)

Katılımcılar bu görüşleriyle aile katılımına velilerin sosyoekonomik durumlarının ve eğitim düzeylerinin doğrudan etkili olduğunu ifade etmektedir. Sosyoekonomik ve eğitim düzeyi azaldıkça aile katılımının azaldığını ifade etmektedir.

“...Veli profili önemli. Köyden gelen velilerle iletişim kuramıyoruz. Okula gelmeleri sıkıntı oluyor.” (Ö14)

Katılımcı bu görüşüyle taşınalı eğitim uygulamasının aile katılımında etkisinin olumsuz olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir deyişle taşınalı eğitim kapsamındaki öğrencilerin velilerinin aile katılımı konusunda daha düşük davranış sergilediklerini belirtmektedir.

“...Veliler ilgisiz. Velilerin eğitim durumları da etkinliklere katılımı etkiliyor...”
(Ö22)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında okul aile birliğinin faaliyetlerinin az/etkisiz olmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okulumuzda okul aile iş birliği vardır. Ancak faaliyetleri çok olmamaktadır.”
(Ö8)

“Okul aile birliği var ama nitelikli görev yapmıyor. Etkili değil. Bunda okulun dezavantajlı bir okul olmasının etkisi olduğunu düşünüyorum.” (Ö12)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında velilerin isteksiz olmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aile katılımı oranı azdır. Aile ile iş birliği gerektiren konularda isteksizdirler...”
(Ö1)

“Okul aile birliği üyeleri okulumuzda aktif durumdadır. Diğer veliler katılımında isteksiz olduğu için okul aile birliği üyeleri gönüllü olarak etkinlik düzenlemektedirler...” (Ö7)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında ailelerin kendini eğitimin bir parçası olarak görmemesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aileler genelde okul yönetimine zoraki katılım göstermekte. Çağrıldığında dahi çok az katılım olmakta. Aileler kendilerini eğitimin bir parçası görmemekte.” (Ö10)

Katılımcı bu görüşüyle ailelerin aile katılımı konusunda gönüllü olmadıklarını, katılım gösterebilirler bile bunun zorunluluk gereği olduğunu ifade etmektedir.

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında velilerin aile katılımını fuzuli görmesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Çocuklarının başarısını artırmaya yönelik her iş ve işlemleri fuzuli görmekte ve öğretmeni bu konuda da yalnız bırakmaktadır...” (Ö9)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında idarenin veli katılımını iyi yönetememesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İdare velilerin okul yönetimine katılımını iyi yönetemiyor. Veli katılımı konusunda bir şeyler yapmıyor. Öğretmen bir şey yapmak isterse daha etkili oluyor. Rehberlikte bireysel olarak istekliler. Ama grup olarak katılmıyorlar.” (Ö13)

Katılımcı bu görüşüyle aile katılımının düşük olmasında etkili olan faktörlerden birinin okul yönetiminin tutumu olduğunu ifade etmektedir.

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında etkinlik zamanlarının veliye uygun olmamasına ve velileri bilgilendirmede yetersiz kalınmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Katılım zayıf daha iyi olabilir. Zayıf olmasının sebebi planlama yapılırken velilerin katılım göstereceği zamanlara dikkat edilmemesi...” ve velilerin bilgilendirme noktasında eksik kalınması.” (Ö16)

Katılımcı bu görüşüyle aile katılımını etkileyen faktörlerin zamanlama, planlama ve bilgilendirme olduğunu ifade etmektedir. Aile katılımının artırılması için bu konulara dikkat edilmesinin olumlu sonuçları olacağını düşünmektedir.

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında velilerin isteklerine değer verilmemesine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okul aile birliği etkinliklerine velilerin çok katılımı yok. Velilerin isteklerine değer verilmiyor. Oysa iş birliği artınca akademik başarı da artacaktır.” (Ö17)

Katılım yetersizliğinin sebepleri alt temasında idare ile veli arasındaki iletişim yetersizliğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Velilerle iletişim yok. Velilerle iletişim kurmak idarenin görevi olmalı.” (Ö18)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin iletişime yanaşmadığını ifade etmektedir. Velilerle iletişimin okul yönetimi düzeyinde olması gerektiğine inanmaktadır.

Katılım yetersizliğinin sonuçları alt temasında velinin öğretmene baskı uygulamasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aileler okul yönetimine istenilen düzeyde katılmamaktadır ayrıca ergenlik çağındaki çocuklarının her sözüne inanıp doğruluğunu sorgulamadan okul idaresine öğretmeni şikâyet etme gibi öğretmenlerin üzerinde olumsuz ve gereksiz baskı oluşturmaya çalışmaktadırlar...” (Ö9)

Katılımcı bu görüşüyle ailelerin okul ziyaretlerinin iş birliği amacından ziyade öğretmene baskı amaçlı olduğunu ifade etmektedir. Aynı zamanda aileler okulla sağlıklı bir iletişim içinde olmadığı için öğrenciler tarafından anlatılanları sorgulamadan inanmakta ve bunları şikâyet unsuru olarak kullanmakta olduğunu belirtmektedir.

Katılım yetersizliğinin sonuçları alt temasında eğitimin amaçlarının eksik kalmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Günümüz eğitim sistemi çok boyutlu ve en önemlisi aile katılımıdır. Ailenin eksik olduğu okul yönetiminde eğitim amaçları eksik kalır...” (Ö6)

Katılım yetersizliğinin sonuçları alt temasında akademik başarının istenilen düzeye ulaşamamasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okul aile birliği etkinliklerine velilerin çok katılımı yok. Velilerin isteklerine değer verilmiyor. Oysa iş birliği artınca akademik başarı da artacaktır.” (Ö17)

Katılım yetersizliğinin sonuçları alt temasında öğrencilerin okulla bağ kurmasının zorlaşmasına ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Aile ile okul arasındaki olumlu bağı gören öğrenci okula daha kolay bağlanır...” (Ö1)

3.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Öğretmen görüşlerine göre okullardaki iş birliğini geliştirebilmek için neler yapılabilir?” şeklinde ifade edilmiş ve öğretmen görüşleri Tablo 3.18’te sunulmuştur.

Tablo 3.18. Öğretmenlere göre okuldaki iş birliğinin geliştirilmesi

Tema	Alt Tema	Kodlar	F
İş Birliğinin Geliştirilmesi	İletişim ve Aidiyet	Okul iklimi sağlıklı olmalı	5(Ö2, Ö3, Ö10, Ö11, Ö22)
		Tüm paydaşlar pozitif iletişim içinde olmalı	4(Ö2, Ö5, Ö6, Ö11)
		Sosyal etkinliklerin sayısı artmalı	3(Ö7, Ö8, Ö12)
		Öğretmenler arasındaki iletişim güçlendirilmeli	3(Ö3, Ö6, Ö16)
		Öğretmen kendini okula ait hissetmeli	1(Ö1)
		Okul dışında da sosyal bağ kurulabilmeli	1(Ö5)
	Görev Paylaşımı ve Planlama	İdarenin görev paylaşımı adil olmalı	8(Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18)
		Paydaşlar birbirinin görev alanına müdahale etmemeli	3(Ö8, Ö21, Ö22)
		Toplantılar verimli hale getirilmeli	2(Ö1, Ö2)
		Veli toplantılarının sayısı arttırılmalı	1(Ö14)
		Görev paylaşımında kişisel ilişkiler ayrıcalık oluşturmamalı	1(Ö1)
		İdareciler iyi eğitimden geçirilmeli	3(Ö10, Ö17, Ö22)
	Eğitim ve Profesyonel Gelişim	Öğretmenlere yeniliklerle ilgili eğitimler verilmeli	2(Ö18, Ö21)
		İletişim becerileri semineri verilmeli	2(Ö17, Ö22)
		Velilere bilinçlendirici eğitimler verilmeli	2(Ö12, Ö20)
		Paydaşlara gerekli hizmet içi eğitimler verilmeli	1(Ö4)
	Öğretmen Refahı ve Mesleki Motivasyon	Aynı okulda uzun süre çalışılmamalı	3(Ö13, Ö17, Ö21)
		Tükenmişlik düzeyi azaltılmalı	1(Ö13)
		Öğrenci sayılarının azaltılmalı	1(Ö13)
		Veliler öğretmene saygı duymalı	1(Ö21)
	Liderlik ve Yönetim Yaklaşımları	Paydaşların fikirlerine değer verilmesi	2(Ö2, Ö5)
		Okul müdürünün adaletli davranması	1(Ö19)
		Görev tanımlarının net yapılması	1(Ö18)
		İdarecilerin iletişim becerilerinin yüksek olması	1(Ö4)
		Veliler sürece dâhil edilmeli	1(Ö4)

Tablo 3.18 incelendiğinde öğretmenlerin verdiği cevaplara göre “İş birliğinin geliştirilmesi” temasına ait “iletişim ve aidiyet”, “görev paylaşımı ve planlama”, “eğitim ve profesyonel gelişim”, “öğretmen refahı ve mesleki motivasyon”, “liderlik ve yönetim yaklaşımları” alt temaları oluşturulmuştur.

“İletişim ve aidiyet” alt teması için sırasıyla; okul iklimi sağlıklı olmalı (f=5), tüm paydaşlar pozitif iletişim içinde olmalı (f=4), sosyal etkinliklerin sayısı artmalı (f=3), öğretmenler arasındaki iletişim güçlendirilmeli (f=3), öğretmen kendini okula ait hissetmeli (f=1), okul dışında da sosyal bağ kurulabilmeli (f=1) kodları oluşturulmuştur.

“Görev paylaşımı ve planlama” alt teması verilen cevaplara göre sırasıyla; idarenin görev paylaşımı adil olmalı (f=8), paydaşlar birbirinin görev alanına müdahale etmemeli (f=3), toplantılar verimli hale getirilmeli (f=2), veli toplantılarının sayısı arttırılmalı (f=1), görev paylaşımında kişisel ilişkiler ayrıcalık oluşturmamalı (f=1) kodları ile verilmiştir.

“Eğitim ve profesyonel gelişim” alt temasında sırasıyla; yöneticiler iyi eğitimden geçirilmeli (f=3), öğretmenlere yeniliklerle ilgili eğitimler verilmeli (f=2), iletişim becerileri semineri verilmeli (f=2), velilere bilinçlendirici eğitimler verilmeli (f=2), paydaşlara gerekli hizmet içi eğitimler verilmeli (f=1) kodları ile verilmiştir.

“Öğretmen refahı ve mesleki motivasyon” alt temasında ise sırasıyla; aynı okulda uzun süre çalışılmamalı (f=3), tükenmişlik düzeyinin azaltılmalı (f=1), öğrenci sayılarının azaltılmalı (f=1), veliler öğretmene saygı duymalı (f=1) kodları oluşturulmuştur.

“Liderlik ve yönetim yaklaşımları” alt teması sırasıyla; paydaşların fikirlerine değer verilmesi (f=2), okul müdürünün adaletli davranması (f=1), görev tanımlarının net yapılması (f=1), yöneticilerin iletişim becerilerinin yüksek olması (f=1), veliler sürece dâhil edilmeli (f=1) kodları ile ifade edilmiştir.

İletişim ve aidiyet alt temasında okul ikliminin sağlıklı olması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Yardıms severlik ön olanda tutulmalıdır. İdareciler kişilere değil hedefe yönelmelidir...” (Ö10)

“...Okul iklimi iyi olmadığı zaman kişiler görev almaktan kaçınıyorlar. İş birliği kurmak istemiyorlar. Okul iklimi sağlıklı olmalı...” (Ö11)

“...Nezakətli olunmalı...” (Ö22)

İletişim ve aidiyet alt temasında tüm paydaşların pozitif iletişim içinde olması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Tüm paydaşların pozitif bir iletişim içerisinde olması kişiler arası diyalogu olumlu etkileyecektir...” (Ö2)

“... Olumlu, takdir edici ya da eksiklerin uygun bir üslupla ifade edilmesi de yine iş birliği için uygun bir zemin hazırlayacaktır.” (Ö5)

“...En önemlisinin sağlıklı iletişim olduğunu düşünüyorum.” (Ö6)

“İletişim çok önemli. İnsanların olumlu iletişim kurmayı öğrenmesi lazım. İletişimdeki eksikliklerden dolayı iş birliği yapamıyoruz. Okul iklimi iyi olmadığı zaman kişiler görev almaktan kaçınıyorlar. İş birliği kurmak istemiyorlar. Sağlıklı iletişime dayalı iş birliği yapılması önemli.” (Ö11)

İletişim ve aidiyet alt temasında sosyal etkinliklerin sayısının artması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okul iş birliğinin geliştirilmesi için daha fazla sosyal etkinlik yapılabilir. Bu sayede hem velilerle hem de öğretmenlerle iş birliğinin gelişeceğini düşünüyorum.” (Ö7)

“...Daha fazla sosyal etkinlik düzenlenmelidir.” (Ö8)

“...Velilerle birlikte toplu etkinlikler yapılabilir (kermes, gezi vb.).” (Ö12)

İletişim ve aidiyet alt temasında öğretmenler arasındaki iletişimin güçlendirilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenler arasında iletişimi güçlendirmek, daha samimi bir ortam oluşturmak için özen gösterilebilir.” (Ö3)

“...iletişim kuvvetli bir şekilde kurulmalıdır. En önemlisinin sağlıklı iletişim olduğunu düşünüyorum.” (Ö6)

“...İletişimin kuvvetli olması gerektiğini düşünüyorum...” (Ö16)

İletişim ve aidiyet alt temasında öğretmenin kendini okula ait hissetmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öncelikle öğretmen kendini okula ait hissetmeli...” (Ö1)

Katılımcı bu görüşüyle öğretmenlerin okul iş birliğinde bulunması için aidiyet duygusuna sahip olmasının gerekli olduğunu ifade etmektedir.

İletişim ve aidiyet alt temasında okul dışında da sosyal bağ kurulması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öğretmenler ve okul idaresi okul dışında da sosyal olarak bağ kurup etkileşimini arttırsa bu durum okuldaki çalışma atmosferini de olumlu etkileyecektir...” (Ö5)

Katılımcı bu görüşüyle okul iş birliğinin okul binası ile sınırlı olmadığını okul dışarısında da devam etmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Görev paylaşımı ve planlama alt temasında idarenin görev paylaşımını adil yapması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Öncelikle müdürün dönem içinde yapılacak faaliyetleri adaletli şekilde dağıtması gerekiyor.” (Ö3)

Katılımcı bu görüşüyle öğretmenler arasında iş birliğinin gelişmesinde okul yönetiminin adaletli şekilde organizasyon yapması gerektiğini belirtmektedir.

“Saygı çerçevesinde görevler paylaştırılıp iletişim kuvvetli bir şekilde kurulmalıdır...” (Ö6)

“Herkes elini taşın altına koymalı, tüm sorumluluklar bir gruba yüklenmemelidir...” (Ö8)

“Her branş öğretmenine mümkün olduğu kadar eşit görev dağılımına özen gösterilmeli ya da görev yükü çok olan öğretmenler bazı işlerden muaf tutulabilir.” (Ö9)

“Öncelikle okul içinde idarenin öğretmenlere karşı adaletli olması gerekiyor. Hem görev dağılımında hem de ders dağılımında eşitliği gözetmesi gerekiyor. İdare okulda düzen sağlama konusunda üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerekiyor.” (Ö15)

“Olması gerekenin iletişimin kuvvetli olması ve görevlerin eşit dağıtılması olduğunu düşünüyorum. Tüm meslektaşlarla eşit iletişim kurulmalı. İletişim şeklinin adil olması gerekli. Kişilerin muhatap alınması lazım anca bu şekilde istenilen iş birliğine ulaşılabilir.” (Ö16)

Katılımcı bu görüşüyle iş birliğini artırmayı sağlayıcı faktörlerin yeterince gerçekleşmediğini vurgulamak istemektedir. Adil bir görev dağılımı, eşit mesafede bir iletişimin olumlu etki yaratacağını ifade etmiştir.

“Bence sene başında etkinliklere adil bir dağıtım yapılmalı. Bu yapılırken de idareciler şeffaf olmalı...” (Ö17)

“Görev paylaşımının net belirtilmesi gerekli...” (Ö18)

Görev paylaşımı ve planlama alt temasında paydaşların birbirinin görev alanına müdahale etmemesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Veli-öğretmen-öğrenci üçlüsünde kimse diğerinin sorumluluk alanına karışmayarak görevini yapmalıdır...” (Ö8)

“Veliler öğretmene saygı duymalılar ve öğretmene müdahale etmemeliler...” (Ö21)

“Önce idare kendini geliştirmeli. Okul müdürü rolünü bilmeli, kimse kimsenin görev alanına müdahale etmemeli...” (Ö22)

Görev paylaşımı ve planlama alt temasında toplantıların verimli hale getirilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenlere iş birliği gerektiren işler verilmeli ve ortaya sorun çıkarsa nedeni yönüyle toplantı gerçekleştirilmeli...” (Ö1)

“En başta toplantıların verimli hale getirilmesi bence önemlidir. Çünkü herkes bir araya gelerek paylaşımda bulunuyor...” (Ö2)

Katılımcı bu görüşüyle okulda iş birliğinin oluşmasında en önemli ortamların toplantılar olduğunu ve toplantıların verimli geçmesi durumunda iş birliğini artırıcı planlama ve koordinasyonun sağlanacağını ifade etmektedir.

Görev paylaşımı ve planlama alt temasında veli toplantılarının sayısının artırılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Veliler öğretmenlerle görüşmek için daha sık okula gelmeli, toplantılara daha sık katılmalı. Bir dönemde bir tane toplantı yapmak yerine aylık toplantılar yapılabilir. Toplantılar için sınıf öğretmenleri de planlama yapabilsin.” (Ö14)

Katılımcı bu görüşüyle okul iş birliğinin en etkili toplantılar yoluyla yapıldığına vurgu yapmaktadır. Bu sebeple toplantı sayısının artırılmasının okul iş birliğine olumlu katkısı olacağı düşüncesindedir.

Görev paylaşımı ve planlama alt temasında kişisel ilişkilerin ayrıcalık oluşturmaması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenler iş birliğini sadece kendine yakın gördüğü öğretmen arkadaşlarıyla değil tüm çalışma arkadaşlarıyla aynı motivasyonda gerçekleştirmesi gerektiğini kavramalıdır.” (Ö1)

Katılımcı bu görüşüyle okul yönetimi tarafından öğretmenlere iş birliğini destekleyici görevler verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Öte yandan öğretmen

görevlendirmelerinde kişisel yakınlık durumuna göre, adaletten uzak görevlendirmelerin yapılması iş birliğinin gelişmesini olumsuz etkilediğini ifade etmektedir.

Eğitim ve profesyonel gelişim alt temasında yöneticilerin iyi eğitimden geçirilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“... İdareciler kişilere değil hedefe yönelmelidir. Okul müdürleri durumları iyi analiz etmeli, çok boyutlu düşünebilmelidir.” (Ö10)

Katılımcı bu görüşüyle okul iş birliğinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve okul yönetiminin bu çok boyutluluğu dikkate alarak gerekli planlama ve koordinasyonu yapması gerektiğini ifade etmektedir. Okul yöneticilerinin bu konuda kendini geliştirmeleri gerektiğini belirtmektedir.

“...İş birliğinin artması için idareci olacak kişilerin iyi bir eğitimden geçirilmesi gerekiyor...” (Ö17)

“...Önce idare kendini geliştirmeli. Okul müdürü rolünü bilmeli...” (Ö22)

Eğitim ve profesyonel gelişim alt temasında öğretmenlere yeniliklerle ilgili eğitimler verilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenlere yeni teknikler hakkında uygulamalı eğitim verilmesi lazım. Rehberlik öğretmenleri eğitimdeki gelişmelerden öğretmenleri haberdar etmeli.” (Ö18)

“...Öğretmenler belli yıldan sonra kendini yenileyecek eğitimler almalı...” (Ö21)

Eğitim ve profesyonel gelişim alt temasında öğretmenlere iletişim becerileri seminerinin verilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenlere ise hem öğrencilerle hem velilerle iletişim kurmak için alanında uzman kişilerle eğitim verilmesi gerekli...” (Ö17)

“...öğretmenlere iletişim becerileri semineri verilebilir...” (Ö22)

Eğitim ve profesyonel gelişim alt temasında velilere bilinçlendirici eğitimler verilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Velilere eğitim semineri gibi bilinçlendirici eğitimler verilebilir...” (Ö12)

“Velilere iş birliğinin önemi anlatılmalı. Farkındalık kazandırılacak eğitimler verilmeli. Velilerin öğretmenin karşısında değil yanında olmasının öğrencinin akademik ve kişisel gelişimini olumlu yönde etkileyeceği benimsenmeli.” (Ö20)

Eğitim ve profesyonel gelişim alt temasında paydaşlara gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Paydaşlara gerekli hizmet içi eğitimler verilerek iş birliğine katkı sunmaları sağlanmalıdır.” (Ö4)

Öğretmenlik refahı ve mesleki motivasyon alt temasında aynı okulda uzun süre çalışılmaması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmen ve idarecilerin aynı okulda uzun süre çalışması iş birliğini engelliyor.” (Ö13)

“...Öğretmenler aynı okulda en fazla 8 yıl çalışması gerekiyor.” (Ö17)

Katılımcılar bu görüşleriyle öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin az olmasının iş birliğini arttıracak, aynı okulda uzun süre çalışılmasının iş birliğini olumsuz etkilediğini belirtmiştir.

“...Rotasyon gelebilir.” (Ö21)

Öğretmenlik refahı ve mesleki motivasyon alt temasında tükenmişlik düzeyinin azaltılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bence öğretmenlerin tükenmişlik düzeyi azalırsa iş birliği kuvvetlenir...” (Ö13)

Öğretmenlik refahı ve mesleki motivasyon alt temasında öğrenci sayılarının azaltılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğrenci sayıları azalırsa iş birliği kuvvetlenir...” (Ö13)

Öğretmenlik refahı ve mesleki motivasyon alt temasında velilerin öğretmene saygı duyması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Veliler öğretmene saygı duymalılar ve öğretmene müdahale etmemeliler...(Ö21)”

Katılımcı bu görüşüyle velilerin öğretmenlerle iletişimde nezaketsiz bir tutum sergilediklerinden dert yanmaktadır. Öğretmenin alanına müdahil olma çabası içerisinde olmanın iş birliğini zayıflattığını söylemektedir.

Liderlik ve yönetim yaklaşımları alt temasında paydaşların fikirlerine değer verilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Kişilerin fikirlerine değer verildiğini görmeleri iş birliğine yaklaşımlarını olumlu etkiler.” (Ö2)

“...Olumlu, takdir edici ya da eksiklerin uygun bir üslupla ifade edilmesi de yine iş birliği için uygun bir zemin hazırlayacaktır.” (Ö5)

Liderlik ve yönetim yaklaşımları alt temasında okul müdürünün adaletli davranması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Okul müdürü adaletli olursa öğretmenler ona saygı duyup işlerini düzen içinde yaparlar. İdareciler adaletli, merhametli olmalı ...” (Ö19)

Katılımcı bu görüşüyle iş birliğini sağlamanın koşullarından birinin adaletli bir yönetim olduğunu ifade etmektedir.

Liderlik ve yönetim yaklaşımları alt temasında öğretmenlerin görev tanımlarının net yapılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğretmenlerin iş görev tanımının tam belirtilmesi gerekli...” (Ö18)

Liderlik ve yönetim yaklaşımları alt temasında yöneticilerin iletişim becerilerinin yüksek olması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“İdarecilerin iletişim becerilerinin yüksek olması gerekmektedir.” (Ö4)

Liderlik ve yönetim yaklaşımları alt temasında velilerin sürece dâhil edilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Veliler sürece dâhil edilmelidir...” (Ö4)

3.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi “Öğretmen görüşlerine göre ailelerin okul yönetimine katılımını artırmak için neler yapılabilir?” şeklinde ifade edilmiş ve bu alt probleme ilişkin öğretmen görüşlerine Tablo 3.19’da yer verilmiştir.

Tablo 3.19. Ailelerin okul yönetimine katılımının geliştirilmesi

Tema	Alt Tema	Kodlar	f
Okul Yönetimine Aile Katılımını Artırma Stratejileri	Ailelerle Etkili İletişim Kurma	Teknolojik imkânlarla iletişimin arttırılması	6(Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö15, Ö13)
		Veli toplantılarının sayısının artması	4(Ö1, Ö5, Ö8, Ö20)
		Ailelere yönelik eğitim/seminer düzenlenmesi	2(Ö11, Ö19)
	Etkinlikler ile Aile Katılımına Teşvik Etme	Aileler ile öğrencilerin birlikte katılacağı sosyal etkinliklerin düzenlenmesi	4(Ö6, Ö10, Ö19, Ö21)
		OAB etkili faaliyetler hazırlaması	2(Ö16, Ö22)
	Karar Alma Sürecine Aile Katılımı	Planlamaya velilerin de dâhil edilmesi	5(Ö3, Ö6, Ö12, Ö16, Ö18)
		Ailenin fikirlerinin desteklendiğini hissetmesi	3(Ö2, Ö3, Ö5)
		Ailenin eğitimin parçası olduğunu bilmesi	3(Ö2, Ö10, Ö17)
	Aile Katılımında Yönetici Yaklaşımları	Anketler yardımıyla fikir alınması	2(Ö4, Ö7)
		Toplantı zamanlarının veliye uygun planlanması	2(Ö14, Ö21)
		Okul yönetiminin toplantılarda yapıcı olması	2(Ö1)
		Yapılan toplantıların nitelikli olması	1(Ö2)
	Aile Ziyaretleri ve Bireysel Değerlendirme	Toplum ile iş birliği kurması	1(Ö22)
		Ev ziyaretleri yapılması	2(Ö8, Ö19)
		Bireysel öğrenci görüşmelerinin yapılması	2(Ö3, Ö9)
		E-okulda veli katılımının bireysel olarak değerlendirilmesi	1(Ö16)

Tablo 3.19 incelendiğinde öğretmenlerin cevaplarına göre “Okul yönetimine aile katılımını artırma stratejileri” temasında sırasıyla “ailelerle etkili iletişim kurma”, “etkinlikler ile aile katılımına teşvik etme”, “karar alma sürecine aile katılımı”, “aile katılımında yönetici yaklaşımları”, “aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirme” alt temaları oluşturulmuştur.

“Ailelerle etkili iletişim kurma” alt temasında; teknolojik imkânlarla iletişimin arttırılması (f=7), veli toplantılarının sayısının artması (f=4), ailelere yönelik eğitim/seminer düzenlenmesi (f=2) kodları oluşturulmuştur.

“Etkinlikler ile aile katılımına teşvik etme” alt temasında; aileler ile öğrencilerin birlikte katılacağı sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (f=4), okul aile birliğinin (OAB) etkili faaliyetler hazırlaması (f=2) kodlarına yer verilmiştir.

“Karar alma sürecine aile katılımı” alt temasında; planlamaya velilerin de dâhil edilmesi (f=8), ailenin fikirlerinin desteklendiğini hissetmesi (f=3), ailenin eğitimin parçası olduğunu bilmesi (f=3), anketler yardımıyla fikir alınması (f=2) kodları oluşturulmuştur.

“Aile katılımında yönetici yaklaşımları” alt temasında ise; toplantı zamanlarının veliye uygun planlanması (f=2), yapılan toplantıların nitelikli olması (f=1), okul yönetiminin toplantılarda yapıcı olması (f=1), toplum ile iş birliği kurması (f=1) kodları ile ifade edilmiştir.

“Aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirme” alt temasında; ev ziyaretleri yapılması (f=2), bireysel öğrenci görüşmelerinin yapılması (f=1), e-okulda veli katılımının bireysel olarak değerlendirilmesi (f=1) kodlarına yer verilmiştir.

Ailelerle etkili iletişim kurma alt temasında teknolojik imkânlarla iletişimin artırılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Teknolojik imkânlardan yararlanarak aile ve okul iletişimde süreklilik sağlanmalıdır...” (Ö2)

“...Tüm velilerin dâhil olduğu whatsapp grupları aracılığıyla aileler okuldaki gelişmelerden haberdar edilmelidir...” (Ö4)

“Ailelerin okul yönetimine katılımının artırılması için whatsapp grupları kurulup okulla ilgili durumlardan haberdar edilmelidir...” (Ö7)

“...Sürekli iletişim halinde olmak...” (Ö8)

“Sosyal medyadan, whatsapp üzerinden iletişim kuruluyor. Eskiye göre iletişim daha iyi...” (Ö13)

“Etkinliklerle ilgili duyuruların okul idaresi tarafından yapılması gerekiyor. Duyurular daha çok olursa katılım da artar.” (Ö15)

Ailelerle etkili iletişim kurma alt temasında veli toplantılarının sayısının artırılmasının gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Belirli dönemlerde veli toplantıları gerçekleştirmeli. Toplantı zamanlarında aile okul yönetimini de okulda görmeli...” (Ö1)

“...Aylık toplantılar düzenlenmeli ve okulla ilgili alınacak kararlarda gerektiği ölçüde söz sahibi olmalıdır.” (Ö5)

“...Veli toplantıları artırmak...” (Ö8)

“Velilerin okula katılımını artırmak için rehber öğretmenler velilerin okula katılımının önemini anlatarak velileri sürece dâhil eden toplantılar yapılabilir.” (Ö20)

Ailelerle etkili iletişim kurma alt temasında ailelere yönelik eğitim/seminer düzenlenmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“MEB tarafından maarif öğretim programı kapsamında ebeveyn okulu ve aile eğitimi kursları açıldı. Okul idarelerinin bu kursları kendi okullarına açmaları ve veli katılımının olması için çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö11)

“...Ailelere eğitim semineri okul gibi düzenli verilmeli...” (Ö19)

Etkinlikler ile aile katılımına teşvik etme alt temasında aileler ile öğrencilerin birlikte katılacağı sosyal etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Ailelerle öğrencilerin beraber yapacağı faaliyetler düzenlenmelidir.” (Ö6)

Katılımcı bu görüşüyle aile katılımının zayıf olduğunu ve aile katılımının mecbur olması gereken uygulamalar yapılabileceğini belirtmektedir.

“...Meslek tanıtım günleri, kermesler, sportif aile ve çocuk aktiviteleri düzenlenebilir. Çeşitli özel gün kutlamaları ailelerin desteği ile yapılabilir.” (Ö10)

“...Aileler ile etkinlikler ve geziler planlanabilir.” (Ö19)

“...Aile katılımını arttıracak faaliyetler düzenlenebilir. Velilerin çocukları ile birlikte katılacağı piknik, gezi, sportif faaliyetler güzel olabilir.” (Ö21)

Etkinlikler ile aile katılımına teşvik etme alt temasında okul aile birliğinin etkili faaliyetler hazırlaması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“... Okul aile birliği ile yapılan etkinliklerin sayısının arttırılması lazım...” (Ö16)

“Okul aile birliği var ama geliştirilebilir, etkililiği arttırılabilir...” (Ö22)

Karar alma sürecine aile katılımı alt temasında planlamaya velilerin de dâhil edilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Aileler gerekirse yapılan okul içi etkinliklerde öğretmenlere destek olmalıdır. Böylelikle varlığını hissettirerek çocuğuna da destek olmuş olur. Velilerin de yardımını kapsayan etkinlikler yapılabilir...” (Ö3)

“Bazı zorunlu durumlar kurgulanıp ailelerin okula gelişleri arttırılmalıdır. Ailelerle öğrencilerin beraber yapacağı faaliyetler düzenlenmelidir.” (Ö6)

“Etkinliklerin velilerle birlikte planlanması gerekir...” (Ö12)

“...Okul aile birliği ile yapılan etkinliklerin sayısının arttırılması lazım. Bunun planlaması yapılırken planlamaya veliler de dâhil edilmeli. Böyle olursa veli katılımının artacağını düşünüyorum.” (Ö16)

“Örneğin bir proje hazırlanırken en başında velilere görev dağılımından haberdar edilmeli, bilgilendirme yapılmalı. Hazırlık aşamasında bilgilendirilirse veliler destek olacaktır. Kararlar alındıktan sonra veli ile iletişime geçmek mantıklı değil. Sürece dâhil edilmeli veliler. Böyle olursa yapılanlar etkili olacaktır.” (Ö18)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin sürece en başında dâhil edilmesinin önemini belirtmiştir. Böyle olursa katılımın artacağını ifade etmektedir.

Karar alma sürecine aile katılımı alt temasında ailelere fikirlerinin desteklendiğinin hissettirilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okul tarafından velilerin fikirlerinin önemsendiğini hissettiren iletişim dili kullanılmalıdır...” (Ö2)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin fikirlerinin önemsenmesinin ailelerin okul yönetimine katılımını arttıracığını düşünmektedir. Aynı zamanda iletişimin önemli olduğunu ifade etmektedir.

“... Velilerin yaptığı her desteğin takdir edilmesi taraftarıyım.” (Ö3)

Katılımcı bu görüşüyle velilerin her türlü desteğine olumlu geri dönüt verilmesinin aile katılımını arttıracığını belirtmektedir.

“İlkokul düzeyinde velinin okulda aktif olarak bulunması hem çocuk için hem veli için önemlidir. Veli önemli olduğunu, eğitimdeki katkısının değerli olduğunu hissetmelidir...” (Ö5)

Karar alma sürecine aile katılımı alt temasında ailelerin eğitimin bir parçası olduğunu bilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Öğrenci başarısında aile etkisinin önemi konusunda farkındalık oluşturulmalıdır.” (Ö2)

“Öncelikli hedef aileleri eğitim parçası olduklarına inandırmak olmalı. Çocuklar okuldaki bilgi serüvenini evde de sürdürmeli bu konuda aileler okul yönetimine katılımı geliştirilebilir...” (Ö10)

“Veliler sadece çocuğunun ön planda olduğu etkinliklere katılmak istiyor. Veli çocuğunu not olarak görmemeli kişisel gelişim olarak da görmeli ve etkinliklere katılmalı...” (Ö17)

Katılımcı bu görüşüyle ailelerin sadece çocuğunun başarılı olduğu durumlarda katılım sağladığını oysa çocuğun kişisel gelişimi için tüm etkinliklere katılması gerektiğini ifade etmektedir.

Karar alma sürecine aile katılımı alt temasında anketler yardımıyla ailelerden fikir alınması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okula ait web sayfalarında, sosyal medya hesaplarında okulla ilgili gelişmeler paylaşılabılır, yapılan çalışmalarla ilgili anketler açılarak aileler dâhil edilebilir.”
(Ö4)

“...Bu yıl whatsapp grubundaki anket kısmıyla velilerimizin düşünceleri de alınmaktadır. Hem veliler okula gelmek zorunda kalmıyor hem de kısa zamanda karara varılabiliyor. Bu şekilde anketler yardımıyla velilerin fikirleri alınabilir.”
(Ö7)

Aile katılımında yönetici yaklaşımları alt temasında toplantı zamanlarının veliye uygun planlanması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Veli toplantıları hep pazar günü yapılıyor. Köyde oturan öğrencilerin velileri gelemiyor. Veli toplantılarının hafta içi bir gün yapılması katılımı arttırabilir idareye de belirttim bunu ama dikkate alınmadı (çarşamba günü olsa veliler il merkezindeki pazara geldiğinde toplantılara da katılmış olur).” (Ö14)

“Velilerin çoğu 5’e kadar çalışıyor. Veli toplantıları 5ten sonra olursa veli katılımı artar...” (Ö21)

Katılımcılar bu görüşleriyle aile katılımının gerçekleşmesi için ailelere uygun zamanlara önem verilerek planlama yapılmasını öneriyor.

Aile katılımında yönetici yaklaşımları alt temasında okul yönetiminin toplantılarda yapıcı olması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okul yönetiminin olumlu ve yapıcı tavrını gören aile katılımlarını artırmaya çalışır.” (Ö1)

Aile katılımında yönetici yaklaşımları alt temasında yapılan toplantıların nitelikli olması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Nitelikli toplantılar düzenlenebilir...” (Ö2)

Aile katılımında yönetici yaklaşımları alt temasında okul müdürlerinin gerekli durumlarda toplum ile iş birliği kurabilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Okul müdürü okulda etkili işler yaparsa veliler de katılım sağlar. Gerekli durumlarda sivil toplum kuruluşları ile çalışılabilir.” (Ö22)

Katılımcı bu görüşüyle aile katılımını artırmak için okul yönetiminin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca çevredeki toplumsal kuruluşlar ile iş birliği içinde olunmasının aile katılımını arttıracaklarını ifade etmektedir.

Aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirme alt temasında ev ziyaretlerinin yapılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Ev ziyaretleri ile daha yakından tanıma fırsatı bulmak gerekir.” (Ö8)

“Aile ziyaretleri ciddi şekilde yapılmalı...” (Ö19)

Aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirme alt temasında bireysel öğrenci görüşmelerinin yapılması gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Aileler kesinlikle okula gelip öğretmen-veli görüşmesi yapmalıdır...Çocuğunu takipte kalarak çocuğun davranış ve akademik başarısını kontrol etmelidir...” (Ö3)

“Ailelerin okulun hem maddi hem manevi sorunlarına uygun ölçüde katılımları sağlanmalıdır. Disiplin sorunlarında veli ekibi oluşturulmalıdır. Alınan kararlarda velilerin gözlemci sıfatıyla katılmaları sağlanmalıdır. Yaşanan sorunlarda okul hedef haline getirilmemeli öğrencilerin okuldaki davranışları velilerin bireysel

olarak eleştirisine açılmalı bu şekilde disiplin uygulayıcılarını bakanlığa şikâyet edilmesinin önüne geçilmeli.” (Ö9)

Katılımcı bu görüşüyle okuldaki disiplin sorunlarında karar alma süreçlerine velinin de katılım sağlayarak bireysel olarak görüşlerini belirtip eleştiri ve değerlendirme yapmalarının gerektiğini vurgulamaktadır. Sadece olumlu durumlarda değil olumsuz durumlarda da katılımın önemli olduğunu ifade etmektedir.

Aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirme alt temasında e-okulda veli katılımının bireysel olarak değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin katılımcı öğretmen görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“...Sosyal etkinliklere katılım gibi veli katılımı e-okula işlense veli katılımı artabilir.” (Ö17)

Katılımcı bu görüşüyle veli katılımlarının her öğrencinin e-okuluna bireysel olarak işlenmesinin katılımı artırmada etkili olabileceğini vurgulamıştır.

BÖLÜM IV.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde; araştırmanın alt problemlerine ait sonuçlara, sonuçlardan elde edilen yorumlara yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlardan hareketle okul iş birliği ve ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik araştırmacılara ve uygulayıcılara öneriler sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre okullarda müdür-paydaş iş birliği, öğretmen-meslektaş iş birliği, veli-öğretmen iş birliği, rehberlik servisi-paydaş iş birliği düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Alkalay-Özgürbüz'ün (2024) yaptığı çalışmada paydaşların iş birliğine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu sonucu araştırmanın sonucuyla benzerlik göstermektedir. Müdür-paydaş iş birliği içerisinde resmi yazıların okul müdürleri tarafından öğretmenlere zamanında paylaşılma düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Babur'un (2023) çalışmasında mevzuat ve yönetmeliğe hâkim olmak iyi bir müdür olmanın gereklilikleri olarak belirtilmektedir. Aynı zamanda teknolojiye hâkim olup yenilikleri yakından takip etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Günümüzde haberleşmenin teknolojik imkânlarla daha hızlı hale geldiği göz önüne alındığında okul müdürlerinin okullara gelen yazıları öğretmenlere ulaştırması da o derece hızlıdır.

Araştırma sonucunda okullarda kılık kıyafet, disiplin gibi uyulması gereken kuralları okul müdürlerinin öğretmenlerle birlikte belirlemesi müdür-paydaş iş birliğinde diğer maddelere göre biraz daha düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Marmara ve Atmaca'nın (2023) çalışmasına göre okul müdürlerinin okulla ilgili kararlar almadan önce okulun içindeki ve dışındaki paydaşlarla fikir alışverişinde bulunmayı tercih ettikleri görülmektedir. Paydaşların fikirlerinin alınması karar alma sürecinde okul yöneticilerinin yönetimle ilgili konularda ortak doğruyu bulmak için önemli bir stratejidir. Akyürek ve Gündoğan'ın (2023) çalışmasına

göre okul müdürleri yeni bir nesil yetiştirirken değişime ve yeniliklere açık, kriz durumlarına hazır vizyoner kişiler olmaları gerekmektedir. Okul yöneticilerinin hızlı ve doğru karar vermeleri gereken durumlarda paydaşlara danışarak ve etik değerleri dikkate alarak demokratik karar verme yoluna gitmeleri önem taşımaktadır. Araştırma sonucundan farklı olarak Kılınç'ın (2018) yaptığı çalışmada okul yöneticilerinin karar alma sürecine öğretmenleri teşvik etmesine rağmen öğretmenlerin ders saatlerinin uzun olmalarından dolayı okuldaki karar alma süreçlerine kendilerini etkileyen konular dışında katılımlarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uzundağ ve Özmuş'un (2020) çalışmasında öğretmenler okul müdürlerinin karar alırken okulda görev yapan öğretmenlerden görüş almadıkları bu durumun öğretmenlerin çalışma motivasyonunu azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Şahin'in (2017) çalışmasında öğretmenlerin karar alma sürecine katılımının düşük olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Özdoğru ve Aydın'ın (2012) çalışmasında ise öğretmenlerin karar alma süreçlerine katılmada istekli olduğu ancak sürece katılım düzeylerinin ortanın altında olduğu görülmektedir. Koray, Sarıdaş ve Çolakoğlu'nun (2022) çalışmasında öğretmenlerin eğitim ve öğretim konularındaki kararlara katılım düzeyi, idari konulardaki kararlara katılım düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin karar alma sürecine katılım sağlamalarının okul yönetiminin etkililiği açısından önemi büyük olmasına rağmen uygulama boyutunda sıkıntılar yaşandığı görülmektedir.

Okul müdürünün velilerle kurduğu iş birliği müdür paydaş iş birliğinin önemli bir basamağıdır. Okulun ihtiyaçları karşılanırken okul müdürü ve velilerin iş birliği içinde olduğu, okul yönetiminin okulun işleyişine okul aile birliğini de dâhil ettiği, velilerin öğretmenle olan iletişimini geliştirmede okul müdürünün çaba sarf ettiğine dair algılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerekli durumlarda okul müdürünün velilere öğrencilerle ilgili bilgi verdiği, öğrenciler ile ilgili karar alma sürecine veli katılımı sağladığına dair algılarının yüksek olduğu da sonuçlar arasındadır. Araştırmadan farklı olarak Çayır ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında okul-aile iş birliğinin istenilen düzeyde olmadığı ve aile katılım çalışmalarının süreklilik sağlamadığı görülmektedir. Ülker vd. (2019) ve Gürler ve arkadaşlarının (2023) yaptığı çalışmalarda da okul paydaşlarından aile ile olan iş birliğinin

yeterince gelişmediği ve zayıf olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum öğretmenlerin okul-aile iş birliği algılarının yüksek olmasına rağmen uygulamada yetersiz kalındığının göstergesidir. Okul-aile iş birliği faaliyetlerinin planlama ile sınırlı kalmayıp uygulanabilir hale getirilmesi önemlidir.

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin meslektaşlarıyla olan iş birliği düzeyi yüksek çıkmıştır. Saylık'ın (2022) yaptığı çalışmada okul paydaşlarından öğretmenlerin mesleki iş birliğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Araştırma sonucundan farklı olarak Cerit'in (2009) araştırmasında öğretmenlerin meslektaşları ve velilerle iş birliği yapma düzeyi müdürlerle iş birliği yapma düzeyine göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin meslektaşlarından ve velilerinden daha çok okul müdürleriyle iş birliği yapmaya yatkın olduğu görülmüştür. Oysa öğretmenlerin meslektaşları ile iş birliği içinde olmaları fikir alışverişi yapmak için önemlidir. Öğretmen-meslektaş iş birliği alt boyutunda öğretmenlerin kendi aralarında hazırladığı kaynak, dokümanların paylaşımlarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Tschannen-Moran'ın (1998b) çalışmasında öğretmenlerin birbirleriyle derslerde kullandıkları materyalleri, başarılı buldukları öğretim tekniklerini paylaşmak istemelerinde ve öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliği yapmak istemelerinde meslektaşlarına duydukları güvenin etkili olduğu görülmüştür. Buradan öğretmenlerin çalışma ortamında birbirlerine duydukları güvenin meslektaşlarıyla paylaşımında bulunmalarında etkili olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucundan farklı olarak Göksoy ve Yenipınar'ın (2015) çalışmasında zümre öğretmenlerinin okullarda iş birliği içinde çalışmalarına imkân sağlayacak ortamların bulunmadığı ifade edilmiştir. Öğretmenlerin tüm meslektaşları ile iş birliği içinde olmaları önemli olmakla birlikte zümreler ile iş birliği içinde çalışmaları da büyük önem taşımaktadır. Değişen Ölçme Değerlendirme Yönetmeliği ile ortak değerlendirme yapılabilmesi için sınavlar öğretmenler tarafından ortak hazırlanması gerekmektedir (MEB, 2023). Bu durumda öğretmenlerin zümreleri ve meslektaşları ile iş birliği içinde çalışabilecekleri ortamların sağlanması son derece önemlidir. Öğretmenlerin çeşitli projeler geliştirmek için birlikte çalışması öğretmen meslektaş iş birliği alt boyutunda diğer

maddelere göre daha düşük düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Abbak ve Gül'ün (2024) çalışmasında proje yürütme aşamasında paydaşlar arasında iş birliğinin yetersiz olması, paydaşların grupla değil bağımsız çalışmak istemesi araştırma sonuçları arasındadır. Bu durumda öğretmenlerin projelerde görev almak istemesinin ilk koşulu onları meslektaşları ile iş birliği içinde çalışmaya teşvik etmekten geçmektedir. Aksi halde iş birliği kurulmadan yürütülen projelerden verimli sonuç alınması mümkün değildir.

Araştırma sonucunda öğretmen algılarına göre velilerin öğretmenlerle iş birliği düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaşadığı sorunların çözülmesinde velilerin öğretmenlerle yüksek düzeyde iş birliği içinde olduğu görülmektedir. Özellikle davranış problemleri her yaşta öğrencinin yaşadığı ve çocuğun sağlıklı gelişimi için çözülmesi gereken sorunlar arasındadır. Bu durumlarda öğretmenler velilerin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Çelikates'in (2025) çalışmasına göre öğretmenlerin akran zorbalığıyla başa çıkarken tercih ettikleri yollardan biri de okul ve aile arasında iş birliği kurmaktır sonucu araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Veli öğretmen iş birliğinde velilerin öğretmenin isteği doğrultusunda sınıfın veya okulun fiziksel ihtiyaçlarını karşılama düzeyi diğer maddelere göre düşük çıkmıştır. Tekin ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin gerekli durumlarda velilerden bakım onarım desteği aldığı ve ailelerden görüş alınınca veli katılımının arttığı görülmüştür. Bu durumda velilerin okulun fiziksel ihtiyaçlarına maddi olarak destek olamasa da fikir belirterek katılım sağlamaya çalıştıkları söylenebilir.

Okul-aile iş birliği öğrencilerin akademik başarıları üzerinde de büyük etkiye sahiptir. Araştırmada velilerin çocuklarının hem psikolojik, sosyal hem de akademik gelişimine katkı sağlamak için öğretmenlerle iş birliği yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucundan farklı olarak Koşar'ın (2022) araştırmasında velilerin sadece çocuklarının akademik başarılarını önemsemeleri, eğitim sürecine aktif katılım göstermemeleri, bakış açıları ve yeterliliklerini abartılı şekilde göstermeleri okul ile aile arasında sorunlara sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul ile aile arasında birlik kurulamayınca öğrencilerin akademik başarısının düştüğü, okulun amaçlarına ulaşmada eksik kalındığı ve öğretmenlerin mesleki

motivasyonlarının düştüğü görülmüştür. Petek ve Bozyiğit'in (2022) çalışmasında okul aile iş birliğinin çocukların akademik başarısını ve öğretmen motivasyonunu artırmasına rağmen velilerin okul aile iş birliğine katılımı yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu durumda okul-aile iş birliğinin çocuğun bütün gelişimini etkilemesine rağmen ailelerin okul ile iş birliği kurma çabası içinde olmamaları çocuklarının geleceğini olumsuz etkilemektedir.

Rehberlik servisi-paydaş iş birliğinde rehberlik servisinin okul müdürleriyle iş birliği içinde olarak öğretmen, öğrenci ve veli arasında koordinasyonu sağlamasının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin gelişimi için rehberlik servisinin velilerle iş birliği yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Erakin'in (2019) çalışmasında başarılı okullarda rehberlik biriminin ve sınıf öğretmenlerinin aktif çalıştığı sonucu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Tanhan ve Nas'ın (2020) çalışmasında öğretmenlerden bazıları rehber öğretmenlerin velilerin rehberlik faaliyetlerine katılımını sağladığını belirtirken bazı öğretmenler ise rehber öğretmenlerin ailelere rehberlik yapmada yetersiz kaldığını belirtmiştir. Bu durum okul paydaşlarından olan rehberlik servisinin ailelerle iş birliği kurmak için çabaladığını fakat bazı ailelerin tüm çabalara rağmen katılım sağlamadığını göstermektedir. Fakat tüm öğretmenlerin rehberlik servislerinin öğretmenler ile iş birliği içinde çalıştığını belirtmesi araştırma ile benzerlik göstermektedir. Bunda rehberlik servisinin öğretmenlere ailelere göre daha çabuk ulaşmasının etkili olduğu belirtilebilir. Işık'ın (2025) çalışmasında özellikle ilkökul öğrencilerinin başarılarını artırmak için rehberlik servisinin en çok okul-aile-öğrenci iş birliği stratejisini tercih ettikleri görülmüştür. Tüm kademelerde rehberlik servisinin aile ile olan iş birliği önemliyken okula uyum sağlamaya çalışan ilkökullarda öğrencinin akademik başarısı için okul-aile iş birliğinin önemi daha da artmaktadır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre okul iş birliği ile okul türü arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İlkokul ve lise arasında okul iş birliğinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buradan ilkökullarda okul iş birliğinin liselere göre daha iyi olduğunu söyleyebiliriz. Aynı zamanda ortaokul ve lise arasında da iş birliği konusunda

anlamalı bir fark mevcuttur. Ortaokullarda iş birliğinin liselere göre daha iyi olduğu görülmektedir.

Kuş ve arkadaşlarının (2024) çalışmasında ilkokulda görev yapan okul müdürlerinin öğretmenlerle daha yüksek düzeyde iş birliği kurduğu belirtilmiştir. Bu durum araştırmadaki ilkokullarda okul iş birliğinin ortaokul ve liselere göre daha yüksek olmasıyla benzerlik göstermektedir. Bayrakçı ve Dizbay'ın (2013) çalışmasında temel eğitimde okul-aile iş birliğinin ortaöğretime göre çok daha iyi olduğu ortaöğretimdeki ailelerin genellikle okuldan uzak kalmayı tercih ettiği sonucu da araştırma ile benzer niteliktedir.

Işık ve Şahin'in (2022) çalışmasında ilkokul velilerinin, ortaokul velilerine göre aile katılımının daha yüksek olduğu, okul temelli aile katılımında kendilerini daha yetkin gördükleri, okula daha fazla katılım gösterdikleri, çocuklarına zaman ayırmada ortaokul velilerine göre daha fazla fırsat yarattıkları, ev temelli aile katılım etkinliklerinde kendilerini daha yetkin görmeleri sonuçları araştırma ile benzer niteliktedir.

Ceylan ve Akar'ın (2010) lise öğretmenleriyle yaptığı çalışmasında da öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu okul aile iş birliğini kısmen yeterli bulup geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Okul aile iş birliğinin yeterli olmamasının nedenleri arasında velilerin çalışma saatlerinin uygun olmaması, ekonomik durumları, okula katılım sağlamada yeterli bilgiye sahip olmamaları görülmektedir.

Ortaöğretimde veli iş birliğinin yetersiz olması kabul edilebilir bir gerçek olarak kalmamalı tüm paydaşların veli iş birliğini geliştirmeye yönelik elinden geleni yapması gerekmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının temel eğitimde gerçekleştirdiği okul-aile iş birliğini artırmaya yönelik uygulamaların (velivizyon vb.) ortaöğretimde de gerçekleştirilmesi liselerde okul-aile iş birliğinin artması adına faydalı olacaktır.

4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre okul yönetimine aile katılım düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenler okul-toplum iş birliği alt boyutunda okulun toplumda

mevcut olan kaynakları, hizmetleri eğitim için toplumun yararına kullanması gerektiğine yüksek düzeyde katılmaktadır. Okullar girdilerini toplumdan alan süreç sonunda çıktılarını yine topluma kazandıran kurumlardır. Topluma kazandırılacak olan bireyler için çevredeki kaynakların etkili bir şekilde kullanılması eğitim yönetimi kavramını öne çıkarmaktadır. Eğitimin planlanmasında, yönetiminde toplumla kaynaşmış bir düzenin oluşturulması ve devamının sağlanması hedeflenmelidir. Toplumların kalkınma düzeyi ile eğitim sistemleri doğrudan ilişkilidir. Toplumsal kaynaklarda kamu kaynakları kadar sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerinde katkıları mevcuttur (Arkcı ve Gülbahar, 2025). Köksal'a (2020) göre sivil toplum örgütleri yerel yöneticilerle ve diğer sivil toplum örgütleriyle iş birliği yaparak eğitime destek vermeyi gerekli görmektedirler. Benzer şekilde Yılmaz'a (2025) göre güvenli okul ortamlarının oluşturulması için sadece fiziki önlemlerle sınırlı kalınmayıp gerekli durumlarda paydaşların iş birliği içinde hareket etmesi ve okul idarelerinin yerel yönetimlerle iş birliği yaparak çevresel riskleri azaltmaya yönelik politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Buradan yola çıkarak okul müdürlerinin toplum ile iş birliği içinde olmasının eğitim yönetiminin bir gerekliliği olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonucunda ailelerle okul arasında iş birliği kurulabilmesi için sağlıklı bir güven ortamının oluşması gerektiği öğretmenlerin algılarına göre yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Okullarda karar alınırken okul aile birliklerinin aktif katılım göstermesi için güvene dayalı sağlıklı ilişkiler kurulması gerekmektedir (Aykol, 2019). Çayır'ın (2023) çalışmasında okul yöneticilerine göre okul-aile iş birliğinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Eğitime olan güvenlerini yüksek tutmaları ve etkinliklere katılım sağlamaları okul yöneticilerinin ailelerden beklentileri arasındadır. Buradan eğitim sürecinde güven oluşturma iş birliği açısından son derece önemli olduğunu görmekteyiz.

Araştırma sonucuna göre okulun rolü alt boyutunda okul ve aileler arasındaki iletişimin çift yönlü olması gerektiğine yüksek düzeyde katılım sağlandığı görülmüştür. Okul ve aileler arasında kurulan çift yönlü iletişim çocukların akademik başarısına katkı sağlayacaktır. Okuldan dönüt alarak hareket eden aileler çocuklarının eğitim sürecinde planlı ve programlı bir şekilde ilerleyebilecektir.

Benzer şekilde Yavuz ve Demir (2023) çalışmasında sınıf öğretmenleri eğitimin önemli destekçisi olan ailelere çocuklarının durumlarına yönelik geri bildirim verilmesinin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri ile iletişim halinde olan ailelerin çocuklarının akademik gelişimi için gösterdikleri çaba aile katılımının bir basamağıdır.

Araştırma sonucuna göre ailenin rolü alt boyutunda ailelerin çocuklarının gelişimlerini daha yakından takip etmeleri gerektiği düzeyi yüksek çıkmıştır. Bunu yaparken aileler çocuklarının okulda öğrendiklerini evde tekrar etmeleri için uygun ortamı sağlayabilmelidir. İş'in (2024) çalışmasına göre ilkokul öğrencilerinin okuma yazma öğrenirken aile desteğinin eksik olduğunu, ailenin öğretmen ile iş birliği kurmasının okuma yazma becerilerinin kritik olduğunu bunun için veli öğretmen iş birliğinin desteklenmesi gerektiği araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Aileleri tarafından evde de desteklenmesi gereken ve gelişimlerini yakından takip etmesi gereken önemli durumlardan biri de öğrenme güçlüğüdür. Pürsün ve Doğanay'a (2025) göre öğrenme güçlüğü çocuğun yaşamı boyu devam etmesi sebebiyle öğretmen ve aile iş birliği gerektirmektedir. Ailelerin bu süreçte öğretmenlerden destek alması çocuklarının öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağlar.

Araştırma sonucundan farklı olarak Çalışkan'ın (2022) çalışmasında evde yapılan aile katılım çalışmalarının ilkokullarda en çok ödev yaparken uygulandığı, velilerin çoğunun buna katılım sağladığı ama yetersiz bulduğu, daha çok etkinlik yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Buradan yola çıkarak aile katılımı uygulamalarında ödev takibinin özellikle ilkokulda etkili olduğu ancak aile katılımının farklı uygulamalarla da desteklenmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre okul yönetimine aile katılımında ortaokul ve lise arasında anlamlı bir fark mevcuttur. Ortaokullarda okul yönetimine aile katılımının liselere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Liselerde aile katılımının diğer eğitim kademelerine göre daha düşük olmasında çocukların gelişim dönemlerinin etkili olduğu söylenebilir. Lise çağındaki çocukların gelişimsel dönemlerinin

ergenlik etkileri barındırması gençlerin toplumla ve ailesi ile iletişimsel problemlerin yaşanmasına sebep olabilmektedir (Kulaksızoğlu, 1989). Bu da okul-öğrenci-veli iletişimini zayıflatmaktadır. Gençlerin aileleriyle olan çatışmaları ailelerinin okula katılımını engelleyebilmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında aile katılımının düşük olmasının sebepleri arasında ailelerin merkezi sınav başarısına odaklanmasını sayılabilir. Zira velilerin okuldan beklentisi büyük oranda merkezi sınavlarda gösterilecek başarı ile sınırlı olup okulun diğer fonksiyonlarını göz ardı etmekte hatta gereksiz görebilmektedir. Böylece aile katılımı da düşük olmaktadır. Bakıoğlu ve Bahçeci'nin (2010) araştırmasına göre velilerin lise tercihinde üniversite sınavında başarılı olma oranı yüksek liselerin tercih edilmek istenmesi velilerin liseye bakış açısını göstermektedir. Ünsal'a (2024) göre üniversite sınavının, öğrenci ve ailesiyle arasında olan iletişimin sınav odaklı olması ailenin çok yönlü katılımını engelleyip iletişimde kopmaların yaşanmasına neden olmaktadır.

Eğitim Reformu Girişimi Raporunda (2018) Türkiye genelinde bulunan 14-17 yaş aralığında ortaöğretim çağındaki çocukların %6,6'sı açık öğretim öğrencisi olarak eğitimini sürdürmektedir. Bu çocuklar örgün eğitime devam etmesi gerekirken açık öğretime geçiş yaptığı belirlenmiştir. Bu durum lise çağında olan çocukların ailelerinin örgün eğitim kurumu ile olan iletişimini de ortadan kaldırmaktadır. 2022-2023 yılına kadar öğrencilerin açık liseye geçmesi önünde herhangi bir engel yokken 2023-2024 yıllarında Millî Eğitim Bakanlığının 14.09.2023 tarihli 2023/30 Genelgesinde örgün ortaöğretim kurumlarında okuma hakkını kaybeden öğrenciler dışındakilerin, örgün ortaöğretim kurumlarından açık öğretim liselerine nakil ve geçiş yapamayacakları hükmü ile bu durumun önüne geçilmek istenmiştir (MEB, 2023). Bu uygulama ile birlikte liselerde velilerin doğrudan doğruya örgün öğretim kurumlarıyla iletişim halinde olmaları gerekecek ve aile katılımının artmasını olumlu etkileyecektir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre okul iş birliği ile okul-toplum, okulun rolü, ailenin rolü alt boyutları arasında orta düzey ilişkin mevcut olduğu görülmüştür. Okul iş

birliğinin aile ve toplum ile arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Fakat bu ilişki orta düzeyde olmasında eldeki iş birliği imk nlarının yeterli kullanılmamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Okul yönetiminin toplumsal kaynakları yeterince kullanmaması bunun nedeni arasında gösterilebilir. Güçlü ve arkadaşlarının (2015)  alışmasında okulların toplumsal işlevleri ile ilgili okul müdürleri toplumsal değerleri kazandırmak, çevreye ve velilere karşı sorumluluk, toplum gelişimi için çalışmalar yürütmek, sosyal sorumluluk kazandırmak şeklinde görüş belirtmişlerdir. Gümüşeli'ne (2001) göre toplumsal bir lider olarak okul müdürlerinin çevresi ile sürekli etkili iletişim halinde olması gerekmektedir. Bu bakımdan eğitim politikalarında okul-toplum, okul-aile iş birliğini güçlendirmeye yönelik projelere daha sık yer verilmesi faydalı olacaktır.

Araştırma sonucunda değinilen bir başka nokta da okul yönetimine aile katılımı ile okul iş birliği alt boyutları arasında mevcut olan ilişkidir. Okul yönetimine aile katılımı ile müdür paydaş iş birliği,  ğretmen paydaş iş birliği, veli- ğretmen iş birliği alt boyutları arasında orta düzey ilişki mevcutken okul yönetiminin rehberlik servisi iş birliği alt boyutu ile düşük düzey ilişki mevcuttur. Buradan okul müdürlerinin aile katılımı konusunda çabalarının istenilen düzeye ulaşmadığını katılımın orta düzeyde kaldığını söyleyebiliriz. Okul yöneticilerinin okul ile aile ile aile arasında iş birliği sağlamada önemi büyüktür (Dizbay, 2010). Okul müdürlerinin lider yönetim becerilerine sahip olmaması eğitimde sorunların oluşmasına neden olmaktadır (Ereş, 2010). Ailelerin okula katılımının düşük olmasında okul yönetiminde karşılaştıkları muameleler olabilir (Can, 2009). Bu durum ailelerin okul müdürleri ile iletişim kurarken kendilerini rahat hissetmemelerine sebep olmaktadır (Kıranşal, 2007). Okul müdürlerinin aile katılımını artırmak için ailelerle sağlıklı iletişim kurmasının önemini bize göstermektedir. Ayrıca aile katılımının artması için okul müdürlerinin tüm paydaşlar ile iş birliği içinde çalışarak daha kapsamlı ve sürdürülebilir uygulamalar yapması gerektiğini söyleyebiliriz.

Yine araştırma sonucunda  ğretmen-paydaş iş birliği alt boyutu ile orta düzey ilişki olması öğretmenlerin ailelerle iş birliği kurmak için çabaladığını ancak bunu yeterli düzeye getiremediğinin göstergesidir. Veli- ğretmen iş birliğinin orta düzey olması

velilerin öğretmenlerle sınırlı düzeyde iletişim kurduğunu göstermektedir. Rehberlik servisi-paydaş iş birliği alt boyutunun düşük düzey olması rehberlik servisinin paydaşlarla kurduğu iş birliğinin sınırlı olduğunu ve kurulan iş birliğinin aile katılımına etkisi olmadığını göstermektedir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul iş birliği ile okul yönetimine aile katılımı arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul iş birliği artınca aile katılımı da artacağı araştırmada elde edilen sonuçlar arasındadır. Epstein'a (2001) göre de okul ile aile arasında sağlıklı bir iş birliği kurulması aile katılımını artırmakta ve bunun sonucunda öğrencilerin akademik başarılarında ve sosyal gelişimlerinde olumlu gelişmeler olmaktadır. Benzer şekilde aileler ile okul arasında iş birliğinin güçlü olması eğitim öğretim sürecine ailelerin daha fazla katılmalarını sağlar.

Ailelerin okulla kurduğu iş birliği sayesinde aileler kendilerini okul ortamına bağlı hissederler (Henderson ve Mapp, 2002). Okulda yapılan etkinliklere ailelerin katılım sağlamaları ailelerin aynı zamanda okul yönetimi ve öğretmenlerle olan iş birliği düzeylerine bağlıdır. Ailelerin okul yönetimi ve öğretmenlerle olan iş birliği düzeyi arttıkça çocuklarının akademik ve sosyal gelişimlerine destek olma düzeyleri de artmaktadır (Sheridan ve Kratochwill, 2008). Binbir ve Kara'nın (2020) çalışmasında okul öncesi ailelerin aile katılımı, iş birliği, iletişimi, beklentileri arttıkça çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Tezel-Şahin 'in (2004) anne babaların okul öncesi eğitim programlarına katılımına ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmasında da benzer şekilde aile katılım çalışmaları ile ailelerin çocuklarını ve okulu daha iyi tanıdığı, okul ile aile arasındaki iş birliğini ve iletişimi güçlendirdiği ifade edilmiştir.

Çayır ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında okul yöneticileri okul aile iş birliğinin istenilen seviyede olmadığını, okullarda yapılan aile katılım çalışmalarının devamlı ve kapsamlı olmadığını, sağlıklı iletişim kurularak bunun geliştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Atik ve arkadaşlarının (2024) çalışmasında okul yöneticilerinin eğitim kurumlarındaki okul-aile iş birliğinin gelişmesi için aile katılımını artırıcı etkinliklerin çoğaltılmasının önemli olduğu görülmüştür. Bu araştırmalardan da

görüldüğü gibi okullarda aile katılımını artırıcı faaliyetlerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu kapsamda okul iş birliğinin artırılması okulun ve ailenin ortaklaşa faaliyetlerde bulunması aile katılımını doğrudan etkilemektedir.

Araştırma sonucunda da görülmektedir ki okul iş birliği ile okul yönetimine aile katılımı arasında anlamlı ilişki vardır. Bu bakımdan diğer araştırmalarla benzer sonuçları ortaya koymuştur. Alan yazındaki yapılan çalışmalar incelendiğinde de aile katılımının hem aileye hem çocuğa hem de öğretmene etkili olduğu için ailelerin aile katılım etkinliklerine katılımının önemli olduğu görülmektedir. Bu yönüyle aile katılımı okul aile iş birliğini destekler niteliktedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarında yedinci alt probleme ilişkin bulgular incelendiğinde öğretmenlere göre okullarda iş birliğinin büyük ölçüde sınırlı olduğu görülmektedir. Öte yandan bazı okullarda ise okul iş birliğinin etkili bir şekilde yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Etkili bir şekilde yürütülmesinde çalışma ortamının uyumlu olması önemli görülürken okul iş birliğinin sınırlı olmasının sebepleri arasında iş birliğinin problemlili olması, verimsiz bir iş birliğinin ortaya çıkması, bireyler arasında iş birliğinin gereksiz olarak algılanması ve mevcut olan iş birliğinin geliştirilmesi gerektiği düşüncesi araştırmada ulaşılan sonuçlardandır. Benzer şekilde Yılmaz ve Çelik (2023) çalışmasında okul yöneticileri ve öğretmenler, etkili okullarda olumlu ve destekleyici bir ortamın oluşmasının birinci koşulu olarak paydaşlarla güçlü bir iletişim kurulmasını ve iş birliği yapılmasını belirtmişlerdir. Buradan okullarda iş birliği kültürünün oluşmasında paydaşlarla kurulan iletişimin son derece önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonuçları incelendiğinde öğretmenler arasında görev dağılımının adil yapılmaması iş birliğinin yeterli düzeyde olmamasının nedenleri arasındadır. Özgüven'in (2024) yapmış olduğu çalışmada okul müdürlerinin görev paylaşımı veya görevlendirmeler konusunda adil olmaması ve okullarda adil olmayan davranışlar karşısında öğretmenlerin motivasyon düşüklüğü veya performans kaybı yaşamaları şeklinde yer alan ifadeler araştırmanın bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin yaşadığı motivasyon düşüklüğü ve performans

kaybı da öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliği kurma çabasına engel olan faktörlerden biri olarak gösterilebilir.

Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesi okullarda iş birliğinin yetersiz olmasının nedenlerindendir. Özdoğru'nun (2021) yapmış olduğu araştırmada öğretmenlerin meslektaşlarıyla iş birliği yapmalarının önündeki öğretmenlerden kaynaklı engeller arasında da gruplaşmanın yer alması bu araştırmadaki öğretmenlerin sadece yakın arkadaşlarıyla iş birliği yapmak istemesiyle paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin olumsuz kişilik özellikleri, siyasi görüş farklılıkları ve rekabetçi tutumları ise bu araştırmadan farklı olarak iş birliğini engelleyen faktörler arasındadır. Görülmektedir ki öğretmen gruplaşmaları eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan iş birliğini engelleyici bir etki yapmaktadır. Bu sebeple öğretmen gruplaşmalarını engellemek adına gerekli tedbirler alınmalı, eğitimin amaçlarına hizmet edecek şekilde iş birliğini geliştirici çaba içerisinde olunmalıdır.

Öğretmenlerin inisiyatif almak istememesi, öğretmenlerin işi yük olarak görmesi araştırma sonuçları arasındadır. Oysa Yılmaz'a (2022) göre öğretmenlerin iş birliği halinde çalışmasının iş yükünü azalttığı bunun da öğretmenlere yeni alanlarda kendini geliştirme imkânı vereceği sonucuna ulaşılmıştır. Toprak ve diğerlerine (2023) göre öğretmen tükenmişliğinin iyileştirilmesinde okul yöneticisi, öğretmen ve öğrencilerin iş birliği içinde olması önemli etkiye sahiptir. Araştırma sonucunda da mesleki tükenmişlik düzeyi yüksek olan öğretmenlerin varlığı okul iş birliğinin yetersiz olmasının nedenleri arasındadır. Araştırma sonucuna göre iş konusunda öğretmenlerin gereken sabrı göstermemesi iş birliği kurmada öğretmenleri olumsuz etkilemektedir. Özdoğru'ya (2021) göre öğretmenlerin sabırlı bir tutum sergilemesi engelleri aşmada etkili olabilir ve iş birliğini güçlendirebilir. Meriç ve Erdem'in (2023) çalışmasında, öğretmenlerin mesleki süreçte sabırlı olmalarının tükenmişlik düzeyini azalttığı ve öğretmenlerin iş birliği sürecinde olumlu tutum sergilemesinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Görülmektedir ki tükenmişlik düzeyi iş birliğinin önündeki en büyük engellerdendir. Eğitim kurumlarında kıdemi yüksek olan öğretmenlerin mesleki motivasyonunu kaybetmesi ve görevleri kıdemce düşük öğretmenlere yüklemeye çalışması bu durumun göstergesidir.

Branşlar arasında iş yükü bakımından dengesizliğin olması ve bazı kişilerin iş birliğine yanaşmaması araştırma sonuçları arasındadır. Kaş'ın (2021) çalışması da bazı branştaki öğretmenlerin daha fazla iş yükü olduğu ve bu durumun öğretmenler arasındaki iş birliğini zorlaştırdığı sonucu bu araştırmayla benzerlik göstermektedir. Ortaokullarda Türkçe öğretmenleri ve liselerde Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin her türlü program ve etkinlikte görevlendirilmesi söz konusu durumun göstergeleri arasındadır.

Okul iş birliğinin basamaklarından biri de okul idaresi ile yapılan iş birliğidir. Araştırma sonucunda görülmektedir ki idare ile iş birliğini olumsuz etkileyen bazı durumlar söz konusudur. İdarenin öğretmenlere yardımcı olmaması, idarenin iş birliği kurma konusunda eksik kalması, idare ile koordinasyonun zayıf olması, okul yöneticilerinin iletişim becerilerinin yeterli düzeyde olmaması okul idaresinden kaynaklanan yetersiz iş birliği nedenleri arasında görülmektedir. Demirtaş ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında okul yönetiminin öğretmenleri desteklememesi, öğretmenlerle iş birliği kurmaması idare ile iş birliğini olumsuz etkilemesi sonuçları araştırmayla benzerlik göstermektedir. Aynı araştırmada okul müdürlerinin ego ile hareket etmesi, çözüm odaklı olmaması, yanlış davranışlar sergilemesi bu araştırmadan farklı olarak idare ile iş birliğini olumsuz etkileyen sonuçlar arasındadır.

Okul iş birliği içerisinde değerlendirilen paydaşlardan biri de veli ile olan iş birliğidir. Araştırma sonuçlarına göre veli iş birliği konusunda da çeşitli olumsuzluklar mevcuttur. Velilerin iş birliğine kapalı olması, ilgisiz olması, sadece not için okula gelmeleri veli iş birliğinin yetersiz olmasında etkilidir. Kulak'a (2020) göre de velilerin okula ilgisiz ve duyarsız oluşu okul ile veli arasındaki iş birliğini engellemektedir. Araştırma sonuçlarına göre ayrıca velilerin müdahaleci tutumu iş birliğini olumsuz etkilemektedir. Babayiğit ve Babaoğlu'na (2024) göre veliler okul işleyişine ve öğretmenlere müdahale etmek yerine okulla iş birliği yaparak çocuklarının gelişimlerine katkı sağlamalıdır. Veli toplantılarının planlama şekli, velilere ulaşmada sıkıntı yaşanması gibi konuların veli iş birliğini olumsuz etkilemesi de araştırma sonuçlarındandır. Araştırma sonuçlarında görüldüğü gibi velilerin istedik yönde iş birliğine yatkın olmamaları okul ile iletişimlerinde çıkar

odaklı bir tutum içinde olmaları veli eğitimlerinin gerekli olduğunu göstermektedir. Bu sayede velilerin eğitim öğretimin kalitesini yukarıya çekmek konusunda etkili iş birliği sağlanmaya çalışılmalıdır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre ailelerin okul yönetimine katılımı oldukça yetersizdir. Bu durumun yetersiz olması ailelerin sadece okul aile birliğinin faaliyetlerine katılım göstermesi, katılımın belli bir grup veliyle sınırlı olmasındandır. Ayrıca aile katılımının ilköğretimden ortaöğretime geçince düşmesi araştırma sonuçlarında görülmektedir. Velilerin sadece not için ya da olumsuz bir durumda okula gelmesi aile katılımının düşük olduğunu göstermektedir. Öte yandan bazı velilerin zoraki katılım göstermekte oldukları görülmekte olup nadiren de olsa etkin katılım gösteren velilerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Balkar'ın (2009) yaptığı çalışmada da toplantıların sadece not öğrenme amaçlı olduğu sonucu araştırma ile benzer niteliktedir. Bu sonuçlardan hareketle okullarda veli katılım düzeyinin belirli bir kesimle sınırlı kalmaması ve genele yayılmasının gerekliliği kendini göstermektedir. Öte yandan velilerin katılım gösterecekleri ortamların çeşitlendirilmesi ve okul aile birliği toplantılarıyla sınırlı kalmaması son derece önemlidir. Ailelerin sadece bir problem durumunda değil belli periyotlarla okul ile iletişim halinde olması gerekmektedir. Çocuğunun gelişimi için öğretmenlerle iletişim kurarak hem akademik hem kişisel gelişimine destek vermelidir.

Araştırma sonucunda ailelerin okul yönetimine katılımının yetersiz olması arasında veli profili ve eğitim düzeyi, velilerin iş birliğini fuzuli görmesi, velilerin isteksiz olması, etkinlik zamanlarının veliye uygun olmaması yer almaktadır. Çatalkaya'nın (2020) çalışmasında velilerin ekonomik düzeyinin iyi olması, sahip olduğu çocuk sayısının az olması, eğitim durumunun yüksek olması, çocuklarının eğitime katkı sağlamada etkili olduğu sonucu araştırma ile paralellik göstermektedir. Avcı ve diğerlerinin (2022) çalışmasında da benzer şekilde velilerin çalışma temposunun yoğun olması, ilgisiz olmaları, velilerin bilgi eksikliği, sosyal ve ekonomik durumları, eğitim durumları aile katılımı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak veli katılımında en önemli faktörlerden birinin

sosyoekonomik düzey olduğu görülmüştür. Buradan hareketle veli katılımından istenen faydanın sağlanması için okul düzeyinde yapılan uygulama ve çabalardan çok ülke kalkınmasına önem verilmesi gerektiği söylenilebilir. Toplumun geneline yayılacak olan yüksek sosyoekonomik düzey ve bilinçli toplum sayesinde bu konu daha kalıcı bir şekilde çözüme kavuşturulabilir.

Aile katılımının düşük olmasında idarenin veli katılımını iyi yönetememesi, idarenin veli ile iletişim eksikliği, velileri bilgilendirmede yetersiz kalınması araştırma sonuçları arasındadır. Ayrıca ailelerin kendini eğitimin parçası olarak görmemesi ve isteklerine değeri verilmemesi ailelerin okul yönetimine katılımını olumsuz etkilemektedir. Kara ve Bozkurt'un (2025) yaptığı çalışmada öğretmenlere göre okul yöneticilerinin kurduğu iletişimin tek yönlü olması, emir cümleleri kullanması, empati kuramaması, hoşgörüsüz olması, öfke kontrolünü sağlayamaması ve muhatap olduğu kişileri dinlememesi şeklinde sergiledikleri davranışların velilerle olan iletişimin kopmasına sebep olduğu sonucu araştırma ile benzer nitelik göstermektedir. Aynı çalışmada öğretmenler tarafından okul yöneticilerinin iletişim sürecinde en çok bencil ve liyakatsiz olmaları yaptıkları hatalar olarak belirtilmiştir. Bu sonuç okul ile veli iletişiminde okul yöneticilerinin tavır ve davranışlarının çok önemli olduğunu ve aile katılımını doğrudan etkilediğini göstermektedir. Çelebi ve arkadaşlarına (2023) göre ise okul yöneticileri; velilerin yüz yüze iletişim kurmak yerine telefonu tercih etmek istemelerinin sorunların çözümünü zorlaştırdığını, velilerin eğitim konusunda çocuklarına aşırı korumacı yaklaştığını, çocuklarının mükemmel olduğu inancında olarak iletişime kapalı olduklarını velilerle iletişim engelleri arasında göstermişlerdir. Bu sonuç okul ile veli iletişimindeki engellerin okul yöneticileri tarafından velilerden kaynaklandığını düşündüklerini göstermektedir. Görüldüğü gibi velilerle olan iletişimde okul yöneticileri sorunun velilerden kaynaklandığını düşünürken öğretmenler ise okul yöneticilerinin de payı olduğunu belirtmektedir. Araştırma sonuçları göstermektedir ki veli iletişimini etkileyen pek çok faktör vardır. Eğitimin paydaşları sorumluluk bilinciyle hareket etmeli, herkes üzerine düşen görevi yerine getirmekten kaçmamalıdır. Unutulmamalıdır ki etkili bir iletişimin ortaya çıkmasında paydaşların birbirini dinlemesi ve birbirine saygı duyması son derece önemlidir.

Aile katılımının yetersiz olması sonucunda eğitimin amaçları eksik kalmakta ve akademik başarı istenilen düzeye ulaşamamaktadır. Öğrencinin okulla bağ kurmasının zorlaşması ve velilerin öğretmene baskı uygulaması da sonuçlar arasındadır. Bu araştırmadan farklı olarak Güven ve Sezer'in (2020) çalışmasında ise velilerin kurduğu baskının temelinde çocuğunun akademik başarısının yüksek olması isteğinden bahsedilerek Türkiye'de velilerin uyguladığı baskı arttıkça çocuklarının akademik başarısının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Velilerin süreç boyunca çocuğu takip ederek başarısını destekleyici müdahalelerde bulunması, çocuğun başarısına katkı sağlamaya çalışmak istemesi anlayışla karşılanabilecekken süreci takip etmeden sene sonu not beklentisi ile öğretmene baskı uygulaması aile katılımında istenilmeyen bir durumdur. Veli baskısı öğretmeni motive edici düzeyde olmalı, öğretmenin çalışma alanına gerektiğinden fazla müdahale edilmemelidir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre okul iş birliğinin geliştirilmesi için iletişimi geliştirme ve aidiyet duygusu kazandırma, görev paylaşımı ve planlama, eğitim ve profesyonel gelişim, öğretmen refahı ve mesleki motivasyon, liderlik ve yönetim yaklaşımları konuları etkili görülmüştür. İş birliğinin geliştirilmesinde öncelikli olarak sağlıklı bir okul iklimi olmalıdır. Tüm paydaşların pozitif bir iletişim içerisinde olması, sosyal etkinlik sayısının artması, öğretmenler arasındaki iletişimi güçlendirici faaliyetlerin yapılması, öğretmenin kendini okula ait hissetmesinin sağlanması, okul dışında da sosyal bağ kurulabilmesi iletişim ve aidiyeti geliştirmesi bakımından önemli görülmüştür.

Araştırma sonuçları incelendiğinde okul yönetiminin görev paylaşımı konusunda adil bir tutum sergilemesi iş birliğinin gelişmesini sağlamaktadır. Çamur'un (2022) çalışmasında çalışanların iş birliği yapma konusunda istekli olmasında adaletli bir şekilde yönetildikleri düşüncesine sahip olmaları vardır sonucu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Okul müdürlerinin herkese eşit davrandığını hisseden öğretmenler meslektaşları ile iş birliği kurmada istekli olacaktır. Aksi hal

öğretmenlerin motivasyonunu düşürecek ve verimsiz bir sonuç alınmasına neden olacaktır.

Araştırma sonuçlarında iş birliği için önemli buluşmalar olan toplantıların verimli hale getirilmesi iş birliğini geliştirmek açısından önemli görülmüştür. Ayrıca veli toplantı sayısının artırılması iş birliğini geliştiren sonuçlar arasındadır. Veli toplantıları, öğretmenler ve veliler tarafından iş birliği ve iletişim kurmada ve öğrenciyi yakından tanımada önemli bir araçtır (Nazlı ve Çulha, 2022). Vural'ın (2005) okul ile veli arasında yardımlaşma sağlayabilmek için veli toplantılarını yıllık, aylık ve haftalık dönemler içinde belli bir program çerçevesinde yapılması gerektiği şeklindeki görüşü araştırma sonucuyla benzer niteliktedir (Vural, 2005.akt. Ersoy-Kobak, 2020). Görev paylaşımında kişisel ilişkilerin ayrıcalık oluşturmayacak şekilde planlamalar yapılmasının iş birliğini geliştireceği araştırma sonuçlarında görülmüştür. Paydaşların birbirinin görev alanına müdahale etmemesi iş birliğinin artmasında etkilidir.

Araştırma sonuçlarına göre iş birliğinin gelişmesine katkı sağlayan bir başka konu da eğitim ve profesyonel gelişimdir. Eğitim ve profesyonel gelişim konusunda yöneticilerin iyi eğitimden geçirilmesi gerektiği, öğretmenlerin yeniliklerden haberdar olabilmesi için gerekli eğitimler verilmesi, tüm paydaşlar için iletişim becerileri seminerinin verilmesinin gerekliliği araştırma sonuçları arasındadır. Aynı zamanda velilere bilinçlendirici eğitimlerin verilmesi, paydaşlara gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmesi de eğitim ve profesyonel gelişimi desteklediği düşünülen sonuçlardandır. Millî Eğitim Bakanlığının ailelere rehberlik edici Velivizyon Platformu ile veli okul iş birliğini geliştirmek için ailelerin bilinçlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir (MEB, 2024). Yine velileri bilinçlendirmek adına hazırlanan Veli Rehberlik Kitabı ile velilere rehberlik etmek amaçlanmıştır (MEB, 2024). Tüm bu uygulamalar veli iş birliğini geliştirmeye yönelik yapılmaktadır. Benzer uygulamaların öğretmenler için de yapılması öğretmen meslektaş iş birliğinin gelişmesi açısından önemli olacaktır.

Araştırma sonucunda aynı okulda uzun süre çalışmanın iş birliğini olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Bu sebeple aynı okulda uzun süre çalışılmasını engelleyici uygulamalara geçilebilir. Bu kapsamda zorunlu rotasyon uygulamasının

getirilmesinin yararlı olabileceğini araştırma sonuçları göstermektedir. Araştırma sonuçlarından farklı olarak Yücel ve Yüner'in (2024) çalışmasında öğretmenlerin mesleki iş birliği ile okuldaki çalışma süresi arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmenlerin tükenmişlik düzeyinin azaltılması için gerekli önlemlerin alınması, sınıflardaki öğrenci sayının azaltılması ve öğretmenlerin veliler tarafından saygı duyulan bir meslek olmasının gerektiği öğretmenlik mesleğinde motivasyonunu etkileyen sonuçlar arasındadır.

Araştırma sonucuna göre etkili iş birliği için okul müdürünün liderlik özelliklerine sahip olması ve yönetim yaklaşımlarına hâkim olması gerekmektedir. Bunun için okul müdürlerinin paydaşların fikirlerine değer vermeleri, iletişim becerilerinin yüksek olmasının gerektiği adaletli davranmaları gerektiği araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Öte yandan velilerin sürece dâhil edilmesinin de okul müdürlerinin liderlik ve yönetim yaklaşımları becerilerinin sonucu olduğu araştırma sonuçlarında görülmüştür. Okul müdürlerinin öğretmenlerin görev tanımlarını net yapması iş birliğini geliştirmesi bakımından önemli görülmektedir.

Okullar kalabalık ortam olarak sağlıklı iletişim kurulması gereken kurumlardır. Özellikle okul yöneticilerinin iletişimi sağlıklı kurabilmesi için aynı kurumda çalıştığı öğretmenleri iyi tanıması gerekmektedir (Ergin, 1995). Yöneticiler iletişim kurarken farklılıkları kabul etmeli, iyi bir dinleyici olması gerekmektedir (Kurt, 2015). Bakan ve Büyükbeşe'ye (2004) göre, okullardaki faaliyetlerin istikrar ve iş birliği içinde gerçekleşmesine katkıda bulunması açısından okullarda etkili iletişim becerilerine sahip olmak gerekmektedir ifadeleri araştırma ile benzer niteliktedir.

Okul müdürleri okulları iş birliği merkezi haline getirerek öğretmenleri ve velileri iş birliğine teşvik etmelidir (Gökçe, 2000). Açık sistem olan okullarda süreç içerisinde kişilerin birbiri ile iletişim halinde olması önemlidir. Özellikle okul yöneticisinin diğer tüm paydaşlarla iletişim konusunda özen göstermesi etkili yönetimin bir parçasıdır (Ekşi, 2006). İletişimi güçlü olan okullarda yönetimden kaynaklanan sorunlar daha az olacaktır. Sorun olmayan çalışma ortamı yoktur ama iletişim kurarak bu sorunu dile getirmek, sorunu çözmek yönetimin parçasıdır. Okul yöneticilerinin alanında nitelikli kişiler olması, öğretmen, öğrenci ve velilere

anlayışlı yaklaşması velilerle iletişim halinde olması huzurlu ve başarılı çalışma ortamının oluşmasını sağlar (Usta ve Boğa, 2021).

Araştırma sonuçlarında karar alma sürecinde ailelerin fikirlerinin alınmasının önemli olduğu görülmüştür. Meyer ve diğerlerinin (2022) çalışmasında okul müdürlerinin öğretmenleri karar alma süreçlerine dâhil etmelerinin iş birliğini artırdığı ve değişim süreçlerini desteklediği sonucu ile Çoban ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında okul müdürlerinin öğretim odaklı liderlik uygulamalarının öğretmenlerin iş birliğini artırdığı sonucu bu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Cerit'in (2009) araştırmasına göre okul paydaşlarının müdürlerle iş birliği yapması ile müdüre duyulan güven arasında önemli bir etki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin okul yöneticileriyle iş birliği içinde çalışmaları karşılıklı olarak yetkinliklerine inanmalarına bağlı olup aynı zamanda birbirlerinin iyiliğini düşünerek yardım etmeye istekli olması ve güven duymasına bağlıdır. Öğretmenlerin müdürlerle iş birliği içerisinde bulunmalarında onların dürüst bir kişilik özelliğine sahip olduğunu düşünmeleri ve aynı zamanda eğitsel konulardaki bilgi becerileri ile yönetsel konulardaki yeteneklerinin yüksek olduğuna inanmaları etkili olmaktadır ifadeleri araştırma sonuçlarıyla benzer nitelik taşımaktadır.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Ailelerin okul yönetimine katılımını artırmak için ailelerle etkili iletişim kurulması, ailelerin etkinliklere katılımı teşvik edilmesi, karar alma sürecine ailelerin de katılımı sağlanması, okul yöneticileri aile katılında gerekli yönetici yaklaşımlarına hâkim olması, gerekli durumlarda aile ziyaretleri ve bireysel değerlendirmeler yapılması araştırma sonuçları arasındadır. Daha fazla veli toplantısı yapılması, iletişimin teknolojiden yararlanarak sürekliliğinin sağlanması, ailelere yönelik eğitimler verilmesi ailelerle etkili iletişim kurmak için önerilen sonuçlar arasındadır.

Araştırma sonucuna göre okul idaresi gerekli duyuruları ailelere kendi duyurmalı, öğrenciler aracılığıyla duyurarak veli ile arasındaki iletişimi kesmemelidir. Benzer şekilde Koşar'ın (2022) çalışmasında öğretmenlere göre okullarda aile katılımını artırmak için okul kültürünün güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bunun için de okul ve aile arasında zamanında ve doğru iletişim kanallarıyla duyuruların yapılması önemli bulunmuştur. Yıldırım ve arkadaşlarının (2024) çalışmasında da ailelerin sürece katılımını sağlamak için fiziksel katılımın artırılması, sanal katılımın teşvik edilmesi ve ailelere bilgi paylaşımı ile geri bildirim verilmesinin etkili olduğu belirtilmiştir.

Araştırma sonucuna göre aileler ile öğrencilerin birlikte katılacağı etkinliklerin planlanması aile katılımını arttıracığı düşünülmektedir. Aynı zamanda okul aile birliğinin de yürütmüş olduğu etkinlikleri ailelerin okul yönetimine katılımını sağlayacağı şekilde etkili yapması gerektiği sonuçlar arasındadır. Gürler ve arkadaşlarının (2023) çalışmasına göre okul yöneticilerinin veli katılımını artırmak için iletişimi sürekli hale getirmeli, öğrenci merkezli etkinliklere veliler de davet edilmeli, velilere eğitimler düzenlemeli sonuçları araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Aile katılımını artırmak için velilerin planlama sürecine dâhil edilmesinin, anketler yardımıyla ailelerin fikirlerinin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Fikirlerinin desteklenmesi ailelerin kendilerini eğitimin bir parçası olarak görmesinin önünü açacaktır. Veliler fikirleri alındığı zaman düzenlenen etkinlikleri daha benimseyeceklerdir. Tekin ve arkadaşlarının (2023) yaptığı çalışmada da ailelerin karar alma sürecine katılım sağlamalarının okul atmosferinde ve okul-öğretmen-öğrenci-veli iş birliğinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunlar velilerin okuldaki katılımını olumlu arttıracaktır.

Araştırma sonucuna göre aile katılımının durumunun yönetici yaklaşımlarından da etkilendiği görülmektedir. Okul yöneticilerinin toplantı zamanlarını veliye uygun şekilde planlaması, toplantılarda yapıcı bir tutum sergilemesi ve toplantıların veliler tarafından katılmaya değer bir nitelik taşıması gerektiği araştırma sonuçları arasındadır. Nazlı ve Çulha'nın (2022) çalışmasında okullarda yapılan veli toplantılarının zamanının velilerin katılabilecekleri şeklinde planlanmasının,

velilere toplantı öncesinde gündem maddelerinin paylaşılmasının, veli toplantılarında parasal konuların görüşülmemesinin katılımı arttıracığı belirtilmiştir. Nazlı ve diğerlerinin (2022) çalışmasında öğretmen, okul yöneticileri ve veliler veli toplantılarının istenmeyen öğrenci davranışlarını azalttığı, öğrencilerin sorumluluk ve motivasyonlarının gelişmesi için önemli olduğunu belirtmiştir.

Okul yönetimine katılım göstermeyen aileler için ev ziyaretleri ve bireysel görüşmeler yapılması gerektiği araştırma sonuçlarında görülmektedir. Velilerin toplantı zamanları dışında da öğretmenlerle bireysel görüşmek için de okula gelmesinin gerekli olduğu ifade edilmektedir. Veli katılımını pekiştirmek için veli katılımını e-okula işlenmesi araştırma sonucundaki öneriler arasında yer almaktadır. Okul müdürlerinin ve öğretmenlerin sadece akademik başarıya önem verip öğrencilerin sosyal gelişimini arka plana atması aile katılımının azalmasına neden olabilmektedir. Velilerin okula sürekli yazılı notları ya da sınav sonuçları için çağırılması doğru değildir. Olması gereken hem akademik başarı takibi için hem de sosyal gelişim takibi için velilerin okula çağırılmasıdır.

Kaçan-Orçan ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında da okula gelemeyen aileler için öğretmenlerin ev temelli aile katılım etkinlikleri planlayarak ailelerin eğitim öğretim sürecine dâhil edilebileceği yer almaktadır. Yine aynı çalışmada velileri aile katılımı konusunda bilgilendirici çalışmalar ve seminerler yapılabileceği ifade edilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının Eba, E-okul, Mebi gibi uygulamalarıyla ailelerin çocuklarının ödev, not, devamsızlık durumlarının takibini kolaylaştırmak hedeflenmiştir. Yine 2025-2026 yılında uygulamaya geçmesi planlanan Okul Veli Asistanı ile velilerin çocuklarının derslerini yakından takip edebileceği platform eğitim politikalarında aile katılımını artırmaya yönelik çalışmalar yapıldığını göstermektedir. Fakat dezavantajlı okullarda aile katılımı tüm bunlara rağmen yetersiz kalmaktadır. Bu bakımdan dezavantajlı okullarda da aile katılımını artırıcı eğitim politikalarına yer verilmesi veli katılımının artması için gereklidir. Özellikle bu okullarda öğrenci devamsızlıklarının çok olduğu görülmektedir. Aile katılım çalışmalarının artırılması ile devamsızlıkların azalması öngörülmektedir.

İslamoğlu ve arkadaşlarının (2025) çalışmasına göre de okul devamsızlıklarını azaltmak için aile katılımının artırılması gerektiği en önemli görülen çözüm önerisi olarak ifade edilmiştir.

4.11. Araştırmanın Nicel ve Nitel Sonuçlarına Yönelik Çıkarım

Okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan bu çalışmada öğretmenlere göre okul iş birliği ile aile katılımına ilişkin nitel ve nicel veriler arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda yer alan alt problemlerden birinci alt problemde öğretmen algılarına göre okullardaki iş birliği düzeyi incelenmiş ve yüksek çıkmıştır. Ancak araştırmanın nitel boyutunda öğretmen görüşlerine göre okullardaki iş birliğinin nasıl olduğu görüşme yapılarak toplanan veriler incelendiğinde okul iş birliğinin genel olarak sınırlı olduğu görülmüştür. Yine benzer şekilde araştırmanın nitel boyutunda yer alan üçüncü alt problemde öğretmen algılarına göre ailelerin okul yönetimine katılım düzeyi incelenmiş ve yüksek çıktığı görülmüştür. Fakat sekizinci alt problemde öğretmen görüşlerine göre ailelerin okul yönetimine katılımı görüşme yapılarak incelendiğinde aile katılımının yetersiz ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Nicel verilerde elde edilen öğretmenlerin okul iş birliği ve aile katılım düzeylerine yönelik algıları yüksek çıkmasına rağmen nitel verilerde öğretmenlerin okul iş birliği ve aile katılım görüşlerinin yetersiz çıkması algının uygulamaya yansımadağının ve iş birliği ile katılımın yüzeysel kaldığını bize göstermektedir.

Okul iş birliği ile ailelerin okul yönetimine katılımına yönelik algılarını belirlemek için kullanılan ölçeklere yüksek puanlar veren öğretmenlerin okul iş birliği ile aile katılımı kavramlarına yönelik bakış açıları olumluyken derinlemesine görüşme yapıldığında bu olumlu bakış açısının uygulamada karşılık bulmadığını araştırma sonucunda görmekteyiz. Buradan yola çıkarak eğitim kurumlarının etkililiği için son derece önemli olan okul iş birliği ve okul yönetimine aile katılımı sürecinin sadece nicel verilerle değerlendirmenin doğru olmadığını farklı yönetme de başvurmanın daha kesin sonuçlar vereceğini söyleyebiliriz. Bu bakımdan bu çalışmada elde edilen farklılıklar yapılan çalışmalarda farklı araştırma desenlerini

kullanarak değerlendirmenin 6nemini ortaya koymaktadır. Literat6re ileride kazandırılacak araştırmalar i6in yalnızca sayısal verilerden yararlanmakla kalmayıp niteliksel derinliğe de 6nem verilmesinin 6nemli olacağı g6r6lmektedir.

4.12. 6neriler

Bu b6l6mde araştırma sonu6ılarına g6re okul iş birliği ve okul y6netimine aile katılımı ile ilgili uygulamaya ve araştırmacılara y6nelik geliştirilen 6nerilere yer verilmiştir.

4.12.1. Uygulamaya Y6nelik 6neriler

1. Okul iş birliğinin oluşması i6in okullarda gerekli d6zenlemelerin okul y6neticileri tarafından yapılması gerekmektedir. Okul y6neticileri karar alma s6re6lerine 6ęretmen ve velileri de dâhil etmelidir.
2. Ortaokul ve liselerde de okul iş birliğinin ilkokullardakiyle aynı seviyeye gelmesi i6in okul paydaşlarının iş birliği hakkında bilin6lendirilmesi gerekmektedir.
3. Okul aile birliği 6yeleri okul i6in faydalı işler yapmaya istekli kişilerden oluşmalıdır. Okul rehber 6ęretmenleri aile katılımı konusunda velilere rehberlik yapmalıdır.
4. Eğitim politikalarında aile katılımı uygulamalarına orta6ęretimde de ilköğretimde olduğu gibi daha fazla yer verilmelidir.
5. Okul y6neticileri, okul-toplum iş birliği artırarak ailelerin okul y6netimine katılımını destekleyici etkinlikler yapmalıdır.
6. Okul y6neticileri aile katılımını arttırmak i6in okul paydaşları arasındaki iş birliğini g66lendirmelidir.
7. Okullarda yapılan aile katılım etkinliklerinde 6alışan aileler de d6ř6n6lerek zamanlama ona g6re planlanmalıdır.

8. Okullarda iş birliği kültürünün oluşması için okul yöneticileri tarafından görev dağılımlarının adaletli yapılmasına özen gösterilmelidir.

9. Aile katılım etkinlikleri planlanırken velilerin fikirleri alınmalıdır.

10. Millî Eğitim Bakanlığının sene sonunda çocukların alacakları karnelerde aile katılımı ile ilgili bir bölüme yer vermesi aile katılımına teşvik edici olarak düşünülebilir.

4.12.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Okul iş birliği ve aile katılımı ile ilgili literatürde karma yöntem araştırması oldukça azdır. Bu konuda yapılacak diğer araştırmaların karma yöntemle literatüre kazandırılması faydalı olacaktır.

2. Okul iş birliğinin oluşmasında okul sınıf mevcutları ile okuldaki çalışan personel sayılarının da etkili olabileceği düşünülmekte olup literatüre yeni kazandırılacak çalışmalarda bunların da üzerinde durulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abbak, B.S. (2008). *Okul öncesi eğitim programındaki aile katılımı etkinliklerinin anasınıfı öğretmenleri ve veli görüşleri açısından incelenmesi* (Yayın No.228940) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=oKvEkVQSNvJvpLw8nht5wQ&no=tjMO_rKr1PGfWTKhCkRNcA
- Abbak, M. ve Gül, İ. (2024). Proje süreçlerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi: Adana ili örneği. *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(14), 61-80. <https://doi.org/10.46236/jovosst.1421029>
- Acar-Ünal, M. (2021). *Sürdürülebilir bir okul-aile iş birliği oluşturulmasında öğretmenlerin velilerden beklentileri* (Yayın No. 673601) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irrn9YEA1zKr74NXWI4SL1l0N_w6nZiCdN-u9QSZocDUHYZ2h7J
- Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2015). *Türk eğitim sistemi ve etkili okul yönetimi* (3. Baskı). Pegem Akademi.
- Adalı, F. ve Yüner, B. (2023). Öğretimsel liderlik ile örgüt kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(4), 2135-2150. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1288948>
- Adams, D. (2002). *Education and national development: Priorities, policies, and planning*. Asian Development Bank Comparative Research Centre, The University of Hong Kong.
- Ahioğlu-Lindberg, E. N. ve Demircan, A. N (2013). Ortaöğretim okullarında öğrenci görüşlerine göre aile katılımı: Bir ölçek uyarlaması. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 3(1), 35-46.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2025, 10 Nisan). “İlk öğretmeni ailem” mobil uygulaması hayata geçirildi. 20 Ağustos 2025 tarihinde <https://ilkogretmenimailem.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Ak, B. (2008). Verilerin düzenlenmesi ve gösterimi. Ş. Kalaycı (Ed.). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri İçinde* (s. 3-47). Asil Yayın Dağıtım.
- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 1-21.
- Akbaşı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin okul ortamına yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613.

- Akbaşı, S. ve Tura, B. (2019). Okul aile birlikleri okullara ne getirdi? Neyi değiştirdi?. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 1747-1768. <https://doi.org/10.26466/opus.621027>
- Akdağ, E.N. (2025). *Okul öncesi eğitimde aile katılımını öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayın No. 926214) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=P3dtmmHrq-mzEcmCLi1CqY3dAht6ZmhR2_6hGIyfUAqgfmyFDCJilnD6trp4BQCd
- Akgün, Z. (2022). *Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin ve okul yönetiminin aile katılımında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerinin incelenmesi* (Yayın No. 724031) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=CG8WvdvxxJP04Unr7Yecfwuo37Q_rU7c4cK7xxsCSMDfQFwBK5n8dj60S1VpmHT
- Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri* (Yayın No. 211682) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=WOIwR9vNzvW07l0RM9UQ8Q&no=tHWzMbgC1MO_D6e-Bw3vpg
- Akran, S. K. (2020). Türkiye'deki z kuşakların eğitiminde ailenin rolü: Jean Jacques Rousseau'nun "Emile ya da eğitim üzerine" örneği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 79-100. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.731696>
- Akyürek, S. S. ve Gündoğan, R. (2023). Okul yöneticilerinin karar verme süreçlerini etkileyen faktörler: Etik değerler ve meşru olmayan görevler. *Sosyal Mucit Academic Review*, 4(4), 532-557. <https://doi.org/10.54733/smar.1369539>
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin Eba (eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma* (Yayın No. 407060) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Djhpna66x3u3jIYKHGcchg&no=RV8uRjVsygooTiRckGRAIg>
- Alkalay-Özgürbüz, G. (2024). Paydaşların gözünden okul aile iş birliği. *Topkapı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 79-93.
- Allen, K. L. ve Cowdery, G. E. (2005). *The exceptional child: The inclusion in early childhood education*. (5th ed.). New York: Thomason Delmar Learning.
- Ardakoç, İ. (2020). Eğitimde veli/aile katılımı: Engeller ve öneriler. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 1(2), 75-84.

- Arkcı, Ç. ve Gülbahar, B. (2025). Okul finansmanında yaşanan sorunlara ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 12(116), 202-213. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14957681>
- Arslan, K., Görgülü-Arı, A. ve Hayır-Kanat, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 192-206. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-09-57-03>
- Arslan, A. (2023). *Özel eğitim öğretmenlerinin özel gereksinimli bireylerin eğitiminde aile katılımı hakkında görüş ve önerileri* (Yayın No. 790130) [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi].
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=G_oJ1rKE4SgJUKomyAKpR2q3yPdSnhKW6AKsWB6PiPVilJXcX2yHUZQbAIG2eMh6
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Ataay, İ. D. (1988). *İşletmelerde insan gücü verimliliğini etkileyen faktörler*. Mess Yayını.
- Atakan, H. (2010). *Okul öncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayın No. 308976) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=tEKa4dBL90HqANDIerueHQ&no=dOLcWgyja1b_GjwOSgLMYg
- Ateş, A. ve Yıldız, K. (2015). Veli toplantılarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(3), 319-340. <https://doi.org/10.24289/ijsser.578722>
- Atık, M., Şıvgın, K., Mumcu, E. ve Bektaş, M. (2024). Okul-aile iş birliğinin önemine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(1), 198-214.
- Avcı, S., Bahşi, N. ve Demir, M. (2022). Sınıf öğretmenlerinin aile katılımı etkinliklerinde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerinin incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(95), 686-693.
- Ay, T. S. ve Aydoğdu, B. (2016). Sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), 562-590.
- Aydın, İ. (2004). Okul çevre ilişkileri. Y. Özden (Ed.). *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*. Pegem Akademi.
- Aydoğan, Y. (2023). Okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı. T. Güler Yıldız (Ed.). *Aile eğitimi ve katılımı içinde* (s. 103-135). (8. Baskı). Pegem Akademi.

- Aykol, B.G. (2019). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı* (Yayın No. 586806) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwHWY uacVszwNzD07In_bblKroalpUc5m_z8b_YyZqjzb
- Babayiğit, E. ve Babaoğlu, E. (2024). Sınıf yönetiminde istenmeyen veli müdahalelerinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 3686-3710. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1530852>
- Babur, E. (2023). Öğretmenlerin bakış açısına göre okul müdürlerinin liderlik özellikleri. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(75), 4583-4592.
- Bağçeli-Kahraman, P. (2012). *Aile katılımı boyutu zenginleştirilmiş okul öncesi eğitim programının 5-6 yaş çocukların ilkökula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisi* (Yayın No. 328652) [Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=rcbWnuqW6HxCZ_98ARapgu8JyZf-FRdnrVq-s-je7wHwhqrOMyMT7aSSFrjyaCd6
- Bakan, İ. ve Büyükeş, T. (2004). Örgütsel iletişim ile iş tatmini unsurları arasındaki ilişkiler: Akademik örgütler için bir alan araştırması. *Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi*, (7), 1-30.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Bakioğlu, A. ve Bahçeci, M. (2010). Velilerin okul imajına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31(31), 25-55.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul ve okul geliştirme* (7. Baskı). Pegem Akademi.
- Balcı, A. ve Tezel-Şahin, F. (2016). Sosyal medyanın aile katılımında kullanılabilirliği üzerine bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2309-2322.
- Balcı, A. (2017). *Sosyal medya temelli anne katılım programının anne çocuk ilişkisine ve anne öğretmen iş birliği-iletişimine etkisinin incelenmesi* (Yayın No. 450252) [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=DPTyuy3wRPq_qvCPSqUB6_d tVOyxh3KC6HzBA1dIh0DZyt3JjdhfP5oKQmKcEn9f
- Balcı, A. ve Tezel-Şahin, F. (2018). Öğretmen-aile iletişimde whatsapp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 751-778.
- Balcı, A. (2021). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. (15. Baskı). Pegem Akademi.
- Balkar, B. (2009). Okul aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (36), 105-123.

- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Baştan, T., Koroğlu, S., Albayrak, Z. ve Alemdar, N. (2023). Okul öncesi eğitimde aile katılımı ve önemine yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Akademik Sosyal Kaynaklar Dergisi*, 8(55), 4050-4058. <https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72689>
- Bay, D.N., Bahçıvan, E. ve Kalay, B. (2018). Okul öncesinde okul aile iş birliğine yönelik ailelerin ve öğretmenlerin beklentileri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58-82.
- Bayrakçı, M. ve Dizbay, S. (2013). Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 98-112.
- Bayraktar, V. (2020). Erken çocukluk döneminde aile katılımı. A. Karaçöp (Ed.). *Teori ve uygulamalarıyla eğitimde aile katılımı İçinde* (s.79-105). Pegem Akademi.
- Bektaş, G. (2025). *İlkokullarda uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin okul yöneticilerinin ve velilerin görüşleri* (Yayın No. 929130) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=P3dtmmHrq-mzEcmCLi1CqSTtUFTi6eHi8KdTde1NOnbsRLKYrjGsDQeCgslpn3Xo>
- Bilaloğlu-Günay, R. (2014). *Okul öncesi eğitimde aile katılımı etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve aile katılımı etkinliklerinin dil-matematik becerilerinin geliştirilmesine etkisi* (Yayın No. 398279) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WBc656i315e2eV6-EZV1olMJQBcZtG7qoN6uxlBjPQCQkglrCuQu8-8OZ_zDi9wm
- Bilaloğlu-Günay, R. ve Arnas, Y. A. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
- Bilen, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında karşılaştıkları sorunlarla ilgili görüşleri ve çözüm önerileri* (Yayın No. 211466) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-ZvYLYlW6ddJVSVoZwImkTWxnCwPW7VIkE18cdLyfx1U>
- Binbir, S.G. ve Kara, H. G. E (2020). Aile-öğretmen iletişimi ve iş birliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(21), 133-153.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri* (Yayın No. 265730) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYvdzuVDis3gypXweJGILklIPv71Vw1PdFb2KVPynQR6e>

- Bursalıoğlu, Z. (2021). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2024). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (36. Baskı). Pegem Akademi.
- Can, B. (2009). *İlköğretim programının uygulanması sürecine velilerin katılımları ve okula ilişkin tutumları* (Yayın No. 235935) [Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi].
YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=UPP_Zu9isEmWGFXXFCBYasf_uTCjcVaKQ0u7P8rbENgSQ_rki1UbtRUNYOMNTWzMqN
- Can, E. (2020). Coronavirüs pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamalar ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Can, E. ve Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: Bir durum çalışması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.810831>
- Can, E. ve Ozan, C. (2022). Covid 19 pandemisinin okul yönetimine yansımaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(2), 368-393. <https://doi.org/10.37217/tebd.1007527>
- Can, E. ve Nikolayidis, U. (2023). Kriz durumlarında okul rehberlik hizmetleri: Covid-19 pandemisinin yansımaları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 1581-1606. <https://doi.org/10.53444/deubefd.3498037>
- Candemir, Ö. (2023). Okul aile iş birliğini güçlendirme üzerine bir inceleme. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research(JSHSR)*, 10(98), 2117-2119. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8307128>
- Canpolat, U. ve Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Cerit, Y. (2009). Öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri ile iş birliği yapma düzeyleri arasındaki ilişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 637-657.
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi (Karacasu lisesi örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 43-64.
- Cırık, İ. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 27-40.
- Craswell, J.W. (2017). *Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem araştırmaları*. (Çev. Ed. Selçuk Beşir Demir). Eğiten Kitap.
- Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim donanımları*. Remzi Kitabevi.

- Çağdaş, A., Özel, E. ve Konca, A. S. (2016). İlkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 12(4), 891-908.
- Çakır, E. (2017). *Ortaokullarda aile katılımına yönelik okul müdürlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi (Karaman ili örneği)* (Yayın No. 456571) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=DPTyuy3wRPq_qvCPSqUB64ww4KCYUH5IMlrgj4ZpxQd0ZiYSzHfoHczPrI0VXuqt
- Çakır, E. ve Yavuz, M. (2020). Ortaokullarda aile katılımına yönelik okul müdürlerinin görüşleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 17-34.
- Çakmak-Çamlıbel, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-18. <https://doi.org/10.11616/AbantSbe.256>
- Çalışkan, E. F. (2022). İlkokulda aile katılımı: Veliler ne düşünüyor? *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 328-347. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1221587>
- Çamur, M. (2022). *Eğitim yönetiminde adaletin önemi ve gerekliliği* [Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi]. <https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/45520/1/Muhammet%20%C3%87AMUR.pdf>
- Çatalkaya, E. (2020). *İlköğretim velilerine göre okul aile iş birliği* (Yayın No. 627809) [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Eb5EkakJlp3olBdo_wNEGTCe6MqmPGqu3kTa9Sc8rYoX9MbAxwv6trL5avv3g2bj
- Çayır, N., Çayır, B., Ada, Ş. ve Gönenç, H. (2023). Okul–aile iş birliğine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (66), 367-393. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1106332>
- Çelebi, C., Usta, O., Karabulut, E. ve Yavuz, H. (2023). Ortaokullarda görev yapan okul müdür ve müdür yardımcılarının ideal öğrenci velisi hakkında görüşleri. *International Academic Social Resources*, 8(54), 3942-3951.
- Çelik, V. (2000). *Okul kültürü ve yönetim*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelikeş, H. (2025). *İlkokullarda yaşanan akran zorbalığı hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi (Çumra ilçesi örneği)* (Yayın No. 922437) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=P3dtmmHrq-mzEcmCLi1CqZjE3BqCb7ue3aiOV2dTrTq5eZP0YfvPv0o3RUNqly59>
- Çıkar, İ. (2019). *İlkokul ve ortaokul düzeyinde aile katılımının veli görüşleri doğrultusunda incelenmesi: Van ili örneği* (Yayın No. 581536) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl

Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vjszP7PzV0HebcjFEvDfwHfuEqi56jmSXEr-zxjPL-fF2FtZRwdLGqm8EP230pS>

- Çıkar, İ. ve Arslan, M. (2022). Çeşitli boyutlarıyla aile katılımı: Nitel bir çözümleme. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 32-52. <https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1124614>
- Çinkır, Ş. ve Nayır, F. (2017). Okul aile iş birliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1),245- 264. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2016015709>
- Çoban, Ö., Özdemir, N. ve Bellibaş, M. Ş. (2023). Trust in principals, leaders' focus on instruction, teacher collaboration, and teacher self-efficacy: Testing a multilevel mediation model. *Educational Management Administration and Leadership*, 51(1), 95–115.
- Çopur, E. M. ve Tezel-Şahin, F. (2022). Türkiye’de okul öncesinde aile katılımı ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(4), 421-430.
- Çorapçı, R. N. (2021). *Çok kültürlü okullarda iletişim ve etkileşimin incelenmesi: Bir durum çalışması* (Yayın No. 691538) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=tqUiYt63sTQLTpozMJ92QgtW0phKLU3Sd-GfsE-nlT0llhfgx-9MRlyvpcsMGdFK>
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Demir, B. (2022). *Okul-aile iş birliğine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri* (Yayın No. 750470) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RsTBl6RWK25OBMIKtlgYYasbHdCQyd-haBr -oHp87KU_8d7Pxa67bC2WI89muw1
- Demircan, A. N. (2012). *Ortaöğretim okullarında aile katılımı: ölçek uyarlaması* (Yayın No. 306390) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdeQgIdFRxX5NbvVau-AuP5PfdBQQFplNVV0-aJglzXkKgN8pOVTngMJSsodPC>
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2013). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.). (2013). *Eğitim bilimine giriş içinde* (s. 1-22). (8. Baskı). Pegem Akademi.
- Demirtaş, Z. (2010). Okul kültürü ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 35(158). <https://educationandscience.ted.org.tr/article/view/887>

- Demirtaş, H., Yılmaz, G. ve Çağlar, Ç. (2021). Okullarda amaçtan sapmaya neden olan etkenler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 44-63. <https://doi.org/10.29129/inuigse.703210>
- Deveci, F. (2011). *Ergenlerde karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın No. 299918) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=zqI_ZOq-b18GC2rT9c2JGuPkIKBDuNuUxPYaTigjOeyK-Ko-BOH5JIrKBbLWtYMe
- Dizbay, S. (2010). *Ortaöğretim kurumlarında okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri (Kocaeli ili örneği)* (Yayın No. 273033) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=veR1mHu9yoWjwcVUjCEoPNnSdWKCWeQmx5PE73vj1XrBPmg_wnfBQBI5O8Zrog_P
- Eğitim Reformu Girişimi (2018). Eğitim İzleme Raporu 2017-2018 Yönetici Özeti. 2 Aralık 2024 tarihinde https://egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2017/03/EIR_YoneticiciOzeti-1.pdf adresinden edinilmiştir.
- Ekici, C. (2020). İlkokul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 292-311.
- Ekşi, F. (2006). *Rehber öğretmenlerin okul iklimi algıları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma* (Yayın No. 191743) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=XohQ0H2mJnBfxLPsY8dG465bGuSdWLy6pvFKwejXVdkS9eUJXIbQMIBTEnlhOh-F>
- Eldeniz-Çetin, M. ve Terzioğlu, N.K. (2018). Ağır düzeyde yetersizliğe sahip çocuğu olan annelerin çocuklarının boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 857-873.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Westview Press.
- Erakın, B. (2019). *Ortaokullarda veli okul iş birliği: çoklu durum çalışması* (Yayın No. 591328) [Yüksek lisans tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=npGs9H39x7G6401x51yqpGAYU9pKkN9yY7GZN3H6bsWc3ITfL2RZmx78hgIdc4iD>
- Erbay, U. (2018). *E-okul veli bilgilendirme sistemi hakkında lise öğrenci velilerinin görüşleri ve kullanım düzeyleri: Niğde ili örneği* (Yayın No. 525819) [Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=fS4sqEZr79C_n60Rk6MjFXzkgvPQ6imHLBfXApVMKbCK320JoZe9vk3a4M3P9ZOr

- Erdem, K., Açık, N. ve Eribol, F. (2022). Aile katılımının mevcut durumu ve engelleri: bir gözden geçirme çalışması. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(103), 3549-3555. <https://doi.org/10.29228/sssj.64985>
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431.
- Ereş, F. (2010). Öğrenci-veli-okul sözleşmesi üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 5-24.
- Ergin, A. (1995). *Öğretim teknolojisi: İletişim*. Anı Yayıncılık.
- Ergin, D. Y. ve Kurum, G. (2013). Okul yönetimine aile katılım ölçeğinin geliştirilmesi. *V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi içinde* (s. 2329-2341). Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Erkan, S., Tarman, İ., Ömrüuzun, I., Koşan, Y., Kuru, N. ve Kaymak, S. (2015). Okul öncesi eğitimde ev ziyaretlerine ilişkin öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 307-332.
- Erol, V. (2022). Sosyal medyanın Türk aile yapısına etkisi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 24(43), 1127-1139.
- Erşan, Ş. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin aile eğitimi ve katılımı çalışmalarının özel alan yeterlilikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Özel Sayısı), 391-422.
- Ertarakçı, N. ve Akyol, B. (2021). Okul öncesinde veli katılımı ve veli bağlılığı. *Yıldız Journal of Educational Research*, 6(2), 80-94.
- Eryorulmaz, A. (1993). Kurumsal okul öncesi eğitiminde ailelerin rolü. *Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri içinde* (s.90-95). YA-PA Yayınları.
- Esgin, A. (2014). Sosyalleşme. M. Çağatay Özdemir (Ed.). *Eğitim Sosyolojisi içinde* (s. 69-103). Pegem Akademi.
- Esmer, M., Çakır, M., Yolcu, A., Bakır, M., İritiş, M., Akcan, G., Demiroğlu, M. ve Solmaz, M. (2023). Covid-19 döneminde okul müdürlerinin yönetimde yaşadığı sorunlar. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(93), 670–677. <https://doi.org/10.26450/jshsr.3585>
- Feyzioğlu, B. İ. (2016). *Eğitimde sosyal medyanın kullanılmasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri* (Yayın No. 430950) [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=cbOXH84ZayrLjc0tL-QXKqombINZS6e47ruHCiKWfCOIDyYR3hmaTpG9UGqdRH_4

Genç, S. Z. (2016). *Eğitim sürecinde aile okul ve toplum* (1. Baskı). Pegem Akademi.

Gezginci, N. (2020). *Çocuklarda boş zaman değerlendirilmesi ve gelenekselden moderne değişen oyunlar: Çankırı örneği* (Yayın No. 632457) [Yüksek lisans tezi, Çankırı Karatekin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=_F5QEpayDXGqGZlp9XiFtl3ATCr4ElM0a0mHP3W_wlnmgytDZZzTxCGbjqn4Bset

Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.

Göksoy, S. ve Yenipinar, Ş. (2015). Öğretmenlerin okul zümre öğretmenler kurullarına ilişkin görüşleri. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(205), 26-43.

Gönüler-Keskin, S. (2023). *İngilizce öğrenimine yönelik tutum ile aile katılımı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın No. 861485) [Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=KMB79M3N7zK1UR2WYeRgQlyML7bxgEqNUjsryu0nKedpxZ0jJiECepeJTA35ffvP>

Güçlü, N., Paksoy, E. E., ve Tetik, S. (2015). Liderlik kapasitesi: Okul yöneticilerinin sosyal sorumluluk davranışlarının belirlenmesine yönelik nitel bir araştırma. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 60-74.

Gülcan, M. ve Taner, N. (2012). İlköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 129-144.

Gümüşeli, A. İ. (2001). Çağdaş okul müdürünün liderlik alanları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28(28), 531-548.

Gündüz, A. (2015). *Özel ve devlet ilkokullarındaki birinci sınıf kaynaştırma öğrencilerinin akademik başarılarına ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayın No. 421953) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Br_XTptK8CZ70f0JGX9xEnBwFo3xt3AhVdHnpNWzH0rffK70GqX5jA1ldj5yWxv6

Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-25.

Gürler, S., Arslan, C., Çapraz, V. ve Gürbüz, E. (2023). Okul-aile iş birliğinin geliştirilmesine yönelik okul müdürlerinin görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(9), 1470-1492.

Gürşimşek, İ. (2002). *Etkin öğrenme ve aile katılımı*. YA-PA Yayınları.

- Güven, U. ve Sezer, B. B. (2020). Velilerin öğretmenler üzerindeki baskılarının öğrenci başarısı üzerine etkisi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1380-1399.
- Hacısalıhoğlu-Karadeniz, M., Aksu, H. H. ve Topal, T. (2012). Aile katılım sürecinin ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin matematik başarısına yansımaları. *Millî Eğitim Dergisi*, 42(196), 232-245.
- Henderson, A. T., ve Mapp, K. L. (2002). A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement. *Southwest Educational Development Laboratory (SEDL)*.
- Işık, E. (2025). *İlkokul öğrencilerine psikolojik danışmanlık yapmak: okul psikolojik danışmanlarının görüşleri* (Yayın No. 919465) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=E_eEUHQic_C-LvhxNQn1W54NLL4oDWFFRS7mjhrPYz-J9uSgOCazup1Q3xGWTR3v
- Işık, O. ve Şahin, İ. (2022). İlkokul ve ortaokul velilerinin çocuklarının eğitim sürecine katılımı. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(235), 2061-2084. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.913835>
- İlbeyiilingi, K. (2024). *Lise öğrencilerinin akademik özyeterlik algılarında okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları, öğretmene güven ve aile katılımının rolü* (Yayın No. 900356) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=LY6e5xGA7WWUpEdrBmEPLrWLVEmhG3_S2sInlqKpVX47U_eiVcCa5BJtYClm9eYE
- İslamoğlu, H., Biner, Y. ve Çelikel, A. (2025). Ortaokullarda öğrenci devamsızlığının nedenleri ve çözüm önerileri. *Eğitim Bilimlerinde Öncü Araştırmalar*, 29-46.
- İş, E. (2024). Sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine göre ilk okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunların kaynakları ve çözüm önerileri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 5(2), 295-313.
- Kaçan-Orçan, M., Kimzan, İ., Güler-Yıldız, T. ve Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 370-381.
- Kanbur, T. (2009). *İlköğretimde veli-okul iş birliğinin geliştirilmesinde yönetici rolleri* (Yayın No. 249063) [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=CwVIqqBuz1VkysVpueogAS5ZAtf6G_QtbmeYKjnqlbhP8Z30hZt3VbxwTq2ImPk5
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, (151), 102-104.

- Kara, E. (2023). Karma araştırma yönteminin teorik olarak ve örnek araştırmalarla incelenmesi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 73-90. <https://doi.org/10.31006/gipad.1310518>
- Kara, M. ve Bozkurt, B. (2025). Okul yöneticilerinin iletişim sürecinde yaptıkları hatalar: hataların nedenleri ve etkileri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(1), 166-190. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1580631>
- Karaca, İ. ve Karaca, N. (2021). Sınıf öğretmenlerine göre öğretmen veli iş birliği (Sinop ili Boyabat ilçesi örneği). *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 27-35.
- Karaduman, T. (2016). *Okul öncesi yöneticilerin aile katılımına dair algıları* (Yayın No. 481597) [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RrI-Krk3A-RkF4YfHofuk1uKIWCHDZfg_bw-ZjW19ZiZNPgmyW5FSn1uSpsLNIL
- Karagüzel, F., Erdem, V., Yıldırım, A. ve Şen, A. G. (2025). Ebeveyn katılımının ilköğretim öğrencilerinin başarısına etkisi: öğretmen görüşleri üzerine bir inceleme. *ISPEC International Journal of Social Sciences and Humanities*, 9(1), 1-15. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15116371>
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel irade algı çerçevesi ile bilimsel araştırma yöntemi kavramlar ilkeler teknikler*. (37. Basım). Nobel Yayınları.
- Karataş, İ. (2012). Türk eğitim sisteminde toplumsal katılımı sağlamak için bir model önerisi: Yerel eğitim şûraları. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 151-166.
- Kasapoğlu, R. N. (2024). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin aile katılımı sırasında kullandıkları etkinlik türlerine göre yaşanan sorunların incelenmesi* (Yayın No. 887544) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=usXiZIM9Lp0wk-YzRoAT-x9gy3Xjs7oEAt7qaVYlp5pMmM_dcS1rJm8CAPBg8gWs
- Kavaklı, H. (2025). Öğretmen ve veli görüşleri açısından okul aile iş birliği algılarını karşılaştırma. *Amasya Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 40-63.
- Kaş, O. (2021). Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Resmi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Yüğü Analizi. Millî Eğitim Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı. 1 Haziran 2025 tarihinde <https://icden.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligina-bagli-resmi-egitim-kurumlarinda-gorev-yapan-ogretmenlerin-is-yuku-analizi/icerik/219> adresinden edinilmiştir.
- Kaysılı, A. (2023). Eğitimde dijitalleşme olgusunun fırsat eşitliği bağlamında değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 1421-1437. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.118>

- Kılıç, Z. (2010). *İlköğretimde hayat bilgisi dersinde aile katılımı çalışmaları* (Yayın No. 263147) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYtOD7KrrzD8EM1nYtCwbme_Xl1Xl7hU6Vxk7znGVt7lq
- Kılınç, A. (2018). *Ortaöğretim öğretmenlerinin değişmeye ilişkin tutumları* [Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi]. <https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/2529/1/Aytekin%20KILIN%20c3%87.pdf>
- Kıncal, R. Y. (1991). *Okul aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi* [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. <https://atauni.edu.tr/yuklemeler/5f5dd95fa16cc0e796c8536f8b1c3635.pdf>
- Kıranşal, N. (2007). *İlköğretimde okul aile etkileşimi hangi düzeyde gerçekleşmektedir (Kars ili örneği)* (Yayın No. 229148) [Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-Z0vbSUGrhM9fXoGkRe6Q0MRHAVolUvmDa_RV6K9LfdWWegsJpuHEazk5E49stBY
- Kobak-Ersoy, G. (2020). *Veli toplantılarının verimliliğine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayın No. 646098) [Yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=f10Kw4p1rmMDotyKRdYv1Esd sAzuLD5FCSGK2kiw0T0QSbkh_QFzJHcgqDAOTLtS
- Koç, M.H. (2019). Veli katılımı hakkında sınıf öğretmenleri ne düşünüyor? Fenomenolojik bir çalışma. *Akdeniz Eğitim Araştırmalar Dergisi*, 13(29), 53-74. <https://doi.org/10.29329/mjer.2019.210.4>
- Kolay, Y. (2004). Okul-aile-çevre iş birliğinin eğitim sistemindeki yeri ve önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, 164(4).
- Koray, D., Sarıdaş, Y. ve Çolakoğlu, A. G. (2022). Okul yönetimi kararlarına katılım durumlarına ilişkin öğretmen görüşleri. *International Social Sciences Studies Journal*, 8(106), 4511-4520. doi: [10.29228/sssj.66264](https://doi.org/10.29228/sssj.66264)
- Koşar, D. (2019). Kapsamlı Çerçeve. Ç. Apaydın (Ed.). *Okul, Aile ve Toplum İş Birliği içinde* (s. 9-54). Pegem Akademi.
- Koşar, D. (2022). Okul ve aile arasında yaşanan sorunlara ve bu sorunların çözümüne ilişkin öğretmen görüşleri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(4), 2890-2902. <https://doi.org/10.15659/3.sektor-sosyal-ekonomi.22.11.1998>
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.

- Köksal, H. (2020). Sivil toplum örgütlerinin eğitimi destekleme konusundaki sorumlulukları. *Journal of University Research*, 3(1), 40-43. <https://doi.org/10.32329/uad.692892>
- Kulak, R. (2020). Okul-veli iş birliği, sorunları ve çözüm önerileri. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(31), 1628-1640.
- Kulaksızoğlu, A. (1989). Ergen-aile çatışmaları ile annenin tutumları arasındaki ilişki ve ergenin problemleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 71-87.
- Kurt, S. (2015). *Okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin iletişim becerileri* (Yayın No. 395901) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WBc656i315e2eV6-EZV1ogQ-6OaiB7LH4mTvxYVJ8LIIXgtFVEiABHsECVRhaZEW>
- Kuş, H., Okçuoğlu, Ö.F. ve Aydın, A. (2024). Okul müdürlerinin öğretmenlerle olan iş birliği düzeyinin incelenmesi. *EYUDER Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 11-23.
- Kuşçi, E. (2023). *Okullarda aile katılımının uygulanabilirliği* (Yayın No. 800879) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=j_Fjwp4JS4mk97Puqti8rrSYR8kO4PHIQIRZiUInfJGei0S-XENjyaK0gJPhY1Y
- Kutluca-Canbulat, A. N. ve Yüce, S. (2016). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre çocuğu merkeze almak ve ilgilenmek. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 136-161. <https://doi.org/10.24315/trkefd.366700>
- Küçükali, R. (2018). Çocuk ve aile. R. Küçükali (Ed.). *Aile İçi İletişim ve Anne-Baba Tutumları içinde* (s. 87-108). Anı Yayıncılık.
- Lal, İ. (2012). *İlköğretim okulu müdürlerinin iletişim becerileri ile okul kültürü arasındaki ilişkiler* (Yayın No. 313270) [Yüksek lisans tezi, Ahi Evran Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RYan9_S-Z7Eir3xdWGXBillQTUwH27BYo_eNSfe_TA4C4cgdoqaobAPzc_cp9sqi
- Leblebicier, B. Ö., Kara, N., Altuntaş, H. ve Yılmaz, H. (2024). Aile katılımının çocuklarının gelişimlerine etkisine ilişkin öğretmen görüşleri. *International Journal Of Original Educational Research*, 2(1), 106-120.
- Marmara, H. ve Atmaca, T. (2023). Okul müdürlerinin karar alma stratejileri ve karar alma süreçlerinde iç ve dış paydaş baskısının etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(2), 543-578. <https://doi.org/10.33400/kuje.1321005>
- Meriç, E. ve Erdem, M. (2023). Öğretmenlerde sabır ve tükenmişliği etkileyen faktörlere yönelik nitel bir çözümleme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(3), 1605–1637. <https://doi.org/10.37217/tebd.1208694>

- Meyer, A., Hartung-Beck, V., Gronostaj, A., Krüger, S. and Richter, D. (2022). How can principal leadership practices promote teacher collaboration and organizational change? A longitudinal multiple case study of three school improvement initiatives. *Journal of Educational Change*, 24(3), 425–455.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2002). Okul Öncesi Eğitim Programı. 1 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). Okul Öncesi Eğitim Programı. 12 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği. 1 Aralık 2024 tarihinde <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1532.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. 1 Aralık 2024 tarihinde <https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmenlik-meslegi-genel-yeterlilikleri/icerik/486> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2017, 7 Mart). Okullarda sosyal medyanın kullanılması. 28 Aralık 2024 tarihinde <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1833.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018, 7 Temmuz). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 10 Aralık 2025 tarihinde <https://mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24736&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. 10 Aralık 2024 tarihinde http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019, 28 Mayıs). Okul öncesinde "okul dışarıda günü" ve "oyun oynama günü" etkinlikleri. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/www/okul-oncesinde-okul-disarida-gunu-ve-oyun-oynama-gunu-etkinlikleri/icerik/583> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2019, 20 Kasım). E-okul sistemiyle veliye 'bildirim' dönemi. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/e-okul-sistemiyle-veliye-bildirim-donemi/haber/19717/tr> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020, 6 Ocak). Yılın ilk "bizden" bülteni. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/yilin-ilk-bizden-bulteni/haber/20064/tr> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2020, 14 Ağustos). Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. 10 Aralık 2024 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/08/20200814-2.htm> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2021). 20. Millî Eğitim Şûrası Kararları. 20 Ekim 2024 tarihinde https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/08163100_20_sura.pdf adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2023, 27 Nisan). Aile okulu projesi ile 1 milyon 672 bin kişiye ulaşıldı. 26 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/aile-okulu-projesi-ile-1-milyon-672-bin-kisiye-ulasildi/haber/29724/tr> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2023, 9 Eylül). Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=40317&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2023, 14 Eylül). Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 10 Ağustos 2025 tarihinde https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/14125614_AcYk_OYretim_GeciYle_r_Genelge.pdf adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 17 Ocak). "Ailemle oynuyorum, okuyorum yarıyıl tatil kitabım" yayımlandı. 26 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/www/ailemle-oynuyorum-okuyorum-yariyil-tatil-kitabim-yayinlandi/icerik/926> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 23 Mart). Öğretmen-veli randevuları dijital ortama taşındı. 27 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/ogretmen-veli-randevulari-dijital-ortama-tasindi/haber/33164/tr> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 13 Ağustos). Meb'den, okul-veli iş birliğini güçlendirecek dizi film: "velivizyon". 27 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/mebden-okul-veli-is-birligini-guclendirecek-dizi-film-velivizyon/haber/34482/tr> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 7 Kasım). Okul öncesi kademesine yönelik olarak "aile ve çocuk ara tatil etkinlik takvimi" yayımlanmıştır. 26 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/www/okul-oncesi-kademesine-yonelik-olarak-aile-ve-cocuk-ara-tatil-etkinlik-takvimi-yayimlanmistir/icerik/1056> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 12 Kasım). "MEBİ" bireysel öğrenme platformu tanıtım programı gerçekleştirildi. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://ogm.meb.gov.tr/www/mebi-bireysel-ogrenme-platformu-tanitim-programi-gerceklestirildi/icerik/2100> adresinden edinilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 14 Kasım). Veli rehber kitapları yayımlandı. 27 Aralık 2024 tarihinde <https://ogm.meb.gov.tr/www/veli-rehber-kitaplari-yayimlandi/icerik/2121> adresinden edinilmiştir.

- Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 28 Kasım). "Aile eğitim bülteni" kasım sayısı yayımlandı. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://tegm.meb.gov.tr/www/aile-egitim-bulteni-kasim-sayisi-yayimlandi/icerik/1069> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024, 12 Aralık). İlkokul ve ortaokullarda "ailemle eğitim yolculuğum" projesi hayata geçiriliyor. 25 Aralık 2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/ilkokul-ve-ortaokullarda-ailemle-egitim-yolculugum-projesi-hayata-geciriliyor/haber/35731/tr> adresinden edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2024). Öğretim programı (yeniden) tasarımı: OECD eğitim 2030 projesinden bir dizi tematik rapor. 27 Aralık 2024 tarihinde <https://ttkbyayin.meb.gov.tr/yayin/191> adresinden 27 Aralık edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2025, 22 Temmuz). Bakan Tekin'in katılımıyla, öğretmen-veli iletişiminin yürütüleceği yerli ve millî uygulamanın tanıtım programı yapıldı. 28 Temmuz 2025 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/bakan-tekinin-katilimiyla-ogretmen-veli-iletisiminin-yurutulecegi-yerli-ve-mill-uygulamanin-tanitim-programi-yapildi/haber/37857/tr> adresinden edinilmiştir.
- Nazlı, K. ve Çulha, A. (2022). Bir eğitim klasiği: Veli toplantılarının anlamlandırılmasına yönelik bir metafor çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 1460-1479. <https://doi.org/10.51460/baebd.1167000>
- Nazlı, K., Özer, N. ve Şad, S. N. (2022). A phenomenological study on the process and results of parent teacher meetings. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(2), 703-728. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1070125>
- Nettles, S. M. (1991). Community involvement and disadvantaged students: A review. *Review of educational research*, 61(3), 379-406.
- Oğuz, K. (2012). *İlköğretim okullarında aile katılımı: Ölçek uyarlaması* (Yayın No. 306389) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdeQgIdFRxX5NbVvAu-AmRuee1WJabLkAJMmSP67NDc7mROkprUcjAJu88XYA4y>
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. Epsilon Yayıncılık.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R. ve Polat-Unutkan, Ö. P. (2003). *Ne yapıyorum? Neden yapıyorum? Nasıl yapmalıyım? Okul öncesi eğitim programı uygulama rehberi*. YA-PA Yayınları.
- Oktay, A. (Ed.). (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.

- Öcal, S. H. ve Akpınar, E. (2020). İlköğretim okullarında ev ziyaretlerinin öğrenci başarısına etkisi (öğretmen görüşleri). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (Aralık Özel Sayı), 223-238.
- Öğdem, Z., Sönmez, E., Ülker, O., Demirbağ, F. ve Söylemez, M. (2024). Okul çevre ve aile ilişkilerinin yönetimi. *Toplum, Eğitim ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 27-37. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11095089>
- Özcan, Ç. (2012). *Okul öncesinde aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi* (Yayın No. 319968) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RYan9_S-Z7Eir3xdWGXBiFiy7j9XfxPCdjPoJPQWUMPMllo07ynjZM5pLxHtp718
- Özdemir, A., Tanoba, T., Karaokur, Ş. ve Tonyalı, Ö. (2021). Türkiye'de eğitim bilimleri alanında yapılan karma yöntem tezlerde tipolojik ve yöntemsel eğilimler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 54(54), 23-53. <https://doi.org/10.15285/maruaebd.826728>
- Özdoğru, M. ve Aydın, B. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin karara katılma durumları ve istekleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 357- 367.
- Özdoğru, M. (2021). Öğretmenler arasındaki iş birliği: Mevcut durum, engeller ve çözüm önerileri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 125-147.
- Özel, E., Çağdaş, A. ve Konca, A. S. (2016). İlkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 891-908.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul aile iş birliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(3), 1169-1189.
- Özgüven, H. (2024). Eğitim kurumlarında öğretmenlerin adil olmayan davranışlar karşısındaki tutumları. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-23.
- Özipek-Çelenk, S. (2022). *İlkokulda veli katılımı ile olumlu ebeveyn çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın No. 781823) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=r4I1HnmXxFQovUpYAyUmxNBanPHrRXhpgAkHiBIQO0njcW0dFwF3t-LrKHLS4PK>
- Özkan, M. ve Arslantaş, H. (2013). Etkili öğretmen özellikleri üzerine sıralama yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311-330.

- Parlar, H. ve Dere, S. (2025). Dijital ebeveynliğin, aile içi iletişim ve velinin eğitime katılımı üzerine etkisi: Yapısal eşitlik modeli. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25(66), 79-110. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.1404734>
- Petek, T. ve Bozyiğit, F. (2022). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre okul- aile iş birliğinin öğretmen motivasyonuna etkisi. *International Academic Social Resources Journal*, 7(34), 160-171. <https://doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.57503>
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayın No. 206901) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ePX_SaJ0b35Gq45swKG3IKW_Kf9BszEt-KSrigYdc8LzNlSc1tTO5cxIeWdDPdEbU
- Pürsün, T. ve Doğanay, N. (2025). Ailelerin öğrenme güçlüğü olan çocuklarının yazmayı öğrenme sürecindeki deneyimleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 39(2), 459-374. <https://doi.org/10.33308/26674874.2025392889>
- Sağlam, M. ve Çalışkan, Z. (2017). Okul öncesi eğitimde aile katılımına ilişkin ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 39-49.
- Sağlam, H.İ. (2020). Bir değer ve eğitim merkezi Olarak Aile. İ. Sağlam (Ed.). *Bir değer olarak aile içinde* (s. 17-38). Pegem Akademi.
- Sanders, M.G. (2001). The role of “community” in comprehensive school, family, and community partnership programs. *The Elementary School Journal*, 102(1), 19-34.
- Sanders, M.G. (2005). *Building school-community partnerships: Coolaboration for student success*. Thousands Oaks, CA:Corwin Press.
- Sarier, Y. ve Uysal, Ş. (2020). Ortaöğretim kurumlarında yönetime katılım: okul paydaşlarının görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 950-965. <https://doi.org/10.24315/tred.666499>
- Sarıtaş, M. (2015). Sınıf Yönetimi. M. Şişman, S. Turan (Ed.), *Öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi içinde* (s. 207-223). Pegem Akademi.
- Saylık, A. ve Selimoğlu, B. (2022). Öğretmenlerin örgüt iklimi algıları ile mesleki iş birliğine yönelik tutumları arasındaki ilişki: Mardin ili örneği. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 86-96. <https://doi.org/10.53586/susbid.1202550>
- Saylık, N. ve Arastaman, G. (2022). Okul iş birliği ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 462-483. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1079626>

- Sezer, E. B., Atmaca, A., Şan, M., Yıldız, A., Gürek, E. ve Topçu, E. (2023). İlkokullarda eğitim süreçlerinde veli katılımı. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, 9(107), 5031-5045. <https://doi.org/10.29228/sssj.67671>
- Sheridan, S. M. ve Kratochwill, T. R. (2008). *Conjoint behavioral consultation: Promoting family-school connections and interventions*. Springer Science and Business Media.
- Şahin, A. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişki* (Yayın No. 206330) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ePX_SaJ0b35Gq45swKG31FVFqDOy0mgFfDkY1ecc6sz0BqImMQsOppLfatq_9dVB
- Şahin, C. (2017). *Ortaokullarda lisansüstü eğitim alan yöneticilerin örgütsel iletişim düzeyi ile öğretmenlerin karara katılma davranışlarının analizi* (Yayın No. 486403) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=RrI-Krk3A-RkF4YfHofuk4U4CC8AD1FZyY-jcjiOeA20dY3Zj6qyb0gpqpk8X2GI>
- Şengül, S. (2021). *6.Sınıf öğrencilerinin veli ve öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde aile katılımına yönelik görüşleri: çoklu durum çalışması örneği* (Yayın No. 673753) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irrn9YEAg_ISbTQt_YGmuCmUvzsJBxynZW3HvRiiBpR0pb3a1CB
- Şişman, M. ve Turan S. (2004). Eğitim ve okul yöneticiliği. Pegem Akademi.
- Şişman, M. (2004). *Öğretim liderliği*. Pegem Akademi.
- Tanhan, F. ve Nas, E. (2020). Bir q-metodu çalışması: Rehber öğretmenlere ilişkin öğretmen algılarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 114-123.
- Taytak-Küçük, E. ve Taşkın, P. (2023). Özel eğitimde ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(2), 1471-1490. <https://doi.org/10.24315/tred.1167114>
- Tekin, M., Taştan, Y., Figen, M., Tekin, C. ve Tekin, M. (2023). Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ilkokulda velilerin kararlara katılımının değerlendirilmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 9(31), 173-187. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8169809>
- Tel, M., Tan, Ç. ve Çiftçi, İ. (2020). Çocuk hikaye kitaplarında boş zaman ve oyun temasının incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(105), 16-31. <https://doi.org/10.29228/ASOS.43193>

- Tezcan, M. (1994). *Boş zamanların değerlendirilmesi sosyolojisi*. Atilla Kitabevi.
- Tezcan, M. (2019). Okullarda başarısızlık ve önlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 17(1), 385-388. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001041
- Tezel-Şahin, F. (2004). Anne babaların okul öncesi eğitim programlarına katılımlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi*, (2), 231-240.
- Tezel-Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Tezel-Şahin, F. ve Özyürek, A. (2011). *Anne baba eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı*. Morpa Kültür Yayınları.
- Toprak, E., Çelebi, M. ve Orman, P. (2023). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerini azaltmada öncelenmesi gereken mesleki sosyal destek faktörleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (59), 38-55. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1142792>
- Toprakçı, E. ve Arslan, F. (2022). Okul yöneticilerinin görüşlerine göre dezavantajlı bölgelerdeki okul-aile birliklerinin işlevselliğini etkileyen faktörler. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 6(1), 60-73.
- Toros, F. (2011). *Aile katılımının genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencilerin okuma becerileri ile annelerin ilköğretim okulundan memnuniyetleri üzerindeki etkisi* (Yayın No. 300707) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdEgIdFRxX5NbVau-AIO8xb7L0cgWfChGsmG8IP0ddq6vwfvyKTbHff55s4l>
- Tosun, E. (2023). Okul Aile İş Birliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi. https://www.researchgate.net/publication/376456899_Okul-Aile_Isbirliginin_Ogrenci_Basarisina_Etkisi
- Töremen, F. ve Karakuş, M. (2008). Okullarda işleri kolaylaştırma çabası: okul yönetiminde kolaylaştırıcı liderlik. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(25), 1-11.
- Tschannen-Moran, M. (1998b). *Trust and collaboration in urban elementary schools*. (Dissertation Abstract UMI: 9900923) [Unpublished Dissertation, The Ohio State University].
- Tuncer, N. (2021). Aileler ve öğretmenler arasındaki iletişim için güncel bir uygulama: Whatsapp grubu örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1037-1063. <https://doi.org/10.24315/tred.811566>
- Tümkiye, S. Ve Yeşiloğlu-Uçar, F. (2020). İlkokul eğitiminde aile katılımına ve engellerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30(3), 155-169. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.942173>

- Türk Dil Kurumu (2024). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. 20 Mart 2024 tarihinde <https://sozluk.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Türk Eğitim Derneği. (2016). *2016 Eğitim Değerlendirme Raporu*. <https://tedmem.org/storage/publications/February2023/1rrDsy7jbpSBbpq4UtlI.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Türk Eğitim Derneği. (2017). *Okul öncesinden lise sona: Öğretmenler için 20 temel psikoloji ilkesi*. <https://www.apa.org/ed/schools/teaching-learning/top-twenty-principles-turkish.pdf>
- Türk Eğitim Derneği. (2021). *20. Milli Eğitim Şurası konularına ilişkin görüş ve öneriler*. <https://www.sivilsayfalar.org/wp-content/uploads/2021/11/20-milli-egitim-surasi-na-iliskin-gorus-ve-oneriler.pdf>
- Türk Eğitim Derneği. (2022). *2021 Eğitim değerlendirme raporu*. <https://tedmem.org/yayin/2021-egitim-degerlendirme-raporu>
- Usta, M. ve Demir, E. (2020). Eğitimde çok kültürlülük: İlkokul hayat bilgisi ve sosyal bilgiler kitapları üzerinden nitel bir inceleme. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(34), 2178-2198.
- Usta, M. E. ve Boğa, F. (2021). Okul yöneticilerinin okul yönetiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri. *Harran Maarif Dergisi*, 6(1), 18-49.
- Uzun, A. (2013). *Aile katılımı odaklı matematik destek programının okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların matematiksel kavram edinimine etkisinin incelenmesi* (Yayın No. 345909) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=iTkOhwevEenJZ3onUvs52kVW1vIWq5H1-T3kHciM7BrLyOdBKeKFoGa40vmJxe5>
- Uzundağ, V. ve Özmuş, M. (2021). Okul müdürlerinin karar verme süreçleri hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 4(1), 1-16.
- Ülker, M., Terzioğlu-Barış, E., Şahin, M. ve Özbaysar, M. (2019). Okul ve aile iş birliğinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Education Sciences*, 14(4), 124-131.
- Ünsal, S. (2024). Merkezi sınavların velilere yönelik sosyal, psikolojik ve ekonomik yansımaları. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 13(1), 79-88. <https://doi.org/10.30703/cije.1311762>
- Vural, D. E. ve Kocabaş, A. (2016). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1174-1185. <https://doi.org/10.17755/esosder.263223>

- Yaman, F., Kabakçı Yurdakul, I. ve Dönmez, O. (2020). Gençlik ve dijital çağ. A. Görgün-Baran, O. Hazer, M. S. Öztürk (Ed). (2020). *Dijital vatandaşlıktan dijital ebeveynliğe dönüşüm içinde* (s.165-180). Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi.
- Yapıcı, Ş. (2010). Türk toplumunda aile ve eğitim ilişkisi. *Turkish Studies*, 5(4), 1544-1570. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1495>
- Yavuz, Y. ve Çetin, E. (2022). Öğretmen ve okul yöneticilerinin gözünden covid-19: Kriz yönetimi. *Bati Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(1), 354-377. <https://doi.org/10.51460/baebd.1035514>
- Yavuz, B. ve Demir, M.K. (2023). Sınıf öğretmenlerinin geri bildirim kullanım durumlarının incelemesi. *International Journal of Science and Education*, 6(3), 321-346. <https://doi.org/10.47477/ubed.1249234>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C., Okutan, S., Kömürcü, N. ve Uğraş, Z. (2024). Eğitimde veli katılımının artırılmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 4(1), 310-325.
- Yılmaz, K. (2022). Öğretmenlerin mesleki iş birliği: Mevcut durum, engeller ve öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55(3), 1023-1043.
- Yılmaz, K. ve Çelik, M. (2023). Öğretmen ve okul yöneticilerinin etkili okul ile ilgili görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(1), 260-286.
- Yılmaz, M. (2024). *Farlı sosyoekonomik bölge okullarında okul aile iş birliğine yönelik veli görüşlerinin incelenmesi* (Yayın No. 884893). [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=usXiZIM9Lp0wk-YzRoaT-4nfWcLV-h5vihhFs2liRKuTjsefVV76CCv_kQ2vNsaV
- Yılmaz, Ö. (2025). Okul güvenliğinin önemi ve güvenliğin sağlanması. *Sosyal Gelişim Dergisi*, 3(1), 23-32.
- Yiğit, M. (2024). *Eğitimde aile katılımı ve okul-aile iş birliği: tek ebeveynli ailelerin deneyimleri* (Yayın No. 897181) [Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=UjIM15wKZGQW6TLC0pvCt2KVTSWJOyRFXe61Kpzqki1WSx9GoeDBCgLFjwpVKbjj>
- Yücel, T. ve Yüner, B. (2024). Öğretimsel liderlik, öğretmen iş birliği ve okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(4), 1628-1646. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1256574>
- Yücetaş-Artan, G. (2019). *Eğitimde veli katılımı: Doküman incelemesi* (Yayın No. 567449) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=FgmKChPKo23qQqBeqzVZvGYmfq2-jipmKaERl-HOzcXhYRlWCyGsikReODXJjZs>

EKLER

EK-1: Öğretmen Görüşme Soruları

Öğretmen Görüşme Soruları	
Demografik Sorular	
1. Yaşınız:	2. Cinsiyetiniz: K () E ()
3. Eğitim durumunuz: () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora	
4. Kıdem: () 1-4 yıl () 5-9 yıl () 10-14 yıl () 15-19 yıl () 20 ve üzeri	
5. Çalıştığınız kurum sayısı kaçtır?	6. Okuldaki göreviniz: () Öğretmen () Okul yöneticisi
Araştırma Soruları	
1. Okulunuzdaki iş birliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Okuldaki iş birliği nasıl olmalıdır?	
2. Okul iş birliğinin geliştirilmesi için neler önerebilirsiniz?	
3. Okulunuzda ailelerin okul yönetimine katılımı nasıldır? Ailelerin okul yönetimine katılımı nasıl olmalıdır?	
4. Sizce ailelerin okul yönetimine katılımını artırmak için neler yapılabilir?	

EK-2: Okul İş Birliği Ölçeği

Okul İşbirliği Ölçeği			Hiç katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Orta düzeyde katılıyorum	Büyük ölçüde katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Müdür Paydaş İşbirliği	1	Okul müdürü ders, nöbet vb. düzenlemelerde öğretmenlerin taleplerini dikkate alır.					
	2	Okul müdürü okulda uyulması gereken esasları (kılık kıyafet, saç baş, disiplin, derse gecikme vb.) öğretmenlerle birlikte belirler.					
	3	Okul müdürü öğretmenlerin birlikte çalışmalarını destekleyen düzenlemeler yapar					
	4	Okul müdürü okulun öğretimsel ihtiyaçlarını öğretmenlerle birlikte belirler.					
	5	Okul müdürü öğretmenleri okulda yaşanan güncel gelişmelerle ilgili bilgilendirir.					
	6	Okul müdürü gelen resmi yazıları öğretmenlerle zamanında paylaşır.					
	7	Okul müdürü okul ihtiyaçlarını karşılamada veliler ile iş birliği yapar.					
	8	Okul müdürü Okul-Aile Birliğini okuldaki işleyişe katar.					
	9	Okul müdürü veli-öğretmen iletişimini/etkileşimini geliştirmede çaba sarf eder.					
	10	Okul müdürü gerekli hallerde velileri öğrenciler hakkında bilgilendirir.					
	11	Okul müdürü öğrencileri etkileyecek kararların alınması sürecinde veli katılımını sağlar.					
	12	Okul müdürü okula (fiziki, öğretimsel vb.) katkı sunan velileri takdir eder					
	13	Okul müdürü velilerin okula ilgilerini artırmak için imkânlar yaratır.					
	14	Okul müdürü okulda düzenlenen (sosyal, kültürel, sanatsal, sportif vb.) etkinliklere veli katılımını sağlar.					
Öğretmen Meslektaş İşbirliği	15	Öğretmenler öğrenci davranış problemlerini çözmede iş birliği yaparlar					
	16	Öğretmenler kullandıkları yeni öğretim yöntem ve materyalleri meslektaşlarıyla paylaşırlar.					
	17	Öğretmenler, projeler (Ar-Ge, Erasmus, TÜBİTAK, vb.) geliştirmek için birlikte çalışır.					
	18	Öğretmenler öğrencilerin öğrenme problemlerini çözmek için birlikte çalışır.					
	19	Farklı branşlardan öğretmenler gerektiğinde iş birliği yaparlar.					
	20	Öğretmenler farklı pedagojik yaklaşımları hakkında tartışır.					
	21	Öğretmenler birbirlerinin mesleki gelişimlerine katkı sağlar.					
	22	Öğretmenler okul zümre/şube toplantılarını etkin şekilde gerçekleştirirler.					
	23	Öğretmenler kendi aralarında etkinlik, kaynak, doküman vb. paylaşımlarda bulunur.					
	24	Öğretmenler öğretimi iyileştirmek için iş birliği içinde çalışır					
	25	Öğretmenler arasında (bilgi, beceri, deneyim paylaşımı vb.) yardımlaşma vardır.					
Veli Öğretmen İşbirliği	26	Veliler öğrenci sorunlarının çözülmesinde öğretmenlerle iş birliği yaparlar.					
	27	Veliler öğrencilerle ilgili geliştirilmesi gereken alanlarda (psikolojik, sosyal vb.) öğretmenlerle iş birliği yapar.					
	28	Veliler öğretmenlerin okul dışı öğretim etkinliklerini (sinema, tiyatro, müze gezisi vb.) destekler.					
	29	Veliler öğretmenlerle iletişim halindedir.					
	30	Veliler kendi çocuklarının gelişimi için gerekli katkıyı sunarlar.					
	31	Veliler öğretmenlerin düzenledikleri toplantılara katılım sağlar.					
	32	Veliler öğrencilerin akademik gelişimine katkı sağlamak için öğretmenlerle iş birliği yapar.					
	33	Okul-Aile Birliği öğretmen-veli iş birliğine katkı sağlar.					
	34	Veliler öğretmenin talebi halinde sınıfın/okulun fiziki ihtiyaçlarını gidermede rol alır.					
Rehb-Servisi Paydaş İşbirliği	35	Rehberlik servisi öğretmenlerle iş birliğinde aktif rol alır.					
	36	Rehberlik servisi öğretmen, öğrenci ve veli arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla okul müdürüyle iş birliği yapar.					
	37	Rehberlik servisi öğrencilerin gelişimi için (kişisel, sosyal, psikolojik, akademik vb.) velilerle iş birliği yapar.					
	38	Rehberlik servisi veli öğrenci arasında yaşanan sorunların çözümünde velilerle iş birliği yapar.					

EK-3: Okul Yönetimine Aile Katılımı Ölçeği

Aşağıdaki ifadeleri okuyarak size uygunluk derecesine göre her ifadenin karşısında bulunan seçeneklerden yalnızca birinin içine X koyarak içtenlikle cevaplayınız.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katıyorum	Kesinlikle Katıyorum
1)	Okul yönetimi ve öğretmenler öğrencilerini aileleri kadar iyi tanımalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
2)	Aileler çocuklarının ruhsal/fiziksel gelişimlerini daha yakından takip etmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
3)	Aileler çocuklarının eğitim-öğretim faaliyetlerini desteklemek için evde uygun ortamları sağlamalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
4)	Okul, çocukları anlayabilmek için ailelerinin yapılarını, kültürlerini, beklentilerini, özgeçmişlerini bilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
5)	Okul ve aileler arasında çift yönlü iletişim olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
6)	Okul, öğrencilerin başarı/başarısızlık durumlarıyla ilgili aileleri bilgilendirmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
7)	Okul, ailelerden gelen olumlu/olumsuz eleştirilere açık olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
8)	Aileler, veli toplantıları dışında da okulu ziyaret etmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
9)	Aileler, öğrenci-veli-okul yönetimi iletişimini geliştirmek amacıyla okulda düzenlenen sanatsal/egitsel etkinliklere katılmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
10)	Okulda okul yönetimi-öğrenci-veli arasında etkili iletişimi geliştirici eğitsel faaliyetler düzenlenmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
11)	Aileler okul yönetimine katılımda gönüllülük konusunda bilinçlendirilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
12)	Okul, ailelerin katılımını sağlamak için demokratik bir tavır almalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
13)	Etkin gönüllülük faaliyetlerinde çekingen olan aileler öncelikle seyirci olarak katılım göstermelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
14)	Aileler, eğitim-öğretim faaliyetlerinin sadece okullarda sürdürüldüğü anlayışını değiştirmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
15)	Aileler, okulda yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerini evde öğretici etkinliklerle desteklemelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
16)	Aileler çocuklarının evde öğrenme etkinlikleriyle ilgili okulla işbirliği içinde çalışmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
17)	Aileler, evde eğitici çalışmalar için çocuklarına yeterli zaman ayırmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
18)	Aileler, okul dışında öğrenme çevrelerinde olumlu/olumsuz örneklerle maruz kalan çocuklarını kontrol etmelidirler.	☐	☐	☐	☐	☐
19)	Okul, evde öğrenmeyle ilgili ailelerle sürekli irtibat ve işbirliği içinde olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
20)	Okul, ailelerin daha aktif katılımını sağlamak için onları haklarıyla ilgili bilgilendirmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
21)	Okul, hem içindeki öğrencileri hem de çevredeki bireyleri eğiten, yol gösteren bir kurum olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
22)	Okul, öğretmen-öğrenci-veliler ve çevresiyle birlikte sosyal bir bütün olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
23)	Okul, eğitim-öğretim sürecinde çevresindeki sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
24)	Okul, ayırım gözetmeksizin her çocuğu ve aileyi kabul etmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
25)	Okul, toplumdaki kaynakları ve hizmetleri eğitim için toplumun yararına kullanılmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐

26)	Okul örgütünün öğrenme sürecine sadece öğretmenler ve öğrenciler değil; toplum ve aileler de dahil edilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
27)	Okullarda hem eğitsel hem de sanatsal faaliyetlere yer verilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
28)	Okul sadece sınırları içindeki kişileri değil çevredeki bireyleri de eğiten bir kurum olmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
29)	Okul, aileleri ve toplumun diğer üyelerini eğitim-öğretimdeki başarıda ne kadar etkili oldukları konusunda bilinçlendirmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
30)	Öğretmenler, eğitim-öğretimde onlara yardımcı olacak aile katılımı, ailelerle işbirliği konusunda bilinçlendirilmelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
31)	Daha etkili ve hızlı iletişim için okul ve aileler telefon, bilgisayar, internet vb. araçlardan faydalanmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
32)	Aile- okul işbirliğinin sağlanabilmesi için ailelerle okul yönetimi arasında sağlıklı bir güven ortamı oluşturulmalıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
33)	Okul, ailelere çocuklarıyla birlikte okul sisteminin vazgeçilmez bir parçası olduklarını hissettirmelidir..	☐	☐	☐	☐	☐

EK-4: Ölçek İzinleri

Gökhan Arastaman

Kime: Siz

8.06.2023 Per 03:59

Sayın Müge Karakuş
Okul işbirliği ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz
kolaylıklar dilerim

Numan Saylik

Kime: Siz

27.05.2023 Cmt 13:00

Müge hanım merhabalar, ölçeği gerekli atıflar yapmanız koşuluyla kullanabilirsiniz. Kolaylıklar diliyorum.

Demirali Ergin

Kime: Siz

30.05.2023 Sal 18:19

Merhaba
Mailinizde bahsi geçen "Okul Yönetimine Aile Katılımı" ölçeğini akademik etik kurallar çerçevesinde Yüksek Lisans ve bağlantılı çalışmalarınızda kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Doç.Dr. Demirali Yaşar Ergin
Trakya Ü. Eğitim Fakültesi (Emekli)

GUL KURUM

Kime: Siz

29.05.2023 Pzt 14:39

Merhaba Hocam,
Tabii ki uygun şekilde atıf göstererek kullanabilirsiniz, iyi çalışmalar dilerim....

EK-5: Gönüllü Onam Formu

T.C. Kırklareli Üniversitesi

Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Müge SAKALLI tarafından yürütülen “ Okul İş Birliği ile Ailelerin Okul Yönetimine Katılımı Arasındaki İlişki” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerine göre okul işbirliği ile ailelerin okul yönetimine katılımı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada sizden tahminen 40 dakika (süreyi saat veya dakika olarak belirtebilirsiniz) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 30 kişi katılacaktır. 30 katılımcı ile görüşme yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya e-posta adresi ve numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının ²

Adı-

Soyadı:.....

.

İmzası: İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını;

☐ Kabul ediyorum

☐ Kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;

Veli veya Vasisinin

Adı-

Soyadı:.....

.

İmzası:

Araştırmacının

Adı-

Soyadı:.....

.

İmzası:

Şahidin:³

Adı-

Soyadı:.....

.

İmzası:

¹Bu cümle yalnızca bir örnek olup bu cümlede araştırmanın amacının ve gerekiyorsa nasıl yapılacağını (örneğin psikometrik test mi, öyle ise kaç soru sorulacağı veya kaç ölçekten oluştuğu; ses kaydı, görüntü alımı, gözlem gibi işlemleri mi içerdiği ve ne kadar süreceği gibi) 3 cümleyi geçmeyecek şekilde kısaca anlatılması beklenilmektedir.

²İmza bölümünde ideal olan katılımcının kendisinin imzasının alınmasıdır. Bu durumda onam formunu katılımcı ve araştırmacı imzalar. Katılımcının araştırmaya bireysel olarak katılmayı kabul edip onam formunu imzalamayı istemediği durumlarda şahide ihtiyaç doğar ve bu durumda araştırmacı ve katılımcı yerine şahidin imzalarının olması yeterlidir.

Verilerin yüz yüze iletişim içermeyen; a) İnternet ortamında toplanması durumunda katılımcıların uygulama materyallerine erişebilmesi için, online sistemde sunulan bilgilendirilmiş onam formunu okuyup araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekmektedir. Bu işaretleme katılımcıların onam imzaları yerine geçer. Katılımcılar onam formunun sonundaki “araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair” ilgili kutucuğu işaretlemedikleri takdirde onay vermemiş sayılırlar ve bu durumda araştırmaya devam edilmez. b) Telefonla uygulamalarda ise araştırmacı araştırma sorularına geçmeden önce Bilgilendirilmiş Onam Formundaki bilgileri katılımcıya sesli olarak okur. Bu durumda katılımcının sözlü onayı imza yerine geçer. Telefonda bu sözlü onay alınmadığı takdirde uygulamaya geçilmez. Hem İnternet, hem telefon hem de benzeri yüz yüze iletişimin olmadığı ortamlarda yapılan uygulamalarda katılımcı onay vermediği takdirde bir şahidin onayına başvurulmaksızın uygulamaya devam edilmez.

Eğer veriler okullarda, kurumlarda vb. ortamlarda aynı anda birden fazla kişiden grup uygulaması şeklinde toplanacaksa, yine tercihen tüm katılımcıların onam formlarını bireysel olarak imzalamaları istenir. Ancak katılımcı sayısının fazlalığı ve bununla birlikte zamanın kısıtlılığı gibi durumlar söz konusu olduğunda araştırmacı tüm gruba onam formundaki bilgileri tek seferde sözlü olarak okumayı ve bir imza listesi dolaştırarak katılımcıların araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine dair bu listeye imza atmalarını tercih edebilir.

Grup çalışmasında da tercih edilen katılımcının kendisinin imzasıdır, ancak araştırmacının etik kurula tanımlaması gereken ender durumlarda ise şahit, grup adına da imza atabilir. Fakat grup ortamında herkes çalışmaya katılmayı kabul etmeyebilir. Bu durumda sadece araştırmaya katılmayı isteyenlerin çalışmaya alınması ve bu kişiler adına toplu imza alınması gerekmektedir. (Çalışmanızda şahidin imzasını grup adına kullanmak istiyorsanız etik kurula koşullarını açıklamamız gerekmektedir).

³Şahit Kriterleri: Çalışmanın bir üyesi olmayan, araştırmacı tarafından belirlenen ve araştırmacının bulguları üzerinde herhangi bir olumlu/olumsuz etki yaratma olasılığı bulunmayan tarafsız yetişkinlerdir. Katılımcı araştırmaya katılmayı kabul edip onam formunu imzalamayı istemediği durumlarda araştırmacı onam formundaki bilgileri katılımcıya sözlü olarak okur. Katılımcı onayladığını sözlü olarak beyan ederse şahit de bu sözlü onam sürecine yazılı onam formunu imzalamak sureti ile şahitlik ettiğini beyan etmiş olur.

NOT: Araştırmacıdan, onam formunun imza kısmında bulunan ikili seçenekten çalışmasına uygun olan alternatifi yazması ve formda yer alan boşlukları çalışmasına uyarlamak yoluyla onam formuna son halini vermesi ve bu şekliyle formu göndermesi beklenilmektedir.

EK-6: Etik Kurul İzni

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-35523585-199-148905
Konu : Etik Kurul İzni (Müge SAKALLI)

16.01.2025

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Etik Kurul Online Başvuru Formu.

İlgili başvuru gereği Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Müge SAKALLI'nın yürütmeyi planladığı "Okul İş Birliği ile Ailelerin Okul Yönetimine Katılımı Arasındaki İlişki" adlı çalışması Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu tarafından incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda; Kurulumuzca çalışmanın etik açıdan sakınca içermediğine karar verilmiştir.

Bulgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Bilimsel Araştırmalar Ve Yayın Etiği Kurulu Başkan

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 4MEK-STGO-8169

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/kirklareli-universitesi-ebys>

Adres: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Kayış Yarıyolu

Kep Adresi : kirklareliuniversitesirektoru@in01.kep.tr

EK-7: MEB İzni

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNI

Başvuru No: MEB.TT.2025.016882.01

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: MUGE SAKALLI

Araştırmacının Adı: Okul İş Birliği ile Ailelerin Okul Yönetimine Katılımı Arasındaki İlişki

Araştırmacının Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmacının Örneklem / Çalışma Grubu: Öğretmen

Veri Toplama Aracının Başlığı: Okul İşbirliği Ölçeği, Okul Yönetimine Aile Katılım Ölçeği

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 10.02.2025

Araştırma Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 10.02.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup aşağıda ifade edilen bilgiler kapsamında araştırma uygulama izni Millî Eğitim Bakanlığı ilgili birimleri tarafından onaylanmıştır.

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	Anaokulu	Kırklareli Merkez Umutlu Yarınlar Anaokulu	766891
KIRKLARELİ	İlkokul	Ahmet Yener ilkokulu	705260
KIRKLARELİ	İlkokul	Atatürk ilkokulu	705271
KIRKLARELİ	İlkokul	Doğan Işıkalp ilkokulu	705331
KIRKLARELİ	İlkokul	Gazi Osmanpaşa ilkokulu	705347
KIRKLARELİ	İlkokul	Hamdi Helvacıoğlu ilkokulu	705360
KIRKLARELİ	İlkokul	Kırkşehitler ilkokulu	705377
KIRKLARELİ	İlkokul	Mustafa Dalcı ilkokulu	705382
KIRKLARELİ	İlkokul	TOKİ Ahmet Cevdet Paşa ilkokulu	705390
KIRKLARELİ	İlkokul	Ziya Gökalp ilkokulu	705393

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	İlkokul	Kavaklı Atatürk İlkokulu	705399
KIRKLARELİ	İlkokul	Üsküp Atatürk İlkokulu	705416
KIRKLARELİ	İlkokul	Kayalı İlkokulu	705450
KIRKLARELİ	İlkokul	İnece Şehit Er Tuncay Duman İlkokulu	706630
KIRKLARELİ	İlkokul	Karahıdır İlkokulu	708825
KIRKLARELİ	İlkokul	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	713836
KIRKLARELİ	İlkokul	Vali Faik Üstün İlkokulu	714195
KIRKLARELİ	İlkokul	Değirmendik İlkokulu	769573
KIRKLARELİ	İlkokul	Kırklareli 100.Yıl İlkokulu	774720
KIRKLARELİ	Ortaokul	Ahmet Mithat Ortaokulu	705236
KIRKLARELİ	Ortaokul	Fahri Kasapoğlu Ortaokulu	705336
KIRKLARELİ	Ortaokul	İstiklal Ortaokulu	705362
KIRKLARELİ	Ortaokul	Kavaklı Şehit Varol Çalışkan Ortaokulu	705397
KIRKLARELİ	Ortaokul	Cumhuriyet Ortaokulu	706558
KIRKLARELİ	Ortaokul	Atatürk Ortaokulu	707487
KIRKLARELİ	Ortaokul	Yoğuntaş Ortaokulu	707506
KIRKLARELİ	Ortaokul	Üsküp Atatürk Ortaokulu	707513
KIRKLARELİ	Ortaokul	İnece Ortaokulu	707570
KIRKLARELİ	Ortaokul	TOKİ Ahmet Cevdet Paşa Ortaokulu	707574
KIRKLARELİ	Ortaokul	Ahmet Yener Ortaokulu	707600
KIRKLARELİ	Ortaokul	Mustafa Dalcı Ortaokulu	707674
KIRKLARELİ	Ortaokul	Tevfik Fikret Ortaokulu	768402
KIRKLARELİ	İmam Hatip Ortaokulu	Kırklareli İmam Hatip Ortaokulu	746671

e-posta: ttkb.cgitmarastirmalari.arastirmatiznleri@meb.gov.tr, İnternet adresi: ttkb.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNI

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	İmam Hatip Ortaokulu	Bilal Yeşen İmam Hatip Ortaokulu	762088
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Kırklareli Anadolu Lisesi	171353
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Kırklareli Atatürk Anadolu Lisesi	964135
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Anadolu Lisesi	972914
KIRKLARELİ	Fen Lisesi	Kırklareli Fen Lisesi	886894
KIRKLARELİ	İmam Hatip Lisesi	Kırklareli Anadolu İmam Hatip Lisesi	171390
KIRKLARELİ	Spor Lisesi	Şehit Mutlucan Kılıç Spor Lisesi	751956
KIRKLARELİ	BİLESEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Kırklareli Bilim ve Sanat Merkezi	974479
KIRKLARELİ	Sosyal Bilimler Lisesi	Kırklareli Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Sosyal Bilimler Lisesi	758229
KIRKLARELİ	Güzel Sanatlar Lisesi	Kırklareli Güzel Sanatlar Lisesi	752021
KIRKLARELİ	İlkokul	Adalet Erez İlkokulu	716416
KIRKLARELİ	İlkokul	Arife Bekir Uğurlu İlkokulu	716427
KIRKLARELİ	İlkokul	Cumhuriyet İlkokulu	716526
KIRKLARELİ	İlkokul	Evrenli Şehitler İlkokulu	716551
KIRKLARELİ	İlkokul	Kızılağaç İlkokulu	716581
KIRKLARELİ	İlkokul	Kışlacık İlkokulu	718589
KIRKLARELİ	İlkokul	Sergen İlkokulu	718720
KIRKLARELİ	İlkokul	Çakıllı İlkokulu	718745
KIRKLARELİ	İlkokul	Kıyıköy İlkokulu	718776
KIRKLARELİ	Ortaokul	Namık Kemal Ortaokulu	716403
KIRKLARELİ	Ortaokul	Atatürk Ortaokulu	716531

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	Ortaokul	Kıyıköy Ortaokulu	718514
KIRKLARELİ	Ortaokul	Çakılı Ortaokulu	718541
KIRKLARELİ	Ortaokul	Sergen Ortaokulu	718729
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Kıyıköy Anadolu Lisesi	762828
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Vize Anadolu Lisesi	964133
KIRKLARELİ	İmam Hatip Lisesi	Vize Anadolu İmam Hatip Lisesi	974758
KIRKLARELİ	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Vize Bilim ve Sanat Merkezi	769086
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Demirköy Anadolu Lisesi	764978
KIRKLARELİ	İlkokul	İğneada Atatürk İlkokulu	715487
KIRKLARELİ	İlkokul	Sivriiler İlkokulu	853156
KIRKLARELİ	İlkokul	Atatürk İlkokulu	887717
KIRKLARELİ	Ortaokul	İğneada Atatürk Ortaokulu	715525
KIRKLARELİ	Ortaokul	Fatih Ortaokulu	853274
KIRKLARELİ	İmam Hatip Ortaokulu	Demirköy İmam Hatip Ortaokulu	762092
KIRKLARELİ	İlkokul	Şehit Anıl YALAP İlkokulu	708607
KIRKLARELİ	Ortaokul	Atatürk Ortaokulu	708805
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Pınarhisar Anadolu Lisesi	323972
KIRKLARELİ	Anadolu İmam Hatip Lisesi	Pınarhisar Anadolu İmam Hatip Lisesi	760353
KIRKLARELİ	İlkokul	Cumhuriyet İlkokulu	715952
KIRKLARELİ	İlkokul	İbrahim Dalkılıç İlkokulu	716104
KIRKLARELİ	İlkokul	Tozaklı İlkokulu	716364
KIRKLARELİ	İlkokul	Koşulu İlkokulu	749042
KIRKLARELİ	İlkokul	19 Evler İlkokulu	853299
KIRKLARELİ	İlkokul	Kaynarca İlkokulu	976971

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNI

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	Ortaokul	Cevizköy Ortaokulu	716144
KIRKLARELİ	Ortaokul	Kaynarca Ortaokulu	722427
KIRKLARELİ	Ortaokul	Pınarhisar Atatürk Ortaokulu	749017
KIRKLARELİ	İmam Hatip Ortaokulu	Pınarhisar İmam Hatip Ortaokulu	746674
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Pehlivanlı Anadolu Lisesi	764977
KIRKLARELİ	İlkokul	Atatürk İlkokulu	975341
KIRKLARELİ	Ortaokul	Atatürk Ortaokulu	701752
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Babaeski Şehit Ersan Yenici Anadolu Lisesi	317799
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Babaeski Atatürk Anadolu Lisesi	972912
KIRKLARELİ	Anadolu İmam Hatip Lisesi	Şehit Turgay Süzgen Anadolu İmam Hatip Lisesi	761117
KIRKLARELİ	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Babaeski Bilim ve Sanat Merkezi	769085
KIRKLARELİ	İlkokul	Cumhuriyet İlkokulu	708918
KIRKLARELİ	İlkokul	Babaeski Gazi Osman Paşa İlkokulu	709078
KIRKLARELİ	İlkokul	Mimar Sinan İlkokulu	709090
KIRKLARELİ	İlkokul	Alpullu Şeker İlkokulu	709339
KIRKLARELİ	İlkokul	Karahallı İlkokulu	709462
KIRKLARELİ	İlkokul	Sinanlı İlkokulu	715213
KIRKLARELİ	İlkokul	Kuleli İlkokulu	879402
KIRKLARELİ	İlkokul	Büyük Mandıra Atatürk İlkokulu	887585
KIRKLARELİ	İlkokul	Nadrlı Mehmet Fevzi Özdemir İlkokulu	887883

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	İlkokul	Plevne İlkokulu	976452
KIRKLARELİ	İlkokul	Fatih İlkokulu	976840
KIRKLARELİ	Ortaokul	Atatürk Ortaokulu	709105
KIRKLARELİ	Ortaokul	Babaeski Ortaokulu	709111
KIRKLARELİ	Ortaokul	Büyük Mandıra Cumhuriyet Ortaokulu	709413
KIRKLARELİ	Ortaokul	Alpullu Şeker Ortaokulu	715318
KIRKLARELİ	Ortaokul	Plevne Ortaokulu	722413
KIRKLARELİ	Ortaokul	Karahalil Ortaokulu	722594
KIRKLARELİ	Ortaokul	Kuleli Ortaokulu	722689
KIRKLARELİ	Ortaokul	Nadirlı Mehmet Fevzi Özdemir Ortaokulu	722723
KIRKLARELİ	Ortaokul	FATİH ORTAOKULU	763656
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Lüleburgaz Anadolu Lisesi	215930
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Lüleburgaz Lisesi	964134
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Düvenciler Anadolu Lisesi	970724
KIRKLARELİ	Anadolu Lisesi	Lüleburgaz Atatürk Anadolu Lisesi	972913
KIRKLARELİ	Fen Lisesi	Lüleburgaz Ramazan Yaman Fen Lisesi	970968
KIRKLARELİ	İmam Hatip Lisesi	Lüleburgaz Anadolu İmam Hatip Lisesi	965162
KIRKLARELİ	BİLSEM (Üstün veya Özel Yetenekliler)	Lüleburgaz Ticaret ve Sanayi Odası Bilim ve Sanat Merkezi	764321
KIRKLARELİ	İlkokul	Cumhuriyet İlkokulu	719044
KIRKLARELİ	İlkokul	General Ferhat Akat İlkokulu	719391
KIRKLARELİ	İlkokul	İstiklal İlkokulu	719505
KIRKLARELİ	İlkokul	Kocasınan İlkokulu	719518

e-posta: ttkb.egitimarasilmalari.arastirmatiznleri@meb.gov.tr, internet adresi: ttkb.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	İlkokul	Ticaret ve Sanayi Odası İlkokulu	719557
KIRKLARELİ	İlkokul	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	719617
KIRKLARELİ	İlkokul	Ramazan Yaman İlkokulu	719732
KIRKLARELİ	İlkokul	Bahçelievler İlkokulu	719746
KIRKLARELİ	İlkokul	Turgutbey İlkokulu	719803
KIRKLARELİ	İlkokul	Ahmetbey Atatürk İlkokulu	720341
KIRKLARELİ	İlkokul	Büyükkarşıran İlkokulu	721114
KIRKLARELİ	İlkokul	Celaliye Necati Gültekin İlkokulu	721182
KIRKLARELİ	İlkokul	Düğünçübaşı İlkokulu	721233
KIRKLARELİ	İlkokul	Eskitaşı Şehit Er Recep Savaş Sınar İlkokulu	721279
KIRKLARELİ	İlkokul	Evrensekiz İlkokulu	721324
KIRKLARELİ	İlkokul	Hamitabat Nazmi Uçak İlkokulu	721395
KIRKLARELİ	İlkokul	Kırıkköy İlkokulu	721466
KIRKLARELİ	İlkokul	Sakızköy İlkokulu	721551
KIRKLARELİ	İlkokul	Durak İlkokulu	728279
KIRKLARELİ	İlkokul	Şaban Ögünç İlkokulu	728311
KIRKLARELİ	İlkokul	Tatarköy İlkokulu	737476
KIRKLARELİ	İlkokul	Atatürk İlkokulu	737770
KIRKLARELİ	İlkokul	Şehit Er Hasan Yeşilçimen İlkokulu	737920
KIRKLARELİ	İlkokul	Ahmetbey Cumhuriyet İlkokulu	738029
KIRKLARELİ	İlkokul	Şehit Pilot Üsteğmen İbrahim Gerçek İlkokulu	738354

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZİNİ

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
KIRKLARELİ	İlkokul	Şehit Medhan Tuna İlkokulu	767450
KIRKLARELİ	Ortaokul	Fehmi Mutlu Ortaokulu	719374
KIRKLARELİ	Ortaokul	Hürriyet Ortaokulu	719494
KIRKLARELİ	Ortaokul	Lüleburgaz Ortaokulu	719525
KIRKLARELİ	Ortaokul	T.E.K. Ortaokulu	719539
KIRKLARELİ	Ortaokul	Ahmetbey Atatürk Ortaokulu	720448
KIRKLARELİ	Ortaokul	Kırıkköy Ortaokulu	721623
KIRKLARELİ	Ortaokul	Eskitaşı Şehit Er Recep Savaş Sınar Ortaokulu	721652
KIRKLARELİ	Ortaokul	Büyükkarıştıran Ortaokulu	721672
KIRKLARELİ	Ortaokul	Hamitabat Nazmi Uçak Ortaokulu	721704
KIRKLARELİ	Ortaokul	Evrensekiz Ortaokulu	721721
KIRKLARELİ	Ortaokul	Cumhuriyet Ortaokulu	721734
KIRKLARELİ	Ortaokul	Düğünçübaşı Ortaokulu	721747
KIRKLARELİ	Ortaokul	Celaliye Ortaokulu	721754
KIRKLARELİ	Ortaokul	Çiftlikköy Ortaokulu	721915
KIRKLARELİ	Ortaokul	Ahmetbey Cumhuriyet Ortaokulu	722455
KIRKLARELİ	Ortaokul	Durak Ortaokulu	728287
KIRKLARELİ	Ortaokul	Şaban Ögünç Ortaokulu	728323
KIRKLARELİ	Ortaokul	Şehit Pilot Üsteğmen İbrahim Gerçek Ortaokulu	728350
KIRKLARELİ	Ortaokul	80.Yıl Ortaokulu	737417
KIRKLARELİ	Ortaokul	Emrullah Efendi Ortaokulu	737694
KIRKLARELİ	Ortaokul	8 Kasım Ortaokulu	737706
KIRKLARELİ	İmam Hatip Ortaokulu	Hacı Ahmet Azman İmam	764637

©_göç: t1kb.egitimarasirmalari.arastirmazinleri@meb.gov.tr, İnternet adresi: t1kb.meb.gov.tr

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ARAŞTIRMA UYGULAMA İZNI

Uygulama Yapılacak İller	Uygulama Yapılacak Birimler	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatları	Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu
		Hatip Ortaokulu	
KIRKLARELİ	Güzel Sanatlar Lisesi	Kırklareli Lüleburgaz TEK Güzel Sanatlar Lisesi	752022

Not: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modüle yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Belgeler aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.